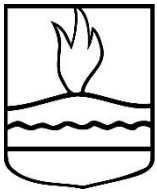

Kommunfullmäktige

kallas härmed till sammanträde **onsdagen den 6 maj 2026 kl. 19:30 i Paviljongen, Nolbyvallen, Nössemark** för att behandla följande ärenden:

Mellan Kl. 18:00-19:30 är det politikercafé. Vi gästas av Gunnar Gidestam och Katarina Larsson som kommer att hålla ett föredrag om "Redovisning av kapacitetsprojektet – Styrkor och utmaningar inför framtiden i Dalslandskommunerna!" I samband med detta kommer det finnas fika för såväl politiker som allmänhet.

Ärende	Föredragande/Besök
1. Årsredovisning 2025 Dals-Eds kommun Dnr KS-2026-000012 040	
2. Revisionsberättelse för år 2025 - Dals-Eds kommun - Ansvarsfrihet Dnr 50890	
3. Revisionsrapport - Granskning av årsredovisning 2025 - Dals-Eds kommun Dnr 50892	
4. Årsredovisning Edshus AB 2025 Dnr KS-2026-000080 042	
5. Nytt hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande överenskommelser (fr o m 1 jan 2027) -avtalet ska tas i KF Dnr KS-2025-000339 700	
6. Årsredovisning 2025 - Hjalmar och Selma Martinssons fond med flera Dnr KS-2026-000072 042	
7. Medborgarförslag - Arvodering av kommunfullmäktigeledamöter Dnr KS-2026-000106 024	
8. Obesvarade motioner och medborgarförslag - 2026 Dnr KS-2026-000095 000	

Ärende	Föredragande/Besök
9. Meddelande Kommunfullmäktige 2026 Dnr KS-2026-000032 101	
10. Information från kommunledningen och nämnder 2026 Dnr KS-2026-000033 101	
11. Övriga frågor till Kommunfullmäktige 2026 Dnr KS-2026-000034 101	
12. Allmänhetens frågestund vid Kommunfullmäktige 2026 Dnr KS-2026-000035 101	

Christina Virevik
Ordförande

Johannes Sandström
Nämndsekreterare

Kommunstyrelsen

§ 51

Dnr KS-2026-000012040

Årsredovisning 2025 Dals-Eds kommun

Sammanfattning av ärendet

Det ekonomiska läget som förevarit de senaste åren, med hög inflation och ökande räntekostnader har inneburit att kommunen drabbats hårt genom krympande utrymme att bedriva välfärdsverksamhet och att utveckla kommunen. Utöver detta kämpar kommunen även med en enligt de senaste årens trend och befolkningsprognos, minskande och allt äldre befolkning samtidigt som andelen barn och unga minskar. Detta påverkar även planeringsförutsättningarna framåt och behov av omställningar i förvaltningarna. Trots att kommunen uppvisat ett negativt resultat för såväl år 2023 som för 2024, så har resultatet ändå varit betydligt bättre än vad som budgeterats vilket innebär att den ekonomiska ställningen inte försämrats i den utsträckning som befarats. Inför 2025 budgeterades för ett överskott för året om 1,1 miljoner kronor men resultatet blev 12,6 miljoner kronor.

Givet de ekonomiska förutsättningarna har fokus de senaste åren varit att hantera grunduppdragen i verksamheterna och att upprätthålla särskild kostnadsmedvetenhet och allmän återhållsamhet i hela organisationen. Budgetanpassningsarbetet som förvaltningarna tillsammans med budgetberedningen startat upp under hösten 2023 har lagt grunden för åtgärder i kommunstyrelsen och nämnderna för att anpassa verksamheterna till de förändrade budgetförutsättningarna under planperioden. Verksamheterna har ändå på ett tillfredsställande sätt fullföljt de grunduppdrag som ansvaret kräver inom den kommunala verksamheten och som ytterst utgår från två grunduppdrag, Välfärd och Service samt Demokrati och Samhällsutveckling.

Medborgarundersökningen som genomfördes under föregående året visar sammanfattningsvis att kommunen enligt de svarande i undersökningen, som helhet fortsatt en mycket bra plats att leva och bo på, där kommunen på ett förtroendefullt sätt sköter sina verksamheter och uppdrag med god kvalitet och med ett gott bemötande och där de allra flesta och fler än tidigare kan rekommendera andra att flytta hit. Befolkningsutvecklingen är dock negativ vilket prognoserna också visar framöver. Arbete pågår inom ramen för Utvecklingsplanen för mandatperioden att vända trenden och att istället öka befolkningen fram till 2035. Personal- och hälsobokslut för organisationen föreligger med blandade resultat, bland annat råder fortsatt en högre total sjukfrånvaron jämfört med innan pandemin, andelen heltids- och tillsvidareanställda ökar jämfört med föregående år och i linje med målsättningen. Arbetslösheten är fortsatt mycket låg jämfört med rikssnittet

forts. § 51

Kommunstyrelsen

och Dals-Ed innehar förstaplatsen i Fyrbodalen när det gäller Svenskt näringslivs ranking som värderar företagsklimatet i kommunen.

Beslutsunderlag

Årsredovisning 2025 Dals-Eds kommun

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunstyrelsen beslutar att för sin del godkänna förslaget till årsredovisning 2025 för Dals-Eds kommun och att årsredovisningen överlämnas till kommunfullmäktige och kommunens revisorer.
- Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att reservera 8,4 mkr till resultatreserven.
- Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna årsredovisning 2025.

Expedieras till

KF

Revisorererna

Årsredovisning 2025 Dals-Eds kommun

Sammanfattning av ärendet

Det ekonomiska läget som förevarit de senaste åren, med hög inflation och ökande räntekostnader har inneburit att kommunen drabbats hårt genom krympande utrymme att bedriva välfärdsverksamhet och att utveckla kommunen. Utöver detta kämpar kommunen även med en enligt de senaste årens trend och befolkningsprognos, minskande och allt äldre befolkning samtidigt som andelen barn och unga minskar. Detta påverkar även planeringsförutsättningarna framåt och behov av omställningar i förvaltningarna. Trots att kommunen uppvisat ett negativt resultat för såväl år 2023 som för 2024, så har resultatet ändå varit betydligt bättre än vad som budgeterats vilket innebär att den ekonomiska ställningen inte försämrats i den utsträckning som befarats. Inför 2025 budgeterades för ett överskott för året om 1,1 miljoner kronor men resultatet blev 12,6 miljoner kronor.

Givet de ekonomiska förutsättningarna har fokus de senaste åren varit att hantera grunduppdragen i verksamheterna och att upprätthålla särskild kostnadsmedvetenhet och allmän återhållsamhet i hela organisationen. Budgetanpassningsarbetet som förvaltningarna tillsammans med budgetberedningen startat upp under hösten 2023 har lagt grunden för åtgärder i kommunstyrelsen och nämnderna för att anpassa verksamheterna till de förändrade budgetförutsättningarna under planperioden. Verksamheterna har ändå på ett tillfredsställande sätt fullföljt de grunduppdrag som ansvaret kräver inom den kommunala verksamheten och som ytterst utgår från två grunduppdrag, *Välfärd och Service* samt *Demokrati och Samhällsutveckling*. Medborgarundersökningen som genomfördes under föregående året visar sammanfattningsvis att kommunen enligt de svarande i undersökningen, som helhet fortsatt en mycket bra plats att leva och bo på, där kommunen på ett förtroendefullt sätt sköter sina verksamheter och uppdrag med god kvalitet och med ett gott bemötande och där de allra flesta och fler än tidigare kan rekommendera andra att flytta hit. Befolkningsutvecklingen är dock negativ vilket prognoserna också visar framöver. Arbete pågår inom ramen för Utvecklingsplanen för mandatperioden att vända trenden och att istället öka befolkningen fram till 2035. Personal- och hälsobokslut för organisationen föreligger med blandade resultat, bland annat råder fortsatt en högre total sjukfrånvaron jämfört med innan pandemin, andelen heltids- och tillsvidareanställda ökar jämfört med föregående år och i linje med målsättningen. Arbetslösheten är fortsatt mycket låg jämfört med rikssnittet och Dals-Ed innehar förstaplatsen i Fyrbodalen när det gäller Svenskt näringslivs ranking som värderar företagsklimatet i kommunen.

Beskrivning av ärendet

Förutsättningarna för kommunens drift och utveckling har under året fortsatt präglats av ett osäkert omvärldsläge, högre inflations- och ränteläge, tillsammans med ett säkerhetspolitiskt osäkert läge. Men framförallt har den fortsatt besvärliga ekonomiska situationen varit i fokus. Kommunen budgeterade för ett resultat på blygsamma 1,1 mkr men under året har prognoserna visat på ett större överskott och landar på totalen på 12,6 mkr. Särskilt viktigt är att kommunstyrelsen och nämnderna förhållit sig väl till de budgetmässiga förutsättningarna givet de anpassningar som behöver göras kopplat till nämndernas demografiförändringar och åtgärderna inom kommunstyrelsen som innebär effektiviseringar och nedskrivade ambitionsnivåer. Bland annat har de senaste åren inneburit neddragningar i det centrala interna administrativa stödet, såsom stöd i kvalitets- och utvecklings/strategiskt arbete. Det handlar också om sänkta ambitionsnivåer och effektiviseringar i form av att inte återanställa i samband med vakanser. Som en konsekvens av dessa anpassningar har även en översyn skett av förvaltningsorganisationen och som trädde i kraft 2025 och som också präglat året med omställningar till nya förutsättningar och uppdrag.

Dals-Eds kommun redovisade 2025 ett överskott på 12,6 mkr, vilket jämfört med 2024 var en förbättring med 13,2 mkr. Med ett budgeterat resultat 2025 på 1,1 mkr så blev årets resultat +11,5 mkr bättre än vad som var budgeterat. Summan av skatter och generella bidrag för år 2025 uppgick till 408,7 mkr vilket var en ökning med 14,1 mkr eller 3,6%.

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder var +13,0 mkr.

Kommunstyrelsens budgetavvikelse uppgick till +15,3 mkr. Socialnämndens budgetavvikelse uppgick till -1,6 mkr. Barn- och utbildningsnämnden redovisade en budgetavvikelse på -0,7 mkr.

Budgeten för 2026-2028 grunder sig på skatteunderlagsprognoser från SKR oktober 2025. SKR publicerade en ny prognos i februari 2026 som visar en mer positiv utveckling än prognosen som låg till grund för budget. Skatteunderlaget för 2026 ökar som en följd av en ökning i antalet arbetade timmar. För 2026 och 2027 väntas den reala ökningen av skatteunderlaget vara god eftersom pensionskostnaderna hålls tillbaka av låga ökning av prisbasbeloppet.

Årets resultat efter balanskravsjusteringar är 12,5 mkr, vilket jämfört med 2024 var en förbättring med 13,1 mkr.

Kommunens "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning" stipulerar att god ekonomisk hushållning innebär att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer. De finansiella samt verksamhetsmässiga målen är utgångspunkten för att värdera hur kommunen förhåller sig till god ekonomisk hushållning och beslutas årligen när kommunfullmäktige beslutar om kommunplanen.

De finansiella målen är sex till antalet och redovisas särskilt i Årsredovisningen, och de verksamhetsmässiga målen redovisas under Uppföljning grunduppdrag och Uppföljning utvecklingsmål.

Kommunen uppfyller fem av de sex finansiella målen för god ekonomisk hushållning under 2025. Av grunduppdraget bedöms 2 kvalitetsfaktorer som godkända och de 2 övriga som delvis godkända. Utvecklingsmålet är att befolkningen ökar varje år och att vi år 2035 är 5 000 invånare i Dals-Eds kommun. Befolkningsmålet om årlig befolkningsökning uppnås inte för 2025.

Bedömning

Kommunen uppvisade negativa resultat under såväl 2023 som 2024. År som i stor utsträckning präglats av hög inflation, ökande räntekostnader och pensionskostnader som ökat kraftigt. Redan i budget för dessa år planerades för negativa resultat och även om utfall också var negativt så var det ändå bättre än budgeterat. I samband med budgetåren 2023-2024 väntades en förbättrad resultatnivå från år 2025. För år 2025 kunde sedan också ett positivt resultat budgeteras. Ett positivt resultat som överträffades i årets utfall. För år 2025 nås fem av sex finansiella mål och sammantagen bedömning är att kommunens ekonomiska ställning har stärkts.

Budget för år 2026 har en resultatnivå som uppgår till 2,8 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Sammantaget bedöms att de ekonomiskt utmanande åren 2023-2024 klarats av med begränsade negativa effekter för kommunens ekonomiska ställning och att utvecklingen från 2025 och framåt är positiv.

Särskilt viktigt är att kommunstyrelsen och nämnderna förhållit sig väl till de budgetmässiga förutsättningarna givet de anpassningar som behöver göras kopplat till nämndernas demografiförändringar och åtgärderna inom kommunstyrelsen som innebär effektiviseringar och lägre ambitionsnivåer. De finansiella målen, grunduppdraget och utvecklingsmålet, är en avgörande del av kommunens styrmodell och utgör väsentliga indikatorer på huruvida kommunen levererar utifrån dagens förutsättningar och framtida utmaningar, hur kommunen förhåller sig till God ekonomisk hushållning. Uppföljningen visar att kommunen uppfyller fler finansiella mål än 2024, att kommunen enligt bedömning förhåller sig relativt väl till att uppfylla grunduppdraget men att utvecklingsmålet inte då invånarantalet sjunker. Bedömning görs ändå att riktningen generellt är god och att förutsättningarna totalt sett är mer gynnsamma än året innan.

Från och med den 2013 fanns det i kommunallagen en möjlighet att under vissa villkor reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Från och med bokslut år 2024 ersätts RUR av en ny resultatreserv (RER) med samma förutsättningar för reservering som den tidigare RUR. Befintlig resultatutjämningsreserv fasas ut under en tioårsperiod och kan disponeras sista gången i samband med bokslut 2033.

Resultatreserven får uppgå till högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Denna begränsning gäller alltså den nya resultatreserven och avser alltså inte en eventuell RUR som kommunen har enligt regelverket för RUR. Om medel från en resultatreserv har använts ska det i förvaltningsberättelsen framgå till vad och varför medlen har använts.

RER kan användas för att täcka ett negativt resultat vid till exempel oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsbortfall, så länge det bidrar till god ekonomisk hushållning.

RUR avvecklas och nya medel kan inte sättas av men befintlig RUR finns kvar och kan nyttjas till utgången av 2033. Medel från RUR får användas i enlighet med tidigare regelverk, det vill säga för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen beslutar att för sin del godkänna förslaget till årsredovisning 2025 för Dals-Eds kommun och att årsredovisningen överlämnas till kommunfullmäktige och kommunens revisorer.
- Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att reservera 8,4 mkr till resultatreserven.
- Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna årsredovisning 2025.

Beslutsunderlag

Årsredovisning 2025 Dals-Eds kommun

Beslutet skickas till:

Revisorer
Samtliga nämnder
Kanslichef
Ekonomichef

I tjänsten

Peter Johansson
Ekonomichef

Jonas Olsson
Kommundirektör

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Årsredovisning 2025

Dals-Eds kommun

Innehållsförteckning

1 KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE	4
2 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	5
2.1 ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING.....	5
2.2 DEN KOMMUNALA KONCERNEN	6
2.3 VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING.....	8
2.3.1 <i>OMVÄRLDANALYS</i>	8
2.3.2 <i>RISKER OCH KONSEKVENSER</i>	13
2.4 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	15
2.5 STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN.....	17
2.5.1 <i>ANSVARSTRUKTUR</i>	17
2.5.2 <i>RAMVERK FÖR TILLITSBASERAD STYRNING OCH LEDNING I DALSEDSS</i> <i>KOMMUN</i>	18
2.5.3 <i>UPPSIKTSPLIKT OCH INTERN KONTROLL</i>	21
2.6 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING	21
2.6.1 <i>GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING</i>	21
2.6.2 <i>FINANSIELL ANALYS</i>	22
2.6.3 <i>UPPFÖLJNING FINANSIELLA MÅL</i>	31
2.6.4 <i>UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAG</i>	33
2.6.5 <i>UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL</i>	37
2.6.6 <i>SLUTSATSER AVSEENDE GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH</i> <i>EKONOMISK STÄLLNING</i>	39
2.7 BALANSKRAVSRESULTAT.....	39
2.8 VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN	41
2.8.1 <i>Viktiga händelser under perioden</i>	41
2.8.2 <i>Attraktiv arbetsgivare</i>	43
2.8.3 <i>Hållbart arbetsliv</i>	46
2.8.4 <i>Rätt lön i rätt tid</i>	51
2.8.5 <i>Framtida utmaningar</i>	51
2.9 FÖRVÄNTAD UTVECKLING	52
3 FINANSIELLA RAPPORTER	53
3.1 DRIFTREDOVISNING	53
3.2 INVESTERINGSREDOVISNING	55
3.3 RESULTATRÄKNING	57
3.4 KASSAFLÖDESANALYS	58
3.5 BALANSRÄKNING	59

3.6 NOTFÖRTECKNING.....	60
3.6.1 REDOVISNINGSPRINCIPER.....	60
3.6.2 NOTER.....	62

1 KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE

2025 år arbete är lagt till handlingarna, och 2026 har börjat.

Förutsättningarna för kommunens drift och utveckling har varit präglad av ett osäkert omvärldsläge och ansträngda ekonomiska läge. Att förvaltningar och enheter ändå levererar god kostnadskontroll utan att tappa kvalitetsmässigt är väl värt att nämnas och berömmas.

Det samlade resultatet på 12,6 mkr är mycket bra och ett styrkebesked inför kommande år, vi skall komma ihåg att budget var 1,1 mkr.

Investeringarna har varit låga (13,4 mkr) och helt självfinansierade, kommunens låneskuld är 88,2 Mkr, en minskning under året med 24,0 mkr.

Soliditeten har ökat med 3,9%, så de ekonomiska förutsättningarna har vänt, jämfört med hur det såg ut 2023-2024, mycket glädjande.

Men det finns utmaningar att fortsätta jobba med. Foundever fastigheten står nu utan hyresgäst och där jobbar kommunen tätt med Edshus för att hitta en lösning.

Demografin är även det en utmaning, vi blir fler äldre och färre yngre. Det innebär att vi måste hitta vägar att fördela om kommunens resurser i den mån det är möjligt från skolan till äldreården.

Frågan om civilt försvar och beredskap tar alltmer plats i kommunens verksamheter framgent, vi har gjort en risk och sårbarhetsanalys och jobbar med resultatet av den. Först ut är en drivmedelscistern som är tänkt att placeras vid kommunförrådet.

Vi har tappat invånare under 2025, men klart bättre än vad prognosen visade, ett övergripande mål är att bromsa och vända den utvecklingen.

2025 var året då vi ändrade vår organisering, det har fallit ut väl och jag vill passa på att lyfta alla medarbetare för engagemanget och viljan att jobba på annat sätt än tidigare. Förändring är inte alltid rolig, men ibland nödvändig, stort tack.

Vi har under 2025 tagit beslut i alla medverkande kommuner att lägga ned DMEK, och istället använda oss av en avtalslösning. Det innebär att Mellerud kommer fungera som en värdkommun och att miljökontoret blir underställt Mellerud, direktionen avskaffas men nämnden blir kvar.

Vill även passa på att tacka oppositionen för ett gott samarbete och kanske särskilt Pelle Norlin som nu lägger skorna på hyllan vad gäller kommunpolitik, ett över 20 årigt engagemang i demokratins tjänst förtjänar ett stort tack och en hel del respekt.

Andreas Nilsson
Kommunstyrelsens Ordförande

2 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

2.1 ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING

- Tabellen nedan visar en översikt av kommunens utveckling i form av utvalda nyckeltal för perioden 2021-2025.

Kommunen

	2021	2022	2023	2024	2025
Antal invånare (folkmängd)	4 756	4 650	4 606	4 606	4 571
Kommunal skattesats (%)	23,21	23,21	23,21	23,21	23,21
Verksamhetens intäkter (mkr)	147,4	145,7	154,3	163,4	161,8
Skatteintäkter och statsbidrag (mkr)	350,1	371,2	387,3	394,6	408,7
Årets resultat (mkr)	15,8 *	11,9 *	-4,1 *	-0,6	12,6
Soliditet (%)	35,8 *	38,7 *	38,2 *	38,4	42,3
Soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser (%)	16,7 *	21,5 *	21,5 *	20,8	25,2
Investeringar (netto mkr)	31,4	32,4	16,5	16,8	13,4
Självfinansieringsgrad (ggr)	109 *	93,5 *	97,9 *	126,7	246,6
Långfristig låneskuld (mkr)	107,6	102,2	96,8	106,8	66,2
Antal anställda	625	621	605	600	606

*Nyckeltal för 2021-2023 har räknats om utifrån ändrad redovisningsprincip avseende finansiella leasingavtal

Antal invånare har minskat med 185 sedan 2021. Under år 2025 minskade invånarantalet med 35 personer efter att ha varit oförändrat under 2024.

Dals-Eds kommun redovisade 2025 ett överskott på 12,6 mkr, vilket jämfört med 2024 var en förbättring med 13,2 mkr.

Soliditeten har under senaste året ökat med 3,9 procentenheter som ett resultat av positivt resultat och relativt låg investeringsnivå. Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt ökar även den, till 25,2 %. Inlösen av del av ansvarsförbindelsen har gjorts under året.

Årets investeringar uppgår till 13,4 mkr, vilket är den lägsta summan under jämförelseperioden.

Självfinansieringsgraden av investeringarna uppgick 2025 till 246,6 %. Investeringarna under året har finansierats med skatteintäkter och övriga intäkter.

Kommunens långfristiga externa låneskuld uppgick vid årsskiftet 2025 till 66,2 mkr, vilket är en minskning jämfört med föregående år med 40,6 mkr. Total extern låneskuld, inkl kortfristig del, uppgår till 88,2 mkr och har under året minskat med 24,0 mkr.

Dals-Eds kommun hade 605 anställda vid mättilfället den 1 november, vilket är en ökning med 5 personer jämfört med föregående år. 560 personer var tillsvidareanställda och 45 personer visstidsanställda. Jämfört med föregående år är det en ökning med 4 tillsvidareanställda och en ökning med 1 visstidsanställd.

2.2 DEN KOMMUNALA KONCERNEN

Koncernen Dals-Eds kommun består av kommunen och ett helägt bostadsbolag, Edshus AB.

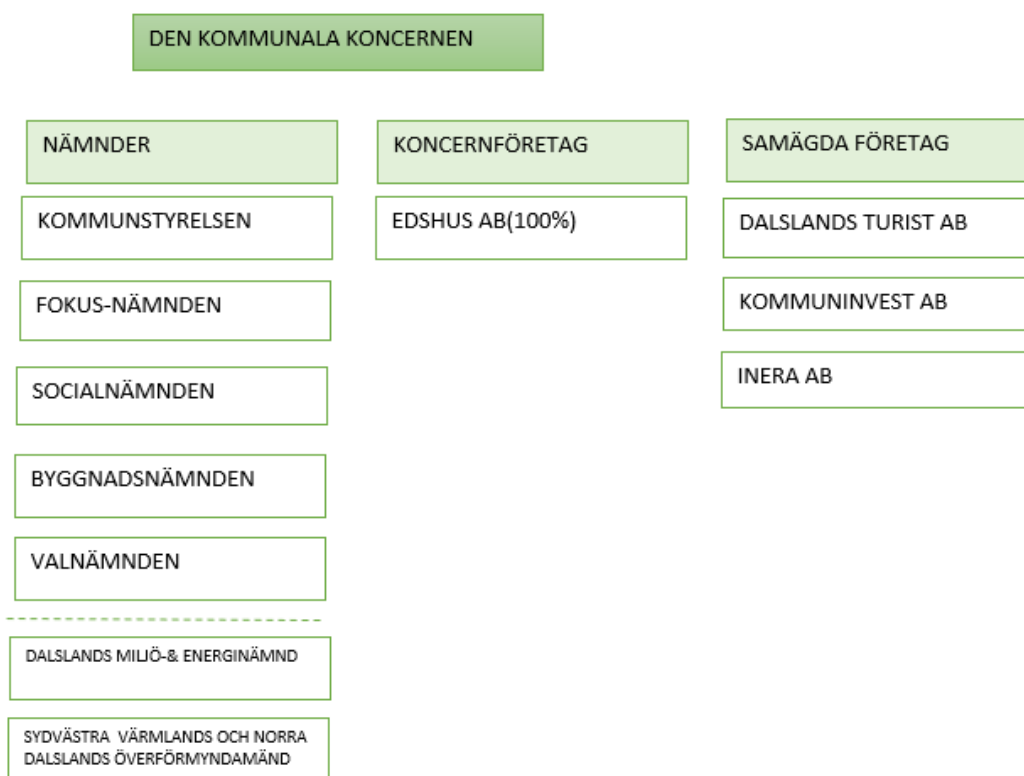
Edshus AB:

Edshus leds av en politisk tillsatt styrelse som även innefattar opolitiska ledamöter valda på professionella grunder. Edshus bygger och förvaltar bostäder och lokaler i Dals-Ed. Samtliga fastigheter ligger i Eds tätort.

Vid årsskiftet var antalet lägenheter 476 stycken och antalet lokaler var 23 stycken. Totalt förvaltad yta var 49 738 kvm.

Vakanserna var något högre 2025, i genomsnitt 9,2 % jämfört med 7,8 % 2024.

Årets resultat blev 0,8 mkr. Soliditeten ökade under året till 13,2% från 12,9%.

Nämnder/Bolag		Verksamhet
Kommunstyrelsen	Ordförande Andreas Nilsson	IT, kansli, ekonomi och HR,
	Kommundirektör Jonas Olsson	plan och byggfrågor, näringsliv och
		fritid och kultur, bibliotek, turism, folkhälsa,
		översiktlig planering och infrastruktur,
		säkerhet
		Vatten och avlopp, renhållning,
		fastighetskötsel, gator och park,
		kost och lokalvård, arbetsmarknad och
		integration, räddningstjänst
Barn- och utbildningsnämnden	Ordförande Linus Lännhult	Förskola och fritidshem, grundskola,
	Förvaltningschef Anna Andersson	gymnasium, vuxenutbildning,
		ungdomsverksamhet, kulturskola
Socialnämnden	Ordförande Kenneth Gustavsson	Individ- och familjeomsorg, äldreomsorg
	Förvaltningschef Camilla Karlsson	Funktionshinderomsorg
Byggnadsnämnden	Ordförande Ingvar Johannesson	
Valnämnden	Ordförande Jan Johansson	
Dalslands miljö- och energinämnd	Ordförande Anders Forsdahl	Dalslands miljö och energinämnd är
	Miljöchef Dan Gunnardo	gemensam för Bengtsfors, Mellerud
		och Dals-Ed.
Sydvästra Värmlands och norra Dalslands överförmyndarnämnd	Ordförande Christer Törnell	Sydvästra Värmlands och norra Dalslands överförmyndarnämnd är gemensam
	Enhetschef Marleen Smersfeldt	för Bengtsfors, Dals-Ed, Säffle, Åmål och Årjäng
Edshus AB	Ordförande Pertti Hedkrok	Bostäder och en del lokaler
	VD Lars Fredriksson	

2.3 VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

2.3.1 OMVÄRLDANALYS

2.3.1.1 DEN SVENSKA EKONOMIN

Prognosåret 2025 har präglats av stor oro i omvärlden, inte minst med anledning av USA:s tullkrig. Trots denna betydande störning har omvärldskonjunkturen visat sig motståndskraftig hittills. Ovissheten kring handelspolitiken är ännu förhöjd, även om den har avtagit markant sedan den stora turbulensen före sommaren. Kraftigt höjda amerikanska importtullar gentemot omvärlden är nu en realitet. Största tullhöjningen gäller importen från Kina, som svarat med betydande höjningar av importtullar gentemot USA. Lyckligtvis syns ingen generell trend av höjda tullsatser världen över. Även om det framförallt blir USA som drabbas av höjda tullar är det SKR:s bedömning att global BNP-tillväxt 2026 kommer att hämmas av de försämrade handelsförutsättningarna, och av den ökade osäkerhet som årets handelstumult har inneburit.

Hushållens faktiska konsumtion har ökat det senaste året och därtill accelererat. Detta hänger sannolikt ihop med ökade reallöner och fallande ränteutgifter (som andel av disponibelinkomst). Därtill ser vi att stämningläget bland hushållen har ökat i Konjunkturinstitutets barometer, främst vad gäller ekonomin i stort, men även något i synen på den egna ekonomin. Trots det är sparkvoten relativt oförändrad och förhöjd, framöver bedömer vi att den kommer att falla tillbaka något, vilket ytterligare driver på konjunkturåterhämtningen. Men det finns faktorer som håller emot konjunkturåterhämtningen. Inte minst att den höga inflationen 2022–2023 har medfört en varaktigt höjd prisnivå, som även urholkar värdet av reala och finansiella tillgångar. Det innebär avvägningar mellan sparande och konsumtion för hushållen, och hur lång tid anpassningen tar avgör styrkan i den återhämtning vi nu ser framför oss.

Även med fortsättningsvis positiv utveckling för bostadsinvesteringarna kommer nivån i ett historiskt perspektiv att ligga lågt flera år framöver. Ränteläget har kommit ner, men ligger på en högre nivå än tidigare. Dessutom har byggkostnaderna stigit kraftigt de senaste åren, med närmare 35 procent sedan 2020, vilket främst påverkar nybyggnationen negativt. Det finns dock andra faktorer som driver på bygginvesteringar mer strukturellt. Högre krav på energiprestanda i fastighetssektorn kommer öka renoveringstrycket framöver. Dessutom sker en utbyggnad av kraftnät, VA-nät, försvar och infrastruktur som ökar investeringskvoten framöver.

Källa: SKR. (2025). *MakroNytt 3/2025* (Cirkulär 25:56).

2.3.1.2 BEFOLKNING

Befolkningsutvecklingen 2025

2025 uppgick antalet födda barn i Sverige till den lägsta nivån på 23 år. Sveriges befolkningsökning under året var 0,2 procent, vilket är den lägsta folkökningen som uppmätts under 2000-talet. Fler invandrade än utvandrade och fler föddes än avled i Sverige, men folkmängden minskade i 180 av landets 290 kommuner.

De senaste åren har antalet invånare i Dals-Eds kommun minskat, bortsett från 2024-2025 då invånarantalet var oförändrat. Under 2025 har befolkningen i kommunen minskat med 35 personer, från 4 606 invånare till 4 571 invånare.

Under året flyttade 179 personer till Dals-Ed, vilket var färre än 2024. Antalet personer som

flyttade från kommunen minskade med 11 personer jämfört med året innan, från 192 till 181. Flyttnettot (antalet inflyttade minus utflyttade) under 2025 var således -2 personer.

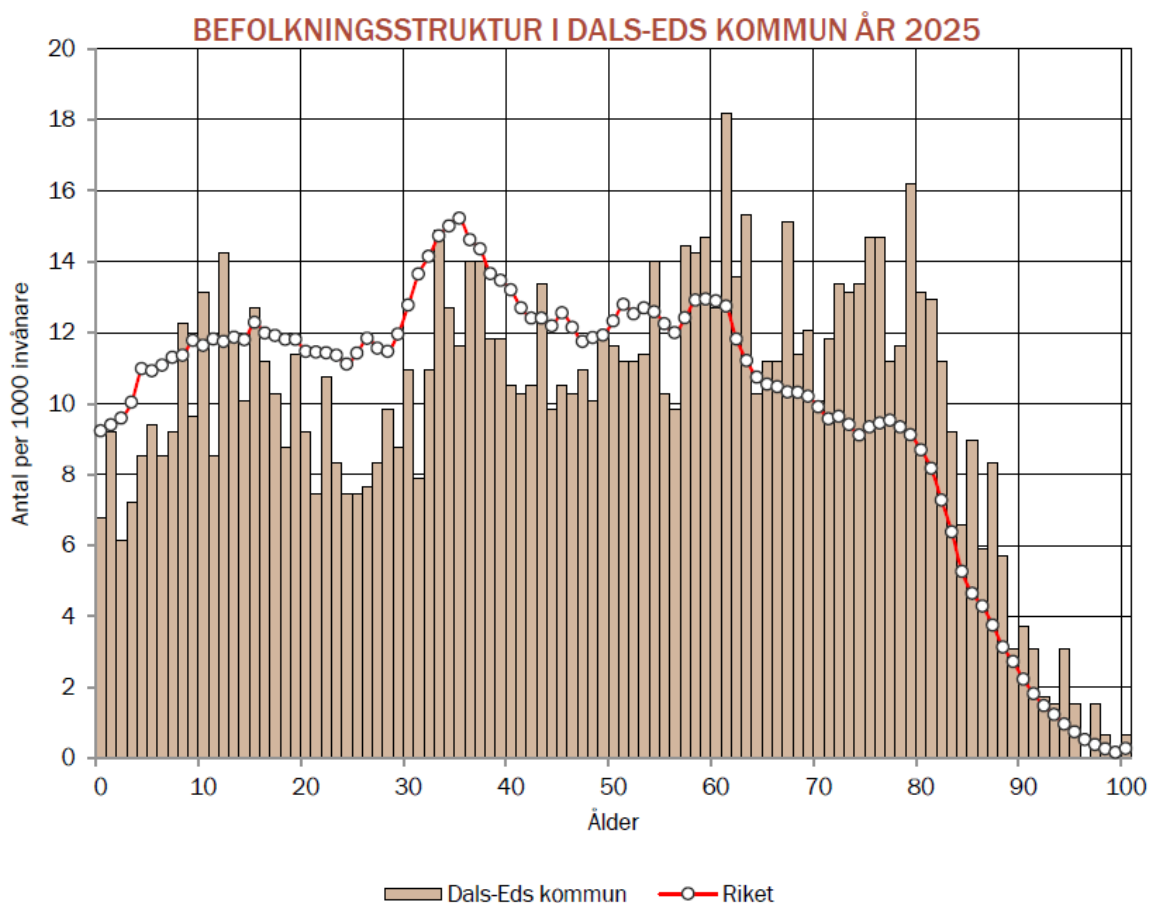
Det föddes 40 barn under 2025, vilket är 2 barn fler än 2024. Antalet personer som avled var 74 personer, vilket är 21 personer fler än året innan. Sammantaget ger detta ett födelsenetto (antalet födda minus döda) under året på -34 personer.

Källa: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning-och-levnadsforhallanden/befolkningens-sammansattning-och-utveckling/befolkningsstatistik/pong/statistiknyhet/befolkningsstatistik-ar-2025-omgang-1/samt-Statisticons-befolkningsprognos-Dals-Ed-2026-2035>.

Befolkningsstruktur

Förändring av befolkningens storlek och struktur utgör över tid den viktigaste påverkansfaktorn för kommunens ekonomi och verksamhet. Befolkningstillväxten och hur sammansättningen av befolkningen ser ut påverkar bland annat hur kommunen ska planeras/byggas, vilken service som behöver tillhandahållas, efterfrågan på barnomsorg, skola och äldreomsorg, efterfrågan på olika bostäder/boendeformer, lokaler, infrastruktur och kommunens ekonomiska förutsättningar m.m.

I diagrammet visas befolkningsstrukturen i kommunen och i riket. Den anger hur stor andel varje åldersgrupp utgör av hela folkmängden, uttryckt i promille. Som exempel kan nämnas att åldern 61 år är den enskilt största åldersgruppen i kommunen och utgör 18 promille av hela folkmängden år 2025. I de delar som kommunens åldersstruktur avviker från rikets så innebär detta att kommunen har relativt fler eller färre invånare i den åldern än vad som finns i riket.

Källa: Statisticons befolkningsprognos Dals-Ed 2026-2035

Dals-Eds kommun har alltså fler äldre och färre i yrkesverksam ålder jämfört med rikssnittet. Detta innebär att kommunen har en mindre andel personer som ska finansiera service och välfärd till en allt äldre befolkning. Delar av detta kompenseras genom de kommunala utjämningsystemen, men en inte obetydande del måste kommunen själv klara av genom att hela tiden sträva efter en så kostnadseffektiv verksamhet som möjligt.

I Dals-Eds utgör kvinnorna knappt 48 procent och männen drygt 52 procent av befolkningen.

Folkmängd Dals-Ed 31 december

Alder	2021	2022	2023	2024	2025
0-4	214	152	182	179	169
5-9	257	221	226	240	222
10-14	260	282	280	260	263
15-19	266	247	239	246	252
20-24	206	196	191	197	188
25-44	1 048	1 013	1 009	994	978
45-64	1 168	1 136	1 133	1 137	1 132
65 -	1 337	1 403	1 346	1 353	1 372
Summa	4 756	4 650	4 606	4 606	4 576

Folkmängden utgår från SCB:s offentliga statistik per helår. SCB har beslutat att röjandeskydda den officiella befolkningsstatistiken från och med referensåret 2025, vilket innebär att statistiken kan avvika från det verkliga utfallet och totalen i syfte att skydda enskilda personer från att röjas i statistiken.

Kön	2021	2022	2023	2024	2025
Män	2 485	2 424	2 387	2 397	2 379
Kvinnor	2 271	2 226	2 219	2 209	2 193
Summa	4 756	4 650	4 606	4 606	4 572

Folkmängden utgår från SCB:s offentliga statistik per helår. SCB har beslutat att röjandeskydda den officiella befolkningsstatistiken från och med referensåret 2025, vilket innebär att statistiken kan avvika från det verkliga utfallet och totalen i syfte att skydda enskilda personer från att röjas i statistiken.

I tabellen nedan visas befolkningsutvecklingen fördelat på de olika kommundelarna för perioden 2009-2025.

Kommundel	2009	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dals-Ed	3 509	3 637	3 563	3 537	3 462	3 436	3 435	3 421
Gesäter	124	121	126	127	126	123	123	126
Håbol	235	230	228	230	217	220	222	216
Nössemark	207	159	165	181	170	168	167	160
Rölunda	449	475	486	482	470	459	460	447
Töftedal	205	181	182	188	198	195	194	192
Okänt*		10	11	11	7	5	5	9
Summa	4 729	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606	4 606	4 571

* Tidigare har okänd hemvist alltid skrivits till en församling. Från och med 2015 redovisas dessa på kommunen istället eftersom begreppet församling försvunnit ur SCB:s redovisning.

Folkmängden utgår från SCB:s offentliga statistik per helår. SCB har beslutat att röjandeskydda den officiella befolkningsstatistiken från och med referensåret 2025, vilket innebär att statistiken kan avvika från det verkliga utfallet och totalen i syfte att skydda enskilda personer från att röjas i statistiken.

Befolkningens förväntade utveckling 2026-2035

Ålder / År	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
0-5	212	201	195	194	197	189	190	190	191	192	193
6-9	179	177	160	152	142	141	135	135	138	131	132
10-12	158	143	157	140	135	123	120	115	104	106	105
13-15	164	164	156	160	140	153	137	133	122	119	115
16-18	142	154	149	149	153	145	149	133	143	130	125
19-24	243	233	231	225	235	229	227	237	227	232	223
25-44	991	984	960	956	944	935	925	910	891	873	865
45-64	1 125	1 116	1 105	1 089	1 054	1 043	1 032	1 024	1 021	1 034	1 038
65-79	894	864	876	883	896	888	891	893	897	890	892
80-100	464	496	503	506	521	535	542	548	553	552	544
Totalt	4 571	4 531	4 491	4 453	4 417	4 383	4 349	4 318	4 288	4 259	4 232

Under prognosperioden 2025 -2035 kommer folkmängden i Dals-Eds kommun att minska med 339 invånare, från 4 571 till 4 232 personer.

Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 4 personer per år och födelsenettot -36 personer per år. Totalt ger detta en förändring med -32 personer per år.

Antalet inflyttade beräknas bli i genomsnitt 200 personer per år medan antalet utflyttade skattas till 196 personer. Detta ger ett årligt flyttnetto på 4 personer för varje år under prognosperioden.

Antalet barn som föds förväntas vara 32 barn per år i genomsnitt under prognosperioden medan antalet avlidna skattas till 68 personer. Detta medför en befolkningsförändring med -36 personer per år.

För tillfället pågår två större demografiska förändringar som påverkar befolkningsutvecklingen. Den stora 40-talist-generationen blir äldre och äldre samtidigt som medellivslängden ökar, vilket innebär att en stor grupp har ett stadigt ökande behov av stöd och service. Den stora barnkullen som föddes kring 1990 befinner sig också nu i full förvärvsaktiv och barnafödande ålder. För bland annat arbets- och bostadsmarknaden, utbildnings-systemet och omflyttningarna har detta stora konsekvenser vilket i sin tur ger effekter för den kommunala verksamheten.

Det bör också beaktas att kvinnor under de senaste åren fött allt färre barn. Födelsealen och den summerade fruktsamheten är på historiskt låga nivåer. Om trenden fortsätter får det stora effekter för den demografiska utvecklingen och behovet av ex. förskola och skola.

Att Dals-Eds kommun har fler äldre invånare och färre i yrkesverksam ålder påverkar efterfrågan på bostäder som följer befolkningsstrukturen och behöver anpassas utifrån de behov som finns. En effekt av detta blir ett ökat behov av olika typer av boenden som passar äldre.

Prognosen med en förväntad minskad folkmängd och allt fler äldre medför stora utmaningar för kommunen både vad det gäller kompetensförsörjning och ekonomi. Färre personer i arbetsför ålder kan ge svårigheter att anställa personal med rätt kompetens, vilket kan medföra personalbrist och att människor behöver arbeta längre. Det kan också innebära att det blir svårare att få tid till att bedriva utvecklings- och förbättringsarbete. När invånarantalet i kommunen minskar påverkas också skatteunderlaget. Kommunen behöver kontinuerligt arbeta med att attrahera fler invånare till att stanna i och flytta till kommunen genom att skapa en attraktiv kommun. Fördelarna med att bo, verka och arbeta i kommunen behöver också lyftas fram.

Viktiga aspekter att beakta framåt är:

- Bevaka befolkningsutvecklingen för planering av kommunens verksamhet.
- Hitta effektiviseringsmöjligheter för att tillgodose framtidens behov.
- Behålla och attrahera fler till att bo och arbeta i kommunen.

2.3.1.3 ARBETSMARKNAD

Årsgenomsnittet för arbetslösheten i Dals-Ed (16-66 år) under 2025 låg på 4,0 % vilket kan jämföras med 3,4 % för 2024 vilket fortsatt är en mycket låg nivå. Vi ligger också fortsatt under såväl riket som Västra Götaland i jämförelse.

På riksnivå har arbetsmarknaden fortsatt varit ganska svag under 2025 men under sista kvartalet 2025 minskade andelen inskrivna arbetslösa. För Dals-Ed har dock arbetslöshetsnivån varit jämt låg över en lång tid nu, och vi har inte lokalt sett någon reell ökning trots svängningar i konjunkturen.

Det är också fortsatt hög efterfrågan på arbetskraft i kommunen, men också i närområdet, och många arbetsgivare upplever fortsatt utmaningar att rekrytera arbetskraft.

2.3.1.4 VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR I VERKSAMHETEN

Organisationsförändringar

Från och med 1 januari 2025 slogs kommunstyrelsens förvaltningar samman till en gemensam förvaltning och fritid och kultur övergick till största del att inrymmas inom kommunstyrelsens ansvar inom verksamheten kanslienheten tillsammans med fokus på lokal utveckling och planering. Samtidigt formades Barn- och utbildningsförvaltningen till en mer renodlad förvaltning med utbildning i fokus där ungdomsverksamhet och kulturskola finns kvar inom förvaltningen då det är knutet till barn och unga.

Demografiförändringar

Demografi påverkar i övrigt en löpande omdaning av den kommunala verksamheten då delar av barn- och utbildningsförvaltningen får ställas om utifrån att antal barn och unga sjunker medan den centrala utmaningen för socialförvaltningen är att anpassa verksamheten till en växande och mer vårdkrävande befolkning, inom ramen för tillgängliga resurser. Detta kräver både nya arbetssätt och prioriteringar. Ett fortsatt fokus på förebyggande insatser bedöms vara avgörande för att minska framtida kostnader och öka hållbarheten i systemet vilket också ligger i linje med den nya socialtjänstlagen som trädde i kraft under sommaren 2025. Samtidigt måste akuta behov fortsatt kunna mötas med bibehållen kvalitet och rättssäkerhet.

2.3.1.5 ÖVRIGA HÄNDELSE I VERKSAMHETER OCH OMVÄRLD

Lagändringar

Såväl lagändringar, förordningar och direktiv påverkar direkt våra förutsättningar som kommun och här sker ständigt behov av anpassningar. Förberedelser för kommande lagändringar som exempelvis fastighetsnära insamling av förpackningar, NIS2-EU-direktivet om syftar till att uppnå en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen och den nya socialtjänstlagen som syftar till att göra socialtjänsten mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad har genomförts under året. Det senare är exempel på direktiv och lag som kommer påverka hela organisationen på olika sätt framöver.

Säkerhetsläget

En orolig omvärld präglar fortsatt säkerhetsläget och påverkar även kommunens förutsättningar, direkt genom högre priser och osäkra leveranser och indirekt genom behovet av att upparbeta en högre beredskap för såväl intrång i våra system och infrastruktur som för en civil beredskap i händelse av kris eller krig. Under året har arbete fortsatt utifrån de risk- och sårbarhetsanalyser som tagits fram både i den egna organisationen men även med andra aktörer på platsen, andra kommuner och myndigheter. Givet det oroliga säkerhetsläget i vår omvärld genomsyrar frågan om beredskap och säkerhetstänk hela organisationen och verksamhetsplanering framåt.

Avveckling av Dalslands miljö- och energiförbund

Under året fattades beslut om att avveckla Dalslands miljö- och energiförbund och därmed även nämnden. Från och med 1 januari 2027 utförs verksamheten via avtalssamverkan mellan Dals-Ed, Bengtsfors, Färgelanda och Mellerud där Melleruds kommun blir värdkommun. I samband med detta inrättas Dalslands miljönämnd.

2.3.2 RISKER OCH KONSEKVENSER

2.3.2.1 OMVÄRLDSRISKER

Den negativa befolkningsutvecklingen är en uppenbar risk för välfärdens finansiering, att kunna bedriva en effektiv organisation och för platsens attraktivitet. Det är en risk för hela kommunkoncernen och därför har kommunfullmäktige antagit ett utvecklingsmål som består av att befolkningsantalet i Dals-Eds kommun ska vara 5 000 invånare år 2035 till vilket organisationens prioriteringar ska kanaliseras. För att nå målet krävs inom ramen för Utvecklingsplanen bland annat marknadsföring, attraktivitetsåtgärder, samverkan såväl inom organisationen som hela platsen Dals-Ed med invånare, företag och föreningar delaktiga.

Omvärldsrisker i övrigt är statliga och regionala prioriteringar gällande infrastruktur och kollektivtrafik samt hur kommande satsningar från staten kommer att utvecklas eller förändras kring statsbidrag som flertalet av kommunens verksamheter är beroende av för att kunna bedriva ett utvecklingsarbete i våra verksamheter.

2.3.2.2 VERKSAMHETSRIKSKER

Personalförsörjningen i flera av kommunens verksamheter är en av våra största utmaningar för att kunna upprätthålla en god kvalitet och service, i verksamheter som dessutom utifrån demografin kommer att ha en ökad efterfrågan. Därför är det viktigt för oss att vara en attraktiv arbetsgivare och att upprätthålla en god och inbjudande arbetsmiljö. "Vi vill varandra väl och gör varandra bra", är en utgångspunkt som ska genomsyra alla våra verksamheter. Vi behöver också fortsätta genomlysningen av arbetssätt och att vidareutveckla schema och

bemanning i våra verksamheter. Vi har utifrån befolkningsprognosen även en omställning att göra i verksamheterna då andelen barn och unga minskar och andelen äldre ökar.

Budgetanpassningsarbetet under planperioden är ytterligare en uppenbar verksamhetsrisk som innebär stora ansträngningar för samtliga verksamheter och leder till förändringar av uppdrag och hur vi är organiserade. Det är viktigt att vi under planperioden analyserar de effekter åtgärderna för kostnadsminskningar ger så att vi även fortsättningsvis kan upprätthålla tillräckligt hög kvalitet i grunduppdragen och att vi i verksamheterna kan tillgodose våra kunder och målgrupper tillräckligt god service.

Personalförsörjningen i flera av kommunens verksamheter är en av våra största utmaningar för att kunna upprätthålla en god kvalitet och service, i verksamheter som dessutom utifrån demografin kommer att ha en ökad efterfrågan. Därför är det viktigt för oss att vara en attraktiv arbetsgivare och att upprätthålla en god och inbjudande arbetsmiljö. Vi behöver också fortsätta genomlysning av arbetsätt och att vidareutveckla schema och bemanning i våra verksamheter. Vi har utifrån befolkningsprognosen även en omställning att göra i verksamheterna då andelen barn och unga minskar och andelen äldre ökar.

Budgetanpassningsarbetet under planperioden har varit ytterligare en uppenbar verksamhetsrisk som inneburit stora ansträngningar för samtliga verksamheter och leder till förändringar av uppdrag och hur vi är organiserade. Det är viktigt att vi under planperioden analyserar de effekter åtgärderna för kostnadsminskningar ger så att vi även fortsättningsvis kan upprätthålla tillräckligt hög kvalitet i grunduppdragen och att vi i verksamheterna kan tillgodose våra kunder och målgrupper tillräckligt god service.

2.3.2.3 FINANSIELLA RISKER OCH RISKHANTERING

Den av fullmäktige beslutade finanspolicyn innehåller riktlinjer och regler i form av riskmandat och limiter för finansverksamheten inom kommunen och den kommunala koncernen. Kommunen och den kommunala koncernen är exponerad för framför allt följande finansiella risker: ränterisk, finansieringsrisk, kredit- och likviditetsrisk samt marknadsvärdesrisk i finansiella placeringar.

Ränterisk

Per den 31 december 2025 uppgick den kommunala koncernens räntebärande skulder till 312,4 mkr (341,4 mkr 2024), medan de räntebärande finansiella tillgångarna var 4,0 mkr (oförändrat jmf 2024). Den kommunala koncernens räntebärande nettoskuld uppgick per balansdagen sålunda till 308,4 mkr (337,4 mkr 2024). Nettoskulden har minskat med 29,0 mkr jämfört med 2024.

Kommunens räntebärande skulder under 2025 uppgick till 88,2 mkr (112,2 mkr 2024), medan kommunens räntebärande finansiella tillgångar under 2025 var 4,0 mkr (oförändrat jmf 2024). För kommunen uppgick nettoskulden under 2025 till 84,2 mkr (108,2 mkr 2024).

Upplåningen inom den kommunala koncernen löper både med fast och rörlig ränta.

Enligt finanspolicyn ska den genomsnittliga räntebindningstiden på externa räntebärande skulder inte understiga 1,5 år och bör inte överstiga 4 år. Per den 31 dec 2025 uppgick den genomsnittliga räntebindningstiden för kommunens upplåning till 1,6 (2,4) år.

Finansieringsrisk

Enligt finanspolicyn får inte mer än 40 procent av låneskulden förfalla inom en och samma 12-månadersperiod. Givet skuldens sammansättning per balansdagen förföll maximalt 22 (22) procent av den kommunala koncernens låneskuld inom en 12-månadersperiod, medan

motsvarande siffra för enbart kommunens låneskuld var 25 (21) procent.

Enligt finanspolicyn ska kapitalet i likviditetsförvaltningen säkerställa kommunens och koncernens betalningsförmåga på kort sikt. Kapitalet utgörs av likvida medel på bankkonto samt eventuella kortfristiga placeringar i räntebärande värdepapper eller räntefonder.

Per sista dec 2025 uppgick tillgängliga likvida medel i koncernen till 39,4 (45,2) mkr och tillgängliga outnyttjade kreditfaciliteter till 15,0 (15,0) mkr: totalt 54,4 (60,2) mkr.

Kredit- och likviditetsrisk

Enligt finanspolicyn så berör kreditrisk i kapitalförvaltningen ränteplaceringar och definieras som risken för värdeförlust på grund av att en motpart (till exempel bank, kommun, företag) inte fullgör sina finansiella förpliktelser. Kreditrisk definieras som risken för att en fordran inte betalas på utsatt tid och/eller med det belopp som fordran utgör. För att hantera denna risk ska placeringarna fördelas mellan olika emittenter (utgivare).

För att hantera kreditrisken på ett effektivt sätt ska ränteplaceringar i första hand göras genom placering i fonder. Dessa ska bestå av räntebärande papper med god kreditvärdighet och riskspridning.

Kommunen har under perioden inte placerat någon likviditet.

Marknadsrisk

I detta avsnitt beskrivs inträffade händelser som bedöms ha effekt på de finansiella rapporterna. Jämfört med de senaste åren har såväl inflations- som räntenivåer stabiliserat sig. Den höga inflationen 2022-2023 har dock medfört en varaktigt höjd prisnivå som urholkar värdet av tillgångar. Ränteläget har också kommit ner något men ligger på en högre nivå än tidigare. Långa löptider på lån som kommer att läggas om innebär också att kommunens räntekostnader kan komma att öka.

Valutarisk

Enligt finanspolicyn är utgångspunkten vid förvaltning av kommunens portföljer att begränsa valutarisken.

Samtlig extern upplåning inom koncernen har skett i svenska kronor och någon placering av likvida medel eller pensionsmedel har ej gjorts under perioden.

2.4 HÄNDELSE AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Förutsättningarna för kommunens drift och utveckling har under året fortsatt präglats av ett osäkert omvärlds- och säkerhetspolitiskt läge men också den mycket svåra ekonomiska situation som rått under de senaste åren. Att verksamheter och förvaltningar utifrån en samlad bedömning levererar på ett kvalitetsmässigt och kostnadseffektivt sätt i sina uppdrag samtidigt som det ekonomiska resultatet är mycket starkt, förtjänar att lyftas fram som en händelse av väsentlig betydelse.

Utöver organisationens arbetssätt med tydlig inriktning på de ordinarie grunduppdragen, har fokus varit att komma tillrätta i de organisatoriska förändringarna som genomförts under året och som framförallt berört kommunstyrelsen och barn- och utbildningsförvaltningen. Fokuset på budgetåtgärderna har inneburit såväl personal- som organisationsförändringar som i sin tur inneburit behov av ändrade uppdrag och arbetssätt. Sedan hösten 2023 har den översynen pågått som en del i budgetanpassningarna och under 2025 har förändringarna genomförts enligt följande:

Namnändring från FOKUS-nämnden till Barn- och utbildningsnämnden

Flyttat ansvaret för fritid och kultur från Barn- och utbildningsnämnden till KS

Två förvaltningar har slagits samman till en förvaltning under kommunstyrelsen

Fritid- och kulturverksamheten har sorterats in under kanslienheten inom KS

Kulturskola och Ungas meningsfulla fritid kvar inom Barn- och utbildningsnämnden

Samhällsbyggnad och arbetsmarknad blev en gemensam enhet inom KS som en del i effektiviseringen där två förvaltningar blev en förvaltning inom KS

Bemanningssteamet blev egen enhet inom KS med stöd till alla förvaltningar

Ansvaret för säkerhets- och beredskapsarbetet flyttades till räddningstjänsten för att förstärka den enheten utifrån behovet krisberedskap och civilt försvar

Demografiutmaningarna har varit och kommer att vara ett fokus framöver för att ställa om i verksamheterna, där vi har allt fler äldre med ökat omsorgs- och vårdbehov och färre barn och unga. Omställningen har planerats för och åtgärder inom bland annat förskolan har redan vidtagits och vi behöver fortsatt ha fokus på detta framöver tillsammans i organisationen. Att antalet äldre med ökade behov ökar märks tydligt i verksamheterna, ett högt tryck på platser inom särskilt boende (SÄBO) har bland annat inneburit att verksamheten utökats genom att fem platser inom SÄBO startats upp och permanentats. Effekten av denna åtgärd är en ökad kapacitet inom särskilt boende, vilket förbättrar förutsättningarna att möta behovet och minska risken för framtida verkställighetsförseningar. Behovet gör att trycket är hårt även på hemtjänst och kommunal primärvård och kommer sannolikt öka ytterligare under de närmaste åren med rekryteringsbehov som följd. Som en del i utmaningen har ett arbete inletts under hösten med att ta fram en ny organisationsstruktur inom vård och omsorg, med målsättning att skapa förutsättningar för ett nära och hållbart ledarskap och goda arbetsvillkor för personalen.

Arbetslösheten i Dals-Ed är fortsatt låg, och det innebär att det fortfarande finns betydande svårigheter med kompetensförsörjning, både hos kommunen som arbetsgivare och hos näringslivet. Det innebär vidare att de individer som inte ännu etablerat sig på arbetsmarknaden till viss del står ganska långt ifrån den och det krävs insatser över tid för att de ska få rätt förutsättningar för att kunna etablera sig. Den nya socialtjänstlagen och ökade aktivitetskrav är också något som planerats för under året och som kommer påverka framåt.

Utvecklingsplanen med ökad attraktivitet är ett stort fokus för organisationen och det här är ett arbete där vi vill involvera hela samhället och där det finns flera exempel på detta. Processen kring ungas meningsfulla fritid som ersatte ungdomsgården med Ungdomsverksamheten med bas på Hagaskolan men i nära samverkan med hela samhället och kommunens verksamheter, har lett fram till ett samarbete med bland annat föreningslivet som breddar utbudet för barn och unga. Samverkan med näringslivet löper på med företagskontakter och samverkan mellan näringsliv och skola - positivt är att kommunen ökar ytterligare från förra året betyg kopplat till det sammanfattande omdömet på samtliga enkätfrågor i Svenskt näringslivs enkät. Dals-Ed ligger därför fortsatt på förstaplats i Fyrbodals i Svenskt näringslivs ranking. Dals-Ed & Co som startade upp under 2025 i syfte att i samverkan och med stor delaktighet genomföra insatser inom platsutveckling, marknadsföring och evenemang, är ytterligare ett gott exempel på hur attraktivitetsarbetet kan involvera fler och hela samhället.

Samverkan internt i organisationen/koncernen och med civilsamhället i Ed är vårt fokus i första hand för att möta våra gemensamma utmaningar. Vi är bra på att vara små och behöver därför ha en rådighet och kapacitet själva i vår kommun för att lösa våra uppdrag och utvecklingsbehov på det sätt som krävs i vår mindre organisation. Gärna samarbete men vi behöver ha resurserna i första hand i egen regi. Under året fattades därför beslut bland annat

om att bedriva IT-verksamheten i egen organisation och inte genom annan kommun - krisberedskap- och säkerhetsfrågorna flyttades under året in inom räddningstjänsten, som vi bedriver i egen regi för att ha lokal närvaro och kapacitet inte minst inom den uppbyggnad som pågår inom krisberedskap och civilt försvar.

2.5 STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN

2.5.1 ANSVARSSTRUKTUR

Styrprinciperna från år 2008 reglerar ansvarsfördelningen i kommunen med utgångspunkter som decentralisering, helhetssyn och god ekonomisk hushållning. Helhetssyn ska prägla allt arbete, kommunens bästa och koncernnyttan ska beaktas i alla beslut. Beslut ska fattas så nära berörd verksamhet som möjligt och verksamhetsansvariga med personal har stor frihet att välja hur arbetet ska genomföras för att nå målen för verksamheten.

Politikerna ansvarar för VAD kommunen ska göra, tjänstemännen för HUR detta utförs. Politikerna styr genom mål och ekonomiska ramar samt genom att följa upp och utvärdera verksamheten gentemot målen. Politikerna beslutar om verksamhetens kvalitet och dimensionering samt om övergripande organisation. Tjänstemännen ansvarar för genomförandet av politiska beslut enligt givna mål och riktlinjer samt inom givna ekonomiska ramar.

Kommunfullmäktige fastställer övergripande mål, nämnder och förvaltningar samt deras ansvarsområden och ekonomiska ramar. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsikt över nämndernas verksamhet. Nämnd ansvarar för verksamhet inom sitt ansvarsområde utifrån gällande lag samt kommunfullmäktiges mål och ekonomiska ramar.

Kommundirektören är kommunens ledande tjänsteperson, ansvarig inför kommunstyrelsen samt chef för förvaltningscheferna och enhetscheferna på kommunstyrelseförvaltningen. Kommundirektören har det yttersta ansvaret för att verkställa kommunstyrelsens beslut. Förvaltningschef är nämndens ledande tjänsteperson, ansvarig inför nämnd och kommundirektör samt chef för enhetschefer inom nämndens ansvarsområde. Förvaltningschefen är ansvarig för nämndens förvaltning. Förvaltningschefen har det yttersta ansvaret för att verkställa nämndens beslut. Enhetschef har verksamhets-, ekonomi- och personalansvar för sin enhet, och är ansvarig inför förvaltningschefen.

Varje nivå utkräver ansvar av närmast underliggande nivå. Kommunstyrelsen utkräver ansvar av kommundirektören. Förvaltningschef utkrävs ansvar av nämnd och kommundirektör. Enhetschef utkrävs ansvar av förvaltningschef. Ansvarsutkrävande sker alltid i dialog med den berörda. För att undgå ansvar krävs att underliggande nivå tydligt redovisar skäl till att verksamheten ej kan bedrivas inom den överenskomna omfattningen vad gäller ekonomi, kvantitet och kvalitet. Närmast överordnad övertar ansvaret för de åtgärder som krävs för att anpassa verksamheten till rätt omfattning. Övertagande nivå bedömer de redovisade skälen och vidtar vid behov (beroende på nivå) politiska, organisatoriska eller personella åtgärder. Medför åtgärderna förändringar av angivna mål, ska förslagen till åtgärder underställas berört politiskt organs prövning.

2.5.2 RAMVERK FÖR TILLITSBASERAD STYRNING OCH LEDNING I DAL-EDS KOMMUN

Kommunens tillitsbaserade ledningsfilosofi växte fram parallellt och i samma anda som den statliga Tillitsdelegationens utredning kring hur styrningen av välfärdstjänster i högre grad skulle kunna ta tillvara medarbetares och invånares kompetens och erfarenhet, för att ge större kvalitet och nytta för dem vi är till för. En grundtes är att styrningen och ledningen består av delarna: styrning, kultur och ledarskap samt arbetsorganisation. För att ge förutsättningar för ett så bra möte mellan medarbetare och invånare som möjligt, måste samtliga delar utvecklas. Allt syftar till att fullgöra kommunens grunduppdrag, att möjliggöra god livskvalitet för våra invånare, inom ramen för god ekonomisk hushållning

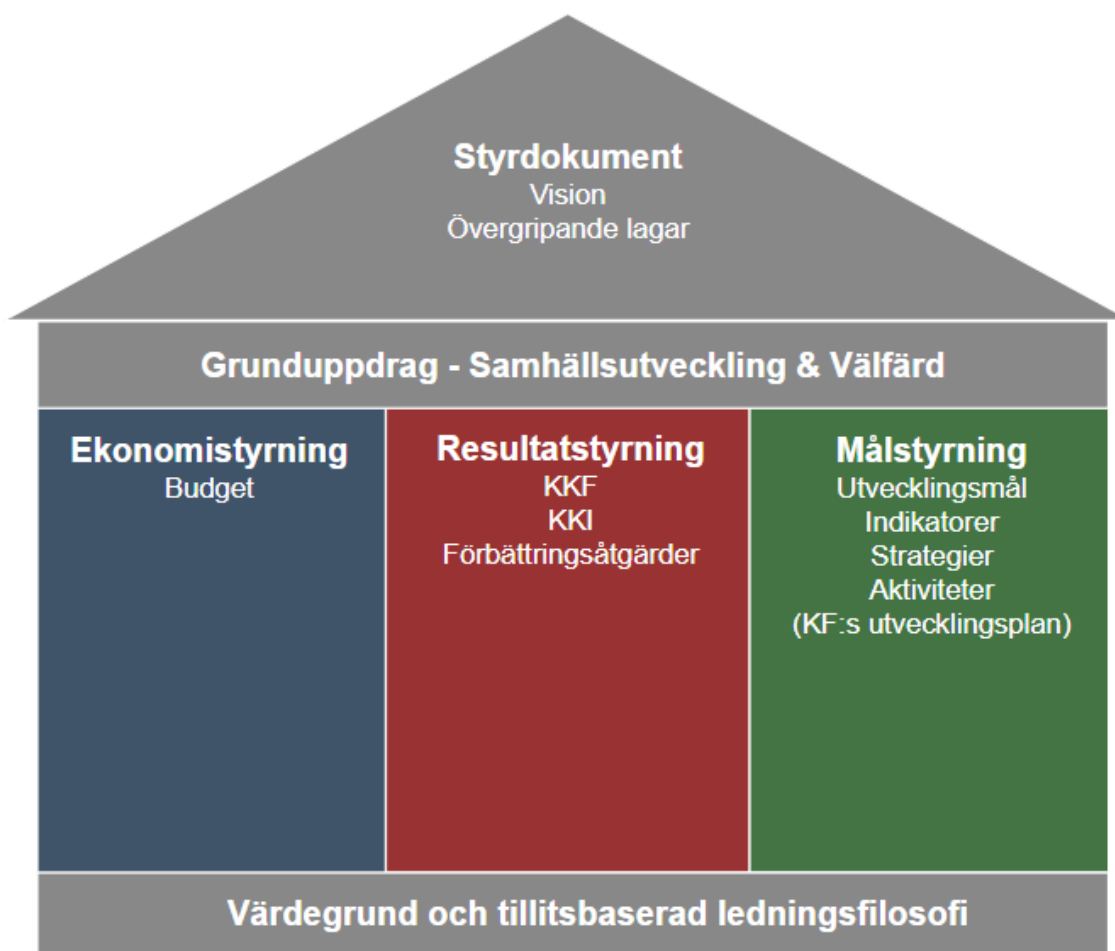
Innebörden i den tillitsbaserade styrningen och ledningen är att professionerna vet bäst vad som behöver utvecklas eller kvalitetssäkras utifrån verksamhetens grunduppdrag. Därför tas mål och kritiska kvalitetsfaktorer fram och omhändertas på respektive organisatoriska nivå i kommunen. Ansvar för resultatstyrning och verksamhetsutveckling ska ligga så långt ut i organisationen som det är möjligt och lämpligt. Uppföljningen syftar till att kvalitetssäkra att vi klarar grunduppdraget och uppsatta mål, samt att ta fram underlag för förbättringsarbetet.

Dialog används som styrmedel mellan olika roller och nivåer i organisationen för att öka förståelse, samsyn och acceptans avseende till exempel vision, mål, uppdrag och kvalitet. I den systematiska dialog som är förutsättningen för styrmodellen diskuteras vad-, när-, hur- och vem-frågorna så att varje roll har en tydlig lägesbild vid beslutsfattande.

Framgångsfaktorer för att nå ändamålsenliga resultat över tiden är:

- Långsiktig stabilitet grundat på politisk samsyn över partigränserna för vad som ska gälla kring styrning och ledning
- Tydligt beskrivna roller mellan politik och tjänstepersoner samt mellan medarbetare, stödfunktioner och chefer
- Livskvalitet, hållbarhet och helhetsperspektiv är vägledande värdeord
- Tydlig styrstruktur som stödjer den tillitsbaserade ledningen
- Kommunikativa och engagerade ledare samt delaktiga medarbetare

2.5.2.1 STYRMODELLENS GRUNDER OCH SYFTEN

Kommunens vision och värdegrund, den kommunala och statliga styrningen samt verksamhetsbeskrivningen utgör grunden i styrmodellen. Detta säkerställer att vi har en gemensam bild av verksamheten och dess uppdrag samt ger oss ett fokus på dem vi är till för och deras behov. En gemensam bild av verksamheten är en förutsättning för att kunna arbeta med systematiskt kvalitetsarbete.

Grunduppdraget ska beskrivas och brytas ner enligt hierarkin kommun, nämnd/förvaltning, verksamhetsområde/enhet samt individuella befattningsbeskrivningar utifrån olika funktioner i organisationen.

Styrmodellens tre syften

1. God ekonomisk hushållning - Ekonomistyrning

- Att de ekonomiska resurserna används effektivt idag och i framtiden
- Att de ekonomiska resurserna används så att målen uppnås

2. Säkerställa verksamhetens kvalitet och effektivitet - Resultatstyrning

- Att verksamheten har bra kvalitet och effektivitet
- Att invånarnas/kundernas behov blir tillgodosedda

3. Genomförande av planer i syfte att uppnå utvecklingsmål - Målstyrning

- Förverkliga den politiska viljan och de prioriterade målen

- Från ord till handling - ett systematiskt förändringsarbete

2.5.2.2 EKONOMISTYRNING

Ekonomistyrning syftar till att uppnå en god ekonomisk hushållning där de ekonomiska resurserna används effektivt både idag och i framtiden. De ekonomiska resurserna ska också användas på sådant sätt att kommunens mål uppnås.

De ekonomiska styrprinciperna beskriver principerna för fördelning av ramar inom Dals-Eds kommun. Fördelningen av ramarna/resurserna fastställs i budgeten.

I Dals-Eds kommun tillämpas decentraliserad ekonomistyrning, vilket kännetecknas av ökad frihet men också ökat ansvar för nämnderna. Utgångspunkt för arbetet utifrån ekonomistyrningsprinciperna ska vara decentralisering, helhetssyn och god ekonomisk hushållning med verksamheternas grunduppdrag i fokus. Allt arbete ska präglas av en helhetssyn, där kommunens bästa och koncernnyttan beaktas vid alla beslut som fattas.

Den övergripande ekonomi- och verksamhetsstyrningen beslutas av kommunfullmäktige som antar finansiella mål, vilka utgör de yttre ekonomiska ramarna som styr långsiktigheten i kommunens ekonomi.

Ekonomistyrningen utövas genom dialog med nämnder, bolag och förvaltning samt olika styrdokument såsom till exempel ägardirektiv och genom kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Den kommunala verksamheten och dess ekonomiska förvaltning regleras i stor omfattning av kommunallagen, och enligt denna ska kommunen bland annat fatta beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Kommunens ekonomiska förvaltning styrs också av lagen om kommunal bokföring och redovisning och rekommendationer från rådet för kommunal redovisning samt av annan normering och praxis inom ekonomiområdet.

Kommunens riktlinjer för ekonomistyrning fastställer ramverket för det regelsystem efter vilken kommunstyrelsens ekonomiska styrning av kommunens verksamheter ska ske, och utgör även ett komplement till nämnda lagar, rekommendationer och normeringar.

Dals-Eds kommuns riktlinjer för god ekonomisk hushållning tar sin utgångspunkt i att varje generation ska bekosta den kommunala service som konsumeras och därigenom lämna över en kommun med ett oförändrat finansiellt handlingsutrymme till kommande generationer. Definitionen av god ekonomisk hushållning är att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer.

2.5.2.3 RESULTATSTYRNING

Resultatstyrning syftar till att utifrån grunduppdraget säkerställa verksamhetens kvalitet och effektivitet och att invånarnas/kundernas behov blir tillgodosedda.

För att bedöma om verksamheten utför sitt uppdrag med god kvalitet och effektivitet identifieras kritiska kvalitetsfaktorer utifrån de tre nyttoperspektiven. I syfte att kvalitetssäkra varje kvalitetsfaktor ska en eller flera kvalitetsindikatorer tas fram. En kvalitetsindikator är ett mått på uppnådd kvalitet och/eller effektivitet. Kritiska kvalitetsfaktorer och kvalitetsindikatorer ingår i varje verksamhetsplan och definieras och analyseras utifrån respektive nyttoperspektiv.

Med detta sätt att följa upp verksamheterna önskar vi uppnå ett större fokus på resultat istället för resurser, med andra ord vad vi får för effekt för våra kommuninvånare/kunder, för

medarbetarna och för ekonomin. Uppföljning av kvalitetsfaktorer, kvalitetsindikatorer samt arbetet med förbättringsåtgärder är ett systematiskt och ständigt pågående kvalitets- och förbättringsarbete.

2.5.2.4 MÅLSTYRNING

Målstyrning syftar till genomförande av planer för att uppnå utvecklingsmål. Med utgångspunkt från kommunens och verksamheternas grunduppdrag och utvecklingsbehov beslutar politiken om utvecklingsmål på kommun- och förvaltningsnivå. Till målen kopplas också strategier och relevanta indikatorer, som indikerar graden av måluppfyllelse. Förvaltningen bestämmer utifrån beslutade utvecklingsmål vilka aktiviteter som ska genomföras för att uppnå målen. Verksamheter och enheter bidrar med sitt engagemang i de aktiviteter som finns kopplade till utvecklingsmålen på kommun- och förvaltningsnivå.

Prioriterade mål, inriktningar och uppdrag

Kommunens utvecklingsmål samt finansiella mål inför kommande år antas av kommunfullmäktige och ligger till grund för den fortsatta budgetberedningen. Beredningen genomförs av kommunledning och nämndernas presidier. Prioriteringarna tas fram med utgångspunkt från utvecklingsmål och i dialog med kommundirektörens ledningsgrupp. Ansvar för planering och verkställande av åtgärder för att uppnå respektive prioritering åligger kommundirektörens ledningsgrupp. Kommunfullmäktiges övergripande utvecklingsmål ska genomsyra all planering och utförande av verksamheterna.

2.5.3 UPPSIKTSPLIKT OCH INTERN KONTROLL

Den interna kontrollen i Dals-Eds kommun styrs av "Reglemente för intern kontroll" antaget av kommunfullmäktige 2003-11-19 och reviderat i kommunfullmäktige 2019-06-19.

Reglementet syftar till att säkerställa att styrelsen och nämnderna upprätthåller en tillfredställande intern kontroll, som innebär att med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande mål uppnås:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet.
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten.
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer mm.

En bra intern kontroll bidrar till att skapa värde för organisationen och förebygger, upptäcker och åtgärdar fel och brister som hindrar organisationen att nå sina mål och utföra sitt uppdrag.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att tillse att det finns en god intern kontroll. I kommunen finns en internkontrollorganisation upprättad samt förvaltningsövergripande anvisningar. Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Årshjulsprocessen för internkontrollen innefattar att varje nämnd/förvaltningen genomför en riskanalys och utifrån denna upprättas en intrernkontrollplan. Kontrollmomenten genomförs efter beslutad frekvens och dokumenteras samt analyseras och förbättringsåtgärder tas fram.

2.6 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

2.6.1 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

I kommunens "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatreserv samt

behandling av kvarvarande resultatutjämningsreserv" föreskrivs bland annat att: "God ekonomisk hushållning innebär att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer."

2.6.2 FINANSIELL ANALYS

Årets resultat enligt resultaträkningen (förändring av eget kapital)

Dals-Eds kommun redovisade 2025 ett överskott på 12,6 mkr, vilket jämfört med 2024 var en förbättring med 13,2 mkr.

Med ett budgeterat resultat 2025 på 1,1 mkr så blev årets resultat +11,5 mkr bättre än vad som var budgeterat.

Summan av skatter och generella bidrag för år 2025 uppgick till 408,7 mkr vilket var en ökning med 14,1 mkr eller 3,6%.

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder var +13,0 mkr. Kommunstyrelsens budgetavvikelse uppgick till +15,3 mkr. Socialnämndens budgetavvikelse uppgick till -1,6 mkr. Barn- och utbildningsnämnden redovisade en budgetavvikelse på -0,7 mkr.

Budgeten för 2026-2028 grunder sig på skatteunderlagsprognoser från SKR oktober 2025. SKR publicerade en ny prognos i februari 2026 som visar en mer positiv utveckling än prognosen som låg till grund för budget. Skatteunderlaget för 2026 ökar som en följd av en ökning i antalet arbetade timmar. För 2026 och 2027 väntas den reala ökningen av skatteunderlaget vara god eftersom pensionskostnaderna hålls tillbaka av låga öknings av prisbasbeloppet. (SKR Cirkulär 26:12. 2026-02-26)

Årets resultat efter balanskravsjusteringar (enligt 12 § Kommunallagen)

Årets resultat efter balanskravsjusteringar är 12,5 mkr, vilket jämfört med 2024 var en förbättring med 13,1 mkr.

Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster (jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder)

Dals-Eds kommun redovisar ett årets resultat exklusive jämförelsestörande poster på 12,5 mkr, vilket är 13,1 mkr bättre än 2024. Realisationsvinst på 0,1 mkr redovisas som jämförelsestörande post 2025.

Årets resultat och jämförelsestörande poster

	2023	2024	2025
Årets resultat (mkr)	-4,1*	-0,6	12,6
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster (mkr)	-4,2*	-0,6	12,5
Årets resultat / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag (%)	-1,0*	-0,1	3,1
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag (%)	-1,0*	-0,1	3,1

*Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal

Från och med 2024 tillämpar kommunen RKR rekommendation för klassificering av

operationell respektive finansiell leasing. Jämförelsetal för 2023 har därför räknats om.

Årets resultat förbättrat från -0,6 mkr under 2024 till 12,6 mkr under 2025. Relateras kommunens resultat till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag redovisade kommunen under 2025 ett resultat på 3,1 procent. Under 2023 och 2024 uppgick motsvarande resultat till -1,0 procent respektive -0,1 procent.

Under 2023 och 2025 redovisas ett antal jämförelsestörande poster, såsom realisationsvinster vid försäljningar samt engångskostnader vid utrangering av anläggningstillgångar.

Exkluderas de jämförelsestörande posterna uppgick årets resultat under 2023 till -4,2 mkr och för 2025 till 12,5 mkr. Under 2024 redovisas inga jämförelsestörande poster.

Ett av Dals-Eds kommuns finansiella mål för god ekonomisk hushållning är att resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser under en treårsbudgetperiod ska vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader. Det innebär att kommunens kort och långsiktiga finansiella handlingsutrymme, i form av likviditet och soliditet behålls. Under den senaste treårsperioden har Dals-Eds kommun redovisat ett resultat på i genomsnitt 2,6 mkr per år.

Nettokostnadsandel

%	2023	2024	2025
Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	95,4*	93,9	91,7
Planenliga avskrivningar	5,2*	5,5	5,0
Nettokostnadsandel exkl. jämförelsestörande poster och finansnetto	100,6*	99,4	96,7
Finansnetto	0,4*	0,7	0,3
Nettokostnadsandel exkl. jämförelsestörande poster	101,0*	100,1	96,9
Jämförelsestörande engångsposter	0,0	0,0	0,0
Nettokostnadsandel i relation till skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	101,0*	100,1	96,7

*Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal.

Från och med 2024 tillämpar kommunen RKR rekommendation för klassificering av operationell respektive finansiell leasing. Jämförelsetal för 2023 har räknats om.

En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader är god. Ett mått på denna balans är nettokostnadsandelen, som innebär att samtliga löpande kostnader inklusive finansnetto relateras till skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning. Redovisas en nettokostnadsandel under 100 % har kommunen positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter. En nettokostnadsandel på 97-98 % kan betraktas som god ekonomisk hushållning för Dals-Eds kommun. Sett över en längre tidsperiod, klarar då kommunen av att finansiera ersättningsinvesteringar och nyinvesteringar.

När Dals-Eds kommuns nettokostnadsandel analyseras, framgår det att nettot av verksamhetens intäkter och kostnader under 2025 tog i anspråk 91,7 % av skatteintäkterna,

vilket är en minskning med 2,2 procentenheter jämfört med 2024.

Vidare tog avskrivningarna i anspråk 5,0 %, vilket var 0,5 procentenheter lägre än föregående år. Avskrivningarna är kommunens periodiserade kostnader för investeringar.

Finansnettot uppgick till 0,3 %, vilket innebär att de finansiella kostnaderna översteg de finansiella intäkterna under 2025. Jämfört med 2024 har finansnettot förbättrats då finansiella intäkter ökat samtidigt som kostnaderna minskat. Under 2023 till 2025 har kommunen genomfört inlösen av medel från överskottsfonden, vilket resulterade i ökade finansiella intäkter med 1,7 mkr, 1,3 mkr samt 2,2 mkr.

Detta innebär att kommunens nettokostnader och finansnetto tog i anspråk 96,7% av skatteintäkterna, vilket var 3,4 procentenheter mindre än 2024.

Kommunen har under 2023 och 2025 haft några mindre jämförelsestörande poster som har påverkat resultatet både positivt och negativt. Som andel av skatteintäkterna uppgick de till mindre än 0,1 %.

Totalt uppgick nettokostnadsandelen till 96,7% under 2025, vilket innebar att kommunens kostnader var lägre än kommunens intäkter. Det var ett förbättring jämfört med såväl 2023 som 2024.

Årets investeringar

	2023	2024	2025
Investeringsvolym brutto (mkr)	16,9	16,8	13,4
Investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster (mkr)	16,5	16,8	13,2
Investeringsvolym / skatteintäkter (%)	4,2	4,3	3,3

Dals-Eds kommuns samlade investeringsvolym under 2025 uppgick till 16,4 mkr, vilket var en minskning med 3,4 mkr eller 20 % jämfört med 2024, samt en minskning med 3,5 mkr eller 21% jämfört med 2023.

Efter avdrag för årets investeringsinkomster uppgick investeringarna netto till 16,2 mkr, vilket var 3,6 mkr lägre än under 2024.

Den största delen av investeringarna under år 2025 avsåg vatten- och avloppsinvesteringar samt investeringar inom gata/väg/park. Cirka 24 procent av kommunens investeringar avsåg VA- och renhållningsverksamhet, 31 procent avsåg gata/väg/park.

Självfinansieringsgraden av investeringar

%	2023	2024	2025
Självfinansieringsgraden av nettoinvesteringar	98*	127	247

*Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal.

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat plus avskrivningar. 100 % innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks. Med nettoinvesteringar avses anskaffning av immateriella och materiella anläggningstillgångar med avdrag för investeringsinkomster.

Med självfinansieringsgrad avses skatteintäkter och eventuella försäljningsinkomster som

kommunen har erhållit vid försäljning av materiella anläggningstillgångar. Dessa har sedan ställts i relation till nettoinvesteringar.

Självfinansieringsgraden av investeringarna efter avdrag för investeringsinkomster uppgick 2025 till 247 %. Detta innebar att investeringarna under året har finansierats med skatteintäkter och investeringsinkomster samt tidigare upparbetade likvida medel.

Kommunen har som mål att investeringar i skattefinansierad verksamhet i första hand ska finansieras med egna medel samt att lånefinansiering av investeringar endast ska vara möjligt i affärsdrivande verksamheter.

Kommunens självfinansieringsgrad av investeringarna uppgick till 143 % totalt för de tre senaste åren inklusive upplåning i affärsdrivande verksamheter.

EGET KAPITAL & SOLIDITET

Likviditet ur ett riskperspektiv

%	2023	2024	2025
Kassalikviditet	66*	74	59

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Kassalikviditeten uppgick vid årsskiftet till 59 %, jämfört med 74 % under 2024. En bidragande orsak till minskande kassalikviditet är att långsiktiga lån som förfaller under 2026 räknas in i kortfristiga skulder i bokslutet.

På medellång och lång sikt så arbetar kommunen med den av kommunfullmäktige fastställda planen för Långsiktigt hållbar Ekonomi och Verksamhet (LEV) som bland annat syftar till att få en balans i ekonomin.

mkr	2023	2024	2025
Extern låneskuld	102,2	112,2	88,2
Kortfristig del	-5,4	-5,4	-22,0
Långfristigt leasingsskuld	86,8*	85,1	83,3
Kortfristig dela av leasingsskuld	-1,7*	-1,8	-1,9

*Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal

Tillämpningen av RKR rekommendation från 2024 innebär en ökning av skulden som redovisas i tabellen.

Kommunens externa låneskuld uppgick vid årsskiftet 2025 till 88,2 mkr, vilket är en minskning med 24,0 mkr jämfört med 2024.

Kommunens externa låneskuld hade en genomsnittlig räntebindningstid på 1,6 år per 31 december 2025.

Soliditet

%	2023	2024	2025	Snitt i riket 2024
Soliditet enligt balansräkningen	38,2*	38,4	42,3	39,9
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	21,5*	20,8	25,2	29,5

* Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal.

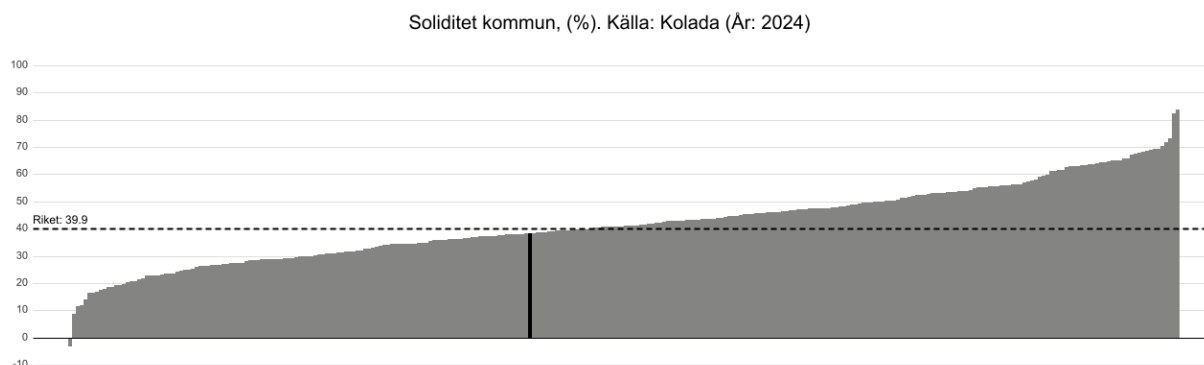
Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Det visar i vilken utsträckning kommunens tillgångar har finansierats med eget kapital respektive skulder. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan behålls eller utvecklas i positiv riktning. En förbättrad soliditet innebär att kommunen minskar sin skuldsättningsgrad och därigenom ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt uppgår till 25,2%. Det är en ökning med 4,4 procentenheter jämfört med föregående år. Det förklaras genom hög självfinansieringsgrad av investeringar samtidigt som inlösen av pensionsförpliktelser gjorts.

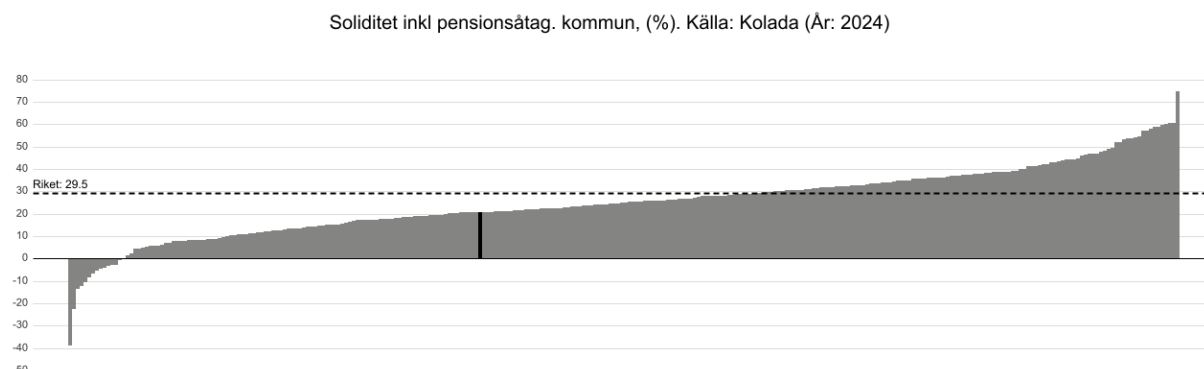
Genomsnittet för ovanstående soliditetsmått ligger bland Sveriges kommuner på 39,9 % respektive 29,5 % för år 2024. Nedan visas en bild på hur Dals-Eds kommun ligger i jämförelse med övriga kommuner i riket år 2024.

Svarta linjen nedan visar Dals-Eds nivå.

Soliditet enligt balansräkningen

Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt

Kommunfullmäktige har i de finansiella målen för 2025 angett att kommunens soliditet enligt balansräkningen inte ska vara lägre än 35 procent och inte minska fler än tre år i rad.

Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka.

Kommunalskatt

%	2023	2024	2025	Genomsnittlig skattesats i länet 2025
Kommunen	23,21	23,21	23,21	21,79
Regionen	11,48	11,48	11,48	
Total skattesats	34,69	34,69	34,69	

År 2025 uppgick Dals-Eds kommuns skattesats till 23,21 %. Skattesatsen har varit oförändrad under en lång följd av år. Inför 2012 skedde en skatteväxling med Regionen/Landstinget om 43 öre då ansvaret för kollektivtrafiken flyttades.

I de 49 kommunerna i Västra Götalands län varierade kommunernas skattesatser under 2025 mellan 19,91 % i Partille till 23,38 % i Munkedal. Den genomsnittliga skattesatsen i länet uppgick under 2025 till 21,79 %.

Pensionsförpliktelser

mkr	2023	2024	2025
Ansvarsförbindelse inklusive löneskatt	87,9	92,0	85,9
Avsättningar inklusive löneskatt	11,8	12,2	12,5
Upplupna kostnader inklusive löneskatt	12,9	11,9	12,2
Summa pensionsförpliktelser	112,6	116,1	110,6

Ur risksynpunkt är kommunens pensionsförpliktelser viktiga att beakta, eftersom skulden ska finansieras de kommande 50 åren. Det totala pensionsåtagandet uppgick vid årets slut till 110,6 mkr. Av dessa redovisas 24,7 mkr i balansräkningen som avsättningar och skulder och 85,9 mkr återfinns utanför balansräkningen som en ansvarsförbindelse. Ansvarsförbindelsen avser pensioner intjänade till och med 1997.

Den del av pensionsåtagandet som utgör ansvarsförbindelse är ofinansierad, då den återfinns utanför balansräkningen. Historiskt har inlösen av delar av ansvarsförbindelsen gjorts vid ett flertal tillfällen. Syftet med dessa inbetalningar är att minska de negativa effekterna som uppstår när stora utbetalningar av ansvarsförbindelsen kommer att göras i framtiden. Under 2025 har inlösen gjorts med 2,2 mkr, vilket har finansierats via överskotts-fonden.

Kommunens borgensåtaganden

Ändamål (mkr)	2023	2024	2025
Egna bolag	255,5	240,0	224,2
Småhus	0,0	0,0	0,0
Föreningar	1,1	1,1	1,0
Totala borgensåtaganden	256,6	241,1	225,2

Kommunen tecknar i vissa fall borgen för lån till det kommunala bolaget, men även för andra externa verksamheter.

Kommunens samlade borgensåtagande uppgick 2025 till 225,2 mkr, vilket var en minskning med 15,9 mkr i förhållande till 2024.

Dals-Eds kommun har inte infriat några borgensåtaganden under 2024 och det finns inga indikationer på att så skulle behöva ske inom de kommande åren. Då 97 % av den totala borgensförbindelsen utgörs av borgen gentemot Edshus AB, är den generella bedömningen, att risken är låg då bolagets verksamhet omfattas av att äga och förvalta fastigheter. I fastigheter finns ofta stora dolda värden, vilka ofta försvarar ytterligare lån. Vakansgraden är relativt låg.

Utfall i förhållande till budget

mkr	2023	2024	2025
Avvikelse nämnder	2,7	3,5	13,1
Avvikelse årets resultat	12,6	21,5	11,5

Jämfört med budget redovisade kommunen ett överskott på 11,5 mkr, då kommunen för 2025 budgeterade ett resultat på 1,1 mkr.

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder var +13,1 mkr.

Kommunstyrelsen redovisade ett överskott mot budget på 15,3 mkr. Socialnämndens budgetavvikelse uppgick till -1,6 mkr. barn- och utbildningsnämnden redovisade en budgetavvikelse på -0,7 mkr.

Prognosavvikelser

Jämfört med augusti respektive år (%)	2023	2024	2025
Avvikelse nämnder	0,5	1,5	3,6
Avvikelse årets resultat	2,2	2,8	2,1

Ovanstående jämförelser visar avvikelsen från den prognos som gjordes i augusti respektive år i samband med delårsbokslutet. Avvikelserna ställs sedan i relation till verksamhetens nettokostnad för helåret och visas i procent. Observera att avvikelserna kan både innebära att utfallet blivit bättre eller sämre än prognos.

En god prognossäkerhet innebär att kommunen har goda förutsättningar att anpassa sig till förändrade förutsättningar under året. En prognosavvikelse under 1 % av kostnadsomslutningen innebär en god prognossäkerhet. Budgetföljsamhet är ett annat mått på kommunens finansiella kontroll. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt.

Årets resultat innebär att kommunens ekonomiska ställning har stärks jämfört med situationen vid ingången av året. Den genomsnittliga resultatnivån över de tre senaste åren ligger dock lågt i förhållande till de finansiella målen.

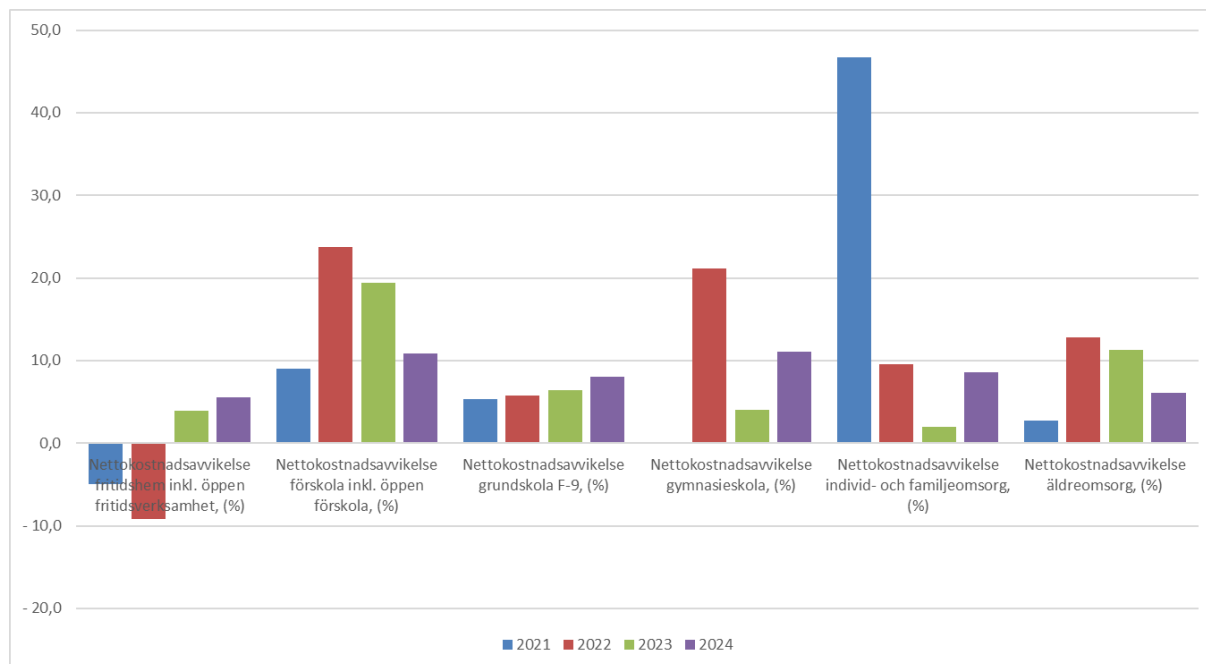
Det faktum att kommunfullmäktige antog en budget med ett negativt resultat för 2023 och 2024, samt endast ett mindre positivt resultat för 2025, vittnar om att de senaste åren har varit utmanande för Dals-Eds kommun.

Arbetet med att på lång sikt anpassa nettokostnaderna till de finansiella förutsättningar som finns pågår enligt fullmäktiges beslutade Strategi för Långsiktigt hållbar Ekonomi och Verksamhet (LEV) och med tillitsbaserad styrning och ledning som verktyg och ledstjärna.

%	Bokslut 2023	Bokslut 2024	Bokslut 2025	Budget 2026
RESULTAT - KAPACITET				
Skatteintäktsutveckling	4,3	1,9	3,6	5,4
Nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster	6,4*	0,7	0,7	5,5
Nettokostnadsandel	101,0*	100,1	96,9	97,2
- Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	95,4*	93,9	91,7	91,7
- Planenliga avskrivningar	5,2*	5,5	5,0	5,0
- Finansnetto	0,4	0,7	0,3	0,5
- Jämförelsestörande engångsposter	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster/ skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	-1,0*	-0,1	3,1	2,8
Årets resultat / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	-1,0*	-0,1	3,1	2,8
Självfinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar	98*	127	247	88
Nettoinvesteringar / skatteintäkter	4,2	4,3	3,3	8,9
Soliditet enligt balansräkningen	38,2*	38,4	42,3	40,6
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser	21,5*	20,8	25,2	24,9
Total skuld- och avsättningsgrad	61,8*	61,6	57,7	59,4
varav avsättningsgrad	2,2*	2,3	2,5	2,1
varav kortfristig skuldsättningsgrad	21,4*	19,4	22,4	19,0
varav långfristig skuldsättningsgrad	38,2*	39,9	32,8	38,2
Kommunal skattesats	23,21	23,21	23,21	23,21
RISK OCH KONTROLL				
Kassalikviditet	66*	74	59	71

* Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal.

Nettokostnadsavvikelsen nedan jämför nettokostnaden med referenskostnaden ("statistiskt förväntad" kostnad). Resultat över 0 indikerar högt kostnadsläge, på grund av hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet.

Edshus AB

Edshus leds av en politiskt tillsatt styrelse som även innefattar opolitiska ledamöter valda på professionella grunder. Edshus bygger och förvaltar bostäder och lokaler i Dals-Ed. Samtliga fastigheter ligger i Eds tätort. Vid årsskiftet var antalet lägenheter 476 stycken och antalet lokaler 23 stycken. Totalt förvaltad yta var 49 738 kvm.

Under året har kostnadsutvecklingen fortsatt att vara utmanande. Kostnaderna för bland annat fjärrvärme, el, vatten och avlopp samt entreprenadtjänster har fortsatt att öka procentmässigt utifrån en redan hög nivå, även om en viss minskning har kunnat noteras jämfört med tidigare år. Samtidigt har bolaget arbetat aktivt med kostnadskontroll och prioritering av åtgärder för att bibehålla en stabil ekonomisk utveckling. En mildare höst och början på vintern innebar lägre uppvärmnings- och snöröjningskostnader än budgeterat och har bidragit till det positiva resultatet.

Vakanserna ökade under 2025, hyresbortfallet var 9,2 % jämfört med 7,8 % 2024.

Årets resultat blev 822 tkr och målet om en direktavkastning på totalt kapital på 2% uppnådes. Soliditeten ökade under året till 13,2%.

Edshus har följande finansiella mål i affärsplanen för 2025-2029

- Genomsnittlig direktavkastning på totalt kapital på minst 2% under perioden
- Nå en soliditet på 15% i slutet av perioden

Nyckeltal Edshus AB	2021	2022	2023	2024	2025
Likviditet (%)	131	160	163	153	138
Soliditet (%)	10,1	10,8	11,4	12,9	13,2
Direktavkastning totalt kapital (%)	1,5	1,6	1,9	2,5	2

2.6.3 UPPFÖLJNING FINANSIELLA MÅL

Dals-Eds kommun har fattat beslut om "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv" under 2013. Dals-Eds kommuns riktlinjer för god ekonomisk hushållning tar sin utgångspunkt i att varje generation ska bekosta den kommunala service som konsumeras och därigenom lämna över en kommun med ett oförändrat finansiellt handlingsutrymme till kommande generationer. För att kunna leva upp till detta, har kommunen beslutat om sex finansiella mål. Dessa redovisas och följs i detta avsnitt. Uppföljningen av de verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning återfinns under avsnitten "Uppföljning grunduppdrag" samt "Uppföljning utvecklingsmål"

1. Skattesatsen ska vara oförändrad på nivån 23,21 procent

Kommunfullmäktige konstaterar att kommunens skatteuttag ligger på en hög nivå i jämförelser med riket i övrigt och har så gjort under ett antal år. Omvärldens och medborgarnas ökande krav innebär dock att fler och fler kommuner och regioner har sett sig tvungna att höja skatteuttaget under de senaste åren. Kommunfullmäktiges målsättning är därför att med befintligt skatteuttag klara de nuvarande och kommande utmaningarna med en oförändrad skattesats.

Målet är uppnått genom att skattesatsen för år 2025 är oförändrad på 23,21 %.

2. Investeringar inom affärsdrivande verksamheter (VA-/Renhållning, kommersiella fastigheter och exploateringar) kan om behov föreligger finansieras genom extern upplåning. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå

Kommunfullmäktige har i det finansiella målet sagt att kommunen gällande de investeringar som görs inom affärsdrivande verksamheter såsom VA-, renhållning, kommersiella fastigheter och exploatering kan finansieras med externa lån då dessa i slutändan finansieras via taxor och avgifter.

Målet är uppfyllt då kommunen inte tagit upp några nya lån under året. Årets amortering överstiger också årets avskrivningar.

3. Kommunen ska inom skattefinansierade verksamheter i grunden finansiera sina investeringar med egna medel. Undantag från detta ska endast vara möjligt vid stora och långsiktiga investeringar, det vill säga där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå

Kommunfullmäktige har i det finansiella målet sagt att kommunen i grunden inte ska finansiera sina investeringar inom skattefinansierade verksamheter med externa lån utan dessa ska finansieras med skatteintäkter. Undantag från detta ska endast vara stora och långsiktiga investeringar där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. Med stora och långsiktiga investeringar avses investeringar och investeringsbidrag som överstiger 30 mkr och har en livslängd på minst 20 år.

Måttet för att mäta detta är självfinansieringsgraden av investeringarna som mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat före avskrivningar. 100 procent innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Målet är uppfyllt då samtliga investeringar under året kunnat finansieras utan att nya lån tagits upp. Självfinansieringsgraden uppgår till 247 % (inkl affärsdrivande verksamheter).

4. Kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent

Kommunfullmäktige har satt målet att kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent, detta utifrån ett kort och medellångt finansiellt perspektiv som innebär att kommunen inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningstoppar. En kassalikviditet som uppgår till 100 procent eller mer innebär att samtliga kortfristiga skulder kan finansieras direkt med egna medel. Målsättningen om en kassalikviditet om minst 70 procent är satt utifrån att en stor del av kommunens kortfristiga skulder är relativt konstant, såsom ferie- och semesterlöneskuld till personalen.

En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Kommunens kassalikviditet gick till 59 procent vid bokslutstillfället, vilket innebär att målet inte är uppfyllt.

5. Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 35 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning. Detta innebär då att kommunen blir mindre skuldsatt och ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Kommunfullmäktige har i sitt finansiella mål ansett att kommunens soliditet långsiktigt inte ska understiga 35 procent och inte heller minska fler än tre år i rad. Detta är en lägre nivå än tidigare målsättning beroende på att kommunen befinner sig i ett starkt expansivt läge med stora investeringar inom främst VA-området. På sikt behöver målsättningen återigen ökas för att minska kommunens skuldsättning och öka det finansiella handlingsutrymmet.

Kommunfullmäktige anser samtidigt att soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser inte ska understiga 10 procent och även denna ska på lång sikt öka.

Målet är uppfyllt med en soliditet vid bokslutstillfället på 42,3 procent. Motsvarande nivå inklusive pensionsförpliktelserna uppgick till 25,2 procent.

6. Resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader

Kommunens resultat inklusive reavinster/-förluster och med samtliga pensionsförpliktelser redovisade ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar som inte är stora och långsiktiga (understigande 30 mkr och har en livslängd under 20 år, enligt lånefinansieringsmålet) kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader.

För perioden 2023-2025 är resultatet tillräckligt stort för att självfinansiera samtliga investeringar. Självfinansieringsgraden uppgår till 143 %. I budget för år 2025 fanns också en post på 2,4 mkr avsatt under kommunfullmäktige. Målet bedöms som uppfyllt.

Sammanfattningsvis innebär detta att kommunen uppfyller fem av de sex finansiella målen för god ekonomisk hushållning under 2025.

2.6.4 UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAG

Den kommunala verksamheten utgår ytterst från två grunduppdrag, *Välfärd och Service* samt *Demokrati och Samhällsutveckling*.

Välfärdsuppdraget omfattar ansvaret att leverera välfärdstjänster till invånarna, såsom vård och omsorg, skola och annan service i enlighet med gällande lagstiftning och politiska ambitioner. I detta uppdrag ingår även ansvaret som arbetsgivare och för den kommunala ekonomin.

Samhällsutvecklingsuppdraget handlar om att säkerställa en långsiktig hållbarhet för kommande generationers välfärd och goda liv. Det omfattar bl a infrastruktur, samhällsplanering, mark- och vattenanvändning, folkhälsa och trygghetsfrågor samt att tillsammans med näringsliv, föreningar, myndigheter och andra aktörer bidra att det blir ett bra samhälle att leva i och en attraktiv plats att utvecklas på. Här ingår arbete med demokratiutveckling, bland annat att skapa delaktighet och främja människors möjligheter till ansvar, insyn och inflytande.

Enligt kommunens styrmodell ska varje organisatorisk nivå följa upp och analysera sitt grunduppdrag. På en kommunfullmäktigenivå kan stöd för uppföljningen av grunduppdraget hittas i medborgarundersökningen via SCB, Statistiska Centralbyrån. Resultatet från senaste undersökningen hösten 2024 gav följande generella resultat.

Generellt

- 94 procent av kommunens invånare tycker att kommunen är en mycket eller ganska bra plats att bo och leva på. (Riket 92,4 procent)
- 87,7 procent av kommunens invånare tycker att kommunen sköter sina verksamheter på ett mycket eller ganska bra sätt. (Riket 79,9 procent)
- 73,8 procent av kommunens invånare kan rekommendera andra som inte bor i kommunen att flytta hit. (Riket 63,2 procent)
- 32,1 procent av kommunens invånare upplever att man har mycket eller ganska stora möjligheter till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter. (Riket 22,1 procent)

Om kommunens verksamheter, samhällsservice, trygghet och utbud

- Förskolan, skolan, äldreomsorgen, stöd till funktionshindrade och utsatta personer får samtliga högre betyg än riket.
- Invånarna är mer nöjda än riket med underhållet av den offentliga miljön. Däremot får utbudet av lekparker ett sämre betyg än riket.
- Möjligheten att pendla till arbete och högre studier är mer begränsat än riket, medan utbudet av pendlarparkeringar är bättre.
- Tillgången till kommunal service utanför tätorten är sämre än riket.
- Tillgången till hälso- och sjukvård, apotek, livsmedel, paketutlämning och tillräcklig internetuppkoppling är något bättre än riket.
- Utbudet av laddningsstationer för elfordon är bättre än riket.
- Tillgången och säkerheten på gång- och cykelvägar är bättre än riket medan möjligheterna att enkelt använda kollektivtrafik till vardagliga sysslor och fritidsaktiviteter är sämre.
- Möjligheten att enkelt kunna göra längre resor från kommunen utan att använda bil är bättre än riket.
- Mötesplatser för unga upplevs sämre än riket medan mötesplatser för äldre äldre är bättre än riket.

- Utbudet av caféer och restauranger är bättre än riket.
- Biblioteket har ett bra utbud av böcker, tidskrifter och aktiviteter.
- Medborgarna är mer nöjda än riket med utbudet av motionsspår och friluftsområden. Invånarna är dock mindre nöjda jämfört med riket avseende öppettider och möjligheten att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar samt avseende utbudet av allmänna träningsplatser utomhus.
- Medborgarna känner sig mer trygga och mindre oroliga för att utsättas för våld och brott än riket. Räddningstjänsten får högt betyg medan polisens närvaro får låga betyg jämfört med riket.
- Hanteringen av hushållsavfall, dricksvatten och återvinningscentralen får bättre betyg än riket medan utbudet och möjligheterna till återvinning av förpackning är sämre än riket.
- Bemötande vid kontakter med kommunen, information om, insyn och möjligheterna att vara med och tycka till och påverka kommunala beslut och utveckling är bättre än riket. Även i frågor om jämlikhet och integration får kommunen bättre betyg än riket.
- Medborgarna har ett högre förtroende för kommunen och politiker i kommunen jämfört med riket. Såväl kommunens anställda som politiker arbetar för kommunens bästa.

2.6.4.1 Kundnytta

2.6.4.1.1 God serviceanda och hög kvalitet

God serviceanda och hög kvalitet

Kommentar

Den kanske bästa marknadsföringen för att locka fler invånare i enlighet med utvecklingsmålet, är att de som bor och verkar här trivs. För att få lite koll på vad invånarna tycker, så gör vi en medborgarundersökning vartannat år tillsammans med SCB. Strax innan jul fick vi resultatet för höstens undersökning och kan konstatera att kommunen håller ställningarna väl jämfört med senaste undersökningen (2022) och riksgenomsnittet. När det gäller hur kommunen totalt sett sköter sina verksamheter så bibehålls en fortsatt generellt sett högre eller mycket högre nöjdhetsgrad jämfört med riket. Det finns även en positiv trend när det gäller befolkningens upplevelse när det gäller att kunna resa kollektivt till och från kommunen, arbetspendling förefaller däremot upplevas svårare. Upplevelsen av trygghet i kommunen har förstärkts ytterligare från tidigare höga nivåer och ligger långt över riket. Även bemötandet från och förtroendet för kommunens förvaltning och politik är mycket gott enligt de som svarat i undersökningen.

Sammanfattningsvis så är kommunen enligt de svarande i undersökningen, som helhet fortsatt en mycket bra plats att leva och bo på, där kommunen på ett förtroendefullt sätt sköter sina verksamheter och uppdrag med god kvalitet och med ett gott bemötande och där de allra flesta och fler än tidigare kan rekommendera andra att flytta hit.

Utöver medborgarundersökningen genomförs brukarundersökningar löpande under året där vissa redovisas i Kolada och som generellt förstärker bedömningen om god serviceleverans och ett högt förtroende för personalen.

2.6.4.1.2 Långsiktigt hållbar kommunutveckling

Långsiktigt hållbar kommunutveckling

Kommentar

Uppföljning sker på helår utifrån en samlad bedömning kring måluppfyllelse agenda 2030. Den samlade bedömningen bygger på en sammanställning av förvaltningarnas arbete för hållbarhet inom grunduppdraget samt kommunövergripande antagna åtaganden.

Kommunen har antagit klimatlöfte 17 om att ställa krav på hållbara transporter vid upphandling. Kommunen har tidigare satsat stort på biogas men 2023 avvecklades gasstationen i Dals-Ed, vilket inneburit att gasbilar har sålts och ersatts med fossildrivna bilar. Planering pågår för att delvis ställa om fordonsflottan där det är möjligt och få till en fungerande laddinfrastruktur, publika snabbbladdare finns. För närvarande består flottan av 54 fordon, varav en elbil. Kommunens arbetsmaskiner drivs av fossila bränslen.

Samtliga kommunens gamla gatljusarmaturer är nu utbytta mot led-armaturer vilket spar energi. Det har också bytts ut en del gamla ljusarmaturer i verksamhetslokaler, bland annat vid Snörrums ombyggnad av förskola till skollokaler. Utbytet av fönster på Snörumsskolan och fd Westberga är slutfört. Byte av ventilation på Utsiktens skola är färdig och besiktad. Nämda investeringar skapar förutsättningar för fortsatt minskningen av elförbrukningen.

Matsvinnet i kommunens kök mäts varje dag och här har vi en god utveckling. Vi har fler som kommer och äter i matsalen och delaktigheten på matråden har gjort att eleverna får tycka till. Vi har hög andel svenska livsmedel i maten som lagas.

Att människor har ett arbete är en mycket viktig faktor för inkludering. Arbetslösheten i Dals-Ed är fortsatt låg vilket är positivt utifrån flera aspekter inom social hållbarhet. Det innebär dock att det innebär utmaningar för företag att hitta kompetens men också att de individer som inte ännu etablerat sig på arbetsmarknaden till viss del står ganska långt ifrån arbetsmarknaden.

I skolan finns goda förutsättningar för att bedriva en undervisning som ser till individen och tillåter anpassningar. Eleverna uppvisar generellt stor trygghet på lektionerna och med personalen och med det hög grad av studiero. Det pågår sedan några år tillbaka ett strukturerat närvaroarbete och den höga frånvaron har minskat under året. Däremot är måluppfyllelsen generellt låg i förhållande till organisationens resurser och förutsättningar så som hög behörighet, mindre klasser, parallelllagda kärnämnen, god tillgång till samtliga professioner. Elevernas resultat sjunker generellt och på ett oroande sätt i flera årskurser, vi ser t ex en minskning i betyg och godkända resultat från årskurs 6 och vidare upp i högstadiet medan åk 9 har mer än godtagbara resultat. Ca 30% i årskurserna från åk 6 upp till åk 9 är inte behöriga att söka gymnasiet enligt resultaten i december 2025. Detta är oroväckande och behöver därför vara ett fokus framöver för att analysera och sätta in åtgärder.

Fritidsbanken är en viktig och väl utnyttjad funktion för lån av fritidsartiklar. Det tyder på att det cirkulära tänket fortsätter etableras i positiv riktning och det skapar fler tillfällen för meningsfull fritid för fler i samhället.

I verksamheterna pågår en rad olika aktiviteter på temat energi och klimat som också bidrar till en långsiktigt hållbar kommunutveckling. Bland annat har cyklar köpts in till hemtjänsten för kortare transporter i tjänsten och man har infört gå-rundor i samhället för att minska fordonsanvändandet. Tekniken för digitala möten är bättre och det är viktigt att fortsätta sträva efter den formen för möten. Vi behöver fortsätta i verksamheterna med att förbättra

samordning av fordonsanvändandet mellan verksamheterna och planera arbetet ännu bättre för att minska bilbehovet, etablera cykelgarage för att underlätta användande av cykel i tjänsten, arbeta utifrån Naturvårdsplan för att minska behovet av röjning och klippning. Resepolicyn har setts över och tydliggjort för att t ex minska bilresandet till förmån för kollektivtrafik och digitala möten. Bland annat behöver personalen uppmärksammas ännu mer på att använda tågen som stannar i Dals-Ed.

2.6.4.2 Medarbetarnytta

2.6.4.2.1 Högt medarbetarengagemang och god arbetsmiljö

Högt medarbetarengagemang och god arbetsmiljö

Kommentar

För att mäta medarbetarnyttan i grunduppdraget, används resultatet av uppföljningen av Dals-Eds Arbetsmiljöpolicy där 7 målsättningar kring arbetsmiljöarbetet definieras på kommunövergripande nivå och finns att följa vidare under rubriken Väsentliga personalförhållanden i Årsredovisningen. Under 2025 genomfördes ingen medarbetarundersökning efter beslut i Kommunledningsgruppen. Bakgrunden till beslutet var att ett arbete inletts för att se över undersökningsmetodiken, därav saknas data för uppföljande analys på kommunövergripande nivå när det gäller medarbetarnyttan. I vissa verksamheter genomförs pulsmätningar, för att följa upp medarbetarnas engagemang, trivsel och utveckling. I Barn- och utbildningsförvaltningen har mätningar genomförts som visar på förhållandevis hög motivation i förvaltningen och ligger på ett medelvärde på 4,3 på en femgradig skala. Det är ett mer än godtagbart resultat.

Under 2025 var den totala sjukfrånvaron 7,9% vilket är oförändrat i jämförelse med 2024. Sjukfrånvaron är dock fortfarande på en högre nivå än innan pandemin (2019: 6,6%).

2.6.4.2.2 §Ekonominytta

2.6.4.2.3 Effektivt resursutnyttjande

Effektivt resursutnyttjande

Kommentar

Verksamheterna har ett fokus på att anpassa verksamheterna till rådande budgetförutsättningar och att med återhållsamhet bedriva verksamheternas uppdrag inom budgetram. Organisationsförändringen från och med årsskiftet tillsammans med budgetanpassningar 2023-2024, har gett oss en tydligare bild över resurser och framförhållning kring hur verksamheterna ska organiseras framöver. Vi har inom ramen för det arbetet effektiviserat administrativa processer och strävar vidare i den andan för att skapa så mycket utrymme som möjligt för att vara effektiva i att utföra våra respektive grunduppdrag i enheterna och prioritera bland det som är absolut viktigast för att klara våra grunduppdrag, vilket varit framgångsrikt. Det finns naturligtvis fortsatt ständiga förbättringar att åstadkomma framöver och att hålla i riktningen men givet att organisationen nu efter ett par år med svaga resultat, kan redovisa ett starkt positivt resultat och budgetera för att upprätthålla de finansiella målen och nå positiva resultat för året och planperioden, görs ändå bedömningen att effektivt

resursutnyttjande kan tillgodoses för året.

2.6.5 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL

2.6.5.1 Utvecklingsmål: 5 000 invånare år 2035

Definition av målet:

Varje år ökar befolkningen och år 2035 är vi 5 000 invånare i Dals-Eds kommun.

Den negativa befolkningsutvecklingen behöver vändas för att upprätthålla tillväxt, kompetensutveckling och skatteunderlag på platsen samt bibehålla en hög kvalitet i kommunens verksamheter. Kommunen ska vara en attraktiv plats att bo, leva och verka på - målet blir en indikator på hur väl vi tillsammans med företag, föreningar och invånare lyckas.

Bedömning måluppfyllelse:

Per 31 december 2025 har Dals-Ed 4 571 invånare, vilket är en minskning med 35 personer från årets start. Befolkningsmålet om 5 000 invånare till år 2035 kan därmed inte anses tillgodosett.

Födelsenettet för 2025 är negativt, vilket innebär att fler har avlidit än fötts. Även flyttnettot är negativt, vilket innebär att fler har flyttat ut ur kommunen än in under 2025.

Minskad befolkning och minskat barnafödande speglas även i resten av Sverige då 180 av 290 kommuner har befolkningsminskning under 2025. Barnafödandet har haft en negativ trend sedan 2010-talet, men SCB anger att nedgången ser ut att ha avstannat.

Dals-Eds kommun har under perioden för utvecklingsplanen genomfört och påbörjat ett flertal attraktivitets- och marknadsföringsåtgärder i syfte att uppnå fler invånare. Fortsatt arbete behöver ske - och då många kommuner står inför liknande utmaningar finns såväl en stor inspirationskälla till lyckade satsningar likväl som en konkurrens om invånare.

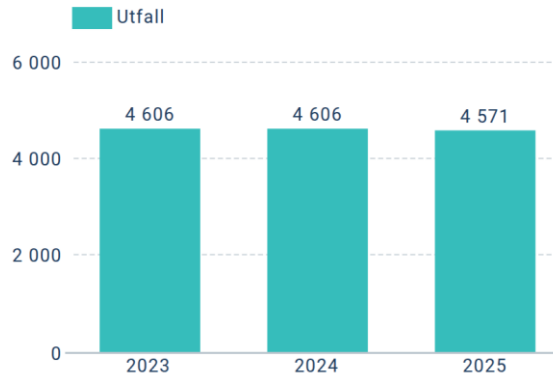
2025 har en extra satsning gjorts genom Dals-Ed & Co, vilket är ett nytt arbetssätt för att bidra till befolkningsmålet. Dals-Ed & Co syftar till att tillsammans i bred samverkan nå en attraktiv kommun och målet om fler invånare genom att satsa på platsutveckling, evenemang och marknadsföring. Kraftsamlingen som sker genom Dals-Ed & Co sker med bidrag från Tillväxtverket och är planerad att fortlöpa i tre år. Inför 2026 har justeringar gjorts i arbetssättet i syfte att få effektivare genomförande och långsiktigare planering av insatser.

Kommunen har också deltagit i "Hitta hem i Dalsland" - ett projekt via Det Goda Livet i Dalsland som syftar till att få fler att flytta till Dalsland. Via projektet har bland annat en gemensam hemsida lanserats där man kan göra jämförelser mellan kommunerna och hitta just sin plats genom "Dalslandskompassen". På hemsidan och i projektets sociala medier lyfts också berättelser om livet i Dalsland som tas fram av kommunerna. En gemensam modell för inflyttarservice har också tagits fram av en arbetsgrupp i projektet som varje kommun kan använda även efter projektets slut. Projektet fortsätter under 2026.

Källa: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning-och-levnadsforhallanden/befolkningens-sammansattning-och-utveckling/befolkningsstatistik/pong/statistiknyhet/befolkningsstatistik-ar-2025-omgang-1/>

Indikator

Befolkningsökning jämfört med föregående år

Strategier

Attraktivitet

Kommentar**Dals-Eds kommun**

Under perioden har följande åtgärder genomförts utifrån utvecklingsplanens strategi om attraktivitet:

- Bänkar har kommit upp i Freudentahlska trappen
- Ny lekplats- och skateutrustning samt grillar i Terrassparken
- Lekplatsutrustning från Terrassparken placeras ut på Eds badplats
- Bänkbord placeras ut längs Nössemarksvägen och Le-området
- Vassröjning mellan Terrassparken och badplatsen
- Enhetliga informationsskyltar har satts upp. På de informationsskyltar som finns på lek- och badplatser finns också en QR-kod med länk till en enkät för att lämna förbättringsförslag och andra synpunkter på platsen för att fånga upp hur platserna kan bli ännu mer attraktiva.
- Förbättringar av DiscGolf-banan vid Sågtjärn har skett
- Bänkar och nya papperskorgar har utplacerats längs Strandpromenaden för ökad attraktivitet
- Ängs lekplats har uppdaterats och ytterligare en lekplats i Äng planeras färdigställas under 2026
- Flera evenemang har genomförts, bl.a. Skridskodisco, utbildnings- och jobbmässa, marknader, kulturvecka och Fall fest
- Uppfräschning av Torget har påbörjats
- Grillplatser har uppförts och befintliga grillplatser har upprustats
- Planering för servicebyggnad vid Le-området planeras och färdigställs under 2026

Strategier	Kommentar
Marknadsföring	<p>Dals-Eds kommun</p> <p>Under perioden har följande åtgärder genomförts utifrån utvecklingsplanens strategi om marknadsföring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Annonsering i Dagens Industri med fokus livskvalitet, tågpendling och arbete • Annonsering TV-skärmar Göteborgs universitet med fokus bästa platsen för unga att bo, tågpendling, arbete och evenemang • Annonsering studieblock Göteborgs universitet med fokus på att arbeta i Dals-Ed • Inköp av flaggvimplar till lyktstolpar för att visa upp evenemang i kommunen • Kampanjer i sociala medier med fokus evenemang • Avtal med mäklare för att marknadsföra och sälja tomter • Marknadsföringsfilmer har färdigställts • Deltagande i projektet "Hitta Hem i Dalsland" i syfte att få fler att flytta till Dalsland • Marknadsföringsmaterial har tagits fram av arbetsgrupp inom ramen för Dals-Ed & Co och kommer att spridas under 2026

2.6.6 SLUTSATSER AVSEENDE GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

Kommunen uppvisade negativa resultat under såväl 2023 som 2024. År som i stor utsträckning präglats av hög inflation, ökande räntekostnader och pensionskostnader som ökat kraftigt. Redan i budget för dessa år planerades för negativa resultat och även om utfall också var negativt så var det ändå bättre än budgeterat. I samband med budgetåren 2023-2024 väntades en förbättrad resultatnivå från år 2025. För år 2025 kunde sedan också ett positivt resultat budgeteras. Ett positivt resultat som överträffades i årets utfall. Budget för år 2026 har en resultatnivå som uppgår till 2,8 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Sammantaget bedöms att de ekonomiskt utmanande åren 2023-2024 klarats av med begränsade negativa effekter för kommunens ekonomiska ställning och att utvecklingen från 2025 och framåt är positiv.

För år 2025 nås fem av sex finansiella mål och sammantagen bedömning är att kommunens ekonomiska ställning har stärkts.

2.7 BALANSKRAVSRESULTAT

BALANSKRAVSRESULTAT

Balanskravet är ett lagstadgat krav som kommunen måste uppfylla enligt kommunallagen. Det trädde i kraft år 2000 och utgör en undre gräns för vilket resultat som är tillåtet att budgetera och redovisa.

Balanskravet innebär i korthet att kommuner och landsting ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Om resultatet ändå blir negativt i bokslutet är huvudprincipen att underskottet ska kompenseras med motsvarande överskott inom tre år och att kommunfullmäktige i en plan ska ange hur det ska ske. Det finns dock ett undantag från

huvudprincipen. Kommunfullmäktige kan med hänvisning till synnerliga skäl besluta om att inte återställa hela eller delar av ett underskott. Dessa ska då tydligt specificeras i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen.

Varje år ska det i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen redovisas en balanskravsutredning. Den redovisas i tabell nedan. Den inleds med att årets resultat, vilket reduceras eller tillförs med ett antal poster enligt lagsstiftningen. När det är gjort, får man fram "Årets resultat efter balanskravsutredning". Nästa steg i balanskravsutredningen utgörs av medel som förs till eller från resultatutjämningsreserv (RUR) eller resultatreserv (RER).

Från och med den 2013 fanns det i kommunallagen en möjlighet att under vissa villkor reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Från och med bokslut år 2024 ersätts RUR av en ny resultatreserv (RER) med samma förutsättningar för reservering som den tidigare RUR. Befintlig resultatutjämningsreserv fasas ut under en tioårsperiod och kan disponeras sista gången i samband med bokslut 2033.

Resultatreserven får uppgå till högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Denna begränsning gäller alltså den nya resultatreserven och avser alltså inte en eventuell RUR som kommunen har enligt regelverket för RUR. Om medel från en resultatreserv har använts ska det i förvaltningsberättelsen framgå till vad och varför medlen har använts.

RER kan användas för att täcka ett negativt resultat vid till exempel oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsbortfall, så länge det bidrar till god ekonomisk hushållning.

RUR avvecklas och nya medel kan inte sättas av men befintlig RUR finns kvar och kan nyttjas till utgången av 2033. Medel från RUR får användas i enlighet med tidigare regelverk, det vill säga för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

Förändring av RER och RUR hanteras inom balanskravsutredningen som en justeringspost. En

resultatreserv eller disponering av resultatutjämningsreserv inom balanskravsutredningen ger varken påverkan på redovisningen, årets resultat eller ekonomiska nyckeltal.

BALANSKRAVSUTREDNING 2023 - 2025

mkr	2023	2024	2025
Årets resultat enligt resultaträkningen	-4,1	-0,6	12,6
Avgår samtliga realisationsvinster	-0,1	0,0	-0,1
Tillägg för vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
Tillägg för vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
Tillägg för orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
Avgår återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-4,2	-0,6	12,5
Reservering till resultatutjämningsreserv (RUR)	0,0	0,0	0,0
Disponering från resultatutjämningsreserv (RUR)	0,0	0,6	0,0
Reservering till resultatreserv (RER)	0,0	0,0	-8,4
Disponering från resultatreserv (RER)	0,0	0,0	0,0
Balanskravsresultat	-4,2	0,0	4,1

2023 års resultat är justerat med anledning av förändrad redovisningsprincip avseende finansiella leasingavtal.

ÅTERSTÄLLNING AV BALANSKRAVSUNDERSKOTT

mkr	2023	2024	2025
Kvar att återställa från tidigare år (ingående värde)	0,0	0,0	0,0
Resultat efter justering av RUR	-4,2*	0,0	0,0
Resultat efter justering av RER	0,0	0,0	4,1
Synnerliga skäl att inte återställa	4,2*	0,0	0,0
Kvar att återställa från tidigare år (utgående värde)	0,0	0,0	0,0

*Uppdatering gällande finansiella leasingavtal

Vid årets ingång finns inte några tidigare negativa balanskravsunderskott att återställa. Då 2025 års resultat också är positivt finns inte heller vid årets utgång något negativt resultat att återställa.

RESULTATUTJÄMNINGSRESERV OCH RESULTATRESERV

mkr	2023	2024	2025
Ingående värde RUR	62,1	62,1	61,5
Reservering till RUR	0,0	0,0	0,0
Disponering av RUR	0,0	-0,6	0,0
Utgående värde RUR	62,1	61,5	61,5
Ingående värde RER	0,0	0,0	0,0
Reservering till RER	0,0	0,0	8,4
Disponering av RER	0,0	0,0	0,0
Utgående värde RER	0,0	0,0	8,4

Kommunen har mellan 2010 till 2022 reserverat 62,1 mkr till resultatutjämningsreserven. För år 2023-2024 medgav balanskravsresultatet ingen reservering. 2024 disponerades 0,6 mkr ur resultatutjämningsreserven. Utifrån resultat för år 2025 sätts 8,4 mkr av till resultatreserv. Efter avsättning 2025 uppgår då totalt reserverat belopp i RUR och RER till 69,9 mkr..

2.8 VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN

2.8.1 Viktiga händelser under perioden

Viktiga händelser under perioden

I Dals-Eds kommun är vi över 600 medarbetare som varje dag, året runt, skapar värde, levererar tjänster och samhällsviktig service till våra invånare. Varje uppdrag är unikt och meningsfullt och tillsammans utgör våra medarbetare Dals-Eds kommuns starkaste resurs och stolthet. Denna personalredovisning lyfter fram medarbetarperspektivet. Genom att summera året som gått och analysera vår utveckling skapar vi en kompass för framtiden, en vägledning

som pekar ut riktningen för vårt fortsatta utveckling och de utmaningar vi kan tänkas stå inför.

Vår förmåga att möta framtiden välfärdsutmaningar vilar på våra medarbetares kompetens. Att vara en attraktiv arbetsgivare är därför en av våra mest prioriterade strategiska frågor. Vi fokuserar på hela medarbetarlivscykeln; från att attrahera nya kollegor till att aktivt behålla samt utveckla våra medarbetare. Med engagerade ledare och ett aktivt medarbetarskap skapar vi tillsammans en arbetsmiljö där alla kan trivas, växa och känna stolthet i ett hållbart arbetsliv.

2.8.2 Attraktiv arbetsgivare

Personalstatistik

Anställda	2025	2024	2023
Antal tillsvidareanställningar	569	556	560
- Varav kvinnor (%)	80%	80%	80%
- Varav män (%)	20%	20%	20%
Antal visstidsanställningar (exkl. timavlönade)	37	44	45
Totalt anställda	606	600	605
Andel heltidsanställda	85,5%	83,3%	77,6%
- För kvinnor (%)	84,6%	81,7%	75,7%
- För män (%)	89%	89,6%	84,9%
Genomsnitt antal anställda	620,66	615,24	
- Kvinnor	486,66	488,66	
- Män	134,00	126,58	

Anställda

Siffror från HR-system januari - juni respektive år. Siffror från HR-system juni respektive år. Pga byte av HR-system kan siffrorna mellan 2024 och tidigare år inte vara helt jämförbara.

Vid mättillfället den 1 november uppgick antalet anställda i Dals-Eds kommun till 606 anställda (exkl. timavlönade), vilket innebär en ökning med 6 medarbetare jämfört med föregående år. Antalet tillsvidareanställda har ökat med 13 personer, (totalt 569) samtidigt som visstidsanställda har minskat med 7 personer (totalt 37). Av de tillsvidareanställda var 80 % kvinnor och 20 % män.

Trenden pekar mot en ökad satsning på fast anställning, vilket är en nyckelfaktor för att vara en attraktiv arbetsgivare. Det visar på att kommunen arbetar aktivt för att erbjuda trygga anställningsformer vilket minskar sårbarhet samtidigt som det skapar kontinuitet i verksamheterna och stärker kompetensförsörjningen på lång sikt.

Sysselsättningsgrad

Av kommunens tillsvidare- och visstidsanställda är 85,5% (2025: 83,3%) anställda på heltid, vilket är en ökning med 2,2 procentenheter jämfört med föregående år. Den största positiva förändringen återfinns bland kvinnor där heltidsgraden ökat med 2,9 procentenheter till 84,6 %. Bland män ses en marginell minskning med 0,6 procentenheter till 89 %. Trots männens minskning ligger männen fortfarande på en högre nivå än kvinnorna men gapet mellan könen har minskat stadigt sedan mättillfället i november 2020.

Åldersstruktur

Medelåldern för kommunens tillsvidare- och visstidsanställda var 45,6 år (2024: 47,2 år).

För kvinnor 45,4 år (2024: 46,7 år) och för männen 46,3 år (2024: 48,6 år).

Av de tillsvidareanställda var 19% 60 år eller äldre, vilket är en minskning med 2,4 % procentenheter. 28,5% var mellan 50-59 år, vilket är en minskning 1,2 procentenheter jämfört med 2024.

Under 2025 har 17 personer gått i ålderspension, vilket är en ökning med 2 i jämförelse med 2024.

De yrkeskategorier med störst andel kommande pensionsavgångar fram till 2030 är vård- och omsorgspersonal (främst undersköterskor, stödassistenter) personal inom teknik och service, enhetschefer och IFO-personal, personal inom barnomsorg och skola samt lokalvårdare, handläggare och administrativ personal.

Heltid som norm

Under 2020 tog Kommunstyrelsen beslut om handlingsplan för heltidsresan och under 2025 har andelen heltidsanställda ökat med ytterligare 2,2 procentenheter jämfört med föregående år. Från starten 2020 ser vi en total ökning på 23,3 procentenheter. Detta har uppnåtts genom att vi har anpassat organisationen till fler heltidsanställningar. Vi noterar att vi vid mätningen i november 2025 ligger 0,5 procentenheter över målsättningen på 85% till 2030.

Från och med 2023 ändrades arbetet kring heltidsresan i förvaltningsform integrerat i verksamheten. I samband med övergången ändrades även benämningen "Heltidsresan" till "Bemanningsplanering utifrån heltid som norm, verksamhetens behov och utveckling samt hållbart arbetsliv". Målsättningarna från Heltidsresan kvarstår och följs upp utifrån "Processplan för Heltid som norm".

Uppföljning mål - Heltid som norm

I kommunens "Processplan för Heltid som norm" från 2021 anges tre mål samt delmål avseende heltidsanställningar. Bakgrunden till arbetet med heltidsresan är den central överenskommelse mellan Kommunal och SKR i syfte att öka andelen heltidsanställda.

Nedan följs målsättningarna i processplanen upp. Uppföljning redovisas utifrån;

● = godkänd, ● = delvis godkänd/oförändrat, ● = ej godkänd

	Målsättning		2025	2024	2023	2022	2021	Kommentar
1	Att år 2030 är 85% av Dals-Ed kommuns anställningar heltidsanställningar.	●	85,5%	83,3%	77,6%	71%	66,5%	Utgångsläge 2020: 62,2% Målet godkänt utifrån uppfyllt delmål.
	Delmål		x	75%	73%	68%	65%	Inga delmål angivna i gällande processplan för 2025-2029.
	Riket		i.u	88%	86,8%	85,5%	84,1%	
2	Att senast 1 januari 2024 erbjuder Dals-Eds kommun alla deltidsanställda heltid	●	Målsättningen är att alla nyanställningar ska vara på heltid, vilket innebär att det är ett inriktningsmål att förhålla oss till. Beslut togs i KLG att vi arbetar med erbjudande om heltid för deltidsanställningar även under 2024. Att målet inte uppfylls helt beror på budgetförutsättningar i vissa verksamheter samt uppdrag, därtill finns det ett antal medarbetare som inte önskar att arbeta heltid.					
3	Att senast 1 januari 2024 är alla nyanställningar på heltid	●	Målsättningen är att alla nyanställningar ska vara på heltid, vilket innebär att det är ett inriktningsmål att förhålla oss till. Beslut togs i KLG att vi arbetar med erbjudande om heltid för deltidsanställningar även under 2024. Att målet inte uppfylls helt beror på budgetförutsättningar i vissa verksamheter samt uppdrag.					

Dals-Eds kommun visar en tydlig och positiv trend i arbetet med att etablera heltid som norm. Den totala andelen heltidsanställda har ökat till 85,5 % vilket innebär att vi uppnått målsättningen för 2030 redan under 2025 att 85 % av kommunens anställningar är heltidsanställda.

I en tid där rekryteringsutmaningarna växer så ser vi att vi kan möta välfärdens behov genom att befintlig personal arbetar mer utan att vara lika beroende av externa nyrekryteringar.

Ledarskap och strategisk kompetensförsörjning

Ledarskapet är avgörande för välfärdens möjligheter att attrahera och behålla kompetenta och engagerade medarbetare. För att utveckla välfärden behövs chefer som kan leda och driva förändring tillsammans med sina medarbetare. En avgörande roll spelar de chefer som finns närmast brukare, patienter, elever och invånare.

Genom kommunens övergripande strategiska kompetensförsörjningsplan har vi ett ramverk som följer medarbetarlivscykeln. Med strategisk kompetensförsörjning menas en process för att fortlöpande och långsiktigt säkerställa att organisationen har rätt kompetens för att nå verksamhetens mål och tillgodose medborgarnas behov. Kompetensförsörjning handlar således inte bara om att rekrytera utan även om hur vi tar hand om de medarbetare som arbetar hos oss idag, hur de trivs på jobbet och hur attraktivt det är att arbeta i Dals-Eds kommun. Planen presenterar pågående och planerade aktiviteter som knyts an till Sveriges kommuner och regioners (SKRs) nio strategier som arbetsgivare bör arbeta efter för att möta kompetensförsörjningsutmaningen inom offentlig sektor och presenteras utifrån kompetensförsörjningsprocessen.

Kommunens satsning på aktivt medarbetarskap har fortsatt under året i kommunens verksamheter, där respektive chef leder utbildningarna tillsammans med sina medarbetare. Ett aktivt medarbetarskap innebär att alla medarbetare, oavsett uppdrag, tar ett större ansvar och

bidrar till sin egen och verksamhetens utveckling. Det resulterar i att vi ges förutsättningar att kunna vara långsiktigt hållbara genom att vara delaktig och se möjligheter att kunna påverka sin egen och andras arbetsmiljö i en positiv riktning.

Ledarforum är kommunledningens förlängda arm ut i verksamheterna för alla chefer i Dals-Eds kommun och leds av Kommundirektören. Forumet är ett tillfälle till information, dialog och förankring, erfarenhetsutbyte.

Kompetensutvecklingsinsatser har genomförts inom ramen för ESF-projektet FENIXZ via Fyrbodals kommun. Utbildningsinsatser som genomförts under året har främst varit utbildningar inom områden såsom coachande ledarskap, hälsa & stresshantering, leda i förändring, OSA - organisatorisk och social arbetsmiljö, AI för administratörer, AI för chefer och medarbetare, AI för vård och omsorgspersonal, service och bemötande, BAM - bättre arbetsmiljö, feedback och svåra samtal. Projektet avslutades under 2025. Totalt har 45 unika deltagare tagit del av utbildningarna inom ramen för projektet med 998 studietimmar.

Via kommunens lärplattform erbjuds chefer kompetensutveckling inom ledarskap genom digital microlearning. Dessutom finns möjligheten att använda utbildningar till kompetenshöjande insatser för medarbetare på exempelvis arbetsplatsträffar. Totalt har 45 utbildningar genomförts under året i lärportalen, alltifrån medarbetarsamtal, lönesamtal, arbetsgivarens rehabiliteringsansvar, ekonomi, tillitsbaserat ledarskap och utbildningar inom AI. Den digitala lärportalen möjliggör kompetensutveckling i vardagen, vilket ökar tillgängligheten för kompetensutvecklingsinsatser och sänker trösklarna för lärande i hela organisationen.

Andra kompetensutvecklingsinsatser som skett under året för kommunens medarbetare är bland annat interna HLR-utbildningar, hot och våld, ergonomi, äldreomsorgslyftet, kompetenstrappan Fyrbodals, nya SoL, Gilla jobbet samt andra verksamhets-specifika utbildningar.

2.8.3 Hållbart arbetsliv

Arbetsmiljö och hälsa

En god arbetsmiljö är en förutsättning för att vi ska kunna leverera kvalitativ välfärd. Det handlar om att skapa arbetsplatser där medarbetare mår bra vilket i sin tur leder till verksamhetsnytta för de vi är till för.

Under året har kommunen fortsatt arbetat med samverkan och arbetsmiljö på kommunövergripande, förvaltnings- samt enhetsnivå med fokus på ökad delaktighet och arbetsmiljöfrågor för ett hållbart arbetsliv. Utbildning erbjuds till chefer, medarbetare, fackliga representanter och skyddsombud inom ramen för avtal om samverkan och arbetsmiljö som finns att tillgå via HR-enhetens intranätsida.

Årshjul för systematisk arbetsmiljöarbete (SAM) säkerställer att det systematiska arbetsmiljöarbete genomförs enligt plan och att uppföljning sker på alla nivåer i organisationen inklusive uppföljning till politiker.

Kommunen erbjuder friskvårdsförmåner där medarbetaren själv väljer mellan en friskvårdsstimme per vecka alternativt friskvårdsbidrag till kommunens samtliga medarbetare. Under året valde 264 medarbetare att nyttja friskvårdsbidraget (2024:257). Därtill nyttjade 142 medarbetare friskvårdsstimmen under 2025. Totalt sett använde omkring två tredjedelar av medarbetarna någon av friskvårdsförmånerna. Friskvårdsförmånen syftar till att stimulera hälsobefrämjande aktiviteter som i sin tur förväntas ge friskare medarbetare.

Under året har Säftehälsan varit vår företagshälsovård och har anlåtats bl.a. till lagstadgade hälsoundersökningar, samtalsstöd samt övriga insatser kring hälsa och rehabilitering. Efter genomförd upphandling är Avonova ny leverantör av företagshälsovård från och med 1 januari 2026.

Uppföljning mål - Arbetsmiljöpolicyn

Dals-Eds kommuns arbetsmiljöarbete styrs av arbetsmiljöpolicyn som antogs 2022 varmed år 2022 betraktas som utgångsläge i uppföljning av målen. I policyn definieras 7 målsättningar med arbetsmiljöarbetet. Utöver detta ska varje verksamhet utarbeta verksamhetsnära arbetsmiljömål. Under 2025 genomfördes ingen medarbetarundersökning efter beslut i Kommunledningsgruppen. Bakgrunden till beslutet var att ett arbete inletts för att se över undersökningsmetodiken, därav finns saknas data för uppföljande analys i delar av kommunens arbetsmiljömål.

● = godkänd, ● = delvis godkänd/oförändrat, ● = ej godkänd

	Målsättning	2025	2024	2023	2022	Kommentar
1	Kommunens medarbetar-engagemang ska öka ¹	i.u	77	80	81	Mäts i medarbetarundersökning - ingen undersökning genomfördes under 2025.
2	Andelen stolta medarbetare ska öka ²	i.u	4,0	4,1	4,2	Mäts i medarbetarundersökning - ingen undersökning genomfördes under 2025.
3	Medarbetarnas upplevelse att påverka sin arbetssituation ska öka ³	i.u	3,5	3,8	3,8	Mäts i medarbetarundersökning - ingen undersökning genomfördes under 2025.
4	Andelen medarbetare som upplever sin arbetsplats som fri från diskriminering samt upplevelsen att medarbetarna behandlas lika ska öka ⁴	i.u	4,3	4,5	4,5	Mäts i medarbetarundersökning - ingen undersökning genomfördes under 2025.

5	öka andelen medarbetare som nyttjar kommunens friskvårdsförmåner		264 (ca 43%)	257 (ca 43%)	227 (ca 38%)	239 (ca 38%)	Den 1 januari 2022 höjdes friskvårdsbidraget från 500 kr till 1500 kr. Siffrorna avser antal som nyttjat friskvårdsbidraget. Innan höjningen nyttjade 111 anställda friskvårdsbidraget (2021). Som alternativ ges friskvårdstimme, se redovisning nedan. Andel = relation till antal tillsvidare och visstidsanställda enligt personalstatistiken ovan.
			142 (ca 23%) 2466 h	i.u	i.u	i.u	2025 redovisas även uttag av friskvårdstimmen. Här anges antal medarbetare som utnyttjat förmånen Andel = relation till antal tillsvidare och visstidsanställda enligt personalstatistiken ovan. Antal uttagna friskvårdstimmar totalt.
6	den totala sjukfrånvaron ska minska		7,9%	7,9%	8,3%	8,8%	Oförändrat jämfört med 2024. Minskning sedan 2022. Innan pandemin 2019: 6,6%
7	antal medarbetare per chef bör maximalt uppgå till 25 medarbetare. (För enheter över 25 medarbetare behöver ytterligare ledningsstöd tillföras.)				<i>Beskrivning</i> Förvaltningarna uppnår målet i och med ledningsstöd i olika former på enheterna.		

Medarbetarundersökning

Under 2025 genomfördes ingen medarbetarundersökning efter beslut i Kommunledningsgruppen. Bakgrunden till beslutet var att ett arbete inletts för att se över undersökningsmetodiken, därav finns saknas data för uppföljande analys i delar av kommunens arbetsmiljömål.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro	2025	2024	2023
Total sjukfrånvaro	7,9%	7,9%	8,3%
Varav långsjukfrånvaro 60 dagar eller mer	39,8%	41,0%	39,2%
Total sjukfrånvaro per kön			
Kvinnor	8,9%	9,0%	9,1%
Män	4,5%	4,0%	5,3%
Total sjukfrånvaro per åldersgrupp			
Under 30 år	6,8%	7,6%	7,7%
30 - 49 år	7,7%	6,9%	6,9%
Över 50 år	8,4%	9,0%	9,7%

Not: Siffror från HR-system respektive år. Pga byte av HR-system kan siffrorna mellan 2024 och tidigare år inte vara helt jämförbara.

Att förebygga och förkorta sjukfrånvaro och möjliggöra för medarbetare att stanna eller återgå i arbete är viktigt för den enskilda medarbetaren såväl som för organisationen.

Sjukfrånvarotal och orsaker svänger över tid och påverkas av faktorer som förändrade attityder i samhället, förändrade sjukskrivningsrutiner samt konjunkturläget. Starkast förklaringsfaktor har dock troligen förändringar av både reglerna och tillämpningen av sjukförsäkringen över tid. Nationellt sett visar analyser att under de senaste perioderna av hög sjukfrånvaro är det de psykiska diagnoserna beträffande ohälsan, särskilt bland kvinnor, som ökat mest. Sedan 2014 är psykisk ohälsa den vanligaste orsaken till sjukskrivning. Sjukfrånvaro kan ha många olika orsaker och det är många faktorer som bidrar till medarbetarens hälsa och välmående. Att påverka sjukfrånvaro är därför en känd utmaning.

Under 2025 var den totala sjukfrånvaron 7,9% vilket är oförändrat i jämförelse med 2024. Sjukfrånvaron är fortfarande på en högre nivå än innan pandemin (2019: 6,6%). I jämförelse med 2024 ser vi en lägre sjukfrånvaro i den yngsta respektive äldsta åldersgruppen samt en ökad nivå i åldersgruppen 30-49 år. Sjukfrånvaron för gruppen kvinnor har minskat medan den har ökat i gruppen män. Kvinnor hade 2025 en sjukfrånvaro på 8,9% (2024: 9,0%) och för männen var motsvarande siffra 4,5% (2024: 4,0%). Andelen långa sjukskrivningar, längre än 60 dagar, i förhållande till den totala sjukfrånvaron har minskat. Av den totala sjukfrånvaron utgör de långa sjukskrivningarna 39,8% för 2025 (2024: 41%).

Tillbud och arbetsskador

Typ av skada	Antal 2025	Antal 2024	Antal 2023
Riskobservationer	56	28	23
Tillbud	239	165	108
Arbetsskador	115	88	88
Totalt antal arbetsskador och tillbud	410	281	219

Att systematiskt utreda orsakerna till olyckor, sjukdomar och allvarliga tillbud i arbetet är en lagstadgad skyldighet och ett centralt verktyg för att skapa en trygg arbetsplats. Genom att analysera händelser kan vi åtgärda risker och förebygga att fler medarbetare drabbas. All rapportering sker via det digitala informationssystemet KIA. Syftet med systemet är att möjliggöra en effektiv hantering och utredning av avvikelser samt att skapa förutsättningar för att arbeta förebyggande inom arbetsmiljöområdet.

Under 2025 rapporterades 239 tillbud, vilket är en ökning med 74 jämfört med 2024. Antalet anmälda arbetsskador har ökat med 27 stycken jämfört med 2024. 1. Av dessa 115 arbetsskadeanmälningar under 2025 utgjorde 109 olycksfall, 3 färdolycksfall och 3 arbetssjukdomar. En ökning av rapporterade tillbud och arbetsskador ses i grunden som något positivt då det indikerar att tröskeln för att rapportera har sänkts vilket bidrar till att vi fångar upp fler avvikelser samt ger bättre förutsättningar att arbeta förebyggande.

Antalet anmälda riskobservationer, tillbud och arbetsskador var totalt 410 under 2025 (2024: 281 st). De vanligaste orsakerna var under året hot- och våldssituationer, ohälsosam arbetsbelastning (stress mm), trakasserier, skadad av (annan) person, akut överbelastning (dra, skjuta, lyfta mm) samt fall från samma nivå (snubblat, halkat). De vanligaste förekommande platserna var hos brukare i särskilt boende eller i enskilt hem, på allmän plats samt i utbildningslokaler eller klassrum. De vanligaste förekommande aktiviteterna var personlig omvårdnad, undervisning, insatser i hemmiljö, administrativt arbete samt mat/servering.

Personal- och arbetsmiljögenomgång

Personal- och arbetsmiljögenomgångar har inte genomförts mellan HR och kommunens chefer under 2025 men planeras att återupptas under 2026 med fokus på rehabilitering utifrån kommunens reviderade rehabiliteringspolicy och uppdaterade riktlinjer.

Rehabilitering

Arbetet med rehabilitering i Dals-Eds kommun syftar till att genom tidiga och proaktiva insatser stödja medarbetarens återgång i arbete samt förebygga långvarig sjukfrånvaro. Tidig upptäckt och dialog är centralt för att bryta mönster av ohälsa. För att säkerställa en likvärdig och effektiv process initierar chef rehabiliteringssamtal när medarbetaren haft 6 sjukperioder under en 12 månaders period (upprepad korttidsfrånvaro), när medarbetaren varit sjuk under en sammanhängande period om 14 dagar, när medarbetaren själv initierar ett behov, samt vid upprepade tidiga signaler om ohälsa. Vid behov kan en fördjupad kartläggning i samverkan med kommunens företagshälsovård genomföras för att identifiera lämpliga anpassningar eller stödåtgärder.

Under perioden har flera viktiga steg tagits för att förstärka rehabiliteringsarbetet:

Nytt systemstöd: under hösten 2025 implementerades ett nytt digitalt systemstöd för rehabilitering. Detta ger chefer bättre förutsättningar att bevaka sjukfrånvaro samt följa rehabiliteringsprocessens alla delar.

Uppdaterat regelverk: En ny rehabiliteringspolicy väntas antas under 2026 med syftet att tydliggöra rehabiliteringsprocessen.

Operativt chefsstöd: Nya riktlinjer för rehabilitering har tagits fram. Dessa fungerar som ett konkret verktyg för att stötta chefer i den praktiska hanteringen av rehabiliteringsärenden, från det första samtalet till avslutad åtgärd.

2.8.4 Rätt lön i rätt tid

Lönebildning och personalkostnader

De centrala avtalen ligger till grund för den lokala lönebildningen i Dals-Eds kommun.

Löneöversynsprocessen innefattar årliga medarbetarsamtal, lönesamtal och löneöversynen blir då en del av en sammanhållen process som löper under hela året.

Inför löneöversyn genomför arbetsgivaren en analys av vilket behov av löneökningar som behövs för att kommunen ska klara sin personalförsörjning både på kort och lång sikt. Analysen innefattar omvärldsbevakning samt lönerelationen inom kommunen och ska också belysa om kommunen har jämställda löner enligt laga intentioner. HR-enheten gör en lönekartläggning årligen med syftet är att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga löneskillnader som har direkt eller indirekt samband med kön. Utifrån analysen och kommunens ekonomiska förutsättningar fastställs ramarna för löneöversynen. Nivån sätts i budgetprocessen och bygger bl a på prognoser från SKR, Sveriges kommuner och regioner.

Under året uppgick lönekostnaderna till 387 mkr (2024: 391 mkr). Medellönen var i november 2025: 35 869 kronor, vilket var en ökning med 1010 kr i jämförelse med 2024 (Nov 2024: 34 859 kr).

2.8.5 Framtida utmaningar

Framtida utmaningar

Förändringar i lagar och avtal, såsom implementering av EU:s lönetransparensdirektiv och regeringens förslag till lagstiftning gällande lärares arbetstider, kommer att påverka kommunernas processer och prioriteringar. Därtill kommer vi fortsatt ställas inför demografiska utmaningar kopplat till kompetensförsörjning.

Rapporten "Välfärdens kompetensförsörjning 2023-2033" från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) belyser de utmaningar som välfärdssektorn står inför. En åldrande befolkning medför ett ökat behov av tjänster inom äldreomsorgen, samtidigt som tillväxten av personer i arbetsför ålder och sysselsatta är begränsad under kommande tio år. Lösningen på framtidens utmaningar ligger inte enbart i att rekrytera fler, utan i att förändra hur vi arbetar. För Dals-Eds kommun innebär detta en strategisk förflyttning inom fyra områden:

Nya arbetssätt och digitalisering: Vi måste fortsätta utforska hur teknik och förändrade processer kan avlasta våra medarbetare.

Hållbart arbetsliv: Genom att optimera arbetsmiljön säkerställer vi att den befintliga kompetensen används effektivt och att medarbetare orkar ett helt yrkesliv.

Medarbetarlivscykeln i fokus: Vår förmåga att vara en attraktiv arbetsgivare hänger på hur väl vi attraherar, utvecklar och viktigast av allt behåller våra chefer och medarbetare.

Demografi och effektiv omställning: Utifrån demografiska utmaningar kommer vi att ställas inför behov av flera tjänster inom vård och omsorg.

Trots framtida utmaningar går Dals-Eds kommun in i framtiden med en stark grund, där stolthet och engagemang är en stor drivkraft hos våra medarbetare. Vi har en stark gemenskap i vår kommun och vårt goda arbetsklimat är våra främsta styrkor. För att möta framtidens utmaningar behöver kommunen fortsatt satsa på kontinuerligt lärande för att säkra morgondagens kompetens. Med ett aktivt medarbetarskap där varje medarbetare har förutsättningar att påverka sin arbetssituation och bidra till verksamhetens utveckling och med

ett ledarskap som är nära och kan driva förändring och skapa trygghet i en föränderlig välfärd. Tillsammans skapar vi värde – varje dag – för de vi finns till för.

2.9 FÖRVÄNTAD UTVECKLING

Till följd av rådande utmaningar, framförallt osäkert säkerhetsläge i omvärlden, försvagad och osäkra ekonomiska prognoser, alltmer påtaglig kompetensförsörjningsutmaning samt sjunkande befolkningsprognos och en ökande försörjningskvot, så har kommunen under de senaste åren ställt om. Dels har ett omfattande anpassningspaket genomförts med åtgärder för att kraftigt minska kostnader som delvis fick effekt under 2023, med förstärkning under 2024 och fortsatt effekt under 2025 inom främst kommunstyrelsens förvaltning. Dels har vi behövt ställa om organisationen utifrån de kraftigt försämrade ekonomiska förutsättningarna under planperioden och fokusera på kärnan i våra respektive grunduppdrag i verksamheterna. Vi har nu ett fokus internt på att hantera det löpande grunduppdraget i första hand och behöver prioritera hårt när det gäller de mer långsiktiga strategiska perspektiven. De utvecklingsåtgärder vi gör ska bedömas tydligt förstärka vår förmåga att långsiktigt klara våra grunduppdrag alternativt tydligt skapa en attraktivare kommun och plats utifrån det övergripande målet om att bli fler invånare. Detta fokus behöver vi hålla i över tid.

Behov och förändrade förutsättningar i organisationen behöver i första hand hanteras genom interna samverkanslösningar i organisationen/koncernen och med civilsamhället i Ed för att möta framtida och gemensamma utmaningar. Vi är bra på att vara små och behöver därför ha en rådighet och kapacitet själva i vår kommun för att lösa våra uppdrag och utvecklingsbehov på det sätt som krävs i vår mindre organisation. Det lokala fokuset blir viktigt också för arbetet med Utvecklingsplanen, tillsammans med och för våra invånare, företagare, medarbetare, besökare, behöver vi bli ännu mer attraktiva som plats och organisation. Utifrån den försämrade befolkningsprognosen och demografin är detta en överlevnadsfråga.

Dals-Eds kommun befinner sig, liksom övriga kommunsverige, mitt i en utmanande situation avseende kompetensförsörjning och det kommer bli än mer tydligt framöver. Trots framtida utmaningar i detta så ser vi att förutsättningarna för Dals-Eds kommun som organisation framgent är goda. Vi har ett starkt medarbetarengagemang, där både ledare och medarbetare tillsammans skapar värde, varje dag, för de vi finns för. Att vår organisation genomsyras av engagemang, meningsfullhet, ett gott arbetsklimat och stolthet av att arbeta i Dals-Eds kommun påverkar också upplevelsen att vi är attraktiva som arbetsgivare. Glädjande är också att handlingsplanen för heltidsresan, som gått från ett projekt till att nu vara integrerat i verksamheterna och en del i bemanningsplaneringen, gett resultat genom att andelen heltidsanställda stadigt har ökat. Tillsammans behöver vi fortsätta arbeta för ett hållbart arbetsliv, fortsätta utveckla medarbetarskapet med engagerade ledare och ännu bättre verksamhet för våra kommuninvånare.

3 FINANSIELLA RAPPORTER

3.1 DRIFTREDOVISNING

Tabellen innehåller en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

Driftredovisning per nämnd (tkr)	Intäkter		Kostnader		Nettokostnad		Budget netto	
	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025	Avvikelse
Styrelse/nämnd	0	0	-755	-741	-755	-741	-852	97
Kommunfullmäktige	0	0	-755	-741	-755	-741	-852	97
Kommunstyrelse	93 767	93 074	-180 216	-176 368	-86 449	-83 294	-101 711	15 261
Barn- och utbildningsnämnd	87 552	88 523	-220 368	-227 249	-132 816	-138 726	-132 090	-726
Socialnämnd	34 105	36 144	-201 768	-195 419	-167 663	-159 275	-166 099	-1 564
Valnämnd	0	0	-75	-193	-75	-193	-7	-67
Finansverksamhet	530 332	523 835	-129 974	-142 176	400 358	381 659	401 890	-1 532
Justeras: Poster som ej är hänförliga till Verksamhetens intäkter och kostnader enligt resultaträkningen	-171 318	-180 813	171 318	180 813	0	0	0	0
Verksamhetens intäkter och kostnader enligt resultaträkning	574 438	560 763	-561 837	-561 333	12 601	-570	1 131	11 470

Driftredovisning finansverksamheten (tkr)	Intäkter		Kostnader		Nettokostnad		Budget netto	
	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025	Avvikelse
Egna skatteintäkter	240 513	235 673	0	0	240 513	235 673	242 675	-2 162
Generella statsbidrag och utjämnings	168 234	158 937	0	0	168 234	158 937	166 980	1 254
Pensioner	2 310	1 251	-39 052	-55 401	-36 742	-54 150	-35 792	-950
Arbetsgivaravgifter	0	0	-82 207	-79 127	-82 207	-79 127	-82 505	298
Avtalsförsäkringar	0	0	-699	-1 025	-699	-1 025	-514	-185
Internräntetäkter	8 169	8 252	0	0	8 169	8 252	8 626	-457
Intäkt PO-påslag	109 204	116 950	0	0	109 204	116 950	108 110	1 094
Timlöneförändring hela kommunen	0	0	-497	-312	-497	-312	-442	-55
Borgensavgift Edshus	567	585	0	0	567	585	600	-33
Finansiell leasing	0	0	-1 370	-1 510	-1 370	-1 510	-1 370	0
Räntetäkter	604	696	0	0	604	696	386	218
Räntekostnader	0	0	-1 887	-1 741	-1 887	-1 741	-3 500	1 613
Ofördelade medel avseende löneutrymme	0	0	0	0	0	0	-1 364	1 364
Bidrag projekt nya Tavlan	0	0	-3 000	0	-3 000	0	0	-3 000
Övrig finansverksamhet	731	1 491	-1 262	-3 059	-531	-1 567	0	-531
Finansverksamhet intäkter och kostnader	530 332	523 835	-129 974	-142 176	400 358	381 659	401 890	-1 532

3.2 INVESTERINGSREDOVISNING

Tabellen gör det möjligt för fullmäktige att jämföra beslutade/beräknade totala utgifter och anslag med utfall.

INVESTERINGSREDOVISNING 2025					
Belopp i tkr	Budget 2025 överfört från 2024	Budget 2025 enl KF-budget	Budget 2025	Utfall 2025	Avvikelse total projekt
Skattefinansierat	6 610	15 400	22 010	10 152	11 858
- därav Kommunstyrelseförvaltning inventarier hela kommunen (ekonomichef)	1065	2 200	3 265	2 226	1 039
- därav Kommunstyrelsen (KS-ordf objektsreserv)	0	400	400	400	0
- därav Kommunstyrelseförvaltning (IT)	100	1 900	2 000	167	1833
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (fastighet skolrestaurang Haga)	829	4 900	5 729	2 459	3 270
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (räddningstjänst)	3 255	500	3 755	320	3 435
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (kost och städ)	0	200	200	141	59
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (gata/väg/park/förråd)	1361	4 300	5 661	4 089	1 572
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (objektsreserv)	0	1 000	1 000	350	650
Taxefinansierat	9 576	9 200	18 776	3 089	15 687
- därav Vatten- och avloppsverksamhet	9576	9 000	18 576	3 224	15 352
- därav Renhållningsverksamhet		200	200	0	200
Exploateringsverksamhet	0	0	0	0	0
Anslutningsavgifter 2025	0	0	0	-135	135
Totalt	16 186	24 600	40 786	13 241	27 545

Tabellen nedan visar ackumulerat och årets investeringar

Belopp i tkr		2025				
		Ing.ack . utfall	Utfall 2025	Ack utfall 202512	Budget 2025	Budget totalt projekt
FVM implementering 2020-2023	-32,5	0,0	-32,5	0,0	36,0	68,5
Årets övriga investeringar		2 976,0	2976,0	3424,0	3424,0	448,0
Total inventarier hela kommun		2 976,0	2943,5	3424,0	3460,0	516,5
Årets övriga investeringar	0,0	189,0	189,0	780,0	831,0	642,0
Total Ks objektsreserver		189,0	189,0	780,0	831,0	642,0
IT-design 2.2	119,0	0,0	119,0	100,0	300,0	181,0
Årets investeringar	0,0	167,0	167,0	1 035,0	1035,0	868,0

Belopp i tkr		2025				
Total IT investeringar		167,0	286,0	1 135,0	1 335,0	1 049,0
Sprinklersystem Timmergården	472,0	0,0	472,0	100,0	573,0	101,0
Ny fasad och fönster AME/westberga	672,0	431,0	1103,0	220,0	892,0	-211,0
Utrymningsväg Utvecklingscenter	67,0	0,0	67,0	0,0	60,0	-7,0
Click triton Låssystem (centrumhuset)	36,0	-36,0	0,0	0,0	60,0	60,0
Årets investeringar	0,0	2 205,0	2 205,0	6 222,0	7 277,0	5 072,0
Total Fastighetsinvesteringar		2 600,0	3 847,0	6 542,0	8 862,0	5 015,0
Årets investeringar	0,0	320,0	320,0	3 755,0	3 755,0	3 435,0
Total räddningstjänst		320,0	320,0	3 755,0	3 755,0	3 435,0
Årets investeringar		3 901,0	3 901,0	6 374,0	6 412,0	2 511,0
Total Samhällsbyggnadsförvaltning (gata/väg, Kommunföråd/kost och städ)		3 901,0	3 901,0	6 374,0	6 412,0	2 511,0
Förnyelse vattenreservoar	233,0	34,0	267,0	566,0	800,0	533,0
Delning av luftbassäng	2917,0	1 861,0	4 778,0	1 500,0	4 497,0	-281,0
Skal-skydd reningsverket	139,0	130,0	269,0	361,0	500,0	231,0
Container till förvaring VA	64,0	176,0	240,0	386,0	450,0	210,0
Årets investeringar	0,0	887,0	887,0	15 763,0	16 033,0	15 146,0
Total Vatten verksamhet		3 088,0	6 441,0	18 576,0	22 280,0	15 839,0
Årets investeringar		0,0	0,0	200,0	200,0	200,0
Total Renhållningsverksamhet	0,0	0,0	0,0	200,0	200,0	200,0
Total Exploateringsverksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa kommunen	4686,5	13 241,0	17 927,5	40 786,0	47 135,0	29 207,5
Varav skattefinansierat	1334,0	10 153,0	11 487,0	22 210,0	24 855,0	13 368,0
Varav taxefinansierat	3353,0	3 088,0	6 441,0	18 576,0	22 280,0	15 839,0
Varav exploatering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

3.3 RESULTATRÄKNING

(mkr)		Kommunen		Koncernen	
		2025	2024	2025	2024
Verksamhetens intäkter	Not 1,9	161,8	163,4	196,5	196,0
Verksamhetens kostnader	Not 2,9	-536,5	-534,0	-560,4	-554,5
Avskrivningar	Not 3	-20,4	-21,9	-27,0	-28,3
Verksamhetens nettokostnader		-395,1	-394,5	-390,9	-386,8
Skatteintäkter	Not 4	240,5	235,7	240,5	235,7
Generella statsbidrag och utjämning	Not 5	168,2	158,9	168,2	158,9
Verksamhetens resultat		13,6	2,1	17,9	7,8
Finansiella intäkter	Not 6	3,9	2,8	4,2	2,9
Finansiella kostnader	Not 7	-4,9	-5,5	-7,3	-6,8
Resultat efter finansiella poster		12,6	-0,6	14,8	3,8
Extraordinära poster		0,0	0,0		0,0
ÅRETS RESULTAT	Not 8	12,6	-0,6	14,8	3,8
Resultatet i andel av skatter och bidrag		3,0%	-0,1%	3,6	1,0%

3.4 KASSAFLÖDESANALYS

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2025	2024	2025	2024
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Årets resultat	12,6	-0,6	14,8	3,8
Justering av ej rörelsepåverkande poster	20,0	18,8	26,5	28,1
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	32,6	18,2	41,3	31,9
Ökn(+)/minskn(-) periodiserade anslutningsavg	-0,1	0,0	-0,1	0,0
Ökn(+)/minskn(-) pension	0,0	0,4	0,0	0,4
Ökn(+)/minskn(-) kortfristiga fordringar	1,9	6,2	6,2	3,4
Ökn(+)/minskn(-) förråd och lager	0,1	3,1	0,2	0,3
Ökn(+)/minskn(-) kortfristiga skulder	-5,5	-11,1	-5,5	-14,0
Kassaflöde från den löpande verksamheten	29,0	16,8	42,1	22,0
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Inköp av immateriella anläggningstillgångar	0,0	-1,8	0,0	-1,8
Inköp av materiella tillgångar	-13,2	-14,9	-21,4	-23,2
Försäljning materiella tillgångar	0,1	0,3	3,0	0,4
Inköp av finansiella tillgångar	0,0	-0,5	0,0	-0,5
Avytttrade finansiella tillgångar	0,0	0,0	0,0	0,1
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-13,1	-16,9	-18,4	-25,0
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Nyupptagna lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Återbetalning utlåning	0,0	-0,7	0,0	-0,7
Amortering av finansiell leasing	-1,9	-1,8	0,0	0,0
Långfristig upplåning	0,0	39,6	0,0	34,2
Amortering av långfristiga skulder	-23,9	-29,6	-29,4	-33,8
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-25,8	7,5	-29,4	-0,3
BIDRAG TILL INFRASTRUKTUR				
Utbetalning av bidrag till infrastruktur	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets kassaflöde	-9,9	7,4	-5,7	-3,3
Likvida medel vid årets början	32,4	25,0	45,2	48,5
Likvida medel vid årets slut	22,5	32,4	39,5	45,2

3.5 BALANSRÄKNING

(mkr)	Kommunen		Koncernen		
	2025	2024	2025	2024	
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	Not 11	3,8	4,2	3,8	4,2
Materiella anläggningstillgångar					
- Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 12	389,6	396,4	581,6	589,6
- Maskiner och inventarier	Not 13	21,0	20,9	23,3	22,6
Finansiella anläggningstillgångar	Not 14	22,2	22,2	4,4	4,3
Summa anläggningstillgångar		436,6	443,7	613,1	620,7
Omsättningstillgångar					
Förråd mm	Not 15	2,9	3,1	3,0	3,4
Fordringar	Not 16	41,3	43,1	37,9	44,1
Kassa och bank	Not 17	22,4	32,4	39,4	45,2
Summa omsättningstillgångar		66,6	78,6	80,3	92,7
SUMMA TILLGÅNGAR		503,3	522,3	693,4	713,4
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	Not 18				
Eget kapital vid årets början		200,4	214,9	234,0	230,1
- varav resultatutjämningsreserv		61,5	62,1	61,5	62,1
Årets resultat		12,6	-0,6	14,8	3,8
Justering eget kapital		0,0	-14,0	0,0	0,0
Eget kapital vid årets slut		213,0	200,3	248,8	234,0
- varav resultatreserv		0,0	0,0	0,0	0,0
- varav resultatutjämningsreserv		61,5	61,5	61,5	61,5
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser	Not 19	12,5	12,2	12,5	12,2
Andra avsättningar		0,0	0,0	5,2	4,8
Skulder					
Långfristiga skulder	Not 20	165,1	208,3	262,5	317,2
Kortfristiga skulder	Not 21	112,7	101,5	164,4	145,2
Summa avsättningar och skulder		290,3	322,0	444,6	479,4
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		503,3	522,3	693,4	713,4
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
Panter och därmed jämförliga säkerheter					
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder och avsättningar	Not 23	85,9	91,9	85,9	91,9
Övriga ansvarsförbindelser	Not 24	225,2	241,1	1,0	1,1

3.6 NOTFÖRTECKNING

3.6.1 REDOVISNINGSPRINCIPER

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer.

Kommunkoncern och sammanställda räkenskaper

Kommunkoncernen består av följande kommunala koncernföretag.

Bolag	Ägarandel
Edshus AB	100 %
Dalslands miljö- och energiförbund	16 %
Visit Dalsland AB	9 %

Inga förändringar i sammansättningen av kommunkoncernen har skett under räkenskapsåret.

Dalslands miljö- och energiförbund och Visit Dalsland AB ingår inte i de sammanställda räkenskaperna eftersom dess andel av kommunkoncernens omsättning och omslutning är obetydlig.

Vid upprättande av de sammanställda räkenskaperna har mellanhavanden inom den kommunala koncernen eliminerats.

Värderings- och omräknings principer

Anläggningstillgångar

Utvecklingsarbete och immateriella rättigheter av väsentligt värde som medför framtida ekonomiska fördelar eller servicepotential tas upp som immateriell tillgång. Rättigheter utan begränsad nyttjandeperiod som t.ex. ledningsrätter tas upp som immateriell tillgång oavsett beloppsgräns. Immateriella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minus avskrivning och eventuell nedskrivning. Internt upparbetade immateriella tillgångar skrivs av med linjär metod på 5 år. Förvärvade IT licenser skrivs av linjärt under avtalstiden som är 3 – 8 år.

Materiella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minus avskrivning och eventuell nedskrivning. Avskrivning sker linjärt för samtliga anläggningstillgångar som är utsatta för värdeminskning. Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen: 3, 5, 10, 15, 20, 33, 50 år. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar. Materiella anläggningstillgångar som har betydande komponenter med väsentlig skillnad i nyttjandeperiod skrivs av separat. En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgångstyp görs.

Grundregeln är att ett inköp av en vara eller en tjänst är att betrakta som en investering när kostnaden överstiger ett halvt prisbasbelopp samt att nyttjandetiden för inköpet uppgår till minst tre år.

De anläggningstillgångar där komponentredovisning inte tillämpas skrivs av med en avskrivningstid som motsvarar bedömd ekonomisk livslängd. Liksom i fallen med komponentredovisning måste en bedömning göras i varje enskilt fall men följande beräknade livslängder kan användas som vägledning.

Komponentavskrivning tillämpas inom följande områden i kommunen:

Fastighet

- Verksamhetsbyggnader
- Näringsbyggnader

VA

- Vatten/ reningsverk
- Ledningsnät
- Pumpstationer

Gata/ Väg

- Lokalgata
- Gång och cykelvägar
- Gatubelysning (en enda komponent med nyttjandetid på 30 år)

Ersättningsinvestering i befintlig anläggning – byte av särredovisad komponent. Den befintliga komponenten utranteras och om komponenten har ett kvarvarande bokfört värde kostnadsförs detta värde. Utgiften för den nya komponenten bokförs som en tillgång (ny komponent) med tillkommande avskrivningar baserat på bedömd nyttjandeperiod.

Nyinvestering i befintlig anläggning – ny komponent. Vissa investeringar i anläggningar kan innebära att en ny komponent tillkommer. Investeringen ökar anskaffningsvärdet på tillgången och bildar en ny komponent.

Övriga tillkommande utgifter för materiell anläggningstillgång ska läggas till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda och/eller service potential förbättras jämfört med prestanda nivån och/eller service potentialen vid anskaffnings tillfället. Den fastställda nyttjandetiden för en tillgång kan behöva omprövas. Omprövning sker årligen via den interna kontrollplanen.

Omsättningstillgångar

Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar är upptagna till det belopp varmed de beräknas inflyta.

För finansiella instrument värderade till verkligt värde har börskursen den 31/12 använts. I anskaffningsvärdet ingår mark, andel av projektering och direkta utgifter för åtgärder på tomtmarken.

Mindre lager av tex kontorsmaterial kostnadsförs direkt i samband med inköp. Kommunen har för närvarande inga beredskapslager.

Leasing

Kommunal redovisning regleras i lag om kommunal bokföring och redovisning (2018:597) (LKBR). I LKBR 1:4 stadgas att bokföring och redovisning ska fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed. Redovisning av leasingavtal är inte särskilt reglerad i LKBR. De fall som inte regleras i lagstiftningen, eller där lagstiftningen inte är tillräckligt uttömmande, är det Rådet för kommunal redovisning (RKR) som tolkar innebörden i god redovisningssed. Vägledning får därför hämtas i RKR:s rekommendation R5 om leasing samt idéskrift för redovisning av leasing och hyresavtal.

Ett leasingavtal klassificeras som ett finansiellt leasingavtal, om det innebär att den framtida servicepotential eller ekonomiska fördelar och risker som förknippas med ägandet av objektet i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren.

Kommunen leasar två fastigheter för äldreboende av Edshus AB. Dessa avtal klassificeras som finansiella leasingavtal. Avtalen löper på 20 år. När avtalen löper ut 2037 finns möjlighet till förlängning 10 år i taget. Minimileaseavgifterna höjs årligen med 2%.

Övriga finansiella leasingavtal, med ett avtalsvärde per objekt understigande ett halvt prisbasbelopp har klassificerats som ej uppsägningsbara operationella avtal och redovisas därför inte som anläggningstillgång. Dessa avtal ingår i noten för ej avskrivningsbar operationell leasing.

Skulder och avsättningar

Avsättning för pensioner värderas enligt RIPS i enlighet med RKR R10 medan pensionsåtaganden för anställda i de företag som ingår i den kommunala koncernen redovisas och värderas i enlighet med K3.

Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse.

Tillgångar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs enligt den kurs som publiceras på Riksbankens webbplats och som är ett beräknat medelvärde av olika bankers köp- och säljkurser.

Redovisningsprinciper i driftredovisningen

Löner har belastats med ett personalomkostnadspålägg på 41,39 % som inkluderar sociala avgifter, avtalsförsäkringar och pensionskostnader.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar belastas med verklig avskrivningskostnad samt en kalkylränta på 2,5 % för årets genomsnittliga kapitalbindning.

Intäkter redovisas till det värde kommunen erhållit eller kommer att erhålla. Bedömning av det verkliga värdet för en gåva görs vid förvärvstidpunkten. EU- och statsbidrag redovisas i enlighet med det aktuella bidragets villkor och restriktioner.

Generella statsbidrag som erhållits under perioden har intäktsredovisats.

3.6.2 NOTER

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2025	2024	2025	2024
Not 1 Verksamhetens intäkter				
Avgifter affärsdrivande	23,4	24,6	25,1	23,1
Huvudavgift (barnomsorg, äldreomsorg, musikskola etc)	8,1	7,8	8,1	7,8
Hyror	14,2	13,3	48,3	47,4
Driftbidrag	40,5	42,0	40,5	42,0
Ersättning från FK för personlig assistent	7,8	8,3	7,8	8,3
Övriga bidrag	2,9	3,0	2,9	3,0
Försäljning av verksamhet	58,3	54,6	58,3	54,6
Övriga intäkter	6,6	9,8	5,5	9,8
Summa verksamhetens intäkter	161,8	163,4	196,5	196,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 2 Verksamhetens kostnader	2025	2024	2025	2024
Personalkostnader	387,8	391,2	391,9	396
Köp av huvudverksamhet	46,7	48,0	46,7	48
Hyror och leasingkostnader	15,0	15,5	28,9	16,7
Material	20,4	18,4	23,3	26,6
Köp av tjänster	33,1	31,3	33,7	35,8
El och värmekostnader	9,6	9,6	11,3	9,6
Bidrag	15,8	12,6	15,8	12,6
Inkomstskatt	0,0	0,0	0,4	0,6
Övriga kostnader	8,1	7,4	8,4	8,6
Summa verksamhetens kostnader	536,5	534,0	560,4	554,5
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 3 Avskrivningar	2025	2024	2025	2024
Immateriella	0,4	0,7	0,4	0,7
Inventarier	3,3	3,6	3,6	3,8
Finansiella leasing	3,2	3,2	0,0	0,0
Fastigheter	13,5	13,4	22,9	22,8
Nedskrivning av immateriella och materiella anläggningstillgångar	0,0	1,0	0,0	1,0
Summa avskrivningar	20,4	21,9	27,0	28,3
<i>Se även noterna 11,12 och 13</i>				
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 4 Skatteintäkter	2025	2024	2025	2024
Preliminär kommunalskatt	242,0	236,0	242,0	236
Preliminär slutavräkning innevarande år	0,0	-1,2	0,0	-1,2
Slutavräkningsdifferens föregående år	-1,5	0,9	-1,5	0,9
Summa skatteintäkter	240,5	235,7	240,5	235,7
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 5 Generella statsbidrag och utjämning	2025	2024	2025	2024
Inkomstutjämning	87,1	81,7	87,1	81,7
Kommunal fastighetsavgift	16,1	16,0	16,1	16
LSS-utjämning	25,6	21,6	25,6	21,6
Kostnadsutjämning	27,2	22,7	27,2	22,7
Regleringsbidrag/-avgift	12,2	14,1	12,2	14,1
Generellt statsbidrag (Befolkningsmässigt mindre kommuner, EU-val)	0,0	2,8	0,0	2,8
Summa generella statsbidrag och utjämning	168,2	158,9	168,2	158,9

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 6 Finansiella intäkter	2025	2024	2025	2024
Inkomsträntor	2,7	1,5	3,0	1,6
Övriga finansiella intäkter	1,2	1,3	1,2	1,3
Summa finansiella intäkter	3,9	2,8	4,2	2,9
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 7 Finansiella kostnader	2025	2024	2025	2024
Räntor anläggningslån	1,9	1,7	6,0	5,7
Räntekostnader pensionsskuld	0,3	1,0	0,3	1,0
Ränta på finansiella leasingavtal	2,7	2,7	0,0	0,0
Övriga finansiella kostnader	0,0	0,1	1,0	0,1
Summa finansiella kostnader	4,9	5,5	7,3	6,8
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 8 Avstämning av balanskrav	2025	2024	2025	2024
Årets resultat enligt resultaträkningen	12,6	-0,6	14,8	-0,6
- avgår samtliga realisationsvinster	-0,1	0,0	0,0	0,0
- tillägg för realisationsvinster enligt undantag	0,0	0,0	0,0	0,0
- tillägg för realisationsförluster enligt undantag	0,0	0,0	0,0	0,0
- tillägg för orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
- avgår återföring av realiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	12,5	-0,6	14,8	-0,6
- reservering till resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0
- disponering från resultatutjämningsreserv	0,0	0,6	0,0	0,6
-reservering till resultatsreserv	-8,4	0,0	0,0	0,0
-disponering från resultatsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets balanskravsresultat	4,1	0,0	14,8	0,0
Balanskravsunderskott från tidigare år	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa balanskravsresultat	4,1	0,0	14,8	0,0
Balanskravsresultat att reglera	0,0	0,0	0,0	0,0
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 9 Jämförelsestörande poster	2025	2024	2025	2024
Realisationsvinst vid försäljning	0,1	0,3	0,1	0,3
Utrangering av fastighetskomponenter i samband med ombyggnation	0,0	-0,3	0,0	-0,3
Summa jämförelsestörande poster	0,1	0,0	0,1	0,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 10 Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster	2025	2024	2025	2024
Omklassificering	0,0	0,0	2,9	-0,2
Summa justering av ej rörelsekapitalpåverkande	0,0	0,0	2,9	-0,2
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 11 Immateriella anläggningstillgångar	2025	2024	2025	2024
Ingående anskaffningsvärde	5,8	3,9	5,8	3,9
Ackumulerad avskrivning	-1,6	-0,8	-1,6	-0,8
Årets investeringar	0,0	1,8	0,0	1,8
Årets Avskrivning	-0,4	-0,7	-0,7	-0,7
Redovisat värde vid årets slut	3,8	4,2	3,8	4,2
<i>Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod</i>	<i>11 år</i>	<i>4 år</i>	<i>11 år</i>	<i>4 år</i>
<i>Linjär avskrivning tillämpas utifrån avtalsperiod (3-6 år). Tillstånd att driva reningsverket är tillsvidare, med en avskrivningstid på 25 år (samma som för byggnader och maskiner reningsverk)</i>				
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 12a Mark, byggnader och tekniska anläggningar	2025	2024	2025	2024
Ingående anskaffningsvärde	547,9	542,0	934,7	919,8
Ackumulerad avskrivning	-225,8	-212,7	-349,7	-327,2
Årets investeringar	14,6	11,1	17,3	16,3
Utrangering/överföring	0,0	0,0	-1,9	2,1
Finansiell leasing netto	66,4	69,6	0,0	0,0
Försäljningar	0,0	-0,2	0,0	-0,2
Nedskrivning	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	-13,5	-13,4	-22,9	-23,0
Redovisat värde vid årets slut	389,6	396,4	577,5	587,8
Specifikation mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Markreserv	22,8	22,8	39,8	39,8
Verksamhetsfastigheter	200,9	207,3	425,9	441,2
Fastigheter för affärsverksamhet	31,2	32,0	31,2	32
Publika fastigheter	35,5	34,5	35,5	34,5
Fastigheter för annan verksamhet	24,2	25,5	36,6	35,7
Pågående arbeten	8,5	4,7	12,5	6,4
Exploateringsmark	0,0	0,0	0,0	0,0
Redovisat värde vid årets slut	323,1	326,8	581,5	589,6
<i>Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod</i>	<i>22 år</i>	<i>23 år</i>	<i>23 år</i>	<i>23 år</i>
<i>Linjär avskrivning tillämpas för byggnader och tekniska anläggningar. För tillgångar som inte minskar i värde ex mark görs ingen avskrivning, och dessa anläggningar exkluderas ur den genomsnittliga nyttjandeperioden.</i>				

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2025	2024	2025	2024
Not 12b Finansiell leasing				
Fastighet 1001 Hagalid	20,2	21,2	0,0	0,0
Fastighet 1002 Hagalid	18,9	19,8	0,0	0,0
Fastighet 1001 Edsgärdet	18,6	19,5	0,0	0,0
Fastighet 1002 Edsgärdet	8,7	9,1	0,0	0,0
Redovisat värde vid årets slut	66,4	69,6	0,0	0,0
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 13 Maskiner och inventarier	2025	2024	2025	2024
Ingående anskaffningsvärde	67,7	65,2	73,4	71,0
Akkumulerad avskrivning	-46,8	-43,4	-50,7	-47,3
Årets investeringar	3,5	3,8	4,4	3,8
Utrangering	-1,3	-0,9	-1,3	-0,9
Försäljningar	-0,1	-0,4	-0,1	-0,5
Reavinst	0,0	1,2	0,0	1,2
Reaförlust	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedskrivning	1,3	-1,0	1,3	-1,0
Avskrivning	-3,3	-3,6	-3,7	-3,7
Redovisat värde vid årets slut	21,0	20,9	23,3	22,6
<i>Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod</i>	<i>6 år</i>	<i>6 år</i>	<i>6 år</i>	<i>6 år</i>
<i>Linjär avskrivning tillämpas</i>				
Specifikation maskiner och inventarier				
Maskiner	6,4	6,6	6,4	6,6
Inventarier	12,4	11,7	14,7	13,4
Byggnadsinventarier	0,0	0,0	0,0	0,0
Bilar och andra transportmedel	1,8	2,0	1,8	2,0
Förbättringsutgifter på fast ej ägda av komm.	0,3	0,4	0,3	0,4
Konst	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga maskiner och inventarier	0,1	0,2	0,1	0,2
Redovisat värde vid årets slut	21,0	20,9	23,3	22,6

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2025	2024	2025	2024
Not 14 Finansiella anläggningstillgångar				
Aktier/andelar				
Edshus AB	18,0	18,0	0,0	0,0
Dalslands Turist AB	0,2	0,2	0,2	0,2
Kommuninvest	3,4	3,4	3,4	3,4
Kommuninvest förlagslån	0,6	0,6	0,6	0,6
Övrigt	0,0	0,0	0,2	0,0
Redovisat värde vid årets slut	22,2	22,2	4,4	4,2
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2025	2024	2025	2024
Not 15 Förråd, lager och exploateringsfastigheter				
Förråd och lager	0,0	0,0	0,1	0,3
Exploateringsfastigheter	2,9	3,1	2,9	3,1
Redovisat värde vid årets slut	2,9	3,1	3,0	3,4
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2025	2024	2025	2024
Not 16 Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	7,6	7,4	7,8	7,8
Interimsfordringar	29,6	32,6	24,8	33,0
Övrigt	4,1	3,1	5,3	3,3
Redovisat värde vid årets slut	41,3	43,1	37,9	44,1
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2025	2024	2025	2024
Not 17 Likvida medel				
Kassa	0,0	0,0	0,0	0
Bank	22,4	32,4	39,4	45,2
Summa likvida medel vid årets slut	22,4	32,4	39,4	45,2
<i>Kommunen har en checkkredit på 15 miljoner kronor som ej var utnyttjad vid bokslutstillfället.</i>				

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2025	2024	2025	2024
Not 18 Eget kapital				
Förändring av eget kapital				
Ingående eget kapital	200,3	200,9	233,9	230,2
Justering ingående värde	0,1	0,0	0,1	0,0
Årets resultat	12,6	-0,6	14,8	3,8
Utgående eget kapital	213,0	200,3	248,8	234
Uppdelning av eget kapital				
Resultatutjämningsreserv	61,5	61,5	61,5	61,5
Resultatreserv	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrigt eget kapital	151,5	138,8	187,3	172,5
Utgående eget kapital	213,0	200,3	248,8	234
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 19 Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser	2025	2024	2025	2024
Ingående avsättning	12,2	11,8	12,2	11,8
Nya förpliktelser under året	0,3	1,2	0,3	1,2
Varav				
Nyintjänad pension	0,0	0,0	0,0	0
Ränte- och basbeloppsuppräknig	0,3	0,9	0,3	0,9
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0
Förändring av löneskatten	0,1	0,1	0,1	0,1
Övrig post	0,7	0,2	0,7	0,2
Årets utbetalningar	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Varav				
Pensioner	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Utgående avsättning	12,5	12,2	12,5	12,2
Pensionsförpliktelsen minskad genom försäkring	60,0	56,1	60,0	56,1
Överskottsmedel i pensionsförsäkringen	3,7	2,3	3,7	2,3
Aktualiseringsgrad/Utreddningsgrad	99%	99%	99%	99%
Specifikation till pensioner				
Särskild avtalspension/ålderspension	9,0	7,9	9,0	7,9
Förmånsbestämd/kompletteringspension	0,0	0,0	0,0	0
Ålderspension	2,7	3,3	2,7	3,3
Pension till efterlevande	0,8	1,0	0,8	1
Summa pensioner	12,5	12,2	12,5	12,2

Antal visstidsförordnaden				
Politiker	1,0	1,0	1,0	1,0
Tjänstemän	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.</i>				
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 20 Långfristiga skulder	2025	2024	2025	2024
Anläggningslån				
- Ingående värde	112,2	96,8	341,3	310,4
- Amortering	-24,0	-24,2	-28,9	-33,8
- Nästa års amortering lån	-22,0	-5,4	-67,4	-42,3
- Nya lån	0,0	39,6	0,0	64,7
-Långfristiga leasingskuld	83,3	85,1	0,0	0,0
- Nästa års amortering leasingskuld	-1,9	-1,8	0,0	0,0
- Skuld för statliga investeringsbidrag	22,3	22,2	22,3	22,2
- Pågående- investeringsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
- Ackumulerade upplösningar av investeringsbidrag	-4,8	-4,0	-4,8	-4,0
Summa långfristiga skulder	165,1	208,3	262,5	317,2
Genomsnittlig ränta anläggningslån	2,03%	1,84%	1,86%	1,74%
Kapitalförfall andel av lån				
0-1 år	25%	21%	21%	18%
1-5 år	75%	79%	67%	73%
Över 5 år	0%	0%	12%	9%
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 21 Kortfristiga skulder	2025	2024	2025	2024
Kortfristiga del av långfristiga lån	22,0	5,4	67,4	42,3
Kortfristiga del av långfristiga leasingskuld	1,9	1,8	0,0	0
Leverantörsskulder	14,7	18,4	16,3	17,9
Mervärdesskatt	0,0	0,0	0,0	0
Personalens skatter och avgifter	5,6	5,6	5,6	5,6
Interimsskulder	53,5	56,3	61,1	63,4
Övriga kortfristiga skulder	15,0	14,0	14,0	16
Summa kortfristiga skulder	112,7	101,5	164,4	145,2
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 22 Förändring kortfristiga skulder	2025	2024	2025	2024
Förändring kortfristig del av långfristiga lån	16,8	1,8	24,8	-7,2
Förändring kortfristiga skulder totalt	11,2	11,1	19,1	21,2

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 23 Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	2025	2024	2025	2024
Ingående ansvarsförbindelse	91,9	87,9	91,9	87,9
Nyintjänad pension	0,0	0,0	0,0	0
Ränte- och basbeloppsuppräknig	2,8	5,9	2,8	5,9
Förändring av löneskatten	-1,2	0,8	-1,2	0,8
Ändringar av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0
Byte av tryggande	0,0	0,0	0,0	0
Övrig post	-2,2	2,4	-2,2	2,4
Årets utbetalningar	-5,4	-5,1	-5,4	-5,1
Utgående ansvarsförbindelse	85,9	91,9	85,9	91,9
<i>Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.</i>				
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 24 Borgensåtaganden	2025	2024	2025	2024
Borgen Edshus AB	224,2	240,0	0,0	0,0
Borgen Eds Ryttarsällskap	1,0	1,1	1,0	1,1
Summa borgensåtaganden	225,2	241,1	1,0	1,1
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 25 Finansiell leasingavtal	2025	2024	2025	2024
Fastigheter				
Totala minimileasingavgifter	117,9	122,4	0,0	0,0
Nuvärde Minimileaseavgifter	78,4	82,1	0,0	0,0
därav förfall inom ett år	3,7	3,7	0,0	0,0
därav förfall senare än ett år, men inom fem år	14,8	14,8	0,0	0,0
därav förfall senare än fem år	59,9	63,6	0,0	0,0
Variabla avgifter som ingår i periodens resultat	3,7	4,2	0,0	0,0
(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 26 Upplysning om operationell leasing, med förfall inom 1-5 år	2025	2024	2025	2024
Operationell leasing kopiering	1,0	1,5	1,0	1,5
Operationell leasing bilar	4,4	6,2	4,4	6,2
Summa operationell leasing	5,4	7,7	5,4	7,7
<i>Operationell leasing kan liknas vid en vanlig hyrsituation och avtalen kan oftast avslutas utan extra kostnad. Beloppen ovan är en uppskattning</i>				

(tkr)	Kommunen	
Not 27 Upplysning om räkenskapsrevision	2025	2024
Kostnader för räkenskapsrevision		
Sakkunnigt biträde	192,0	192,0
Förtroendevalda revisorer	0,0	0,0
Auktoriserade revisorer (bolagsrevision)	0,0	0,0
Totala kostnader för räkenskapsrevision	192,0	192,0
Kostnad för övrig revision		
Sakkunnigt biträde	517,0	420,0
Förtroendevalda revisorer	30,0	48,1
Lekmannarevision	0,0	0,0
Totala kostnader för övrig revision	547,0	468,1
Total kostnad för revision	739,0	660,1
<i>Räkenskaperna granskas i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision. De sakkunniga biträdets yttrande samt granskningsrapporter avseende bokslut och årsredovisning kommer finnas tillgänglig på kommunens webbplats.</i>		

Not 28 Upplysning om upprättade särredovisningar	
<i>Följande särredovisningar har upprättats under räkenskapsåret inom kommunkoncernen:</i>	
Redovisningen avser	Lagstiftning
VA-redovisning	Lag om allmänna vattentjänster
<i>Upprättade särredovisningar finns tillgänglig på kommunens kansli.</i>	

Not 29 Koncerninterna förhållanden									
Enhet	Ägande	Försäljning		Lån		Räntor och borgensavg		Borgen	
		Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagna	Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare
Kommunen		4,2	14,5	0,0	0,0	0,6	0,0	224,2	0,0
-Edshus AB	100 %	14,5	4,2	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	224,2

Dals-Eds kommun har i februari 2009 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 292 kommuner och landsting/regioner som per 2025-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Dals-Eds kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2025-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 611 026 982 112 kronor och totala tillgångar till 636 322 976 082 kronor. Dals-Eds kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 247 833 965 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 259 060 000 kronor.

Till revisorerna i Dals-Eds kommun (Org.nr 212000–0423)

Vi har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun utfört revision och granskning av årsredovisningen enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* för år 2025-01-01 – 2025-12-31.

Våra uttalanden i detta yttrande är förenliga med innehållet i den revisionsrapport som har överlämnats till kommunens förtroendevalda revisorer 2026-04-28.

Yttrande om årsredovisningens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter

Uttalande

Vi har utfört en revision av årsredovisningens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* för Dals-Eds kommun för år 2025-01-01 – 2025-12-31 avgiven av kommunstyrelsen den 2026-04-22. Vi har granskat förvaltningsberättelsen, de sammanställda räkenskaperna samt drift- och investeringsredovisningen enligt särskilda instruktioner i *Standard för kommunal räkenskapsrevision*.

Enligt vår bedömning har årsredovisningens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2025 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Grund för uttalanden

Vi har utfört uppdraget enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision*. Vårt ansvar enligt denna standard beskrivs närmare i avsnittet *Det sakkunniga bitrådets ansvar*. Uppdraget är utfört utifrån opartiskhet och självständighet i förhållande till kommunen. Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information

Årsredovisningen innehåller också annan information än resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter och denna andra information återfinns på sidan 4. Det är styrelsen som har ansvaret för denna andra information. Sådan information som granskas enligt särskilda instruktioner utgör inte annan information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna andra information och i vårt uppdrag ingår inte att genomföra en revision av denna information, men det är vårt ansvar att läsa den och överväga om den i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter. Vid denna genomgång beaktar

vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen och bedömer om den andra informationen verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldig att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt LKBR. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Det sakkunniga bitrådets ansvar

Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna ett yttrande som en del av en revisionsrapport till de förtroendevalda revisorerna. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i ovan nämnda delar.

Som del av en revision enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

1. Identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag,
2. Skaffar vi oss en förståelse av den del av kommunens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
3. Utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
4. Utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
5. Måste vi informera de förtroendevalda revisorerna om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också

informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Det sakkunniga bitrådets granskning av förvaltningsberättelsen, de sammanställda räkenskaperna samt drift- och investeringsredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningsberättelsen, de sammanställda räkenskaperna samt drift- och investeringsredovisningen och att dessa upprättas i enlighet med LKBR. Vår granskning har skett enligt "Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse", "Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper" samt "Instruktion för granskning av drift- och investeringsredovisning" i *Standard för kommunal räkenskapsrevision*. Detta innebär att vår granskning av förvaltningsberättelsen, de sammanställda räkenskaperna och drift- och investeringsredovisningen har en annan inriktning och mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

Förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Sammanställda räkenskaper har upprättats i enlighet med LKBR.

Drift- och investeringsredovisning har upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning men vi vill fästa uppmärksamheten på att driftredovisningen innehåller åtminstone följande felaktighet, beslut om anslagsförändring har tagits under året men det saknas uppgift om vilket belopp samt vid vilka tidpunkter budgetposterna har justerats vilket är ett krav enligt RKR R14.

Datum den dag som framgår av vår elektroniska signatur

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Susanne Lindberg
Ansvarigt sakkunnigt biträde

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2026-04-28 07:08:36 UTC

Undertecknare

Datum

Namn returnerat från Svenskt BankID: SUSANNE LINDBERG

Susanne Lindberg
Senior Manager

Leveranskanal: E-post

God ekonomisk hushållning 2025

Dals-Eds kommun

April 2026

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunal verksamhet kännetecknas av god ekonomisk hushållning. En del i den ekonomiska förvaltningen är att fullmäktige ska besluta om verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i årsredovisning. Årsredovisning ska lämna information om följsamhet till det lagstadgade balanskravet.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultatet i årsredovisning är förenligt med beslutade mål inom området. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i årets revisionsplan. Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisning. Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin skriftliga bedömning, vilken skall biläggas årsredovisning i samband med fullmäktiges behandling av rapporten. Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

1. Är resultat i årsredovisning förenligt med beslutade mål för god ekonomisk hushållning?
2. Är redovisat balanskravsresultat förenligt med balanskravet?

Det sker även en översiktlig granskning av årsredovisning som primärt fokuserar på följande delar:

- a) Tidpunkt för överlämning av årsredovisning till revisorer,
- b) Följsamhet till driftbudget,
- c) Följsamhet till investeringsbudget,
- d) Finansiell ställning samt
- e) Sjukfrånvaro

Revisionskriterier

Revisionskriterier i granskningen utgörs av:

- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), kap 11:8, 11:10, 13:2
- Kommunallag (KL), kap 11:1, 11:20
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 15, Förvaltningsberättelse
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

Avgränsning

Granskningen avser årsredovisning 2025. Övrig avgränsning, se avsnitt "Syfte och revisionsfrågor".

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevant dokumentation.

Granskningsresultatet har bedömts med hjälp av signalsystem: grön (uppfyllt), gult (delvis) och röd (ej uppfyllt). Rapportens innehåll har faktakontrollerats av ekonomichef.

Granskningsresultat

God ekonomisk hushållning

Iakttagelser

Kommunfullmäktige har 2013-10-23 fastställt riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Riktlinjerna omfattar inte mål av finansiell och verksamhetsmässig karaktär.

I mål och budget 2025 med plan för 2026–2027, fastställt av kommunfullmäktige 2024-11-06, finns sex finansiella mål och fem verksamhetsmål.

Finansiella mål:

- Skattesatsen ska vara oförändrad på nivån 23,21 procent.
- Investeringar inom affärsdrivande verksamheter (VA-/Renhållning, kommersiella fastigheter och exploateringar) kan om behov föreligger finansieras genom extern upplåning. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå.
- Kommunen ska inom skattefinansierade verksamheter i grunden finansiera sina investeringar med egna medel. Undantag från detta ska endast vara möjligt vid stora och långsiktiga investeringar, det vill säga där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå.
- Kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent.
- Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 35 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka.
- Resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader.

Utvecklingsmål:

- God serviceanda och hög kvalitet
- Långsiktigt hållbar kommunutveckling
- Medarbetarnytta
- Ekonominytta
- Utvecklingsmål: 5 000 invånare år 2035

Granskningen visar att utvärdering av mål för god ekonomisk hushållning sker i avsnittet "God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning", som är en del av årsredovisningens förvaltningsberättelse.

Av utvärderingen framgår följande:

- Att fem av sex finansiella mål har uppnåtts för helåret.
- Att två av sex utvecklingsmål har uppnåtts, två utvecklingsmål uppnås delvis och ett mål uppnås inte för helåret.

Balanskravsresultat

lakttagelser

I förvaltningsberättelsen återfinns ett avsnitt benämnt "Balanskravsresultat". Avsnittet innehåller en balanskravsutredning. Av utredningen framgår att balanskravsresultatet för år 2025 uppgår till 4,1 miljoner kronor efter avsättning av 8,4 miljoner kronor till resultatreserv.

Övrigt

lakttagelser

Granskningen avser årsredovisning som upprättats för år 2025 och som behandlats av kommunstyrelsen 2026-04-22. Styrelsen har därmed inte överlämnat årsredovisningen till fullmäktige och revisorer inom föreskriven tid enligt kommunallagen (senast 15 april).

Årsredovisningen ska innehålla upplysningar om förhållande som är viktiga för kommunens verksamhet, resultat och ekonomiska ställning. Granskning av årsredovisning 2025 visar följande:

- Den innehåller en driftredovisning. Av denna framgår att styrelse och nämnder under 2025 bedrivit verksamheten inom tilldelad driftbudgetram.
- Den innehåller en investeringsredovisning. Investeringarna för år 2025 har uppgått till 13,2 miljoner kr.
- Den innehåller redovisning av ett antal finansiella nyckeltal, däribland soliditet. Soliditet ger en indikation om kommunens finansiella stabilitet. Av flerårsöversikten framgår att soliditeten har ökat över tid. Soliditet (inklusive pensionsåtagande) per 2025-12-31 uppgår till 25,2 procent.
- Den innehåller upplysningar avseende väsentliga personalförhållanden. Av redovisningen framgår att den totala sjukfrånvaron bland anställda uppgått till 7,9 procent under året. Här lämnas även information hur sjukfrånvaron förändrats jämfört med föregående år.

Samlad bedömning

Revisionsfråga 1: Är resultat i årsredovisning förenligt med beslutade mål för god ekonomisk hushållning?

Finansiella mål:

Ja

Verksamhetsmål:

Delvis

Revisionsfråga 2: Är redovisat balanskravresultat förenligt med balanskravet?

Följsamhet till balanskravsresultatet:

Ja

2026-04-28

Lars Dahlin

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029–6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Grundläggande granskning 2025

Dals-Eds kommun

Mars 2026

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun genomfört grundläggande granskning av styrelse och nämnder. Syftet med granskningen är att ge revisorerna ett underlag inför uttalande i revisionsberättelse.

Följande revisionfrågor ska besvaras i granskningen:

Fråga 1: Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Fråga 2: Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Fråga 3: Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Nedan ses bedömning för respektive revisionsfråga.

Fråga	Kommunstyrelsen	Barn- och utbildningsnämnden	Socialnämnden
1	Ja	Ja	Ja
2	Ja	Delvis	Delvis
3	Ja	Delvis	Delvis

För fullständiga bedömningar se respektive delavsnitt i rapporten.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	4
Bakgrund.....	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier.....	4
Avgränsning	5
Metod	5
Granskningsresultat	6
Kommunstyrelsen.....	6
Barn- och utbildningsnämnden.....	8
Socialnämnden	9
Rekommendationer	11
Bilagor.....	12

Inledning

Bakgrund

Av kommunallagen och god revisionsordning följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser, nämnder och fasta fullmäktigeberedningar.

Kommunstyrelsen, nämnder och fasta beredningar ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse. I dess uppdrag ingår att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig.

Följande övergripande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?
2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?
3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Följande revisionskriterier används i granskningen:

- Kommunallagen 6:1, 6:6
- Följsamhet till fullmäktiges uppdrag i form av mål och budget för år 2025
- I övrigt se avsnitt "syfte och revisionsfrågor".

Avgränsning

I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2025. I övrigt se avsnitt "syfte och revisionsfrågor".

Metod

Analys för granskningen relevant dokumentation, främst mötesprotokoll, delårsrapport samt årsrapport/årsbokslut.

Revisionell bedömning av respektive revisionsfråga sker utifrån en tregradig skala: ja/uppfyllt (grön); delvis uppfyllt (gul); nej/ej uppfyllt (röd).

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring.

Granskningsresultat

Kommunstyrelsen

Iakttagelser

Ledning och styrning

Styrelsen har antagit verksamhetsplan och budget för verksamheten 2025. Vidare har styrelsen behandlat Dals-Eds kommunplan 2025-2027. Enligt kommunens styrmodell ska varje organisatorisk nivå följa upp och analysera sitt grunduppdrag. Kommunstyrelsen följer upp nio kritiska kvalitetsfaktorer inom ramen för sitt grunduppdrag, som även innefattar perspektivet Ekonominytta. Gällande mål har kommunstyrelsen fem utvecklingsmål formulerade för verksamheten. Samtliga kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål har tillhörande indikatorer som gör dem mätbara. Vi noterar däremot att målvärden saknas. Budget anses som mål för ekonomin.

Rapportering och åtgärder

Det finns kommungemensamma direktiv för uppföljning genom *Ekonomistyrningsprinciper för Dals-Eds kommun* (kommunfullmäktige 2023-06-14 §56) och kommunens *styrmodell* (senast reviderad av kommunledningsgruppen 2025-08-12). Styrelsen har inte reglerat hur rapportering mellan dess verksamheter och styrelsen ska vara utformad. Rapportering fokuserar på måluppfyllelse för ekonomin. Gällande kvalitetsfaktorerna och utvecklingsmålen framgår inga prognoser per mål eller samlat för helåret i text. Varje mål har en färgsymbol som indikator för måluppfyllelse; grön, gul, röd eller ett streck om målet/indikatorn inte har följts upp.

Uppföljning av de kritiska kvalitetsfaktorerna sker i huvudsak på helåret, då mätningar görs främst under hösten. Kvalitetsfaktorerna under perspektivet Ekonominytta följs däremot upp i budgetuppföljning 2, där samtliga prognostiseras att uppnås. Vid uppföljning av utvecklingsmålen redovisas att ett mål prognostiseras att uppnås, tre mål att delvis uppnås och ett mål saknar bedömning. I kommunens delårsrapport prognostiseras en kvalitetsfaktor under perspektivet Kundnytta att uppnås och utvecklingsmålet kring befolkning uppnås delvis. Övriga mål/indikatorer mäts inte i delårsbokslutet. Utfallet för 2025 redovisar en samlad god måluppfyllelse för kommunstyrelsen och en samlad delvis god måluppfyllelse för kommunen som helhet.

Styrelsen presenterar positiva helårsprognoser i båda budgetuppföljningarna. Kommunen redovisar en prognostiserad positiv budgetavvikelse i delårsbokslutet samt bedömningen att kommunen uppfyller samtliga sex finansiella mål. Vid handläggning av kommunplanen, både för 2025 och 2026, föreslår styrelsen till fullmäktige att besluta att till nämnder och styrelse rikta en uppmaning till allmän

återhållsamhet och särskild kostnadsmedvetenhet under den kommande planperioden. Både styrelsen och kommunen redovisar ett överskott vid årets slut.

Måluppfyllelse

Kommunstyrelsen redovisar vid årets slut att fyra kvalitetsfaktorer har uppnåtts och en har delvis uppnåtts. De resterande fyra saknar bedömning med anledning av att medarbetarundersökning samt medborgarundersökning inte har genomförts under hösten. Gällande utvecklingsmålen bedöms två ha uppnåtts och tre delvis uppnåtts. Av kommunens årsredovisning framgår att två kvalitetsfaktorer uppnås och två uppnås delvis. Kommunens utvecklingsmål uppnås inte.

I styrelsens verksamhetsberättelse redovisas en positiv budgetavvikelse om 15,3 mnkr. Årets resultat för Dals-Eds kommun är 12,6 mnkr, vilket är en positiv budgetavvikelse med 11,5 mnkr. Fem av sex finansiella mål uppnås.

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Bedömning

Revisionsfråga: 1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Styrning, kontroll och åtgärder

Ja.

Revisionsfråga: 2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse verksamhet

Ja.

Revisionsfråga: 3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse ekonomi

Ja.

Barn- och utbildningsnämnden

Iakttagelser

Ledning och styrning

Nämnden har antagit verksamhetsplan och budget för verksamheten 2025. Nämnden följer upp elva kritiska kvalitetsfaktorer inom ramen för sitt grunduppdrag, som även innefattar perspektivet Ekonominytta. Gällande mål har nämnden två utvecklingsmål formulerade för verksamheten. Samtliga kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål har tillhörande indikatorer som gör dem mätbara. Vi noterar däremot att målvärden saknas. Budget anses som mål för ekonomin.

Rapportering och åtgärder

Det finns kommungemensamma direktiv för uppföljning genom *Ekonomistyrningsprinciper för Dals-Eds kommun* (kommunfullmäktige 2023-06-14 §56) och kommunens *styrmodell* (senast reviderad av kommunledningsgruppen 2025-08-12). Nämnden har inte reglerat hur rapportering mellan dess verksamheter och nämnd ska vara utformad. Rapportering fokuserar på måluppfyllelse för ekonomin. Gällande kvalitetsfaktorerna framgår inga prognoser per faktor eller samlat för helåret i text. Varje faktor har en färgsymbol som indikator för måluppfyllelse; grön, gul, röd eller ett streck om indikatorn inte har följts upp.

All uppföljning av kvalitetsindikatorerna sker per helår. Helårsutfallet visar på en samlad delvis god måluppfyllelse där vi noterar att flera faktorer saknar bedömning.

Nämnden presenterar helårsprognoser om negativa budgetavvikelser i båda budgetuppföljningarna, som försämrats från -1,5 mnkr tertial 1 till -2 mnkr vid tertial 2. Vid handläggning av båda budgetuppföljningarna ger nämnden förvaltningen i uppdrag att komma med förslag på effektiviseringar samt utreda förslag på anpassningar för att minska kostnaderna i verksamheterna. Vidare påminner nämnden verksamheterna om att ha en restriktiv hållning vid inköp och vikarieanskaffning under kvarvarande år 2025. Vid årets slut förbättras budgetavvikelsen avsevärt men räcker inte för att vända till ett positivt utfall för 2025.

Måluppfyllelse

Vid årets slut redovisar nämnden att fyra kvalitetsindikatorer har uppnåtts, fyra har delvis uppnåtts och tre saknar bedömning. Vi noterar även att nämnden inte följer upp de utvecklingsmål som framgick av verksamhetsplanen.

Nämnden redovisar en negativ budgetavvikelse om 0,7 mnkr för 2025.

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Bedömning

Revisionsfråga: 1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Styrning, kontroll och åtgärder

Ja.

Revisionsfråga: 2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse verksamhet

Delvis.

Revisionsfråga: 3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse ekonomi

Delvis.

Socialnämnden

Iakttagelser

Ledning och styrning

Nämnden har antagit verksamhetsplan och budget för verksamheten 2025. Nämnden följer upp sju kritiska kvalitetsfaktorer inom ramen för sitt grunduppdrag, som även innefattar perspektivet Ekonominytta. Gällande mål har nämnden fyra utvecklingsmål formulerade för verksamheten. Samtliga kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål har tillhörande indikatorer som gör dem mätbara. Vi noterar däremot att målvärden saknas. Budget anses som mål för ekonomin.

Rapportering och åtgärder

Det finns kommungemensamma direktiv för uppföljning genom *Ekonomistyrningsprinciper för Dals-Eds kommun* (kommunfullmäktige 2023-06-14 §56) och kommunens *styrmodell* (senast reviderad av kommunledningsgruppen 2025-08-12). Nämnden har inte reglerat hur rapportering mellan dess verksamheter och nämnden ska vara utformad. Rapportering fokuserar på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi. En helårsprognos ges per kvalitetsfaktor och mål men inte samlat. Varje faktor har en färgsymbol som indikator för måluppfyllelse; grön, gul, röd eller ett streck om indikatorn inte har följts upp.

Uppföljning av de kritiska kvalitetsfaktorerna sker per helår, med undantag från kvalitetsfaktorn under perspektivet Ekonominytta, som prognostiseras att uppnås. Vid uppföljningen av utvecklingsmålen i

budgetuppföljning 2 redovisas att ett mål prognostiseras att delvis uppnås. Övriga mål mäts inte i delårsbokslutet. Helårsutfallet visar på en samlad delvis god måluppfyllelse där vi noterar att flera faktorer saknar bedömning.

Nämnden presenterar helårsprognoser om negativa budgetavvikelser i båda budgetuppföljningarna, som försämras från -9,1 mnkr tertial 1 till -9,7 mnkr vid tertial 2. Beräknat underskott vid beslutat anslag som ligger under kommunfullmäktige på 2,4 mnkr är -7,3 mnkr. Vid handläggning av budgetuppföljning 1 uppmanar nämnden förvaltningen till återhållsamhet för att minska redovisat underskott. Vidare ger nämnden förvaltningen i uppdrag att inkomma med effektiviseringsförslag utifrån föreslagna åtgärder i rapporten. Vid handläggning av budgetuppföljning 2 uppdrar nämnden förvaltningen att redovisa kostnader av engångskaraktär, i visat underskott, som presenteras för nämnden vid nästkommande sammanträde. Vid årets slut förbättras budgetavvikelsen avsevärt men räcker inte för att vända till ett positivt utfall för 2025.

Måluppfyllelse

Vid årets slut redovisar nämnden att en kvalitetsindikator har uppnåtts, två har delvis uppnåtts och en har inte uppnåtts. Tre faktorer saknar bedömning med anledning av att medarbetarundersökning inte har genomförts under hösten. Gällande utvecklingsmålen bedöms att ett mål uppnåtts och tre mål delvis uppnåtts.

Nämnden redovisar en negativ budgetavvikelse om 1,6 mnkr för 2025.

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Bedömning

Revisionsfråga: 1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Styrning, kontroll och åtgärder

Ja.

Revisionsfråga: 2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse verksamhet

Delvis.

Revisionsfråga: 3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse ekonomi

Delvis.

Rekommendationer

För framtiden lämnas följande rekommendationer:

- Upprätta direktiv för rapportering av verksamhet och ekonomi till styrelsen och nämnderna.
- Tillse att de kritiska kvalitetsfaktorernas tillhörande kvalitetsindikatorer kompletteras med målvärden i syfte att underlätta uppföljningen av dem.
- Säkerställ att uppföljning av de kritiska kvalitetsfaktorerna och utvecklingsmålen görs både per helår och per delår, i enlighet med RKR:s rekommendation R17, i syfte att kunna vidta åtgärder vid behov.

2026-03-31

Lars Dahlin

Uppdragsledare

Caroline Löfstedt

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Bilagor

Basgranskning		Kommunstyrelsen	Barn- och utbildningsnämnden	Socialnämnden
1	Har nämnden antagit en plan för verksamheten?	Grön	Grön	Grön
2	Har nämnden antagit en budget för verksamheten?	Grön	Grön	Grön
3	Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Grön	Grön
4	Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Grön	Grön
5	Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Grön	Grön
6	Har nämnden upprättat instruktion för rapportering till nämnden?	Gul	Gul	Gul
7	Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet?	Gul	Gul	Grön
8	Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för ekonomi?	Grön	Grön	Grön
9	Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	Gul	Gul
10	Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Gul	Gul
11	Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Gul	Gul
12	Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Gul	Gul

God ekonomisk hushållning 2025

Dals-Eds kommun

April 2026

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunal verksamhet kännetecknas av god ekonomisk hushållning. En del i den ekonomiska förvaltningen är att fullmäktige ska besluta om verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i årsredovisning. Årsredovisning ska lämna information om följsamhet till det lagstadgade balanskravet.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultatet i årsredovisning är förenligt med beslutade mål inom området. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i årets revisionsplan. Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisning. Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin skriftliga bedömning, vilken skall biläggas årsredovisning i samband med fullmäktiges behandling av rapporten. Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

1. Är resultat i årsredovisning förenligt med beslutade mål för god ekonomisk hushållning?
2. Är redovisat balanskravsresultat förenligt med balanskravet?

Det sker även en översiktlig granskning av årsredovisning som primärt fokuserar på följande delar:

- a) Tidpunkt för överlämning av årsredovisning till revisorer,
- b) Följsamhet till driftbudget,
- c) Följsamhet till investeringsbudget,
- d) Finansiell ställning samt
- e) Sjukfrånvaro

Revisionskriterier

Revisionskriterier i granskningen utgörs av:

- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), kap 11:8, 11:10, 13:2
- Kommunallag (KL), kap 11:1, 11:20
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 15, Förvaltningsberättelse
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

Avgränsning

Granskningen avser årsredovisning 2025. Övrig avgränsning, se avsnitt "Syfte och revisionsfrågor".

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevant dokumentation.

Granskningsresultatet har bedömts med hjälp av signalsystem: grön (uppfyllt), gult (delvis) och röd (ej uppfyllt). Rapportens innehåll har faktakontrollerats av ekonomichef.

Granskningsresultat

God ekonomisk hushållning

Iakttagelser

Kommunfullmäktige har 2013-10-23 fastställt riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Riktlinjerna omfattar inte mål av finansiell och verksamhetsmässig karaktär.

I mål och budget 2025 med plan för 2026–2027, fastställt av kommunfullmäktige 2024-11-06, finns sex finansiella mål och fem verksamhetsmål.

Finansiella mål:

- Skattesatsen ska vara oförändrad på nivån 23,21 procent.
- Investeringar inom affärsdrivande verksamheter (VA-/Renhållning, kommersiella fastigheter och exploateringar) kan om behov föreligger finansieras genom extern upplåning. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå.
- Kommunen ska inom skattefinansierade verksamheter i grunden finansiera sina investeringar med egna medel. Undantag från detta ska endast vara möjligt vid stora och långsiktiga investeringar, det vill säga där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå.
- Kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent.
- Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 35 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka.
- Resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader.

Utvecklingsmål:

- God serviceanda och hög kvalitet
- Långsiktigt hållbar kommunutveckling
- Medarbetarnytta
- Ekonominytta
- Utvecklingsmål: 5 000 invånare år 2035

Granskningen visar att utvärdering av mål för god ekonomisk hushållning sker i avsnittet "God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning", som är en del av årsredovisningens förvaltningsberättelse.

Av utvärderingen framgår följande:

- Att fem av sex finansiella mål har uppnåtts för helåret.
- Att två av sex utvecklingsmål har uppnåtts, två utvecklingsmål uppnås delvis och ett mål uppnås inte för helåret.

Balanskravsresultat

lakttagelser

I förvaltningsberättelsen återfinns ett avsnitt benämnt "Balanskravsresultat". Avsnittet innehåller en balanskravsutredning. Av utredningen framgår att balanskravsresultatet för år 2025 uppgår till 4,1 miljoner kronor efter avsättning av 8,4 miljoner kronor till resultatreserv.

Övrigt

lakttagelser

Granskningen avser årsredovisning som upprättats för år 2025 och som behandlats av kommunstyrelsen 2026-04-22. Styrelsen har därmed inte överlämnat årsredovisningen till fullmäktige och revisorer inom föreskriven tid enligt kommunallagen (senast 15 april).

Årsredovisningen ska innehålla upplysningar om förhållande som är viktiga för kommunens verksamhet, resultat och ekonomiska ställning. Granskning av årsredovisning 2025 visar följande:

- Den innehåller en driftredovisning. Av denna framgår att styrelse och nämnder under 2025 bedrivit verksamheten inom tilldelad driftbudgetram.
- Den innehåller en investeringsredovisning. Investeringarna för år 2025 har uppgått till 13,2 miljoner kr.
- Den innehåller redovisning av ett antal finansiella nyckeltal, däribland soliditet. Soliditet ger en indikation om kommunens finansiella stabilitet. Av flerårsöversikten framgår att soliditeten har ökat över tid. Soliditet (inklusive pensionsåtagande) per 2025-12-31 uppgår till 25,2 procent.
- Den innehåller upplysningar avseende väsentliga personalförhållanden. Av redovisningen framgår att den totala sjukfrånvaron bland anställda uppgått till 7,9 procent under året. Här lämnas även information hur sjukfrånvaron förändrats jämfört med föregående år.

Samlad bedömning

Revisionsfråga 1: Är resultat i årsredovisning förenligt med beslutade mål för god ekonomisk hushållning?

Finansiella mål:

Ja

Verksamhetsmål:

Delvis

Revisionsfråga 2: Är redovisat balanskravresultat förenligt med balanskravet?

Följsamhet till balanskravsresultatet:

Ja

2026-04-28

Lars Dahlin

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029–6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Grundläggande granskning 2025

Dals-Eds kommun

Mars 2026

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun genomfört grundläggande granskning av styrelse och nämnder. Syftet med granskningen är att ge revisorerna ett underlag inför uttalande i revisionsberättelse.

Följande revisionfrågor ska besvaras i granskningen:

Fråga 1: Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Fråga 2: Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Fråga 3: Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Nedan ses bedömning för respektive revisionsfråga.

Fråga	Kommunstyrelsen	Barn- och utbildningsnämnden	Socialnämnden
1	Ja	Ja	Ja
2	Ja	Delvis	Delvis
3	Ja	Delvis	Delvis

För fullständiga bedömningar se respektive delavsnitt i rapporten.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	4
Bakgrund.....	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier.....	4
Avgränsning	5
Metod.....	5
Granskningsresultat	6
Kommunstyrelsen.....	6
Barn- och utbildningsnämnden.....	8
Socialnämnden	9
Rekommendationer	11
Bilagor.....	12

Inledning

Bakgrund

Av kommunallagen och god revisionsordning följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser, nämnder och fasta fullmäktigeberedningar.

Kommunstyrelsen, nämnder och fasta beredningar ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse. I dess uppdrag ingår att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig.

Följande övergripande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?
2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?
3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Följande revisionskriterier används i granskningen:

- Kommunallagen 6:1, 6:6
- Följsamhet till fullmäktiges uppdrag i form av mål och budget för år 2025
- I övrigt se avsnitt "syfte och revisionsfrågor".

Avgränsning

I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2025. I övrigt se avsnitt "syfte och revisionsfrågor".

Metod

Analys för granskningen relevant dokumentation, främst mötesprotokoll, delårsrapport samt årsrapport/årsbokslut.

Revisionell bedömning av respektive revisionsfråga sker utifrån en tregradig skala: ja/uppfyllt (grön); delvis uppfyllt (gul); nej/ej uppfyllt (röd).

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring.

Granskningsresultat

Kommunstyrelsen

Iakttagelser

Ledning och styrning

Styrelsen har antagit verksamhetsplan och budget för verksamheten 2025. Vidare har styrelsen behandlat Dals-Eds kommunplan 2025-2027. Enligt kommunens styrmodell ska varje organisatorisk nivå följa upp och analysera sitt grunduppdrag. Kommunstyrelsen följer upp nio kritiska kvalitetsfaktorer inom ramen för sitt grunduppdrag, som även innefattar perspektivet Ekonominytta. Gällande mål har kommunstyrelsen fem utvecklingsmål formulerade för verksamheten. Samtliga kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål har tillhörande indikatorer som gör dem mätbara. Vi noterar däremot att målvärden saknas. Budget anses som mål för ekonomin.

Rapportering och åtgärder

Det finns kommungemensamma direktiv för uppföljning genom *Ekonomistyrningsprinciper för Dals-Eds kommun* (kommunfullmäktige 2023-06-14 §56) och kommunens *styrmodell* (senast reviderad av kommunledningsgruppen 2025-08-12). Styrelsen har inte reglerat hur rapportering mellan dess verksamheter och styrelsen ska vara utformad. Rapportering fokuserar på måluppfyllelse för ekonomin. Gällande kvalitetsfaktorerna och utvecklingsmålen framgår inga prognoser per mål eller samlat för helåret i text. Varje mål har en färgsymbol som indikator för måluppfyllelse; grön, gul, röd eller ett streck om målet/indikatorn inte har följts upp.

Uppföljning av de kritiska kvalitetsfaktorerna sker i huvudsak på helåret, då mätningar görs främst under hösten. Kvalitetsfaktorerna under perspektivet Ekonominytta följs däremot upp i budgetuppföljning 2, där samtliga prognostiseras att uppnås. Vid uppföljning av utvecklingsmålen redovisas att ett mål prognostiseras att uppnås, tre mål att delvis uppnås och ett mål saknar bedömning. I kommunens delårsrapport prognostiseras en kvalitetsfaktor under perspektivet Kundnytta att uppnås och utvecklingsmålet kring befolkning uppnås delvis. Övriga mål/indikatorer mäts inte i delårsbokslutet. Utfallet för 2025 redovisar en samlad god måluppfyllelse för kommunstyrelsen och en samlad delvis god måluppfyllelse för kommunen som helhet.

Styrelsen presenterar positiva helårsprognoser i båda budgetuppföljningarna. Kommunen redovisar en prognostiserad positiv budgetavvikelse i delårsbokslutet samt bedömningen att kommunen uppfyller samtliga sex finansiella mål. Vid handläggning av kommunplanen, både för 2025 och 2026, föreslår styrelsen till fullmäktige att besluta att till nämnder och styrelse rikta en uppmaning till allmän

återhållsamhet och särskild kostnadsmedvetenhet under den kommande planperioden. Både styrelsen och kommunen redovisar ett överskott vid årets slut.

Måluppfyllelse

Kommunstyrelsen redovisar vid årets slut att fyra kvalitetsfaktorer har uppnåtts och en har delvis uppnåtts. De resterande fyra saknar bedömning med anledning av att medarbetarundersökning samt medborgarundersökning inte har genomförts under hösten. Gällande utvecklingsmålen bedöms två ha uppnåtts och tre delvis uppnåtts. Av kommunens årsredovisning framgår att två kvalitetsfaktorer uppnås och två uppnås delvis. Kommunens utvecklingsmål uppnås inte.

I styrelsens verksamhetsberättelse redovisas en positiv budgetavvikelse om 15,3 mnkr. Årets resultat för Dals-Eds kommun är 12,6 mnkr, vilket är en positiv budgetavvikelse med 11,5 mnkr. Fem av sex finansiella mål uppnås.

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Bedömning

Revisionsfråga: 1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Styrning, kontroll och åtgärder

Ja.

Revisionsfråga: 2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse verksamhet

Ja.

Revisionsfråga: 3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse ekonomi

Ja.

Barn- och utbildningsnämnden

Iakttagelser

Ledning och styrning

Nämnden har antagit verksamhetsplan och budget för verksamheten 2025. Nämnden följer upp elva kritiska kvalitetsfaktorer inom ramen för sitt grunduppdrag, som även innefattar perspektivet Ekonominytta. Gällande mål har nämnden två utvecklingsmål formulerade för verksamheten. Samtliga kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål har tillhörande indikatorer som gör dem mätbara. Vi noterar däremot att målvärden saknas. Budget anses som mål för ekonomin.

Rapportering och åtgärder

Det finns kommungemensamma direktiv för uppföljning genom *Ekonomistyrningsprinciper för Dals-Eds kommun* (kommunfullmäktige 2023-06-14 §56) och kommunens *styrmodell* (senast reviderad av kommunledningsgruppen 2025-08-12). Nämnden har inte reglerat hur rapportering mellan dess verksamheter och nämnd ska vara utformad. Rapportering fokuserar på måluppfyllelse för ekonomin. Gällande kvalitetsfaktorerna framgår inga prognoser per faktor eller samlat för helåret i text. Varje faktor har en färgsymbol som indikator för måluppfyllelse; grön, gul, röd eller ett streck om indikatorn inte har följts upp.

All uppföljning av kvalitetsindikatorerna sker per helår. Helårsutfallet visar på en samlad delvis god måluppfyllelse där vi noterar att flera faktorer saknar bedömning.

Nämnden presenterar helårsprognoser om negativa budgetavvikelser i båda budgetuppföljningarna, som försämrats från -1,5 mnkr tertial 1 till -2 mnkr vid tertial 2. Vid handläggning av båda budgetuppföljningarna ger nämnden förvaltningen i uppdrag att komma med förslag på effektiviseringar samt utreda förslag på anpassningar för att minska kostnaderna i verksamheterna. Vidare påminner nämnden verksamheterna om att ha en restriktiv hållning vid inköp och vikarieanskaffning under kvarvarande år 2025. Vid årets slut förbättras budgetavvikelsen avsevärt men räcker inte för att vända till ett positivt utfall för 2025.

Måluppfyllelse

Vid årets slut redovisar nämnden att fyra kvalitetsindikatorer har uppnåtts, fyra har delvis uppnåtts och tre saknar bedömning. Vi noterar även att nämnden inte följer upp de utvecklingsmål som framgick av verksamhetsplanen.

Nämnden redovisar en negativ budgetavvikelse om 0,7 mnkr för 2025.

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Bedömning

Revisionsfråga: 1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Styrning, kontroll och åtgärder

Ja.

Revisionsfråga: 2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse verksamhet

Delvis.

Revisionsfråga: 3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse ekonomi

Delvis.

Socialnämnden

Iakttagelser

Ledning och styrning

Nämnden har antagit verksamhetsplan och budget för verksamheten 2025. Nämnden följer upp sju kritiska kvalitetsfaktorer inom ramen för sitt grunduppdrag, som även innefattar perspektivet Ekonominytta. Gällande mål har nämnden fyra utvecklingsmål formulerade för verksamheten. Samtliga kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål har tillhörande indikatorer som gör dem mätbara. Vi noterar däremot att målvärden saknas. Budget anses som mål för ekonomin.

Rapportering och åtgärder

Det finns kommungemensamma direktiv för uppföljning genom *Ekonomistyrningsprinciper för Dals-Eds kommun* (kommunfullmäktige 2023-06-14 §56) och kommunens *styrmodell* (senast reviderad av kommunledningsgruppen 2025-08-12). Nämnden har inte reglerat hur rapportering mellan dess verksamheter och nämnden ska vara utformad. Rapportering fokuserar på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi. En helårsprognos ges per kvalitetsfaktor och mål men inte samlat. Varje faktor har en färgsymbol som indikator för måluppfyllelse; grön, gul, röd eller ett streck om indikatorn inte har följts upp.

Uppföljning av de kritiska kvalitetsfaktorerna sker per helår, med undantag från kvalitetsfaktorn under perspektivet Ekonominytta, som prognostiseras att uppnås. Vid uppföljningen av utvecklingsmålen i

budgetuppföljning 2 redovisas att ett mål prognostiseras att delvis uppnås. Övriga mål mäts inte i delårsbokslutet. Helårsutfallet visar på en samlad delvis god måluppfyllelse där vi noterar att flera faktorer saknar bedömning.

Nämnden presenterar helårsprognoser om negativa budgetavvikelser i båda budgetuppföljningarna, som försämras från -9,1 mnkr tertial 1 till -9,7 mnkr vid tertial 2. Beräknat underskott vid beslutat anslag som ligger under kommunfullmäktige på 2,4 mnkr är -7,3 mnkr. Vid handläggning av budgetuppföljning 1 uppmanar nämnden förvaltningen till återhållsamhet för att minska redovisat underskott. Vidare ger nämnden förvaltningen i uppdrag att inkomma med effektiviseringsförslag utifrån föreslagna åtgärder i rapporten. Vid handläggning av budgetuppföljning 2 uppdrar nämnden förvaltningen att redovisa kostnader av engångskaraktär, i visat underskott, som presenteras för nämnden vid nästkommande sammanträde. Vid årets slut förbättras budgetavvikelsen avsevärt men räcker inte för att vända till ett positivt utfall för 2025.

Måluppfyllelse

Vid årets slut redovisar nämnden att en kvalitetsindikator har uppnåtts, två har delvis uppnåtts och en har inte uppnåtts. Tre faktorer saknar bedömning med anledning av att medarbetarundersökning inte har genomförts under hösten. Gällande utvecklingsmålen bedöms att ett mål uppnåtts och tre mål delvis uppnåtts.

Nämnden redovisar en negativ budgetavvikelse om 1,6 mnkr för 2025.

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Bedömning

Revisionsfråga: 1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Styrning, kontroll och åtgärder

Ja.

Revisionsfråga: 2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse verksamhet

Delvis.

Revisionsfråga: 3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse ekonomi

Delvis.

Rekommendationer

För framtiden lämnas följande rekommendationer:

- Upprätta direktiv för rapportering av verksamhet och ekonomi till styrelsen och nämnderna.
- Tillse att de kritiska kvalitetsfaktorernas tillhörande kvalitetsindikatorer kompletteras med målvärden i syfte att underlätta uppföljningen av dem.
- Säkerställ att uppföljning av de kritiska kvalitetsfaktorerna och utvecklingsmålen görs både per helår och per delår, i enlighet med RKR:s rekommendation R17, i syfte att kunna vidta åtgärder vid behov.

2026-03-31

Lars Dahlin

Uppdragsledare

Caroline Löfstedt

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Bilagor

Basgranskning		Kommunstyrelsen	Barn- och utbildningsnämnden	Socialnämnden
1	Har nämnden antagit en plan för verksamheten?	Grön	Grön	Grön
2	Har nämnden antagit en budget för verksamheten?	Grön	Grön	Grön
3	Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Grön	Grön
4	Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Grön	Grön
5	Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Grön	Grön
6	Har nämnden upprättat instruktion för rapportering till nämnden?	Gul	Gul	Gul
7	Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet?	Gul	Gul	Grön
8	Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för ekonomi?	Grön	Grön	Grön
9	Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	Gul	Gul
10	Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Gul	Gul
11	Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Gul	Gul
12	Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Gul	Gul

Till Kommunfullmäktige

Revisionsberättelse för år 2025

Ansvarsprovning

Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om i årsbudgeten.

Vi har under året löpande följt kommunstyrelsen och nämnderna. Syfte med dessa har varit att översiktligt, men ändå systematiskt, få en uppfattning om deras ansvarsutövande utifrån uppdraget, ansvarsfördelning, styrning och uppföljning, uppnått resultat och framtidsfrågor.

Revisorerna bedömer att:

- årsbokslutet i allt väsentligt uppfyller kraven enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning.
- den finansiella måluppfyllelsen är förenlig med god ekonomisk hushållning, eftersom fem av sex finansiella mål nås.
- måluppfyllelse delvis är förenlig med de verksamhetsmässiga mål som kommunfullmäktige fastställt.

Vi har under år 2025 granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och genom utsedda lekmannarevisorer verksamheten i Edshus AB och Dalslands Miljö- och Energiförbund.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och av kommunfullmäktige fastställt revisionsreglemente. Våra granskningsinsatser har utgått från en bedömning av väsentlighet och risk som sedan legat till grund för årets revisionsplan. Vi har granskat den av kommunstyrelsen överlämnade årsredovisningen som innehåller uppgifter från det kommunala aktiebolaget. Kommunens årsredovisning är i allt väsentligt upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. Driftredovisningen saknar dock några upplysningar.

Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning godkänns.

Vi tillstyrker att kommunstyrelsen och nämnderna samt de enskilda ledamöterna i dessa organ beviljas ansvarsfrihet.

Vi tillstyrker att Sydvästra Värmlands och Norra Dalslands överförmyndarnämnd samt kommunens förtroendevalda i dessa nämnder beviljas ansvarsfrihet.

1
W
UH
BC
H G

Granskningarnas omfattning och inriktning framgår av avlämnade rapporter samt i bifogade granskningsrapport från lekmannarevisorerna. Våra revisionsrapporter har löpande sänts till nämnder och styrelsen samt till fullmäktige.

Redogörelse

Utgångspunkt för revisionsplaneringen är analysen av risk och väsentlighet. Revisionsarbetet ska inriktas mot sådana områden där det kan finnas risk för att väsentliga fel uppstår och som kan påverka verksamhetens inriktning, förvaltning och redovisning.

Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är riskfyllt och väsentligt är kommunens sätt att bedriva sin verksamhet. Verksamheten ska bedrivas på ett sätt som säkerställer tillräcklig effektivitet, kvalitet, tillförlitlighet, säkerhet och styrbarhet. Revisionsinsatserna inriktas mot områden som är centrala för att avgöra om verksamheten bedrivs ändamålsenligt.

Vårt anslag i budgeten har disponerats på det sätt som framgår av budgetavräkningen.

Hearing/ Ansvarsutövandeprocessen

Genom lagstiftarens krav på årlig granskning av all verksamhet så har vi löpande följt styrelsens och nämndernas verksamheter. Syftet har varit att översiktligt, men ändå systematiskt, få en uppfattning om nämndernas ansvarsutövande utifrån uppdraget, ansvarsfördelning, styrning, uppföljning, uppnått resultat och framtidsfrågor. Vi har under året träffat följande, som en del i ansvarsutövandeprocessen:

- Hearing med förvaltningschef barn- och utbildningsnämnden
- Hearing med ekonomichef i samband med delårsbokslutet och årsbokslut.
- Hearing med socialnämndens presidium
- Hearing med barn- och utbildningsnämndens presidium
- Hearing med kommunstyrelsens presidium

Under året har vi utfört följande granskningar:

- Granskning av förbrukningsinventarier
- Granskning av delårsbokslutet 2025
- Årsbokslut och årsredovisning för 2025

Vi har som hjälp i vårt revisionsarbete anlitat Public Sector inom PwC.

Ekonomiskt resultat

Kommunen uppvisar ett positivt resultat på 12,6 miljoner kronor. Kommunen klarar för 2025 balanskravet.

Nämndernas och kommunstyrelsens styrning och kontroll

Vi kan konstatera att Kommunstyrelsen har bedrivit verksamheten på ändamålsenligt och på ett ekonomisk tillfredställande sätt. Barn- och utbildningsnämnden och Socialnämnden har

W
C
EC
2
PA.
G

delvis bedrivit verksamheten på ändamålsenligt och delvis på ett ekonomisk tillfredställande sätt.

Övrigt

Beträffande resultatet av våra granskningar hänvisar vi till avlämnade rapporter.

Dals Ed 2026-04-22

Pia Axelsson

Börje Carlsson

Curt-Åke Sandberg

Katrin Nord

Örjan Aronsson

Till Kommunfullmäktige

Revisionsberättelse för år 2025

Ansvarsprovning

Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om i årsbudgeten.

Vi har under året löpande följt kommunstyrelsen och nämnderna. Syfte med dessa har varit att översiktligt, men ändå systematiskt, få en uppfattning om deras ansvarsutövande utifrån uppdraget, ansvarsfördelning, styrning och uppföljning, uppnått resultat och framtidsfrågor.

Revisorerna bedömer att:

- årsbokslutet i allt väsentligt uppfyller kraven enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning.
- den finansiella måluppfyllelsen är förenlig med god ekonomisk hushållning, eftersom fem av sex finansiella mål nås.
- måluppfyllelse delvis är förenlig med de verksamhetsmässiga mål som kommunfullmäktige fastställt.

Vi har under år 2025 granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och genom utsedda lekmannarevisorer verksamheten i Edshus AB och Dalslands Miljö- och Energiförbund.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och av kommunfullmäktige fastställt revisionsreglemente. Våra granskningsinsatser har utgått från en bedömning av väsentlighet och risk som sedan legat till grund för årets revisionsplan. Vi har granskat den av kommunstyrelsen överlämnade årsredovisningen som innehåller uppgifter från det kommunala aktiebolaget. Kommunens årsredovisning är i allt väsentligt upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. Driftredovisningen saknar dock några upplysningar.

Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning godkänns.

Vi tillstyrker att kommunstyrelsen och nämnderna samt de enskilda ledamöterna i dessa organ beviljas ansvarsfrihet.

Vi tillstyrker att Sydvästra Värmlands och Norra Dalslands överförmyndarnämnd samt kommunens förtroendevalda i dessa nämnder beviljas ansvarsfrihet.

1
W
UH
BC
H G

Granskningarnas omfattning och inriktning framgår av avlämnade rapporter samt i bifogade granskningsrapport från lekmannarevisorerna. Våra revisionsrapporter har löpande sänts till nämnder och styrelsen samt till fullmäktige.

Redogörelse

Utgångspunkt för revisionsplaneringen är analysen av risk och väsentlighet. Revisionsarbetet ska inriktas mot sådana områden där det kan finnas risk för att väsentliga fel uppstår och som kan påverka verksamhetens inriktning, förvaltning och redovisning.

Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är riskfyllt och väsentligt är kommunens sätt att bedriva sin verksamhet. Verksamheten ska bedrivas på ett sätt som säkerställer tillräcklig effektivitet, kvalitet, tillförlitlighet, säkerhet och styrbarhet. Revisionsinsatserna inriktas mot områden som är centrala för att avgöra om verksamheten bedrivs ändamålsenligt.

Vårt anslag i budgeten har disponerats på det sätt som framgår av budgetavräkningen.

Hearing/ Ansvarsutövandeprocessen

Genom lagstiftarens krav på årlig granskning av all verksamhet så har vi löpande följt styrelsens och nämndernas verksamheter. Syftet har varit att översiktligt, men ändå systematiskt, få en uppfattning om nämndernas ansvarsutövande utifrån uppdraget, ansvarsfördelning, styrning, uppföljning, uppnått resultat och framtidsfrågor. Vi har under året träffat följande, som en del i ansvarsutövandeprocessen:

- Hearing med förvaltningschef barn- och utbildningsnämnden
- Hearing med ekonomichef i samband med delårsbokslutet och årsbokslut.
- Hearing med socialnämndens presidium
- Hearing med barn- och utbildningsnämndens presidium
- Hearing med kommunstyrelsens presidium

Under året har vi utfört följande granskningar:

- Granskning av förbrukningsinventarier
- Granskning av delårsbokslutet 2025
- Årsbokslut och årsredovisning för 2025

Vi har som hjälp i vårt revisionsarbete anlitat Public Sector inom PwC.

Ekonomiskt resultat

Kommunen uppvisar ett positivt resultat på 12,6 miljoner kronor. Kommunen klarar för 2025 balanskravet.

Nämndernas och kommunstyrelsens styrning och kontroll

Vi kan konstatera att Kommunstyrelsen har bedrivit verksamheten på ändamålsenligt och på ett ekonomisk tillfredställande sätt. Barn- och utbildningsnämnden och Socialnämnden har

W
C
EC
2
RA.
G

delvis bedrivit verksamheten på ändamålsenligt och delvis på ett ekonomisk tillfredställande sätt.

Övrigt

Beträffande resultatet av våra granskningar hänvisar vi till avlämnade rapporter.

Dals Ed 2026-04-22

Pia Axelsson

Börje Carlsson

Curt-Åke Sandberg

Katrin Nord

Örjan Aronsson

Till Kommunfullmäktige

Revisionsberättelse för år 2025

Ansvarsprovning

Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om i årsbudgeten.

Vi har under året löpande följt kommunstyrelsen och nämnderna. Syfte med dessa har varit att översiktligt, men ändå systematiskt, få en uppfattning om deras ansvarsutövande utifrån uppdraget, ansvarsfördelning, styrning och uppföljning, uppnått resultat och framtidsfrågor.

Revisorerna bedömer att:

- årsbokslutet i allt väsentligt uppfyller kraven enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning.
- den finansiella måluppfyllelsen är förenlig med god ekonomisk hushållning, eftersom fem av sex finansiella mål nås.
- måluppfyllelse delvis är förenlig med de verksamhetsmässiga mål som kommunfullmäktige fastställt.

Vi har under år 2025 granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och genom utsedda lekmannarevisorer verksamheten i Edshus AB och Dalslands Miljö- och Energiförbund.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och av kommunfullmäktige fastställt revisionsreglemente. Våra granskningsinsatser har utgått från en bedömning av väsentlighet och risk som sedan legat till grund för årets revisionsplan. Vi har granskat den av kommunstyrelsen överlämnade årsredovisningen som innehåller uppgifter från det kommunala aktiebolaget. Kommunens årsredovisning är i allt väsentligt upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. Driftredovisningen saknar dock några upplysningar.

Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning godkänns.

Vi tillstyrker att kommunstyrelsen och nämnderna samt de enskilda ledamöterna i dessa organ beviljas ansvarsfrihet.

Vi tillstyrker att Sydvästra Värmlands och Norra Dalslands överförmyndarnämnd samt kommunens förtroendevalda i dessa nämnder beviljas ansvarsfrihet.

1
W
UH
BC
H G

Granskningarnas omfattning och inriktning framgår av avlämnade rapporter samt i bifogade granskningsrapport från lekmannarevisorerna. Våra revisionsrapporter har löpande sänts till nämnder och styrelsen samt till fullmäktige.

Redogörelse

Utgångspunkt för revisionsplaneringen är analysen av risk och väsentlighet. Revisionsarbetet ska inriktas mot sådana områden där det kan finnas risk för att väsentliga fel uppstår och som kan påverka verksamhetens inriktning, förvaltning och redovisning.

Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är riskfyllt och väsentligt är kommunens sätt att bedriva sin verksamhet. Verksamheten ska bedrivas på ett sätt som säkerställer tillräcklig effektivitet, kvalitet, tillförlitlighet, säkerhet och styrbarhet. Revisionsinsatserna inriktas mot områden som är centrala för att avgöra om verksamheten bedrivs ändamålsenligt.

Vårt anslag i budgeten har disponerats på det sätt som framgår av budgetavräkningen.

Hearing/ Ansvarsutövandeprocessen

Genom lagstiftarens krav på årlig granskning av all verksamhet så har vi löpande följt styrelsens och nämndernas verksamheter. Syftet har varit att översiktligt, men ändå systematiskt, få en uppfattning om nämndernas ansvarsutövande utifrån uppdraget, ansvarsfördelning, styrning, uppföljning, uppnått resultat och framtidsfrågor. Vi har under året träffat följande, som en del i ansvarsutövandeprocessen:

- Hearing med förvaltningschef barn- och utbildningsnämnden
- Hearing med ekonomichef i samband med delårsbokslutet och årsbokslut.
- Hearing med socialnämndens presidium
- Hearing med barn- och utbildningsnämndens presidium
- Hearing med kommunstyrelsens presidium

Under året har vi utfört följande granskningar:

- Granskning av förbrukningsinventarier
- Granskning av delårsbokslutet 2025
- Årsbokslut och årsredovisning för 2025

Vi har som hjälp i vårt revisionsarbete anlitat Public Sector inom PwC.

Ekonomiskt resultat

Kommunen uppvisar ett positivt resultat på 12,6 miljoner kronor. Kommunen klarar för 2025 balanskravet.

Nämndernas och kommunstyrelsens styrning och kontroll

Vi kan konstatera att Kommunstyrelsen har bedrivit verksamheten på ändamålsenligt och på ett ekonomisk tillfredställande sätt. Barn- och utbildningsnämnden och Socialnämnden har

W
C
EC
2
RA.
G

delvis bedrivit verksamheten på ändamålsenligt och delvis på ett ekonomisk tillfredställande sätt.

Övrigt

Beträffande resultatet av våra granskningar hänvisar vi till avlämnade rapporter.

Dals Ed 2026-04-22

Pia Axelsson

Börje Carlsson

Curt-Åke Sandberg

Katrin Nord

Örjan Aronsson

Till Kommunfullmäktige

Revisionsberättelse för år 2025

Ansvarsprovning

Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om i årsbudgeten.

Vi har under året löpande följt kommunstyrelsen och nämnderna. Syfte med dessa har varit att översiktligt, men ändå systematiskt, få en uppfattning om deras ansvarsutövande utifrån uppdraget, ansvarsfördelning, styrning och uppföljning, uppnått resultat och framtidsfrågor.

Revisorerna bedömer att:

- årsbokslutet i allt väsentligt uppfyller kraven enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning.
- den finansiella måluppfyllelsen är förenlig med god ekonomisk hushållning, eftersom fem av sex finansiella mål nås.
- måluppfyllelse delvis är förenlig med de verksamhetsmässiga mål som kommunfullmäktige fastställt.

Vi har under år 2025 granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och genom utsedda lekmannarevisorer verksamheten i Edshus AB och Dalslands Miljö- och Energiförbund.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och av kommunfullmäktige fastställt revisionsreglemente. Våra granskningsinsatser har utgått från en bedömning av väsentlighet och risk som sedan legat till grund för årets revisionsplan. Vi har granskat den av kommunstyrelsen överlämnade årsredovisningen som innehåller uppgifter från det kommunala aktiebolaget. Kommunens årsredovisning är i allt väsentligt upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. Driftredovisningen saknar dock några upplysningar.

Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning godkänns.

Vi tillstyrker att kommunstyrelsen och nämnderna samt de enskilda ledamöterna i dessa organ beviljas ansvarsfrihet.

Vi tillstyrker att Sydvästra Värmlands och Norra Dalslands överförmyndarnämnd samt kommunens förtroendevalda i dessa nämnder beviljas ansvarsfrihet.

1
W
UH
BC
H G

Granskningarnas omfattning och inriktning framgår av avlämnade rapporter samt i bifogade granskningsrapport från lekmannarevisorerna. Våra revisionsrapporter har löpande sänts till nämnder och styrelsen samt till fullmäktige.

Redogörelse

Utgångspunkt för revisionsplaneringen är analysen av risk och väsentlighet. Revisionsarbetet ska inriktas mot sådana områden där det kan finnas risk för att väsentliga fel uppstår och som kan påverka verksamhetens inriktning, förvaltning och redovisning.

Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är riskfyllt och väsentligt är kommunens sätt att bedriva sin verksamhet. Verksamheten ska bedrivas på ett sätt som säkerställer tillräcklig effektivitet, kvalitet, tillförlitlighet, säkerhet och styrbarhet. Revisionsinsatserna inriktas mot områden som är centrala för att avgöra om verksamheten bedrivs ändamålsenligt.

Vårt anslag i budgeten har disponerats på det sätt som framgår av budgetavräkningen.

Hearing/ Ansvarsutövandeprocessen

Genom lagstiftarens krav på årlig granskning av all verksamhet så har vi löpande följt styrelsens och nämndernas verksamheter. Syftet har varit att översiktligt, men ändå systematiskt, få en uppfattning om nämndernas ansvarsutövande utifrån uppdraget, ansvarsfördelning, styrning, uppföljning, uppnått resultat och framtidsfrågor. Vi har under året träffat följande, som en del i ansvarsutövandeprocessen:

- Hearing med förvaltningschef barn- och utbildningsnämnden
- Hearing med ekonomichef i samband med delårsbokslutet och årsbokslut.
- Hearing med socialnämndens presidium
- Hearing med barn- och utbildningsnämndens presidium
- Hearing med kommunstyrelsens presidium

Under året har vi utfört följande granskningar:

- Granskning av förbrukningsinventarier
- Granskning av delårsbokslutet 2025
- Årsbokslut och årsredovisning för 2025

Vi har som hjälp i vårt revisionsarbete anlitat Public Sector inom PwC.

Ekonomiskt resultat

Kommunen uppvisar ett positivt resultat på 12,6 miljoner kronor. Kommunen klarar för 2025 balanskravet.

Nämndernas och kommunstyrelsens styrning och kontroll

Vi kan konstatera att Kommunstyrelsen har bedrivit verksamheten på ändamålsenligt och på ett ekonomisk tillfredställande sätt. Barn- och utbildningsnämnden och Socialnämnden har

W
C
EC
2
RA.
G

delvis bedrivit verksamheten på ändamålsenligt och delvis på ett ekonomisk tillfredställande sätt.

Övrigt

Beträffande resultatet av våra granskningar hänvisar vi till avlämnade rapporter.

Dals Ed 2026-04-22

Pia Axelsson

Börje Carlsson

Curt-Åke Sandberg

Katrin Nord

Örjan Aronsson

God ekonomisk hushållning 2025

Dals-Eds kommun

April 2026

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunal verksamhet kännetecknas av god ekonomisk hushållning. En del i den ekonomiska förvaltningen är att fullmäktige ska besluta om verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i årsredovisning. Årsredovisning ska lämna information om följsamhet till det lagstadgade balanskravet.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultatet i årsredovisning är förenligt med beslutade mål inom området. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i årets revisionsplan. Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisning. Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin skriftliga bedömning, vilken skall biläggas årsredovisning i samband med fullmäktiges behandling av rapporten. Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

1. Är resultat i årsredovisning förenligt med beslutade mål för god ekonomisk hushållning?
2. Är redovisat balanskravsresultat förenligt med balanskravet?

Det sker även en översiktlig granskning av årsredovisning som primärt fokuserar på följande delar:

- a) Tidpunkt för överlämning av årsredovisning till revisorer,
- b) Följsamhet till driftbudget,
- c) Följsamhet till investeringsbudget,
- d) Finansiell ställning samt
- e) Sjukfrånvaro

Revisionskriterier

Revisionskriterier i granskningen utgörs av:

- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), kap 11:8, 11:10, 13:2
- Kommunallag (KL), kap 11:1, 11:20
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 15, Förvaltningsberättelse
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

Avgränsning

Granskningen avser årsredovisning 2025. Övrig avgränsning, se avsnitt "Syfte och revisionsfrågor".

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevant dokumentation.

Granskningsresultatet har bedömts med hjälp av signalsystem: grön (uppfyllt), gult (delvis) och rött (ej uppfyllt). Rapportens innehåll har faktakontrollerats av ekonomichef.

Granskningsresultat

God ekonomisk hushållning

Iakttagelser

Kommunfullmäktige har 2013-10-23 fastställt riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Riktlinjerna omfattar inte mål av finansiell och verksamhetsmässig karaktär.

I mål och budget 2025 med plan för 2026–2027, fastställt av kommunfullmäktige 2024-11-06, finns sex finansiella mål och fem verksamhetsmål.

Finansiella mål:

- Skattesatsen ska vara oförändrad på nivån 23,21 procent.
- Investeringar inom affärsdrivande verksamheter (VA-/Renhållning, kommersiella fastigheter och exploateringar) kan om behov föreligger finansieras genom extern upplåning. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå.
- Kommunen ska inom skattefinansierade verksamheter i grunden finansiera sina investeringar med egna medel. Undantag från detta ska endast vara möjligt vid stora och långsiktiga investeringar, det vill säga där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå.
- Kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent.
- Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 35 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka.
- Resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader.

Utvecklingsmål:

- God serviceanda och hög kvalitet
- Långsiktigt hållbar kommunutveckling
- Medarbetarnytta
- Ekonominytta
- Utvecklingsmål: 5 000 invånare år 2035

Granskningen visar att utvärdering av mål för god ekonomisk hushållning sker i avsnittet "God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning", som är en del av årsredovisningens förvaltningsberättelse.

Av utvärderingen framgår följande:

- Att fem av sex finansiella mål har uppnåtts för helåret.
- Att två av sex utvecklingsmål har uppnåtts, två utvecklingsmål uppnås delvis och ett mål uppnås inte för helåret.

Balanskravsresultat

lakttagelser

I förvaltningsberättelsen återfinns ett avsnitt benämnt "Balanskravsresultat". Avsnittet innehåller en balanskravsutredning. Av utredningen framgår att balanskravsresultatet för år 2025 uppgår till 4,1 miljoner kronor efter avsättning av 8,4 miljoner kronor till resultatreserv.

Övrigt

lakttagelser

Granskningen avser årsredovisning som upprättats för år 2025 och som behandlats av kommunstyrelsen 2026-04-22. Styrelsen har därmed inte överlämnat årsredovisningen till fullmäktige och revisorer inom föreskriven tid enligt kommunallagen (senast 15 april).

Årsredovisningen ska innehålla upplysningar om förhållande som är viktiga för kommunens verksamhet, resultat och ekonomiska ställning. Granskning av årsredovisning 2025 visar följande:

- Den innehåller en driftredovisning. Av denna framgår att styrelse och nämnder under 2025 bedrivit verksamheten inom tilldelad driftbudgetram.
- Den innehåller en investeringsredovisning. Investeringarna för år 2025 har uppgått till 13,2 miljoner kr.
- Den innehåller redovisning av ett antal finansiella nyckeltal, däribland soliditet. Soliditet ger en indikation om kommunens finansiella stabilitet. Av flerårsöversikten framgår att soliditeten har ökat över tid. Soliditet (inklusive pensionsåtagande) per 2025-12-31 uppgår till 25,2 procent.
- Den innehåller upplysningar avseende väsentliga personalförhållanden. Av redovisningen framgår att den totala sjukfrånvaron bland anställda uppgått till 7,9 procent under året. Här lämnas även information hur sjukfrånvaron förändrats jämfört med föregående år.

Samlad bedömning

Revisionsfråga 1: Är resultat i årsredovisning förenligt med beslutade mål för god ekonomisk hushållning?

Finansiella mål:

Ja

Verksamhetsmål:

Delvis

Revisionsfråga 2: Är redovisat balanskravresultat förenligt med balanskravet?

Följsamhet till balanskravsresultatet:

Ja

2026-04-28

Lars Dahlin

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029–6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Grundläggande granskning 2025

Dals-Eds kommun

Mars 2026

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun genomfört grundläggande granskning av styrelse och nämnder. Syftet med granskningen är att ge revisorerna ett underlag inför uttalande i revisionsberättelse.

Följande revisionfrågor ska besvaras i granskningen:

Fråga 1: Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Fråga 2: Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Fråga 3: Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Nedan ses bedömning för respektive revisionsfråga.

Fråga	Kommunstyrelsen	Barn- och utbildningsnämnden	Socialnämnden
1	Ja	Ja	Ja
2	Ja	Delvis	Delvis
3	Ja	Delvis	Delvis

För fullständiga bedömningar se respektive delavsnitt i rapporten.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	4
Bakgrund.....	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier.....	4
Avgränsning	5
Metod.....	5
Granskningsresultat	6
Kommunstyrelsen.....	6
Barn- och utbildningsnämnden.....	8
Socialnämnden	9
Rekommendationer	11
Bilagor.....	12

Inledning

Bakgrund

Av kommunallagen och god revisionsordning följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser, nämnder och fasta fullmäktigeberedningar.

Kommunstyrelsen, nämnder och fasta beredningar ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse. I dess uppdrag ingår att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig.

Följande övergripande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?
2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?
3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Följande revisionskriterier används i granskningen:

- Kommunallagen 6:1, 6:6
- Följsamhet till fullmäktiges uppdrag i form av mål och budget för år 2025
- I övrigt se avsnitt "syfte och revisionsfrågor".

Avgränsning

I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2025. I övrigt se avsnitt "syfte och revisionsfrågor".

Metod

Analys för granskningen relevant dokumentation, främst mötesprotokoll, delårsrapport samt årsrapport/årsbokslut.

Revisionell bedömning av respektive revisionsfråga sker utifrån en tregradig skala: ja/uppfullt (grön); delvis uppfullt (gul); nej/ej uppfullt (röd).

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring.

Granskningsresultat

Kommunstyrelsen

Iakttagelser

Ledning och styrning

Styrelsen har antagit verksamhetsplan och budget för verksamheten 2025. Vidare har styrelsen behandlat Dals-Eds kommunplan 2025-2027. Enligt kommunens styrmodell ska varje organisatorisk nivå följa upp och analysera sitt grunduppdrag. Kommunstyrelsen följer upp nio kritiska kvalitetsfaktorer inom ramen för sitt grunduppdrag, som även innefattar perspektivet Ekonominytta. Gällande mål har kommunstyrelsen fem utvecklingsmål formulerade för verksamheten. Samtliga kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål har tillhörande indikatorer som gör dem mätbara. Vi noterar däremot att målvärden saknas. Budget anses som mål för ekonomin.

Rapportering och åtgärder

Det finns kommungemensamma direktiv för uppföljning genom *Ekonomistyrningsprinciper för Dals-Eds kommun* (kommunfullmäktige 2023-06-14 §56) och kommunens *styrmodell* (senast reviderad av kommunledningsgruppen 2025-08-12). Styrelsen har inte reglerat hur rapportering mellan dess verksamheter och styrelsen ska vara utformad. Rapportering fokuserar på måluppfyllelse för ekonomin. Gällande kvalitetsfaktorerna och utvecklingsmålen framgår inga prognoser per mål eller samlat för helåret i text. Varje mål har en färgsymbol som indikator för måluppfyllelse; grön, gul, röd eller ett streck om målet/indikatorn inte har följts upp.

Uppföljning av de kritiska kvalitetsfaktorerna sker i huvudsak på helåret, då mätningar görs främst under hösten. Kvalitetsfaktorerna under perspektivet Ekonominytta följs däremot upp i budgetuppföljning 2, där samtliga prognostiseras att uppnås. Vid uppföljning av utvecklingsmålen redovisas att ett mål prognostiseras att uppnås, tre mål att delvis uppnås och ett mål saknar bedömning. I kommunens delårsrapport prognostiseras en kvalitetsfaktor under perspektivet Kundnytta att uppnås och utvecklingsmålet kring befolkning uppnås delvis. Övriga mål/indikatorer mäts inte i delårsbokslutet. Utfallet för 2025 redovisar en samlad god måluppfyllelse för kommunstyrelsen och en samlad delvis god måluppfyllelse för kommunen som helhet.

Styrelsen presenterar positiva helårsprognoser i båda budgetuppföljningarna. Kommunen redovisar en prognostiserad positiv budgetavvikelse i delårsbokslutet samt bedömningen att kommunen uppfyller samtliga sex finansiella mål. Vid handläggning av kommunplanen, både för 2025 och 2026, föreslår styrelsen till fullmäktige att besluta att till nämnder och styrelse rikta en uppmaning till allmän

återhållsamhet och särskild kostnadsmedvetenhet under den kommande planperioden. Både styrelsen och kommunen redovisar ett överskott vid årets slut.

Måluppfyllelse

Kommunstyrelsen redovisar vid årets slut att fyra kvalitetsfaktorer har uppnåtts och en har delvis uppnåtts. De resterande fyra saknar bedömning med anledning av att medarbetarundersökning samt medborgarundersökning inte har genomförts under hösten. Gällande utvecklingsmålen bedöms två ha uppnåtts och tre delvis uppnåtts. Av kommunens årsredovisning framgår att två kvalitetsfaktorer uppnås och två uppnås delvis. Kommunens utvecklingsmål uppnås inte.

I styrelsens verksamhetsberättelse redovisas en positiv budgetavvikelse om 15,3 mnkr. Årets resultat för Dals-Eds kommun är 12,6 mnkr, vilket är en positiv budgetavvikelse med 11,5 mnkr. Fem av sex finansiella mål uppnås.

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Bedömning

Revisionsfråga: 1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Styrning, kontroll och åtgärder

Ja.

Revisionsfråga: 2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse verksamhet

Ja.

Revisionsfråga: 3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse ekonomi

Ja.

Barn- och utbildningsnämnden

Iakttagelser

Ledning och styrning

Nämnden har antagit verksamhetsplan och budget för verksamheten 2025. Nämnden följer upp elva kritiska kvalitetsfaktorer inom ramen för sitt grunduppdrag, som även innefattar perspektivet Ekonominytta. Gällande mål har nämnden två utvecklingsmål formulerade för verksamheten. Samtliga kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål har tillhörande indikatorer som gör dem mätbara. Vi noterar däremot att målvärden saknas. Budget anses som mål för ekonomin.

Rapportering och åtgärder

Det finns kommungemensamma direktiv för uppföljning genom *Ekonomistyrningsprinciper för Dals-Eds kommun* (kommunfullmäktige 2023-06-14 §56) och kommunens *styrmodell* (senast reviderad av kommunledningsgruppen 2025-08-12). Nämnden har inte reglerat hur rapportering mellan dess verksamheter och nämnd ska vara utformad. Rapportering fokuserar på måluppfyllelse för ekonomin. Gällande kvalitetsfaktorerna framgår inga prognoser per faktor eller samlat för helåret i text. Varje faktor har en färgsymbol som indikator för måluppfyllelse; grön, gul, röd eller ett streck om indikatorn inte har följts upp.

All uppföljning av kvalitetsindikatorerna sker per helår. Helårsutfallet visar på en samlad delvis god måluppfyllelse där vi noterar att flera faktorer saknar bedömning.

Nämnden presenterar helårsprognoser om negativa budgetavvikelser i båda budgetuppföljningarna, som försämrar från -1,5 mnkr tertial 1 till -2 mnkr vid tertial 2. Vid handläggning av båda budgetuppföljningarna ger nämnden förvaltningen i uppdrag att komma med förslag på effektiviseringar samt utreda förslag på anpassningar för att minska kostnaderna i verksamheterna. Vidare påminner nämnden verksamheterna om att ha en restriktiv hållning vid inköp och vikarieanskaffning under kvarvarande år 2025. Vid årets slut förbättras budgetavvikelsen avsevärt men räcker inte för att vända till ett positivt utfall för 2025.

Måluppfyllelse

Vid årets slut redovisar nämnden att fyra kvalitetsindikatorer har uppnåtts, fyra har delvis uppnåtts och tre saknar bedömning. Vi noterar även att nämnden inte följer upp de utvecklingsmål som framgick av verksamhetsplanen.

Nämnden redovisar en negativ budgetavvikelse om 0,7 mnkr för 2025.

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Bedömning

Revisionsfråga: 1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Styrning, kontroll och åtgärder

Ja.

Revisionsfråga: 2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse verksamhet

Delvis.

Revisionsfråga: 3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse ekonomi

Delvis.

Socialnämnden

Iakttagelser

Ledning och styrning

Nämnden har antagit verksamhetsplan och budget för verksamheten 2025. Nämnden följer upp sju kritiska kvalitetsfaktorer inom ramen för sitt grunduppdrag, som även innefattar perspektivet Ekonominytta. Gällande mål har nämnden fyra utvecklingsmål formulerade för verksamheten. Samtliga kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål har tillhörande indikatorer som gör dem mätbara. Vi noterar däremot att målvärden saknas. Budget anses som mål för ekonomin.

Rapportering och åtgärder

Det finns kommungemensamma direktiv för uppföljning genom *Ekonomistyrningsprinciper för Dals-Eds kommun* (kommunfullmäktige 2023-06-14 §56) och kommunens *styrmodell* (senast reviderad av kommunledningsgruppen 2025-08-12). Nämnden har inte reglerat hur rapportering mellan dess verksamheter och nämnden ska vara utformad. Rapportering fokuserar på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi. En helårsprognos ges per kvalitetsfaktor och mål men inte samlat. Varje faktor har en färgsymbol som indikator för måluppfyllelse; grön, gul, röd eller ett streck om indikatorn inte har följts upp.

Uppföljning av de kritiska kvalitetsfaktorerna sker per helår, med undantag från kvalitetsfaktorn under perspektivet Ekonominytta, som prognostiseras att uppnås. Vid uppföljningen av utvecklingsmålen i

budgetuppföljning 2 redovisas att ett mål prognostiseras att delvis uppnås. Övriga mål mäts inte i delårsbokslutet. Helårsutfallet visar på en samlad delvis god måluppfyllelse där vi noterar att flera faktorer saknar bedömning.

Nämnden presenterar helårsprognoser om negativa budgetavvikelser i båda budgetuppföljningarna, som försämras från -9,1 mnkr tertial 1 till -9,7 mnkr vid tertial 2. Beräknat underskott vid beslutat anslag som ligger under kommunfullmäktige på 2,4 mnkr är -7,3 mnkr. Vid handläggning av budgetuppföljning 1 uppmanar nämnden förvaltningen till återhållsamhet för att minska redovisat underskott. Vidare ger nämnden förvaltningen i uppdrag att inkomma med effektiviseringsförslag utifrån föreslagna åtgärder i rapporten. Vid handläggning av budgetuppföljning 2 uppdrar nämnden förvaltningen att redovisa kostnader av engångskaraktär, i visat underskott, som presenteras för nämnden vid nästkommande sammanträde. Vid årets slut förbättras budgetavvikelsen avsevärt men räcker inte för att vända till ett positivt utfall för 2025.

Måluppfyllelse

Vid årets slut redovisar nämnden att en kvalitetsindikator har uppnåtts, två har delvis uppnåtts och en har inte uppnåtts. Tre faktorer saknar bedömning med anledning av att medarbetarundersökning inte har genomförts under hösten. Gällande utvecklingsmålen bedöms att ett mål uppnåtts och tre mål delvis uppnåtts.

Nämnden redovisar en negativ budgetavvikelse om 1,6 mnkr för 2025.

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Bedömning

Revisionsfråga: 1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Styrning, kontroll och åtgärder

Ja.

Revisionsfråga: 2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse verksamhet

Delvis.

Revisionsfråga: 3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse ekonomi

Delvis.

Rekommendationer

För framtiden lämnas följande rekommendationer:

- Upprätta direktiv för rapportering av verksamhet och ekonomi till styrelsen och nämnderna.
- Tillse att de kritiska kvalitetsfaktorernas tillhörande kvalitetsindikatorer kompletteras med målvärden i syfte att underlätta uppföljningen av dem.
- Säkerställ att uppföljning av de kritiska kvalitetsfaktorerna och utvecklingsmålen görs både per helår och per delår, i enlighet med RKR:s rekommendation R17, i syfte att kunna vidta åtgärder vid behov.

2026-03-31

Lars Dahlin

Uppdragsledare

Caroline Löfstedt

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Bilagor

Basgranskning		Kommunstyrelsen	Barn- och utbildningsnämnden	Socialnämnden
1	Har nämnden antagit en plan för verksamheten?	Grön	Grön	Grön
2	Har nämnden antagit en budget för verksamheten?	Grön	Grön	Grön
3	Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Grön	Grön
4	Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Grön	Grön
5	Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Grön	Grön
6	Har nämnden upprättat instruktion för rapportering till nämnden?	Gul	Gul	Gul
7	Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet?	Gul	Gul	Grön
8	Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för ekonomi?	Grön	Grön	Grön
9	Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	Gul	Gul
10	Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Gul	Gul
11	Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Gul	Gul
12	Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Gul	Gul

God ekonomisk hushållning 2025

Dals-Eds kommun

April 2026

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunal verksamhet kännetecknas av god ekonomisk hushållning. En del i den ekonomiska förvaltningen är att fullmäktige ska besluta om verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i årsredovisning. Årsredovisning ska lämna information om följsamhet till det lagstadgade balanskravet.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultatet i årsredovisning är förenligt med beslutade mål inom området. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i årets revisionsplan. Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisning. Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin skriftliga bedömning, vilken skall biläggas årsredovisning i samband med fullmäktiges behandling av rapporten. Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

1. Är resultat i årsredovisning förenligt med beslutade mål för god ekonomisk hushållning?
2. Är redovisat balanskravsresultat förenligt med balanskravet?

Det sker även en översiktlig granskning av årsredovisning som primärt fokuserar på följande delar:

- a) Tidpunkt för överlämning av årsredovisning till revisorer,
- b) Följsamhet till driftbudget,
- c) Följsamhet till investeringsbudget,
- d) Finansiell ställning samt
- e) Sjukfrånvaro

Revisionskriterier

Revisionskriterier i granskningen utgörs av:

- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), kap 11:8, 11:10, 13:2
- Kommunallag (KL), kap 11:1, 11:20
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 15, Förvaltningsberättelse
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

Avgränsning

Granskningen avser årsredovisning 2025. Övrig avgränsning, se avsnitt "Syfte och revisionsfrågor".

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevant dokumentation.

Granskningsresultatet har bedömts med hjälp av signalsystem: grön (uppfyllt), gult (delvis) och röd (ej uppfyllt). Rapportens innehåll har faktakontrollerats av ekonomichef.

Granskningsresultat

God ekonomisk hushållning

Iakttagelser

Kommunfullmäktige har 2013-10-23 fastställt riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Riktlinjerna omfattar inte mål av finansiell och verksamhetsmässig karaktär.

I mål och budget 2025 med plan för 2026–2027, fastställt av kommunfullmäktige 2024-11-06, finns sex finansiella mål och fem verksamhetsmål.

Finansiella mål:

- Skattesatsen ska vara oförändrad på nivån 23,21 procent.
- Investeringar inom affärsdrivande verksamheter (VA-/Renhållning, kommersiella fastigheter och exploateringar) kan om behov föreligger finansieras genom extern upplåning. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå.
- Kommunen ska inom skattefinansierade verksamheter i grunden finansiera sina investeringar med egna medel. Undantag från detta ska endast vara möjligt vid stora och långsiktiga investeringar, det vill säga där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå.
- Kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent.
- Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 35 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka.
- Resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader.

Utvecklingsmål:

- God serviceanda och hög kvalitet
- Långsiktigt hållbar kommunutveckling
- Medarbetarnytta
- Ekonominytta
- Utvecklingsmål: 5 000 invånare år 2035

Granskningen visar att utvärdering av mål för god ekonomisk hushållning sker i avsnittet "God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning", som är en del av årsredovisningens förvaltningsberättelse.

Av utvärderingen framgår följande:

- Att fem av sex finansiella mål har uppnåtts för helåret.
- Att två av sex utvecklingsmål har uppnåtts, två utvecklingsmål uppnås delvis och ett mål uppnås inte för helåret.

Balanskravsresultat

lakttagelser

I förvaltningsberättelsen återfinns ett avsnitt benämnt "Balanskravsresultat". Avsnittet innehåller en balanskravsutredning. Av utredningen framgår att balanskravsresultatet för år 2025 uppgår till 4,1 miljoner kronor efter avsättning av 8,4 miljoner kronor till resultatreserv.

Övrigt

lakttagelser

Granskningen avser årsredovisning som upprättats för år 2025 och som behandlats av kommunstyrelsen 2026-04-22. Styrelsen har därmed inte överlämnat årsredovisningen till fullmäktige och revisorer inom föreskriven tid enligt kommunallagen (senast 15 april).

Årsredovisningen ska innehålla upplysningar om förhållande som är viktiga för kommunens verksamhet, resultat och ekonomiska ställning. Granskning av årsredovisning 2025 visar följande:

- Den innehåller en driftredovisning. Av denna framgår att styrelse och nämnder under 2025 bedrivit verksamheten inom tilldelad driftbudgetram.
- Den innehåller en investeringsredovisning. Investeringarna för år 2025 har uppgått till 13,2 miljoner kr.
- Den innehåller redovisning av ett antal finansiella nyckeltal, däribland soliditet. Soliditet ger en indikation om kommunens finansiella stabilitet. Av flerårsöversikten framgår att soliditeten har ökat över tid. Soliditet (inklusive pensionsåtagande) per 2025-12-31 uppgår till 25,2 procent.
- Den innehåller upplysningar avseende väsentliga personalförhållanden. Av redovisningen framgår att den totala sjukfrånvaron bland anställda uppgått till 7,9 procent under året. Här lämnas även information hur sjukfrånvaron förändrats jämfört med föregående år.

Samlad bedömning

Revisionsfråga 1: Är resultat i årsredovisning förenligt med beslutade mål för god ekonomisk hushållning?

Finansiella mål:

Ja

Verksamhetsmål:

Delvis

Revisionsfråga 2: Är redovisat balanskravresultat förenligt med balanskravet?

Följsamhet till balanskravsresultatet:

Ja

2026-04-28

Lars Dahlin

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029–6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Grundläggande granskning 2025

Dals-Eds kommun

Mars 2026

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun genomfört grundläggande granskning av styrelse och nämnder. Syftet med granskningen är att ge revisorerna ett underlag inför uttalande i revisionsberättelse.

Följande revisionfrågor ska besvaras i granskningen:

Fråga 1: Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Fråga 2: Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Fråga 3: Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Nedan ses bedömning för respektive revisionsfråga.

Fråga	Kommunstyrelsen	Barn- och utbildningsnämnden	Socialnämnden
1	Ja	Ja	Ja
2	Ja	Delvis	Delvis
3	Ja	Delvis	Delvis

För fullständiga bedömningar se respektive delavsnitt i rapporten.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	4
Bakgrund.....	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier.....	4
Avgränsning	5
Metod.....	5
Granskningsresultat	6
Kommunstyrelsen.....	6
Barn- och utbildningsnämnden.....	8
Socialnämnden	9
Rekommendationer	11
Bilagor.....	12

Inledning

Bakgrund

Av kommunallagen och god revisionsordning följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser, nämnder och fasta fullmäktigeberedningar.

Kommunstyrelsen, nämnder och fasta beredningar ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse. I dess uppdrag ingår att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig.

Följande övergripande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?
2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?
3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Följande revisionskriterier används i granskningen:

- Kommunallagen 6:1, 6:6
- Följsamhet till fullmäktiges uppdrag i form av mål och budget för år 2025
- I övrigt se avsnitt "syfte och revisionsfrågor".

Avgränsning

I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2025. I övrigt se avsnitt "syfte och revisionsfrågor".

Metod

Analys för granskningen relevant dokumentation, främst mötesprotokoll, delårsrapport samt årsrapport/årsbokslut.

Revisionell bedömning av respektive revisionsfråga sker utifrån en tregradig skala: ja/uppfullt (grön); delvis uppfullt (gul); nej/ej uppfullt (röd).

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring.

Granskningsresultat

Kommunstyrelsen

Iakttagelser

Ledning och styrning

Styrelsen har antagit verksamhetsplan och budget för verksamheten 2025. Vidare har styrelsen behandlat Dals-Eds kommunplan 2025-2027. Enligt kommunens styrmodell ska varje organisatorisk nivå följa upp och analysera sitt grunduppdrag. Kommunstyrelsen följer upp nio kritiska kvalitetsfaktorer inom ramen för sitt grunduppdrag, som även innefattar perspektivet Ekonominytta. Gällande mål har kommunstyrelsen fem utvecklingsmål formulerade för verksamheten. Samtliga kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål har tillhörande indikatorer som gör dem mätbara. Vi noterar däremot att målvärden saknas. Budget anses som mål för ekonomin.

Rapportering och åtgärder

Det finns kommungemensamma direktiv för uppföljning genom *Ekonomistyrningsprinciper för Dals-Eds kommun* (kommunfullmäktige 2023-06-14 §56) och kommunens *styrmodell* (senast reviderad av kommunledningsgruppen 2025-08-12). Styrelsen har inte reglerat hur rapportering mellan dess verksamheter och styrelsen ska vara utformad. Rapportering fokuserar på måluppfyllelse för ekonomin. Gällande kvalitetsfaktorerna och utvecklingsmålen framgår inga prognoser per mål eller samlat för helåret i text. Varje mål har en färgsymbol som indikator för måluppfyllelse; grön, gul, röd eller ett streck om målet/indikatorn inte har följts upp.

Uppföljning av de kritiska kvalitetsfaktorerna sker i huvudsak på helåret, då mätningar görs främst under hösten. Kvalitetsfaktorerna under perspektivet Ekonominytta följs däremot upp i budgetuppföljning 2, där samtliga prognostiseras att uppnås. Vid uppföljning av utvecklingsmålen redovisas att ett mål prognostiseras att uppnås, tre mål att delvis uppnås och ett mål saknar bedömning. I kommunens delårsrapport prognostiseras en kvalitetsfaktor under perspektivet Kundnytta att uppnås och utvecklingsmålet kring befolkning uppnås delvis. Övriga mål/indikatorer mäts inte i delårsbokslutet. Utfallet för 2025 redovisar en samlad god måluppfyllelse för kommunstyrelsen och en samlad delvis god måluppfyllelse för kommunen som helhet.

Styrelsen presenterar positiva helårsprognoser i båda budgetuppföljningarna. Kommunen redovisar en prognostiserad positiv budgetavvikelse i delårsbokslutet samt bedömningen att kommunen uppfyller samtliga sex finansiella mål. Vid handläggning av kommunplanen, både för 2025 och 2026, föreslår styrelsen till fullmäktige att besluta att till nämnder och styrelse rikta en uppmaning till allmän

återhållsamhet och särskild kostnadsmedvetenhet under den kommande planperioden. Både styrelsen och kommunen redovisar ett överskott vid årets slut.

Måluppfyllelse

Kommunstyrelsen redovisar vid årets slut att fyra kvalitetsfaktorer har uppnåtts och en har delvis uppnåtts. De resterande fyra saknar bedömning med anledning av att medarbetarundersökning samt medborgarundersökning inte har genomförts under hösten. Gällande utvecklingsmålen bedöms två ha uppnåtts och tre delvis uppnåtts. Av kommunens årsredovisning framgår att två kvalitetsfaktorer uppnås och två uppnås delvis. Kommunens utvecklingsmål uppnås inte.

I styrelsens verksamhetsberättelse redovisas en positiv budgetavvikelse om 15,3 mnkr. Årets resultat för Dals-Eds kommun är 12,6 mnkr, vilket är en positiv budgetavvikelse med 11,5 mnkr. Fem av sex finansiella mål uppnås.

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Bedömning

Revisionsfråga: 1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Styrning, kontroll och åtgärder

Ja.

Revisionsfråga: 2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse verksamhet

Ja.

Revisionsfråga: 3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse ekonomi

Ja.

Barn- och utbildningsnämnden

Iakttagelser

Ledning och styrning

Nämnden har antagit verksamhetsplan och budget för verksamheten 2025. Nämnden följer upp elva kritiska kvalitetsfaktorer inom ramen för sitt grunduppdrag, som även innefattar perspektivet Ekonominytta. Gällande mål har nämnden två utvecklingsmål formulerade för verksamheten. Samtliga kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål har tillhörande indikatorer som gör dem mätbara. Vi noterar däremot att målvärden saknas. Budget anses som mål för ekonomin.

Rapportering och åtgärder

Det finns kommungemensamma direktiv för uppföljning genom *Ekonomistyrningsprinciper för Dals-Eds kommun* (kommunfullmäktige 2023-06-14 §56) och kommunens *styrmodell* (senast reviderad av kommunledningsgruppen 2025-08-12). Nämnden har inte reglerat hur rapportering mellan dess verksamheter och nämnd ska vara utformad. Rapportering fokuserar på måluppfyllelse för ekonomin. Gällande kvalitetsfaktorerna framgår inga prognoser per faktor eller samlat för helåret i text. Varje faktor har en färgsymbol som indikator för måluppfyllelse; grön, gul, röd eller ett streck om indikatorn inte har följts upp.

All uppföljning av kvalitetsindikatorerna sker per helår. Helårsutfallet visar på en samlad delvis god måluppfyllelse där vi noterar att flera faktorer saknar bedömning.

Nämnden presenterar helårsprognoser om negativa budgetavvikelser i båda budgetuppföljningarna, som försämrar från -1,5 mnkr tertial 1 till -2 mnkr vid tertial 2. Vid handläggning av båda budgetuppföljningarna ger nämnden förvaltningen i uppdrag att komma med förslag på effektiviseringar samt utreda förslag på anpassningar för att minska kostnaderna i verksamheterna. Vidare påminner nämnden verksamheterna om att ha en restriktiv hållning vid inköp och vikarieanskaffning under kvarvarande år 2025. Vid årets slut förbättras budgetavvikelsen avsevärt men räcker inte för att vända till ett positivt utfall för 2025.

Måluppfyllelse

Vid årets slut redovisar nämnden att fyra kvalitetsindikatorer har uppnåtts, fyra har delvis uppnåtts och tre saknar bedömning. Vi noterar även att nämnden inte följer upp de utvecklingsmål som framgick av verksamhetsplanen.

Nämnden redovisar en negativ budgetavvikelse om 0,7 mnkr för 2025.

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Bedömning

Revisionsfråga: 1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Styrning, kontroll och åtgärder

Ja.

Revisionsfråga: 2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse verksamhet

Delvis.

Revisionsfråga: 3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse ekonomi

Delvis.

Socialnämnden

Iakttagelser

Ledning och styrning

Nämnden har antagit verksamhetsplan och budget för verksamheten 2025. Nämnden följer upp sju kritiska kvalitetsfaktorer inom ramen för sitt grunduppdrag, som även innefattar perspektivet Ekonominytta. Gällande mål har nämnden fyra utvecklingsmål formulerade för verksamheten. Samtliga kvalitetsfaktorer och utvecklingsmål har tillhörande indikatorer som gör dem mätbara. Vi noterar däremot att målvärden saknas. Budget anses som mål för ekonomin.

Rapportering och åtgärder

Det finns kommungemensamma direktiv för uppföljning genom *Ekonomistyrningsprinciper för Dals-Eds kommun* (kommunfullmäktige 2023-06-14 §56) och kommunens *styrmodell* (senast reviderad av kommunledningsgruppen 2025-08-12). Nämnden har inte reglerat hur rapportering mellan dess verksamheter och nämnden ska vara utformad. Rapportering fokuserar på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi. En helårsprognos ges per kvalitetsfaktor och mål men inte samlat. Varje faktor har en färgsymbol som indikator för måluppfyllelse; grön, gul, röd eller ett streck om indikatorn inte har följts upp.

Uppföljning av de kritiska kvalitetsfaktorerna sker per helår, med undantag från kvalitetsfaktorn under perspektivet Ekonominytta, som prognostiseras att uppnås. Vid uppföljningen av utvecklingsmålen i

budgetuppföljning 2 redovisas att ett mål prognostiseras att delvis uppnås. Övriga mål mäts inte i delårsbokslutet. Helårsutfallet visar på en samlad delvis god måluppfyllelse där vi noterar att flera faktorer saknar bedömning.

Nämnden presenterar helårsprognoser om negativa budgetavvikelser i båda budgetuppföljningarna, som försämras från -9,1 mnkr tertial 1 till -9,7 mnkr vid tertial 2. Beräknat underskott vid beslutat anslag som ligger under kommunfullmäktige på 2,4 mnkr är -7,3 mnkr. Vid handläggning av budgetuppföljning 1 uppmanar nämnden förvaltningen till återhållsamhet för att minska redovisat underskott. Vidare ger nämnden förvaltningen i uppdrag att inkomma med effektiviseringsförslag utifrån föreslagna åtgärder i rapporten. Vid handläggning av budgetuppföljning 2 uppdrar nämnden förvaltningen att redovisa kostnader av engångskaraktär, i visat underskott, som presenteras för nämnden vid nästkommande sammanträde. Vid årets slut förbättras budgetavvikelsen avsevärt men räcker inte för att vända till ett positivt utfall för 2025.

Måluppfyllelse

Vid årets slut redovisar nämnden att en kvalitetsindikator har uppnåtts, två har delvis uppnåtts och en har inte uppnåtts. Tre faktorer saknar bedömning med anledning av att medarbetarundersökning inte har genomförts under hösten. Gällande utvecklingsmålen bedöms att ett mål uppnåtts och tre mål delvis uppnåtts.

Nämnden redovisar en negativ budgetavvikelse om 1,6 mnkr för 2025.

I bilaga redovisas underliggande revisionsfrågor.

Bedömning

Revisionsfråga: 1. Utövar och vidtar revisionsobjektet tillräcklig styrning, kontroll och åtgärder inom sina ansvarsområden?

Styrning, kontroll och åtgärder

Ja.

Revisionsfråga: 2. Är redovisat resultat för verksamheten förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse verksamhet

Delvis.

Revisionsfråga: 3. Är redovisat resultat för ekonomin förenligt med beslutade mål?

Måluppfyllelse ekonomi

Delvis.

Rekommendationer

För framtiden lämnas följande rekommendationer:

- Upprätta direktiv för rapportering av verksamhet och ekonomi till styrelsen och nämnderna.
- Tillse att de kritiska kvalitetsfaktorernas tillhörande kvalitetsindikatorer kompletteras med målvärden i syfte att underlätta uppföljningen av dem.
- Säkerställ att uppföljning av de kritiska kvalitetsfaktorerna och utvecklingsmålen görs både per helår och per delår, i enlighet med RKR:s rekommendation R17, i syfte att kunna vidta åtgärder vid behov.

2026-03-31

Lars Dahlin

Uppdragsledare

Caroline Löfstedt

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Bilagor

Basgranskning		Kommunstyrelsen	Barn- och utbildningsnämnden	Socialnämnden
1	Har nämnden antagit en plan för verksamheten?	Grön	Grön	Grön
2	Har nämnden antagit en budget för verksamheten?	Grön	Grön	Grön
3	Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Grön	Grön
4	Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Grön	Grön
5	Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Grön	Grön
6	Har nämnden upprättat instruktion för rapportering till nämnden?	Gul	Gul	Gul
7	Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet?	Gul	Gul	Grön
8	Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för ekonomi?	Grön	Grön	Grön
9	Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gul	Gul	Gul
10	Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Gul	Gul
11	Når nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Gul	Gul
12	Når nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Gul	Gul

Kommunstyrelsen

§ 53

Dnr KS-2026-000080042

Årsredovisning Edshus AB 2025

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har att ta del av och bereda ärendet om Edshus AB:s årsredovisning 2025, revisionsberättelse och granskningsrapport inför beslut i kommunfullmäktige.

Årets årsredovisning för bolaget visar ett positivt ekonomiskt resultat om 822 kkr. Vakansgraden av antal outhyrda lägenheter har ökat över året men visar en gradvis stabilisering. Vid årets slut uppgick antalet outhyrda lägenheter till 46, att jämföra med 30 vid årets början. Bostadsmarknaden i Dals-Ed fortsätter att påverkas av osäkerhet, främst kopplat till befolkningsutveckling, arbetsmarknad och hushållens ekonomiska förutsättningar. Under 2025 har Edshus AB genomfört och fortsatt flera viktiga projekt och underhållsinsatser med fokus på energieffektivitet, långsiktig hållbarhet och förbättrad förvaltning.

Kommunstyrelsen har även att föreslå kommunens ombud vid årets bolagsstämma i Edshus AB. Ombudet befullmäktigas, att vid Edshus AB:s bolagsstämma fatta beslut i enlighet med revisorernas förslag i revisionsberättelsen

Beslutsunderlag

Årsredovisning Edshus AB 2025

Kommunstyrelsens beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att för sin del godkänna Edshus AB:s årsredovisning för 2025 och utse Jan-Stefan Karlsson till kommunens ordinarie ombud vid kommande bolagsstämma i Edshus AB 26 maj 2026 samt att utse Kenneth Bergslätt till ersättare.

Ombudet befullmäktigas, att vid Edshus AB:s bolagsstämma fatta beslut i enlighet med revisorernas förslag i revisionsberättelsen.

Expedieras till

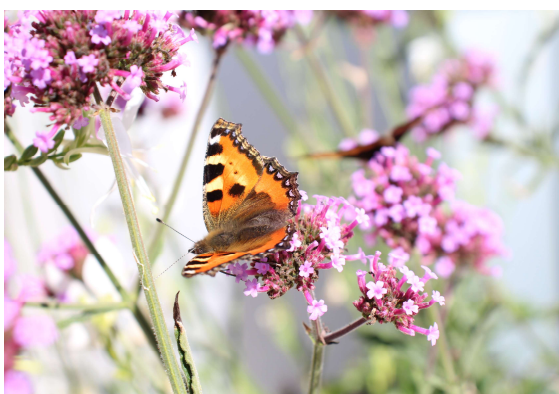
KF

Jan-Stefan Karlsson

Kenneth Bergslätt

ÅRSREDOVISNING

2025

Innehållsförteckning

VD har ordet	1
Nyckeltal	5
Fastighetsförteckning	7
Förvaltningsberättelse	8
Resultaträkning	11
Balansräkning	12
Noter	14
Signaturer	23

VD har ordet

Organisation

Organisationen 2025 bestod av:

- 1 VD.
- 1 Ekonom.
- 1 Förvaltare.
- 2 Bovärddar.

Jag vill härmed rapportera om årets verksamhet och ekonomiska resultat för Edshus AB. År 2025 har präglats av ett fortsatt utmanande marknadsläge, samtidigt som bolaget har arbetat målmedvetet med både kostnadskontroll, investeringar och långsiktiga strategiska frågor kopplade till fastighetsbeståndet.

Marknaden

Bostadsmarknaden i Dals-Ed fortsätter att påverkas av osäkerhet, främst kopplat till befolkningsutveckling, arbetsmarknad och hushållens ekonomiska förutsättningar. Samtidigt ser vi att efterfrågan varierar mellan olika typer av bostäder, där moderna och energieffektiva lägenheter har fortsatt högre attraktionskraft.

Vakansgraden har ökat under 2025 men visar en gradvis stabilisering. Vid årets slut uppgick antalet outhyrda lägenheter till 46, att jämföra med 30 vid årets början.

Fastigheten på Nössemarksvägen 12 (Foundever) är fortsatt en strategiskt viktig fråga. Under våren mottog vi en uppsägning och per 1 mars 2026 står lokalen helt tom. Ett gemensamt arbete tillsammans med kommunen har inletts för att ta fram en långsiktig lösning. Flera scenarier utreds, däribland försäljning, fortsatt uthyrning och arbete med att attrahera nya hyresgäster, samt möjligheten att skapa samordningsvinster och ekonomiska fördelar genom att samla kommunal verksamhet i fastigheten.

Även Stubbekasvägen 2 har under året varit föremål för strategiskt arbete. Den planeringsprocess som initierats har flutit på bra och skapat förbättrade förutsättningar för fastighetens framtida användning. Fastigheten ligger nu ute för försäljning, men även uthyrning kan bli aktuellt om rätt intresse och långsiktig hyresgäst identifieras.

En tydlig trend inom vårt bestånd är fortsatt att hyresgäster i högre grad efterfrågar varmhyra framför kallhyra. Detta kopplas tydligt till fortsatt höga energikostnader och osäkerhet kring hushållens elkostnader, vilket påverkar efterfrågan och vår planering av framtida uthyrning.

Vi fortsätter även att anpassa underhållsnivån utifrån vakanssituationen, där vissa lägenheter hålls i vänteläge tills efterfrågan ökar. Samtidigt är det av stor vikt att bolaget långsiktigt bibehåller kvaliteten i beståndet och arbetar strategiskt med standardhöjande insatser där de ger störst effekt.

Underhåll och projekt

Under 2025 har Edshus AB genomfört och fortsatt flera viktiga projekt och underhållsinsatser med fokus på energieffektivitet, långsiktig hållbarhet och förbättrad förvaltning.

Exempel på viktiga insatser under året:

Under året har vi inlett ett arbete med byte av värmekälla på Södra Moränvägen 4-14, vilket innebär att en betydande del av de sista uppvärmningssystemen med olja successivt kan fasas ut.

På Timmertjärnsvägen har vi genomfört takbyte, och planerar att fortsätta arbetet genom att byta tak på Timmertjärnsvägen 18 under innevarande år, samt på Timmertjärnsvägen 16 nästa år.

För att stärka vår driftstyrning och förbättra uppföljningen av resursförbrukning har ett nytt uppföljningssystem för vattenförbrukning tagits i bruk genom programmet Smart Vatten. Under året har även ett system för energiuppföljning implementerats genom ett program från Lowery, vilket ger oss bättre kontroll och möjlighet till mer träffsäkra åtgärder inom energieffektivisering.

Vi har även implementerat Hogias underhållssystem och arbetar löpande med inventering av fastighetsbeståndet, vilket ger bättre struktur, långsiktig planering och ökad kontroll över framtida underhållsbehov.

Ekonomi

Det ekonomiska resultatet för 2025 är positivt och uppgår till 822 kkr.

Under året har kostnadsutvecklingen fortsatt att vara utmanande. Kostnaderna för bland annat fjärrvärme, el, vatten och avlopp samt entreprenadtjänster har fortsatt att öka procentmässigt utifrån en redan hög nivå, även om en viss minskning har kunnat noteras jämfört med tidigare år. Samtidigt har bolaget arbetat aktivt med kostnadskontroll och prioritering av åtgärder för att bibehålla en stabil ekonomisk utveckling. En mildare höst och början på vintern innebar lägre uppvärmnings- och snöröjningskostnader än budgeterat och har bidragit till det positiva resultatet.

Hyreshöjningen för 2026 har inte kunnat fastställas genom förhandling och frågan har därför hänskjutits till Hyresmarknadskommittén (HMK). Vid tidpunkten för detta skrivande har inget avgörande ännu meddelats.

Framtiden

Edshus AB står fortsatt inför flera strukturella utmaningar som kommer att påverka bolaget även kommande år.

Dals-Eds kommun har en fortsatt demografisk utveckling som påverkar efterfrågan på bostäder. Samtidigt har arbetsmarknaden varit osäker, vilket i sin tur påverkar inflyttning och stabilitet på bostadsmarknaden.

För bolaget är det fortsatt av största vikt att hitta en långsiktig lösning för Nössemarksvägen 12, då detta är en avgörande faktor för att minska vakans och stärka bolagets ekonomi.

Bolagets fastighetsbestånd har även ett omfattande underhållsbehov, vilket kräver tydliga prioriteringar och långsiktiga investeringar. Underhållsplanen och den strategiska styrningen av underhållsarbetet blir därför en central del i bolagets framtida arbete.

Edshus AB har under året fortsatt arbeta med effektivisering och utveckling av verksamheten, med målet att skapa en stabil och långsiktigt hållbar organisation.

Jag ser att vi, trots utmaningar, står väl rustade inför kommande år. Med tydliga prioriteringar, fortsatt fokus på energieffektivisering, samt ett aktivt arbete med uthyrning och fastighetsutveckling har vi goda möjligheter att stärka bolagets långsiktiga stabilitet.

Ed, den 2026-02-09

Lars Fredriksson
VD, Edshus AB

Timmertjärn

Nyckeltal

	2021	2022	2023	2024	2025
Likviditet (%)	131	160	163	153	138
Soliditet (%)	10,1	10,8	11,4	12,9	13,2
Direktavkastning totalt kapital (%)	1,5	1,6	1,9	2,5	2

Definitioner:

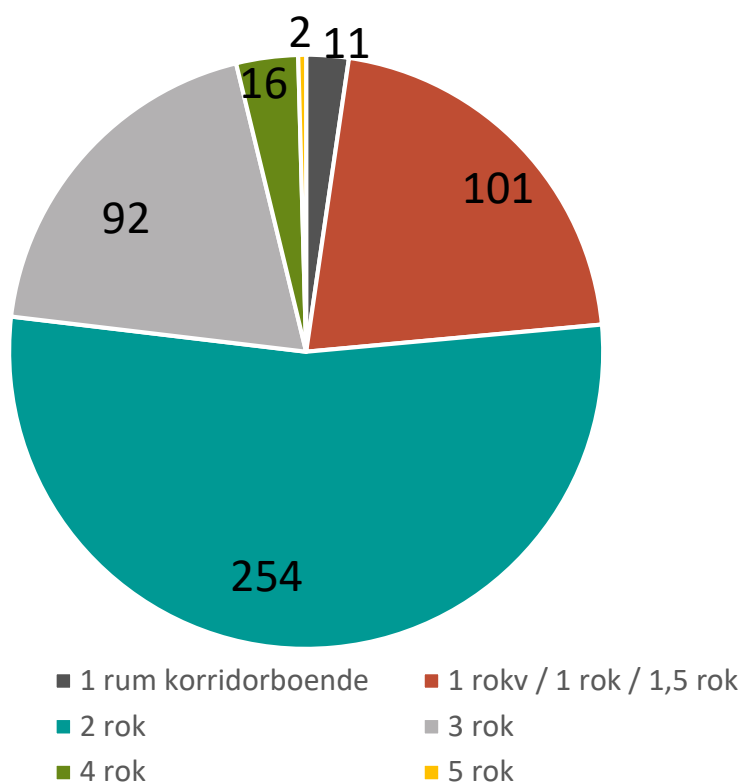
Likviditet = Sum omsättningstillgångar / (Sum kortfristiga skulder – omsättningslån kommande år)

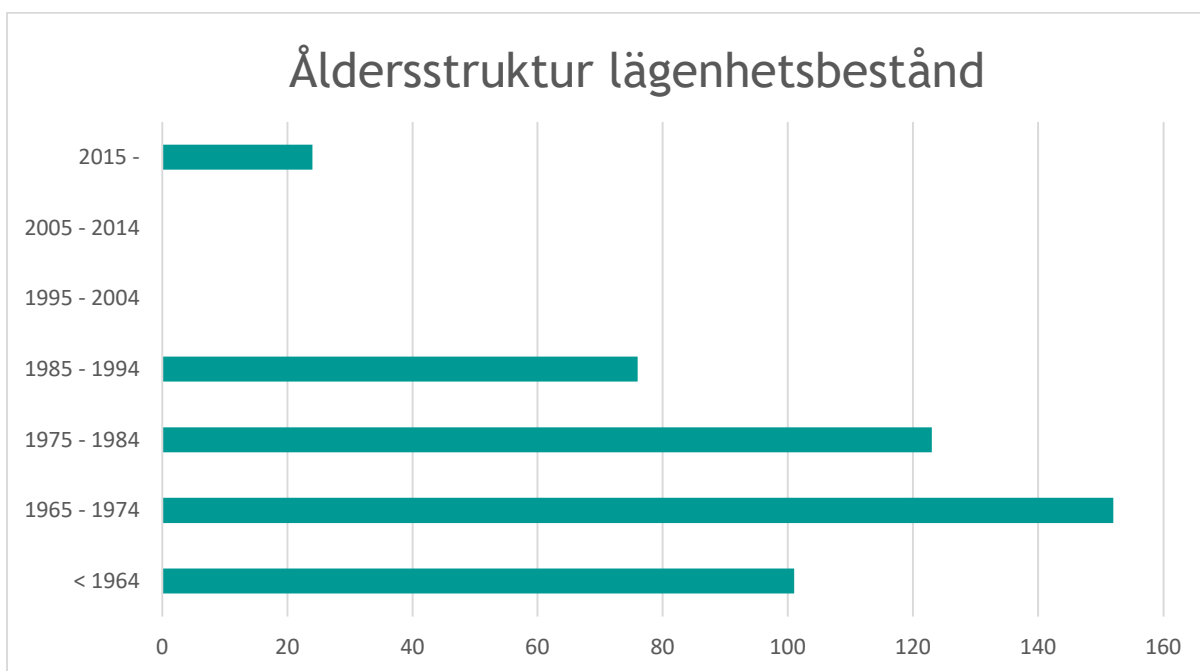
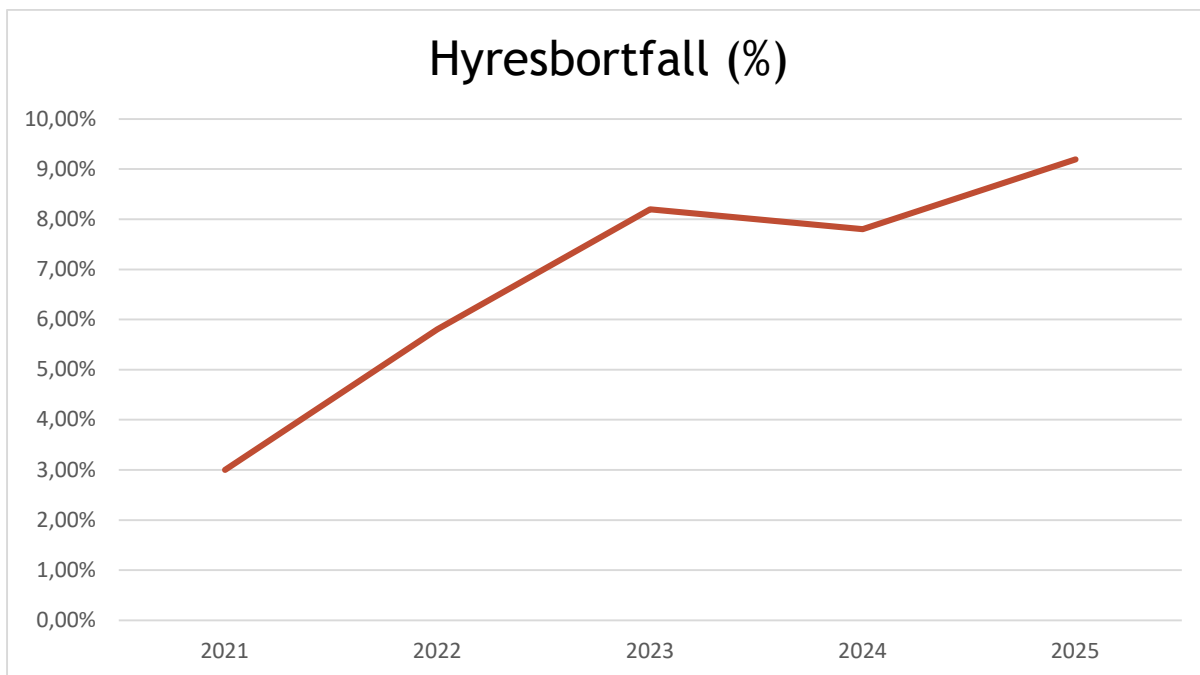
Soliditet = (Sum EK + 78 % av periodiseringsfond) / (Sum skulder och EK)

Direktavkastning = Rörelseresultat / Sum tillgångar

	2021	2022	2023	2024	2025
Bostadsyta (m ²)	29 122	29 122	29 122	29 010	29 010
Antal lägenheter	485	485	485	476	476
Medelhyra lägenheter (kr/m ²)	1 041	1 062	1 112	1 167	1 262
Omflyttningar (antal)	115	164	100	111	109
Omflyttning (%)	23,7%	33,8%	20,6%	23,3%	22,9%
Lokalyta (m ²)	20 473	20 473	20 473	20 728	20 728
Antal lokaler	20	22	22	23	23
Hyresbortfall (%)	3,0%	5,8%	8,2%	7,8%	9,2%

Antal lägenheter per lägenhetstyp

Fastighetsförteckning

Fastighet	Bygg år	1 rk 1,5 rk	2 rk	3 rk	4 rk	5 rk	Antal lgh	Yta lgh m2
Timmertjärnsvägen 11	1961	8	8	2	2		20	1 055
Kronoparksvägen 17	1962	6	6		8		20	1 410
Timmertjärnsvägen 13	1963	5	8	4			17	941
S:a Moränvägen 4-14	1964-65	18	12	12			42	2 346
S:a Moränvägen 23	1976	13	10	10	2		35	1 743
Ängsvallevägen 1-9	1967-68		28	16			44	3 176
Gamla Edsvägen 52-68	1971-74	12	84	12			108	6 624
Norra Moränvägen 6	1930	0				2	2	310
Timmertjärnsv. 16-20	1979	8	24	8	4		44	2 765
Hjortronstigen 13-19	1984-85	12	16	4			32	1 923
Delesgatan 10	1980		12				12	696
Björkhaget	1986	10					10	420
Hagalid	1965							
Edsgärdet	1983							
Toppen	1991	4	24	12			40	2 565
Linden	1991	12	14				26	1 496
Stubbekasvägen 2	1940-talet						0	
Timmertjärnsv. 15-21	2016	4	8	12			24	1 540
Nössemarksvägen 12	1999						0	
Totalt		112	254	92	16	2	476	29 010

Linden

Förvaltningsberättelse

Bolagets säte: Dals-Eds Kommun

Moderbolag: Dals-Eds Kommun, orgnr: 212000-1413

Styrelsen och verkställande direktören får härmed avge följande berättelse för verksamhetsåret 2025-01-01-2025-12-31:

Styrelsen

Styrelsen har under året utgjorts av:

Ordförande	Pertti Hedkrok		
Vice ordförande	Jan Johansson	(m)	
Ledamot	Lina Henke		t.o.m. 2025-08-20
Ledamot	Anna Johansson	(c)	t.o.m. 2025-09-11
Ledamot	Gösta Schagerholm	(c)	fr.o.m. 2025-09-11
Ledamot	Nils-Gunnar Gustavsson		fr.o.m. 2025-10-09
Ledamot	Lars-Inge Fahlén	(s)	fr.o.m. 2025-06-12
Ersättare	Niklas Johansson	(c)	
Ersättare	Lars-Inge Fahlén	(s)	t.o.m. 2025-06-12
Ersättare	Monica Sandström	(s)	fr.o.m. 2025-06-12

Under året hölls 7 styrelsemöten, årsstämma samt en extrastämma.

Revisorer

Auktoriserad revisor
Lekmannarevisor

Daniel Larsson
Pia Axelsson

Firmatecknare	Bolagets firma tecknas förutom av styrelsen i sin helhet av ordföranden, vice ordföranden, VD Lars Fredriksson och ekonomichef Annika Lännhult, två i förening. VD tecknar firman vid löpande förvaltningsåtgärder.
Föreningsanslutning	Bolaget var 2025 anslutet till Sveriges Allmännyttta, Sobona och HBV.
Fastighetsförsäkringar	Samtliga fastigheter var fullvärdesförsäkrade i Länsförsäkringar via försäkringsmäklare Säkra.
Lägenhetsbestånd	Vid årets slut förvaltade bolaget 476 lägenheter och 23 lokaler med en total yta av 29 010 m ² resp. 20 728 m ² . (6 lägenheter, 553 m ² block uthyrs till kommunen LSS-boende och redovisas som lokalyta).

HÄNDELSER UNDER ÅRET

STÖRRE INVESTERINGAR

Fönsterbyte på Timmertjärnsvägen 13, byte av yttertak och frånluftsfläktar Timmertjärnsvägen 20, sprinkler Kronan samt fastighetsnät fiber och laddstolpar.

LÄGENHETSUNDERHÅLL

1 lägenhet har totalrenoverats och standardhöjts samt fått ny hyresnivå.

OUTHYRDA LÄGENHETER

Antal outhyrda lägenheter vid årets början var 30 st. och vid dess slut 46 st. Vakansgraden ökade framförallt under hösten 2025.

KOMMUNALT BIDRAG

Något kommunalt stöd eller aktieägartillskott har ej förekommit under 2025.

Ekonomisk 5-årsöversikt. Belopp i kkr.

	2021	2022	2023	2024	2025
Jämföresetal					
Nettoomsättning	46 874	48 103	50 478	51 569	53 308
Resultat efter skatt	659	1 207	1 875	2 924	822
Hyresbortfall	-1 405	-2 828	-4 154	-4 111	-4 758
Bokfört värde fastigheter	262 486	257 868	250 449	250 774	245 259
Låneskuld	248 312	243 571	238 764	229 149	224 209
Genomsnittsränta %	0,77	1,24	1,66	1,69	1,79

ÅRETS RESULTAT

2025 års resultat blev en vinst på 822 kkr.

	Aktie- kapital	Reserv- fond	Balanserad vinst(+) /förlust(-)	Årets vinst(+) /förlust(-)
Belopp vid årets ingång	8 000	2 500	22 703	2 924
Vinstdisposition enligt beslut av bolagsstämman			2 924	-2 924
Årets resultat				822
Belopp vid årets utgång	8 000	2 500	25 627	822

BEHANDLING AV VINST

Till årsstämmans förfogande står följande medel

Balanserade resultat	25 627 kkr
Årets resultat	+ 822 kkr

Ansamlad vinst 26 449 kkr

Styrelsen föreslår att den ansamlade vinsten i sin helhet överförs i ny räkning.

Resultaträkning (kk)

	Noter	2024	2025
Rörelsens intäkter			
Hysesintäkter	2	-50 007	-51 523
Övriga rörelseintäkter	3	-1 562	-1 785
Summa rörelsens intäkter		-51 569	-53 308
Rörelsens kostnader			
Drifts- & underhållskostnader	4	34 259	35 290
Fastighetsskatt		730	793
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella- och immateriella anläggningstillgångar	7	9 626	9 773
Övriga rörelsekostnader		0	1 932
Rörelseresultat		-6 954	-5 519
Resultat från finansiella poster			
Ränteintäkter och liknande resultatposter		-705	-366
Räntekostnader och liknande resultatposter	8	4 736	4 659
Resultat efter finansiella poster		-2 922	-1 225
Resultat före skatt		-2 922	-1 225
Skatt på årets resultat	9	-2	403
Årets resultat		-2 924	-822

Balansräkning (kk)

	Noter	2024	2025
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	10	260 966	254 335
Maskiner och andra tekniska anläggningar	11	1 277	1 094
Inventarier, verktyg och installationer	12	447	1 185
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	13	1 799	4 066
Summa Materiella anläggningstillgångar		264 489	260 680
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	14	40	40
Fordringar hos intresseföretag och gemensamt styrda företag	15	122	146
Summa Finansiella anläggningstillgångar		162	186
Summa Anläggningstillgångar		264 651	260 865
Omsättningstillgångar			
Varulager m m			
Råvaror och förnödenheter	16	287	67
Summa Varulager m m		287	67
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		348	168
Övriga fordringar		248	0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17	1 066	1 226
Summa Kortfristiga fordringar		1 661	1 395
Kassa och bank		12 782	17 016
Summa Omsättningstillgångar		14 730	18 477
Summa Tillgångar		279 382	279 342
Eget kapital och skulder			

	Noter	2024	2025
Eget kapital			
Eget kapital hänförligt till moderföretagets aktieägare			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		-8 000	-8 000
Reservfond		-2 500	-2 500
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst eller förlust		-22 703	-25 627
Årets resultat		-2 924	-822
Summa Eget kapital hänförligt till moderföretagets aktieägare		-36 127	-36 950
Summa Eget kapital		-36 127	-36 950
Obeskattade reserver		0	0
Avsättningar			
	18		
Uppskjutna skatteskulder		-3 758	-3 914
Övriga avsättningar		-1 075	-1 255
Summa Avsättningar		-4 833	-5 168
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	19	-192 267	-178 820
Summa Långfristiga skulder		-192 267	-178 820
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut		-36 882	-45 389
Leverantörsskulder		-2 506	-3 165
Skatteskuld		- 714	-885
Skulder till koncernföretag		-1 236	-1 193
Övriga kortfristiga skulder		-92	-115
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	20	-4 724	-7 656
Summa Kortfristiga skulder		-50 462	-58 404
Summa Eget kapital och skulder		-279 382	-279 342

Noter

1 - Redovisnings- & värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 (K3).

Försäljning redovisas netto efter moms och rabatter. Hyresintäkter intäktsredovisas i den period uthyrningen avser.

Statliga stöd redovisas till verkligt värde när det finns rimlig säkerhet att stödet kommer att erhållas och att företaget kommer att uppfylla alla därmed sammanhängande villkor. Statligt stöd som hänför sig till förväntade kostnader redovisas som förutbetalda intäkter. Stödet intäktsförs i den period då de kostnader uppkommer som det statliga stödet är avsett att kompensera. Statliga stöd för anskaffning av materiella anläggningstillgångar reducerar tillgångens redovisade värde.

Tillgångar och skulder har värderats till anskaffningsvärdet om inget annat anges.

Fordringar har tagits upp till de belopp varmed de förväntas inflyta.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. Avskrivningar görs systematiskt över den bedömda nyttjandetiden. Följande avskrivningstider tillämpas.

Byggnader: Stommar - 100 år

Fasader, yttertak, fönster, balkonger, VVS-installationer - 40-50 år

Övrigt - 5-25 år

Markanläggningar - 20 år

Inventarier - 5 år

När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, uträngas eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras. Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten. Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader. I samband med fastighetsförvärv bedöms om fastigheten väntas ge upphov till framtida kostnader för rivning och återställande av platsen. I sådana fall görs en avsättning och anskaffningsvärdet ökas med samma belopp. Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en anläggningstillgång redovisas som övrig driftsintäkt respektive övrig driftskostnad.

Har en materiell anläggningstillgång på balansdagen ett lägre värde än det bokförda värdet skrivs tillgången ner till detta lägre värde om det kan antas att värdenedgången är bestående.

Någon särredovisning av centrala administrations- och försäljningskostnader har ej gjorts då de bedöms vara av ringa betydelse med hänsyn till kravet på rättvisande bild.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Posten består huvudsakligen av aktier samt ett mindre innehav av räntebärande tillgångar. Innehaven innehas på lång sikt. Tillgångar ingående i posten redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde. I efterföljande redovisning värderas aktierna till anskaffningsvärde med bedömning av om nedskrivningsbehov föreligger. De räntebärande tillgångarna redovisas i efterföljande redovisning till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden, minskat med eventuell reservering för värdeminskning.

Leasing

Samtliga leasingavtal där företaget är leaseingtagare redovisas som operationell leasing (hyresavtal), oavsett om avtalen är finansiella eller operationella. Leasingavgiften redovisas som en kostnad linjärt över leasingperioden.

Varulager värderas till anskaffningsvärdet.

Kortfristiga skulder till kreditinstitut är lån som formellt sett förfaller inom ett år samt ett års avtalad amortering. Bolagets kortfristiga skulder till kreditinstitut är till sin karaktär långfristiga, då de löpande förlängs. Upplåning klassificeras som kortfristig i balansräkningen om företaget inte har en ovillkorad rättighet att senarelägga skuldens reglering i minst tolv månader efter rapportperioden.

Som avsättning har redovisats förpliktelser gentemot tredje man som är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen antingen är säkra eller sannolika till sin förekomst men oviss till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias.

2 - Hyresintäkter	2024	2025
Hyresintäkter		
Grundhyra bostäder	-33 832	-36 290
Hyresbortfall bostäder	1 654	2 252
Grundhyra lokaler	-18 186	-18 631
Hyresbortfall lokaler	2 286	2 315
Gundhyra garage, p-platser	-853	-892
Hyresbortfall garage, p-platser	172	191
Därutöver:	0	0
Lämnade hyresrabatter	19	21
Bredband	-73	-16
El	-485	-473
Tillvalsavgifter	-707	0
Summa	-50 005	-51 523

3 - Övriga förvaltningsintäkter	2024	2025
Ersättning från hyresgäst för extra underhåll	-934	-610
Återvunna hyresförluster	-64	-185
Fakturerade kostnader	-18	-4
Försäkringsersättningar	-514	-972
Vinst vid avyttring av inventarier	-32	0

4 - Drifts- & underhållskostnader	2024	2025
Reparationer	1 980	729
Fastighetsskötsel	4 760	4 895
Uppvärmning	4 054	4 146
Vatten	1 842	1 913
El	5 156	4 813
Sophantering	1 318	1 493
Administration	5 675	5 169
Hyresgästernas medel	59	73
Försäkringskostnader	714	622
Avskrivna fordringar	197	311
Kabel-TV	453	591

Bredband	0	436
Övriga driftskostnader	216	868
Underhållskostnader	7 835	9 232
Summa	34 259	35 290

5 - Revisionskostnader 2024   2025

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föränleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

PWC 2024, Cedra 2025

Revision	119	63
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0	0
Summa	119	63

6 - Anställda & personalkostnader 2024   2025

Medelantalet anställda

Kvinnor	1	1
Män	4	4
Totalt	5	5

Löner och andra ersättningar

Styrelse och verkställande direktör	1 021	1 083
Administrativ personal	1 280	911
Fastighetsskötare	1 013	1 012
Totalt	3 315	3 007

Sociala kostnader

Pensionskostnader för styrelse och verkställande direktör	52	59
Pensionskostnader för övriga anställda	288	17
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	991	989
Totalt	1 331	1 065

Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	4 646	4 072
--	--------------	--------------

7 - Avskrivningar och nedskrivningar av materiella- & immateriella anläggningstillgångar

	2024	2025
Anläggningstillgångar skrivs av enligt plan över den förväntade nyttjandeperioden med hänsyn till väsentligt restvärde		
Byggnader	8 420	8 430
Markanläggningar	988	1 002
Inventarier, verktyg och installationer	218	341
Nedskrivning andelar	0	0
Summa	9 626	9 773

8 - Räntekostnader och liknande resultatposter

	2024	2025
Fastighetslån	4 135	4 088
Borgensavgift Dals-Eds kommun	585	567
Övriga räntekostnader	16	4
Totalt	4 736	4 659

9 - Skatt på årets resultat

	2024	2025
Aktuell skatt	625	247
Uppskjuten skatt	-627	156
Skatt på årets resultat	-2	403

10 - Byggnader & mark	2024	2025
Ingående anskaffningsvärden	377 827	386 827
Inköp	5 063	2 755
Försäljningar / utrangeringar	0	-3 652
Omklassificeringar	3 937	1 978
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	386 827	387 908
Ingående avskrivningar	-114 453	-123 861
Försäljningar / utrangeringar	0	1 720
Årets avskrivningar	-9 408	-9 432
Utgående ackumulerade avskrivningar	-123 861	-131 573
Ingående nedskrivningar	-2 000	-2 000
Årets nedskrivningar	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-2 000	-2 000
Utgående redovisat värde	260 966	254 335
Taxeringsvärde		
Byggnad	187 951	197 342
Mark	37 739	42 417
	225 690	239 759

Marknadsvärdering

Extern värdering av hela beståndet genom Valuation of properties AB i december 2025, marknadsvärde bedömt till 408 Mkr.

11 - Maskiner & andra tekniska anläggningar	2024	2025
Ingående anskaffningsvärden	1 963	1 963
Inköp	0	0
Försäljningar och utrangeringar	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 963	1 963
Ingående avskrivningar	-503	-686
Försäljningar och utrangeringar	0	0
Årets avskrivningar	-183	-183
Utgående ackumulerade avskrivningar	-686	-870
Utgående redovisat värde	1 277	1 094

12 - Inventarier, verktyg & installationer	2024	2025
Ingående anskaffningsvärde	3 865	3 735
Inköp	0	896
Försäljningar och utrangeringar	-130	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	3 735	4 631
Ingående avskrivningar	-3 383	-3 288
Årets avskrivningar	-35	-158
Försäljningar och utrangeringar	130	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-3 288	-3 446
Utgående redovisat värde	447	1 185

13 - Pågående nyanläggningar & förskott avseende materiella anläggningstillgångar	2024	2025
Ingående värde pågående projekt	2 861	1 799
Upparbetade projekt under året	6 808	7 717
Aktiverade projekt under året	-7 871	-5 450
Utgående redovisat värde	1 799	4 066

14 - Andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	2024	2025
Andel HBV	40	40
	40	40

15 - Fordringar hos intresseföretag och gemensamt styrda företag	2024	2025
Återbäringsfordran HBV	122	146
	122	146

16 - Råvaror & förnödenheter	2024	2025
Olja	170	27
Pellets	19	0
Varulager	98	40
	287	67

17 - Förutbetalda kostnader & upplupna intäkter	2024	2025
Upplupna intäkter	0	0
Förutbetalda kostnader	1 066	1 226
	1 066	1 226

18 - Avsättningar	2024	2025
Uppskjuten skatteskuld		
Belopp vid årets ingång	-4 384	-3 758
Årets avsättning	627	-156
	-3 758	-3 914
Investeringsbidrag Timmertjärn 15-21		
Belopp vid årets ingång	0	-1 075
Årets avsättningar	-1 075	-179
	-1 075	-1 255

19 - Långfristiga skulder

	2024	2025
Skulder till kreditinstitut		
Förfaller inom 1 år	36 882	45 389
Varav kommande års amortering	-4 308	-4 177
Förfaller inom 1-5 år	164 521	144 897
Förfaller senare än 5 år	32 054	38 100
	229 149	224 209

Räntebindning	Lånebelopp kkr	Genomsnittsränta 2025-12-31	Andel av lån
3 mån	38 100	2,36%	17%
2026	41 212	1,28%	18%
2027	43 770	0,98%	20%
2028	33 300	1,40%	15%
2029	42 741	2,25%	19%
2030	25 087	2,88%	11%
Totalt	224 209	1,79%	100%

20 - Upplupna kostnader & förutbetalda intäkter

	2024	2025
Pension	-146	-133
Semesterlöneskuld	-403	-458
Förskottsbetalade hyror	-2 506	-5 065
Räntekostnader / borgensavgifter	-242	-346
Sociala avgifter	-85	-87
Leverantörsskulder	-1 341	-1 568
Övriga poster	0	0
Summa	-4 724	-7 656

Signaturer

Årsredovisningen beslutad av styrelsen 2026-02-24.

Datum för undertecknande enligt digital signering.

Resultat- och balansräkningen kommer att föreläggas årsstämman 2026-05-26 för fastställelse.

Pertti Hedkrok
Ordförande

Jan Johansson
Vice ordförande

Gösta Schagerholm
Ledamot

Lars-Inge Fahlén
Ledamot

Nils-Gunnar Gustavsson
Ledamot

Lars Fredriksson
VD

Min revisionsberättelse avseende denna årsredovisning har avgivits

Daniel Larsson
Auktoriserad revisor
Cedra

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Edshus AB, org.nr 556526-3596

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Edshus AB för år 2025.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Edshus ABs finansiella ställning per den 31 december 2025 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till Edshus AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 1-7. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Mitt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

En ytterligare beskrivning av mitt ansvar för revisionen av årsredovisningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Edshus AB för år 2025 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till Edshus AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

En ytterligare beskrivning av mitt ansvar för revisionen av förvaltningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/rn/showdocument/documents/rev_dok/revisors_ansvar.pdf. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Trollhättan den dag som framgår av min elektroniska underskrift

Daniel Larsson

Auktoriserad revisor

Deltagare

CEDRA SVERIGE AB 559513-6275 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2026-03-02 13:48:18 UTC

Undertecknare

Datum

Namn returnerat från Svenskt BankID: Sven Daniel Larsson

Daniel Larsson

Partner

Leveranskanal: E-post

Hälso- och sjukvårdsavtalet 2027-01-01 – 2030-12-31 med fyra reglerade överenskommelser i form av:

- Kommunens betalningsansvar vid in- och utskrivning från slutna hälso- och sjukvård
- Västra Götalandsregionens läkaransvar i Kommunal primärvård
- Ansvar för samverkan om munhälsa- uppsökande och nödvändig tandvård
- Samverkan kring personer med psykisk funktionsnedsättning, personer med skadligt bruk och beroende, samt barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

Bakgrund

Hälso- och sjukvårdsavtalet reglerar ansvarsfördelningen och samverkan mellan regionen och kommunerna. Ett nytt avtal har tagits fram då dagens hälso- och sjukvård är i en omställning, vilket innebär att avtalet behöver vara modernt och framåtsyftande för att möta omställningen god och nära vård.

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

Det nuvarande hälso- och sjukvårdsavtalet i Västra Götaland har sagts upp för att ersättas av ett moderniserat avtal som bättre stödjer omställningen till god och nära vård. Det nya avtalet ska gälla från den 1 januari 2027 till och med den 31 december 2030. Samtliga 50 parter (VGR och 49 kommuner) behöver fatta beslut om att godkänna avtalet senast den 31 maj 2026 för att det ska träda i kraft enligt plan.

Bedömning

- Om inte samtliga 50 parter beslutar om nytt hälso- och sjukvårdsavtal, träder nedanstående avtal i kraft den 1 januari 2027.
- **Regionbildningsavtalet** - Huvudavtal om reglering av ansvar och finansiellt gränssnitt mellan landsting och kommuner i Västra Götalandsregionen, daterat 3 september 1998. [Länk](#)
- **Primärvårdsavtalet** - *Avtal med anledning av förslag till gränsdragning mellan kommunerna och regionen i Västra Götaland avseende primärvård*, daterat 1 september 1998, är en del av Regionbildningsavtalet. [länk](#)
- Regionbildningsavtalet och Primärvårdsavtalet är fortfarande relevanta eftersom de inte är tidsbegränsade. Men man bör vara medveten om att dessa avtal upprättades i slutet av 90-talet vilket innebär för drygt 25 år sedan. Sedan dess har avtalen bearbetats flera gånger och i samband med det också förfinats.
- Äldre avtal har ofta vaga skrivningar och saknar hänvisningar till senare lagändringar. Avtalen från 90-talet utgår från förutsättningar som rådde vid regionbildningen. De tar inte höjd för dagens krav på nära vård, digitalisering, patientsäkerhet eller kompetensförsörjning. Därför kan de upplevas som otillräckliga för att möta nuvarande och framtida behov. Det kan konstateras redan nu att ett arbete skulle behöva genomföras för att säkerställa det vi behöver reglera utifrån lag i

---

överenskommelser.

Beslutsförslag

Att nämnden ställer sig bakom nya Hälso- och sjukvårdsavtalet med tillhörande överenskommelser

I tjänsten

Malin Karlsson,
Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Expedieras till

Här ska framgå till vilka beslutet ska skickas.

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kommunstyrelsen

§ 46

Dnr KS-2025-000339700

**Nytt hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande
överenskommelser (fr o m 1 jan 2027)
-avtalet ska tas i KF**

Sammanfattning av ärendet

Sammanfattning av ärendet Hälso- och sjukvårdsavtalet reglerar ansvarsfördelningen och samverkan mellan regionen och kommunerna. Ett nytt avtal har tagits fram då dagens hälso- och sjukvård är i en omställning, vilket innebär att avtalet behöver vara modernt och framåsyftande för att möta omställningen god och nära vård.

Det nuvarande hälso- och sjukvårdsavtalet i Västra Götaland har sagts upp för att ersättas av ett moderniserat avtal som bättre stödjer omställningen till god och nära vård. Det nya avtalet ska gälla från den 1 januari 2027 till och med den 31 december 2030. Samtliga 50 parter (VGR och 49 kommuner) behöver fatta beslut om att godkänna avtalet senast den 31 maj 2026 för att det ska träda i kraft enligt plan.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse - Medicinskt ansvarig sjuksköterska
Förslag till Hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande överenskommelser

Kommunstyrelsens beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att ställa sig bakom det nya Hälso- och sjukvårdsavtalet med tillhörande överenskommelser

Expedieras till

KF

Missiv

Hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande överenskommelser

Detta missiv avser antagande av nytt hälso- och sjukvårdsavtal mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och kommunerna i Västra Götaland, samt fyra tillhörande överenskommelser.

1. Överenskommelse – Kommunens betalningsansvar vid in- och utskrivning från slutet hälso- och sjukvård
2. Överenskommelse – Regionens läkaransvar i kommunal primärvård
3. Överenskommelse – Samverkan kring personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med skadligt bruk och beroende
4. Överenskommelse – Samverkan om munhälsa och nödvändig tandvård

En sammanfattning av ärendet finns i bilagt missiv från Helen Eliasson, ordförande SRO, och Marina Olsson, vice ordförande SRO.

Beslutsprocess

Politiska Samrådsorganet (SRO) ställde sig bakom förslaget den 1 september. VästKoms styrelse ställde sig bakom förslaget den 4 september med tillägg av ett förslag på kommungemensam skrivning i beslutsförslaget enligt nedan.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande:

1. *Kommunfullmäktige beslutar att, för X kommuns del, ingå Hälso- och sjukvårdsavtal – avtal som reglerar hälso- och sjukvårdsansvaret mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland.*
2. *Kommunfullmäktige beslutar att, för X kommuns del, ingå underavtalet Överenskommelse - Kommunens betalningsansvar vid in- och utskrivning från slutet hälso- och sjukvård*
3. *Kommunfullmäktige beslutar att, för X kommuns del, ingå underavtalet Överenskommelse - Regionens läkaransvar i kommunal primärvård*

4. *Kommunfullmäktige beslutar att, för X kommuns del, ingå underavtalet Överenskommelse - Samverkan kring personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med skadligt bruk och beroende*
5. *Kommunfullmäktige beslutar att, för X kommuns del, ingå underavtalet Överenskommelse - Ansvar för samverkan om munhälsa – uppsökande och nödvändig tandvård*

Fyrbodals kommunalförbunds direktion beslutade den 30 oktober att rekommendera medlemskommunerna att anta avtalet med underavtal senast 31 maj 2026.

Avtalet och dess underavtal börjar gälla 1 januari 2027, under förutsättning att de godkänns av regionfullmäktige och samtliga kommunfullmäktige i Västra Götaland.

Beslutsprotokoll skickas till:

VGR, diarienummer RS 2025-04142: regionstyrelsen@vgregion.se

VästKom, diarienummer 2025_017: info@vastkom.se

Fyrbodals kommunalförbund, diarienummer 2025/0126: diarium@fyrbodals.se

Kontaktperson

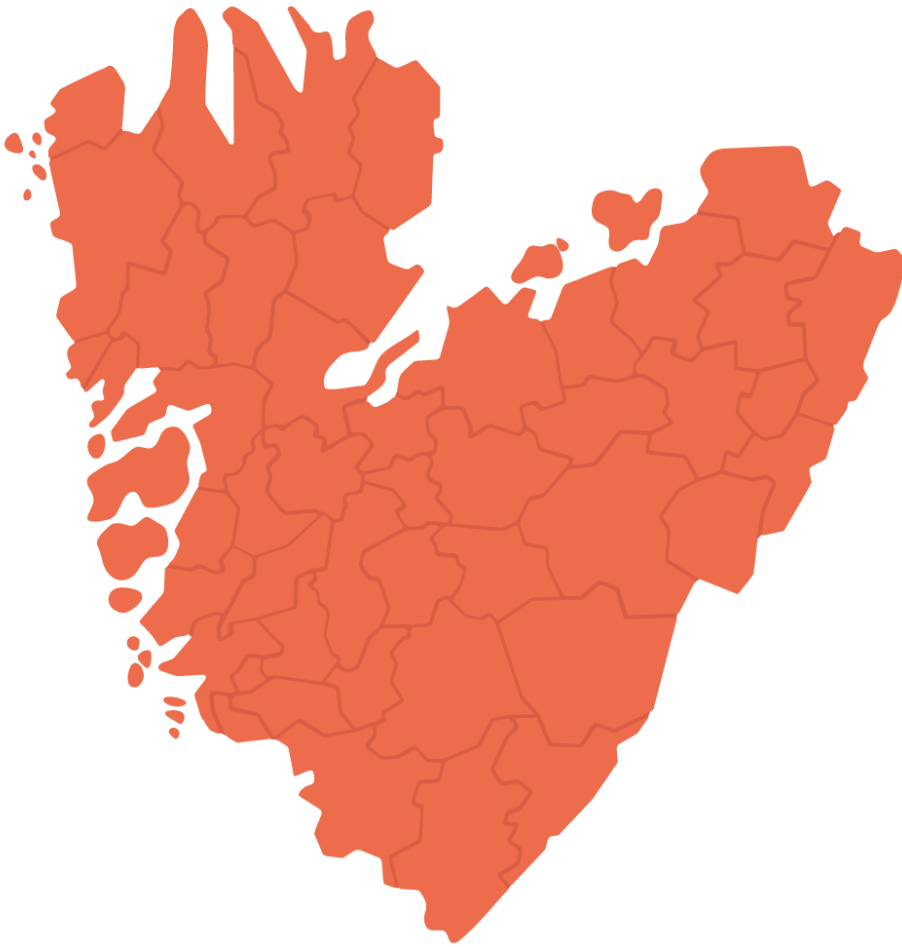
Eva-Maria Persdotter,
Socialstrateg, Fyrbodals kommunalförbund
eva-maria.persdotter@fyrbodals.se

0704 96 44 65

▶ Avtal & överenskommelse

Riktlinje

Rutin

Överenskommelse

Västra Götalandsregionens läkaransvar i kommunal primärvård

**Upprättad mellan Västra Götalandsregionen
och kommunerna i Västra Götaland
Underavtal till Hälso- och sjukvårdsavtalet**

Innehåll

1. Inledning	3
2. Parter	3
3. Avtalstid	3
4. Syfte	4
5. Målgrupp	4
6. Gemensamt ansvar	4
7. Parternas ansvar	5
7.1 VGR:s läkaransvar	5
Läkarens patientansvar	5
7.2 Kommunens ansvar	6
8. Uppföljning	6

1. Inledning

Denna överenskommelse är ett underavtal till Hälso- och sjukvårdsavtalet (Avtalet) mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och kommunerna i Västra Götaland (Kommunerna). Uppföljning, avvikelser och tvistehantering ska hanteras i enlighet med vad som är reglerat i Avtalet.

Överenskommelsen bygger på en lagstadgad skyldighet att samverka mellan region och kommun, både när det gäller målgrupper och på individnivå. Överenskommelsen baseras på 16 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL, som reglerar samverkansformerna och omfattningen mellan VGR och Kommun.

I överenskommelsen regleras VGR:s läkaransvar för patienter med kommunal primärvård. Formerna för hur hälso- och sjukvården ska samordnas lokalt regleras mellan Parterna i gemensam närområdesplan.

2. Parter

Avtalsparter i denna överenskommelse är VGR och var och en av Kommunerna, vilka fortsättningsvis i överenskommelsen även benämns Parterna.

3. Avtalstid

Överenskommelsen gäller under förutsättning att den godkänns av regionfullmäktige och kommunfullmäktige i samtliga kommuner i Västra Götaland, genom beslut som vinner laga kraft.

Överenskommelsen gäller under perioden 2027-01-01 – 2030-12-31. Senast arton (18) månader innan giltighetstiden löper ut har Parterna möjlighet att säga upp överenskommelsen. Om ingen Part skriftligen sagt upp överenskommelsen förlängs den med tre år i taget med arton (18) månaders uppsägningstid.

Vid uppsägning av överenskommelsen upphör den att gälla när den aktuella perioden om fyra år löper ut alternativt när förlängningstiden om tre år löper ut. Det räcker att en Part säger upp överenskommelsen för att den ska upphöra att gälla för samtliga

Parter enligt ovan. En uppsägning av denna överenskommelse påverkar inte Avtalet eller övriga överenskommelser.

En uppsägning av Avtalet omfattar även denna överenskommelse då den är ett underavtal till Avtalet.

Vid väsentliga förändringar av förutsättningarna för överenskommelsen kan initiativ till en översyn tas av läns gemensamt, politiskt forum.

4. Syfte

Syftet med överenskommelsen är att reglera omfattningen av och formerna för VGR:s läkaransvar i kommunal primärvård.

5. Målgrupp

VGR ansvarar för läkare till de patienter som ingår i Kommunens hälso- och sjukvårdsansvar.

- Personer i särskilda boendeformer samt bostäder med särskild service som avses i 8 kap. 4 § första stycket, 8 kap 11 § eller 26 kap 1 § första stycket 2 socialtjänstlagen (2025:400), SoL.
- Personer som bor i bostad med särskild service enligt 9 kap. 8 § och 9 kap. 9 § lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.
- Personer under vistelsetiden vid biståndsbedömd dagverksamhet 8 kap. 1 § SoL, samt daglig verksamhet enligt LSS.
- I Västra Götaland har Kommunerna ansvaret för hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård) sedan regionbildningen 1999, 14 kap. 1 § HSL.

Överenskommelsen ska tillämpas av alla medarbetare i hälso- och sjukvård och omsorg, inom VGR och Kommunerna, som arbetar med målgruppen.

6. Gemensamt ansvar

Samarbete mellan professioner, verksamheter och huvudmän är en förutsättning för att kunna bedriva en patientsäker, proaktiv och personcentrerad vård.

Huvudmännen samverkar genom att:

- årligen upprätta gemensam närområdesplan med syftet att tydliggöra omfattning och former kring ansvarsfördelning för gemensamma åtaganden samt för samverkan på lokal nivå
- varje patient ska ha en utsedd fast läkarkontakt
- utifrån medicinsk bedömning upprätta, revidera och följa upp patientens individuella plan, enligt HSL
- säkerställa informationsöverföring mellan berörda verksamheter, och använda avsett IT-system för kommunikation och informationsöverföring
- Parterna ansvarar för att bemanna och avsätta tid för uppdraget
- utbyta information vid personal-, verksamhets- eller organisationsförändringar som kan påverka det lokala samarbetet.

7. Parternas ansvar

7.1 VGR:s läkaransvar

VGR tillhandahåller fast läkarkontakt. Utifrån patientens behov utformas hälso- och sjukvården i samverkan mellan primärvård och specialiserad vård.

Läkare ska finnas tillgänglig dygnet runt, veckans alla dagar, för kommunal primärvård.

Läkarens patientansvar

I läkaransvar ingår bland annat att:

- fast läkarkontakt inom primärvård ska utses enligt 6 kap. 3 § patientlag (2014:821)
- fast läkarkontakt i primärvård samordnar patientens medicinska vård, läkemedelsbehandling och dialog mellan vårdnivåer, samt vid behov vara delaktig vid vårdövergångar
- utföra medicinsk bedömning, dokumentation, utredning, behandling och uppföljning, planerat och oplanerat, hela dygnet
- upprätta långsiktig, medicinsk plan
- ha läkemedelsansvar, genomföra läkemedelsgenomgång och upprätta läkemedelsberättelse

- genomföra samtal vid allvarlig sjukdom, liksom brytpunktssamtal vid övergång till palliativ vård och vid vård i livets slutskede
- ta ställning till vårdbegränsningar
- ge medicinsk konsultation och kompetensöverföring i det enskilda ärendet till Kommunens legitimerade personal
- dokumentera överlåtelse om att utföra klinisk undersökning vid förväntat dödsfall, fastställa dödsfall, samt upprätta dödsbevis och dödsorsaksintyg.

7.2 Kommunens ansvar

Sjuksköterska ska finnas tillgänglig dygnet runt, veckans alla dagar. Arbetsterapeut och fysioterapeut ingår i Kommunens ansvar.

I hälso- och sjukvårdsansvar för legitimerad personal ingår bland annat att:

- bedöma, utreda, åtgärda och följa upp och dokumentera hälso- och sjukvård utifrån arbetsterapi-, fysioterapi- samt omvårdnadsprocessen
- kontakta fast läkarkontakt vid förändringar i patientens hälsotillstånd
- utföra ordinationer, samt utvärdera och återrapportera resultat
- kontakta berörda mottagningar vid beslut om och avslut av kommunal primärvård
- följa den långsiktiga medicinska planen upprättad av läkare
- tillgodose behov av palliativ hälso- och sjukvård
- sjuksköterska kan, efter dokumenterad överlåtelse från ansvarig läkare, utföra klinisk undersökning vid förväntat dödsfall.

8. Uppföljning

Parterna har både ett gemensamt och ett eget ansvar att årligen följa upp efterlevnaden av överenskommelsen. Det gemensamma ansvaret utgår från länsgemensamt, politiskt forum.

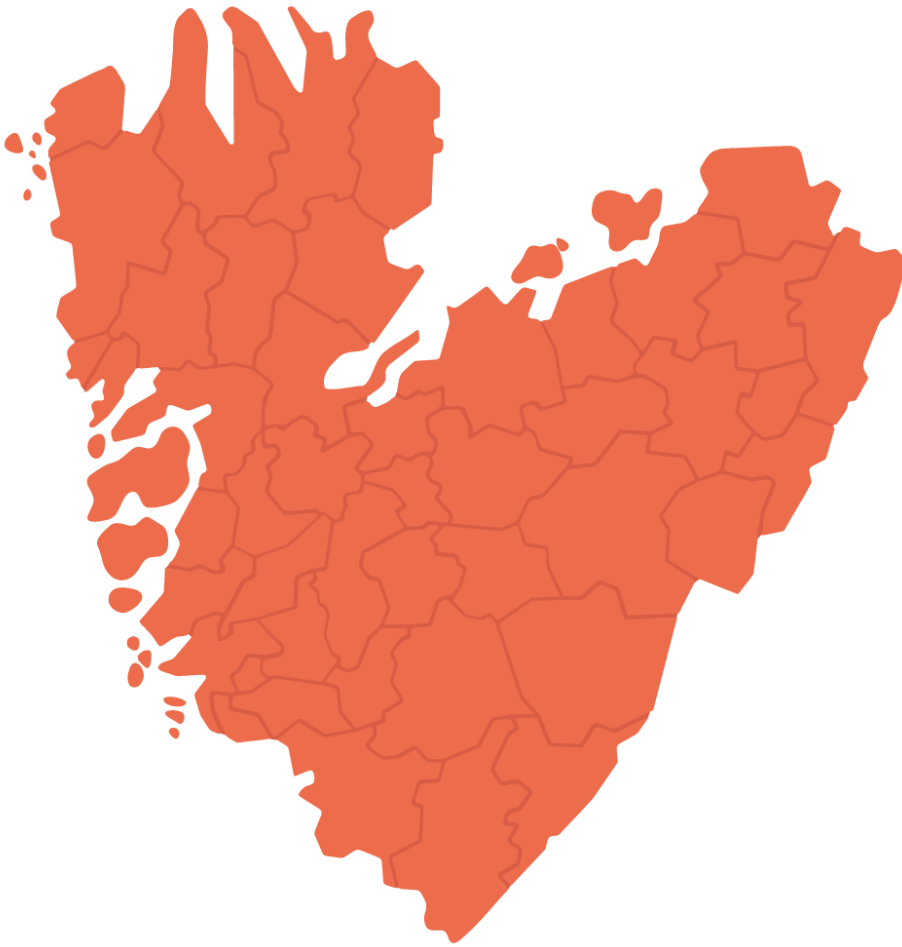
Uppföljning ska ske i samverkan, både lokalt, delregionalt och på länsnivå. Uppföljningen ska identifiera och belysa brister i följsamheten till avtalet och överenskommelsen. Uppföljning av följsamhet sker på både individ- och systemnivå.

Uppföljning av gemensam närområdesplan för hälso- och sjukvård och angränsande socialtjänst ska göras regelbundet av Parterna, minst en gång per år.

▶ Avtal & överenskommelse

Riktlinje

Rutin

Överenskommelse

Ansvar för samverkan om munhälsa – uppsökande och nödvändig tandvård

**Upprättad mellan Västra Götalandsregionen
och kommunerna i Västra Götaland
Underavtal till Hälso- och sjukvårdsavtalet**

Innehåll

1. Inledning	3
2. Parter	3
3. Avtalstid	3
4. Syfte	4
5. Målgrupp	4
6. Gemensamt ansvar	5
7. Parternas ansvar	5
7.1 VGR:s ansvar	5
7.2 Kommunens ansvar	6
8. Utbildning	7
9. Uppföljning	7

1. Inledning

Denna överenskommelse är ett underavtal till Hälso- och sjukvårdsavtalet (Avtalet) mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och kommunerna i Västra Götaland (Kommunerna). Uppföljning, avvikelser och tvistehantering ska hanteras i enlighet med vad som är reglerat i Avtalet.

Överenskommelsen reglerar ansvar för samverkan om munhälsa – uppsökande och nödvändig tandvård enligt 5 §, 8 – 8a §§ tandvårdslagen (1985:125), TvL.

I överenskommelsen används begreppet person, vilket i denna överenskommelse innefattar patient, brukare och den enskilde.

2. Parter

Avtalsparter i denna överenskommelse är VGR och var och en av Kommunerna, vilka fortsättningsvis i överenskommelsen även benämns Parterna.

3. Avtalstid

Överenskommelsen gäller under förutsättning att den godkänns av regionfullmäktige och kommunfullmäktige i samtliga kommuner i Västra Götaland, genom beslut som vinner laga kraft.

Överenskommelsen gäller under perioden 2027-01-01 – 2030-12-31. Senast arton (18) månader innan giltighetstiden löper ut har parterna möjlighet att säga upp överenskommelsen. Om ingen Part skriftligen sagt upp överenskommelsen förlängs den med tre år i taget med arton (18) månaders uppsägningstid.

Vid uppsägning av överenskommelsen upphör den att gälla när den aktuella perioden om fyra år löper ut alternativt när förlängningstiden om tre år löper ut. Det räcker att en Part säger upp överenskommelsen för att den ska upphöra att gälla för samtliga Parter enligt ovan. En uppsägning av denna överenskommelse påverkar inte Avtalet eller övriga överenskommelser.

En uppsägning av Avtalet omfattar även denna överenskommelse då den är ett underavtal till Avtalet.

Vid väsentliga förändringar av förutsättningarna för överenskommelsen kan initiativ till en översyn tas av läns gemensamt, politiskt forum.

4. Syfte

Syftet med överenskommelsen är att upprätta och bibehålla en god munhälsa hos målgruppen, samt att skapa bästa möjliga förutsättningar för personen att klara den dagliga munvården.

Målet är att identifiera och förskriva N-tandvårdsintyg (intyg om nödvändig tandvård) till alla personer inom målgruppen. De som har rätt till N-intyg ska erbjudas munhälsobedömning.

Målsättningen är att de som har behov av N-tandvård även ska ha N-tandvårdsintyg.

5. Målgrupp

Målgruppen är personer i alla åldrar med särskilda behov av tandvårdsinsatser, och med behov av särskilt stöd enligt TvL. Vid tillämpningen av 8 § ska regionen särskilt se till att uppsökande verksamhet bedrivs bland dem som:

1. omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller
2. har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och som:
  - a) omfattas av en kommuns ansvar för hälso- och sjukvård enligt 12 kap 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),
  - b) får hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård), eller
  - c) är bosatta i egen bostad och har motsvarande behov av vård eller omsorg som personer som omfattas av 2 a eller 2 b ovan.

Målgruppen beskrivs utförligt i VGR:s regler för särskilt tandvårdsstöd i Västra Götaland.

Överenskommelsen ska tillämpas av alla medarbetare i hälso- och sjukvård och omsorg, inom VGR och Kommunerna, som arbetar med målgruppen.

6. Gemensamt ansvar

Parterna har ett gemensamt ansvar för att implementera och säkerställa att innehållet i överenskommelsen är känt i samtliga berörda verksamheter. Parterna ska även i övrigt samverka beträffande målgruppen.

7. Parternas ansvar

7.1 VGR:s ansvar

VGR har enligt tandvårdslagen ansvar för uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård för personer som har rätt till denna insats.

VGR tillhandahåller tandvårdsleverantör som ska ansvara för den uppsökande verksamheten i samverkan med Kommunen.

VGR ansvarar för att:

- vägleda kommunens intygsutfärdare med bedömning av underlaget för intyg om N-tandvård
- årligen tillhandahålla utbildning, digitalt eller fysiskt, och aktuellt informationsmaterial för Kommunens intygsutfärdare
- ge Kommunen information om förändringar inom N-tandvård och uppsökande verksamhet
- tillhandahålla informationsmaterial om N-tandvård och munhälsobedömning. Informationsmaterialet ska rikta sig till personer med intyg om N-tandvård, deras anhöriga och närstående, patientföreningar, vårdpersonal med flera
- tillhandahålla ett IT-stöd för Kommunerna, för all administration som krävs gällande intyg om N-tandvård och munhälsobedömningar
- uppgifter från Intygsbeställningen förs över till tandvårdsleverantörens IT-system

Tandvårdsleverantören ansvarar för att:

- tillhandahålla årliga munhälsobedömningar till personer med intyg om N-tandvård som tackat ja till munhälsobedömning

- behovet av hjälp med daglig munvård beskrivs av tandhygienist i ett individuellt dokument. I dokumentet beskrivs förutsättningen att klara daglig munvård utifrån ett individuellt perspektiv
- återrapportera till personal/närstående om eventuellt vårdbehov vid munhälsobedömning.

7.2 Kommunens ansvar

Kommunen tillhandahåller den personal, så kallade intygsutfärdare, som ska identifiera personer med insatser från Kommunens socialtjänst och/eller kommunal primärvård som är berättigade till nödvändig tandvård och munhälsobedömning.

Kommunernas intygsutfärdare ansvarar för att utfärda N-tandvårdsintyg och erbjuda munhälsobedömning.

Intyg om nödvändig tandvård – Kommunen ansvarar för att:

- utse kontaktperson för kommunikation och informationsutbyte med VGR
- utse intygsutfärdare med kompetens att identifiera målgruppen för N-tandvårdsintyg
- bevaka aktuell information och vid behov delta i utbildningar som VGR tillhandahåller
- registrera och upprätthålla uppgifter om N-tandvårdsintyg och munhälsobedömning i det IT-stöd som tillhandahålls av VGR

Munhälsobedömning – Kommunen ansvarar för att:

- uppgift om personens vårdgivare av tandvård (folktandvård eller privat) finns dokumenterad och tillgänglig för berörd personal
- erbjuda en årlig munhälsobedömning till avsedd målgrupp, även till dem som tackat nej tidigare
- berörd personal deltar vid munhälsobedömningen
- personen ges daglig munvård enligt tandvårdens ordination och instruktioner. Tid för daglig munvård ska ingå i personlig hygien.

8. Utbildning

I den uppsökande verksamheten ingår utbildning i allmän munhälsovård till berörd personal i kommunen. Den tandvårdsleverantör som VGR tillhandahåller ansvarar för utbildningarna.

Genom rätt utbildning ges förutsättning för ett gott omhändertagande av daglig munvård. Kommunen ansvarar för att berörd personal deltar i de utbildningar i allmän munhälsovård som VGR genom tandvårdsleverantör erbjuder.

9. Uppföljning

Parterna har både ett gemensamt och ett eget ansvar att årligen följa upp efterlevnaden av överenskommelsen. Det gemensamma ansvaret utgår från länsgemensamt, politiskt forum.

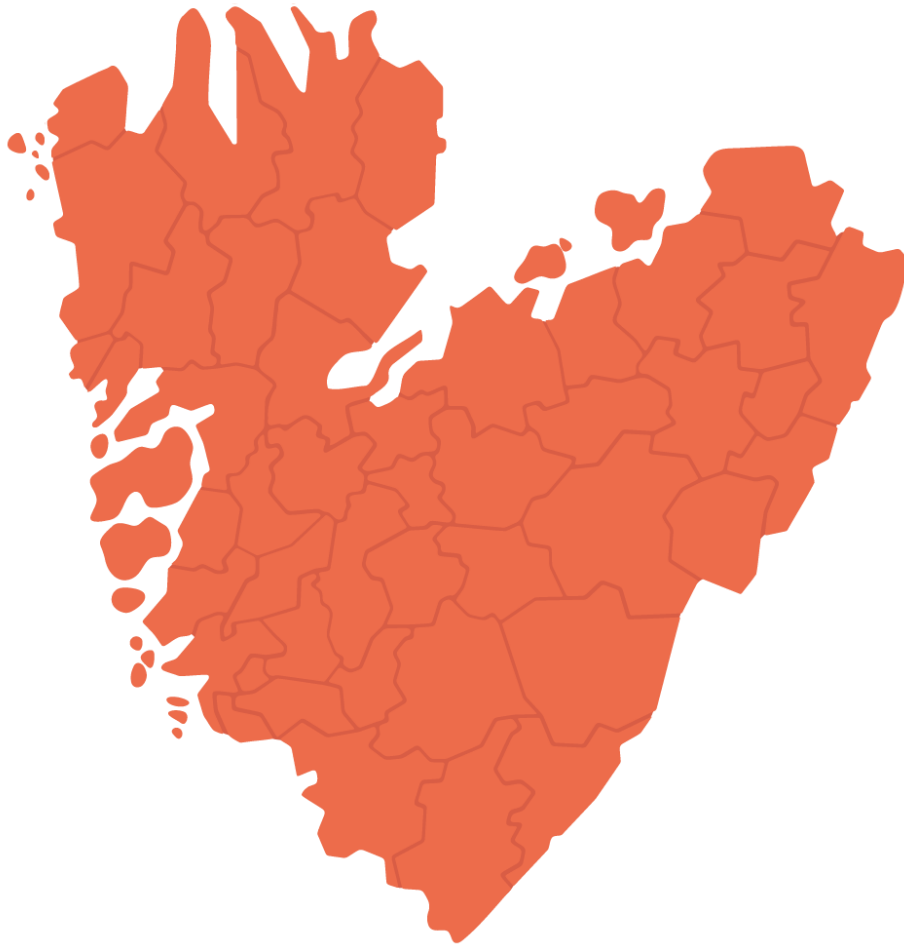
Uppföljning ska ske i samverkan, både lokalt, delregionalt och på länsnivå. Uppföljningen ska identifiera och belysa brister i följsamheten till avtalet och överenskommelsen. Uppföljning av följsamhet sker på både individ- och systemnivå.

Kommunen ansvarar för att registrera uppgifter till VGR utifrån indikatorer för tandvård enligt nationella riktlinjer. VGR ansvarar för att regelbundet, minst en gång per år, sammanställa statistik om munhälsa till Sveriges kommuner och regioner (SKR).

▶ Avtal & överenskommelse

Riktlinje

Rutin

Överenskommelse

Samverkan kring personer med psykisk funktionsnedsättning, personer med skadligt bruk och beroende, samt barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

**Upprättad mellan Västra Götalandsregionen
och kommunerna i Västra Götaland
Underavtal till Hälso- och sjukvårdsavtalet**

Innehåll

1. Inledning	3
2. Parter	3
3. Avtalstid	3
4. Syfte	4
5. Målgrupp	4
6. Gemensamt ansvar	5
7. Personer med psykisk funktionsnedsättning	5
7.1 VGR:s ansvar	5
7.2 Kommunens ansvar.....	6
8. Personer med skadligt bruk och/eller beroende samt samsjuklighet	6
8.1 VGR:s ansvar	7
8.2 Kommunens ansvar	7
9. Barn och unga med placering utanför det egna hemmet	7
9.1 VGR:s ansvar.....	8
9.2 Kommunens ansvar	8
9.3 Gemensam planering	9
9.4 Kostnadsansvar	9
9.5 Uppföljning av placering.....	10
10. Personer med psykiatrisk tvångsvård eller rättspsykiatrisk vård	10
10.1 VGR:s ansvar	11
10.2 Kommunens ansvar.....	12
11. Uppföljning	12

1. Inledning

Denna överenskommelse är ett underavtal till Hälso- och sjukvårdsavtalet (Avtalet) mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och kommunerna i Västra Götaland (Kommunerna). Uppföljning, avvikelser och tvistehantering ska hanteras i enlighet med vad som är reglerat i Avtalet.

Överenskommelsen reglerar samarbete kring personer med psykisk funktionsnedsättning, personer med skadligt bruk och/eller beroende samt samsjuklighet. Överenskommelsen reglerar samarbetet kring barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Samverkan i överenskommelsen regleras i 16 kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen, HSL, samt 8 kap. 2 § socialtjänstlagen (2025:400), SoL.

Överenskommelsen reglerar även samarbete kring personer med tvångsvård. Huvudsakliga rättsregler återfinns i lag (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, LPT, och i lag (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, LRV.

I överenskommelsen används begreppet person, vilket i denna överenskommelse innefattar patient, brukare och den enskilde.

För barn och unga till och med 20 år, som behöver samordnade insatser och tvärprofessionell kompetens, ska även länsgemensamt styrdokument beaktas.

2. Parter

Avtalsparter i denna överenskommelse är VGR och var och en av Kommunerna, vilka fortsättningsvis i överenskommelsen även benämns Parterna.

3. Avtalstid

Överenskommelsen gäller under förutsättning att den godkänns av regionfullmäktige och kommunfullmäktige i samtliga kommuner i Västra Götaland, genom beslut som vinner laga kraft.

Överenskommelsen gäller under perioden 2027-01-01 – 2030-12-31. Senast arton (18) månader innan giltighetstiden löper ut har Parterna

möjlighet att säga upp överenskommelsen. Om ingen Part skriftligen sagt upp överenskommelsen förlängs den med tre år i taget med arton (18) månaders uppsägningstid.

Vid uppsägning av överenskommelsen upphör den att gälla när den aktuella perioden om fyra år löper ut alternativt när förlängningstiden om tre år löper ut. Det räcker att en Part säger upp överenskommelsen för att den ska upphöra att gälla för samtliga Parter enligt ovan. En uppsägning av denna överenskommelse påverkar inte Avtalet eller övriga överenskommelser.

En uppsägning av Avtalet omfattar även denna överenskommelse då den är ett underavtal till Avtalet.

Vid väsentliga förändringar av förutsättningarna för överenskommelsen kan initiativ till en översyn tas av läns gemensamt, politiskt forum.

4. Syfte

Syftet med överenskommelsen är att ge personer inom målgrupperna möjlighet till behandling, återhämtning och delaktighet i samhällslivet. Vård, stöd och insatser ska bidra till att personen behåller och/eller förbättrar sin hälsa samt sina funktioner inom livsområden som boende, sysselsättning och mellanmänniska relationer.

5. Målgrupp

Överenskommelsen omfattar nedanstående målgrupper, oavsett ålder:

- personer med psykisk funktionsnedsättning
- personer med skadligt bruk av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spelberoende
- barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet eller är placerade i ett skyddat boende
- personer inom psykiatrisk tvångsvård eller rättspsykiatrisk vård

Överenskommelsen ska tillämpas av alla medarbetare i hälso- och sjukvård och omsorg, inom VGR och Kommunerna, som arbetar med målgruppen.

6. Gemensamt ansvar

Parterna har ett gemensamt ansvar att samarbeta kring målgrupperna. Samarbetet ska ligga till grund för att öka den enskilda personens möjlighet att ta ansvar för sitt eget liv. Parternas hälso- och sjukvårdsansvar utgår från Avtalet.

Brister uppstår ofta i övergångar när inget tydligt huvudansvar är fastställt, vilket gör det extra viktigt att Parterna gemensamt klargör ansvar och roller. Samverkan ska ske om ansvarsfördelning avseende återfallsprevention, boende och stöd i vardagen.

Gemensamt ansvar för målgrupperna är att:

- arbeta hälsofrämjande och förebyggande
- identifiera somatisk ohälsa och ohälsa i munnen
- underlätta och stödja återhämtning och rehabilitering
- göra personen, närstående och socialt nätverk delaktiga i vård, stöd och behandling
- minimera risken att personens rättighet att få vård och stöd av respektive huvudman uteblir på grund av oenighet
- erbjuda stöd till anhöriga och närstående
- särskilt uppmärksamma barnets rätt till information, stöd och delaktighet i sin egen vård, och när barnet är närstående

7. Personer med psykisk funktionsnedsättning

Personer med psykisk funktionsnedsättning kan ha svårighet att utföra eller delta i aktiviteter inom viktiga livsområden.

7.1 VGR:s ansvar

VGR:s ansvar är att:

- årligen erbjuda hälsosamtal och somatisk kontroll för personer med långvarig psykisk funktionsnedsättning
- ansvara för hälso- och sjukvård enligt HSL, för personer som vistas i hem för vård och boende (HVB) eller hem för viss annan heldygnsvård
- bistå med intyg och bedömning av individens funktion, förutsättningar och behov av anpassning.

7.2 Kommunens ansvar

Kommunens ansvar är att:

- bedriva uppsökande arbete och informera om kommunens verksamheter
- inventera behov, informera om samhällets insatser, erbjuda insatser, samt anvisa vägar att söka den vård och det stöd som personen behöver
- utreda, fatta beslut och verkställa insatser enligt SoL och LSS, samt utreda, ansöka om och verkställa vård enligt LVU och LVM
- erbjuda stöd till boende och sysselsättning
- ge stöd till barn som har förälder eller annan närstående med riskbruk, skadligt bruk och beroende.

8. Personer med skadligt bruk och/eller beroende samt samsjuklighet

Skadligt bruk och beroende påverkar personen eller dennes omgivning negativt, och går ut över hans sociala liv, såsom hem, familj, arbete och skola, men leder också till ökad risk för fysisk skada.

Samsjuklighet är vanligt vid psykisk sjukdom och skadligt bruk. Det innebär större risk för allvarliga skador, sjukdomar och förtida död, samt fördröjer och försvårar många gånger behandling och återhämtning.

VGR:s och Kommunens verksamheter har ansvar för att tidigt identifiera samsjuklighet och att uppmärksamma denna problematik hos målgruppen. Ungdomar ska uppmärksammas särskilt. Parterna ska säkerställa att behandling och stöd vid skadligt bruk och samtidig psykisk sjukdom sker parallellt och integrerat. Samsjuklighet får aldrig vara ett skäl till att inte ge vård, eller till att vård och behandling försenas. Uthållighet och kontinuitet ska prägla hälso- och sjukvård. Parterna har ett gemensamt ansvar att initiera samverkan om säker tillnyktring.

8.1 VGR:s ansvar

VGR:s ansvar är att:

- ansvara för hälso- och sjukvård för personer som vistas i HVB, eller hem för viss annan heldygnsvård
- ansvara för avgiftning
- bistå med intyg/bedömning av individens funktion, behov och förutsättningar
- fullfölja anmälningsskyldighet enligt gällande lagar
- ge tvärprofessionella behandlingsinsatser.

8.2 Kommunens ansvar

Kommunens ansvar är att:

- inventera behov, informera om samhällets insatser, erbjuda insatser, samt anvisa vägar att söka den vård och det stöd som personen behöver
- utreda, fatta beslut och verkställa insatser enligt SoL och LSS, samt utreda, ansöka om och verkställa vård enligt LVU och LVM
- bedriva uppsökande arbete och informera om kommunens verksamheter
- erbjuda stöd till boende och sysselsättning
- arbeta med återfallsprevention
- ge motiverande och familjeorienterade insatser.

9. Barn och unga med placering utanför det egna hemmet

Varje Part ansvarar för bedömning, utredning, insatser och uppföljning utifrån sitt uppdrag. Båda Parterna ska sträva efter att minska behovet av placeringar genom att tillhandahålla individanpassade vård- och stödinsatser.

Vid behov av placering av barn och unga utanför hemmet krävs ett strukturerat samarbete mellan VGR och Kommun, med samordnade och långsiktiga insatser, i syfte att möjliggöra en trygg och säker återgång till samhället för barnet eller ungdomen.

Vid placering ska berörda Parter ha bedömt att tillgängliga resurser i närmiljön är uttömda och att personens behov inte kan tillgodoses på annat sätt än genom placering utanför hemmet. Resurser inom Västra Götaland ska övervägas i första hand, för att säkerställa att personen får adekvata insatser och för att främja kontinuitet.

HVB, familjehem och hem för viss annan heldygnsvård

HVB är en verksamhet som bedriver behandling, omvårdnad och stöd till barn, ungdomar, vuxna eller familjer med behov inom Kommunens ansvarsområde. Hem för viss annan heldygnsvård är ett tillfälligt boende som ger möjlighet till avlastning för närstående, eller till rehabilitering för individen. Placering utanför hemmet kan ske i familjehem, HVB eller Statens institutionsstyrelses (SIS) institutioner.

En placering utanför hemmet görs då det bedöms vara nödvändigt utifrån personens behov efter:

- ansökan från personen, inom ramen för SoL eller LSS
- bedömning av socialnämnden utifrån SoL eller LSS
- bedömning av socialnämnden utifrån LVU eller LVM.

Insatserna ska präglas av ett helhetsperspektiv och av att flera insatser kan göras samtidigt. Behovet kan omfatta ett brett spektrum av vård och stödinsatser, inom både det sociala och det medicinska området.

9.1 VGR:s ansvar

VGR:s ansvar är:

- hälso- och sjukvård för personer som vistas i familjehem eller hem för viss annan heldygnsvård
- personer, som placeras i boenden utanför Västra Götaland och som har behov av fortsatt hälso- och sjukvård, ska inte avslutas hos aktuell verksamhet inom regional hälso- och sjukvård utan att remittering och övertag skett till psykiatri inom den specialiserade vården där personen placeras. Personen ska i dessa fall erbjudas fortsatt behandling i VGR när denne återkommer till hemkommunen.

9.2 Kommunens ansvar

Kommunens ansvar är:

- samordning för placering utanför hemmet i sin helhet

- att vid placering ta särskild hänsyn till barnets hälsa och skolgång, som är de enskilt viktigaste faktorerna.

9.3 Gemensam planering

Inför placering av person utanför hemmet, där båda Parter i denna överenskommelse är delaktiga, ska en samordnad individuell plan (SIP) så tidigt som möjligt erbjudas och upprättas, där ansvarsfördelning tydliggörs.

Vid placering utanför hemmet ska särskilt beskrivas:

- målsättning med placeringen och planerad placeringstid
- personens behov och önskemål
- respektive Parts ansvar för de insatser som ska utföras och på vilket sätt detta tillförsäkras personen
- hur skola/förskola och/eller sysselsättning tillgodoses

Vid akut placering utanför hemmet har Parterna ett gemensamt ansvar att skyndsamt genomföra planering och komma överens om en tillfällig ansvarsfördelning. Personens behov av insatser ska alltid säkerställas.

9.4 Kostnadsansvar

Kostnadsansvaret följer respektive Parts ansvarsområde, oavsett om insatserna utförs av Parten själv eller om avtal med annan utförare upprättats.

Avtal och insatser som även omfattar den andra Partens ansvarsområde ska föregås av ett godkännande från denne, för att kostnadsansvar ska uppstå.

Varje placering ska föregås av en skriftlig överenskommelse om kostnadsansvar mellan Parterna, oavsett vilken Part som gör placeringen.

I den skriftliga kostnadsfördelningen ska det framgå:

- respektive Parts ansvar för de insatser som ska utföras
- hur hälso- och sjukvård ska tillgodoses
- fördelning av kostnader i kronor eller procent
- tidsperiod

Vid akut placering utanför hemmet ska kostnadsfördelning vara klarlagd senast 30 dagar efter påbörjad placering. Kostnaden för akut placering kvarstår hos placerande Part tills att ansvars- och kostnadsfördelning fastställts.

Chefer i respektive verksamhet/organisation ska i samverkan fördela kostnaderna. Om samsyn inte nås ska en tillfällig kostnadsfördelning göras i väntan på en slutlig överenskommelse. Justering kan ske i efterhand.

När personen är i behov av både Kommunens socialtjänst och VGR:s hälso- och sjukvård ska Parterna komma överens om, och dela på, kostnaden. Om inget annat är överenskommet ska kostnadsdelning ske utifrån schablon. Det innebär att VGR betalar en tredjedel och Kommunen två tredjedelar av placeringskostnaden (33% VGR, 67% Kommun). Schablonen ska användas restriktivt och enbart i de fall då kostnadsfördelningen är oklar, och inte på annat sätt har kunnat definieras.

9.5 Uppföljning av placering

Uppföljning av personens placering ska ske gemensamt och regelbundet av Parternas berörda verksamheter.

När personens behov förändras ska Parterna göra nya bedömningar om, och hur, kostnadsfördelningen ska justeras.

Inför avslut av placering ska gemensam planering för vidare insatser göras.

10. Personer med psykiatrisk tvångsvård eller rättspsykiatrisk vård

En person som lider av en allvarlig psykisk störning, och som motsätter sig nödvändig vård, kan bli föremål för psykiatrisk tvångsvård. Även en person som lider av en allvarlig psykisk störning och som begått brott kan, i stället för att dömas till kriminalvårdspåföljd, överlämnas till rättspsykiatrisk vård enligt Lag (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.

Vården påbörjas alltid i slutenvård, men kan omvandlas till öppen psykiatrisk tvångsvård (ÖPT) respektive öppen rättspsykiatrisk vård (ÖRV) via beslut i förvaltningsrätt. Förvaltningsrätten fastställer de särskilda villkor som personen ska följa utanför sjukhuset. En samordnad vårdplan som beskriver olika parter insatser ska justeras av VGR och Kommun.

Om personen har behov av hälso- och sjukvård från den regionala eller kommunala primärvården, den psykiatriska öppenvården eller insatser från socialtjänsten, ska vårdplanen upprättas i samråd med dessa.

En samordnad vårdplan beskriver olika parter åtgärder respektive insatser. Planen ska göras i samverkan mellan slutenvård, den fasta vårdkontakten i specialiserad psykiatrisk öppenvård, Kommunens socialtjänst och i förekommande fall regional och kommunal primärvård. En förutsättning är att personen bedöms vara utskrivningsklar av ansvarig läkare, samt att förvaltningsrätt fattat beslut om ÖPT respektive ÖRV, vilka inte är valfria för personen. Det ska även vara klarlagt att den regionfinansierade öppna vården är tillgänglig för personen.

10.1 VGR:s ansvar

VGR:s ansvar är att:

- utföra specialiserad psykiatrisk hälso- och sjukvård, oavsett vårdform, inklusive permission, ÖPT eller ÖRV
- upprätta samordnad vårdplan vid utskrivning från slutenvård, samt vid behov med socialtjänst, regional fast vårdkontakt och andra berörda
- ansöka hos förvaltningsrätt om övergång till ÖPT eller ÖRV, och då föreslå vilka särskilda villkor rätten ska besluta
- i förekommande fall stå för utförande av särskilda villkor, fastställda av förvaltningsrätt
- följa upp åtgärder vid permission, ÖPT eller ÖRV, med socialtjänst och andra berörda
- vidta åtgärder för återintagning i slutenvård, om det inte längre finns förutsättningar för ÖPT eller ÖRV
- erbjuda SIP vid utskrivning från ÖPT eller ÖRV till frivillig vård, om det finns behov av insatser från båda Parter.

10.2 Kommunens ansvar

Kommunens ansvar är att:

- verka för att målgruppen i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap
- utreda och fatta beslut om, samt verkställa och följa upp insatser enligt relevant lagstiftning, SOL och LSS vid permissioner, samt LPT eller ÖRV
- medverka i upprättande av samordnad vårdplan inför utskrivning från slutenvård, eller vid behov
- bidra med information om socialtjänstens planering och beslut, vid upprättande av vårdplan i slutenvård och öppenvård med innehåll enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård (HSLF-FS 2022:62).

11. Uppföljning

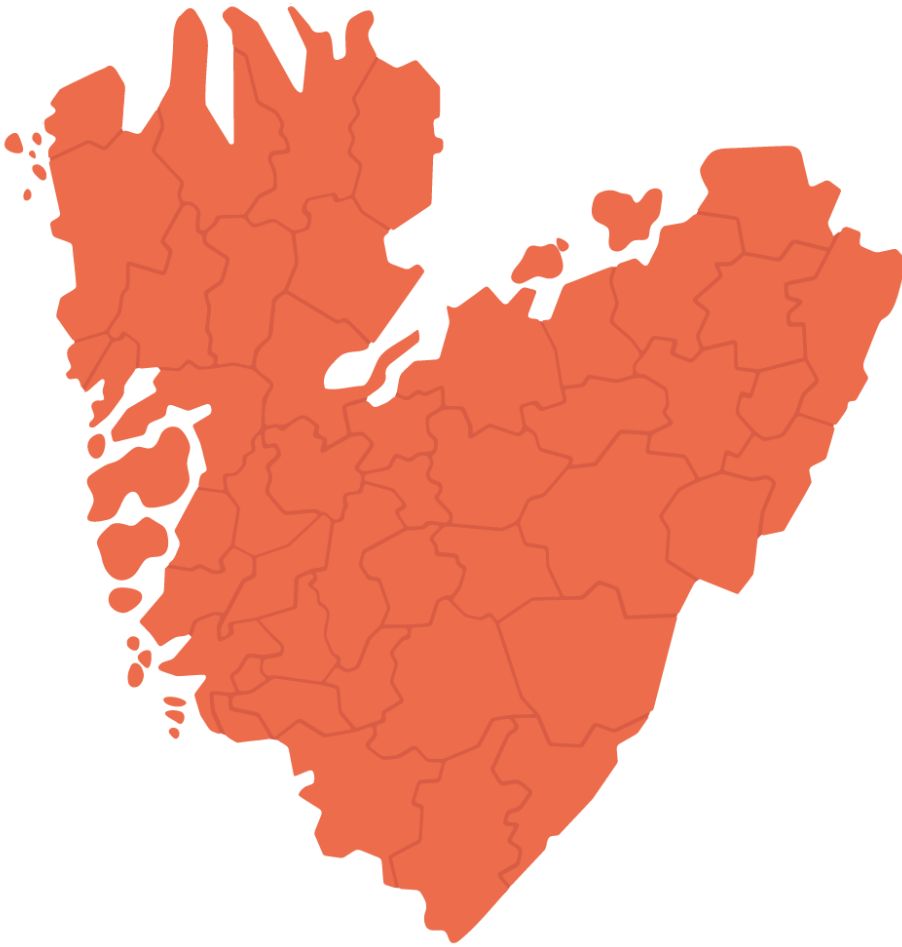
Parterna har både ett gemensamt och ett eget ansvar att årligen följa upp efterlevnaden av överenskommelsen. Det gemensamma ansvaret utgår från läns gemensamt, politiskt forum.

Uppföljning ska ske i samverkan, både lokalt, delregionalt och på länsnivå. Uppföljningen ska identifiera och belysa brister i följsamheten till Avtalet och överenskommelsen. Uppföljning av följsamhet sker på både individ- och systemnivå.

▶ Avtal & överenskommelse

Riktlinje

Rutin

Överenskommelse

Kommunens betalningsansvar vid in- och utskrivning från sluten hälso- och sjukvård

**Upprättad mellan Västra Götalandsregionen
och kommunerna i Västra Götaland
Underavtal till Hälso- och sjukvårdsavtalet**

Innehåll

1. Inledning	3
2. Parter	3
3. Avtalstid	3
4. Syfte	4
5. Målgrupp	4
6. Villkor för Kommunens betalningsansvar	4
7. Ekonomisk modell för att beräkna betalningsansvar	5
8. Uppföljning	6

1. Inledning

Denna överenskommelse är ett underavtal till Hälso- och sjukvårdsavtalet (Avtalet) mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och kommunerna i Västra Götaland (Kommunerna). Uppföljning, avvikelser och tvistehantering ska hanteras i enlighet med vad som är reglerat i Avtalet.

Överenskommelsen reglerar hur betalningsansvar ska beräknas för en patient som vårdas inom den slutna vården, efter det att den behandlande läkaren har bedömt att patienten är utskrivningsklar. Detta i enlighet med 4 kap. 5 § lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Formerna för samverkansprocessen vid in- och utskrivning beskrivs i läns gemensamt styrdokument.

2. Parter

Avtalsparter i denna överenskommelse är VGR och var och en av Kommunerna, vilka fortsättningsvis i överenskommelsen även benämns Parterna.

3. Avtalstid

Överenskommelsen gäller under förutsättning att den godkänns av regionfullmäktige och kommunfullmäktige i samtliga kommuner i Västra Götaland, genom beslut som vinner laga kraft.

Överenskommelsen gäller under perioden 2027-01-01 – 2030-12-31. Senast arton (18) månader innan giltighetstiden löper ut har Parterna möjlighet att säga upp överenskommelsen. Om ingen Part skriftligen sagt upp överenskommelsen förlängs den med tre år i taget med arton (18) månaders uppsägningstid.

Vid uppsägning av överenskommelsen upphör den att gälla när den aktuella perioden om fyra år löper ut alternativt när förlängningstiden om tre år löper ut. Det räcker att en Part säger upp överenskommelsen för att den ska upphöra att gälla för samtliga Parter enligt ovan. En uppsägning av denna överenskommelse påverkar inte Avtalet eller övriga överenskommelser.

En uppsägning av Avtalet omfattar även denna överenskommelse då den är ett underavtal till Avtalet.

Vid väsentliga förändringar av förutsättningarna för överenskommelsen kan initiativ till en översyn tas av länsgemensamt, politiskt forum.

4. Syfte

Överenskommelsen reglerar Kommunens betalningsansvar vid in- och utskrivning.

5. Målgrupp

Målgruppen är patienter i alla åldrar som vårdas inom den slutna vården efter det att behandlande läkare har bedömt att patienten är utskrivningsklar, och där samordnade insatser från både VGR och Kommunen kan komma att behövas efter utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Överenskommelsen ska tillämpas av alla medarbetare i hälso- och sjukvård och omsorg, inom VGR och Kommunerna, som arbetar med målgruppen.

6. Villkor för Kommunens betalningsansvar

Kommunens betalningsansvar inträder som huvudregel när det genomsnittliga antalet dagar i slutna vård, efter att patienten är utskrivningsklar, överskrider 3,0 kalenderdagar per Kommun under en kalendermånad. Villkoren enligt lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård och länsgemensamt styrdokument för in- och utskrivningsprocessen ska vara uppfyllda.

Dessa villkor är:

- slutna vård ska ha skickat inskrivningsmeddelande (2 kap. 1–3 §§)
- slutna vård ska ha meddelat att patienten är utskrivningsklar (3 kap. 1 §)

- slutna vård ska, senast samma dag som utskrivning sker, överföra information som är nödvändig för att ge patienten socialtjänst eller hälso- och sjukvård (3 kap. 2 §)
- När en enhet i den regionfinansierade öppna vården har tagit emot ett inskrivningsmeddelande i fråga om en patient, ska verksamhetschefen vid den enheten utse en fast vårdkontakt för patienten. (2 kap. 5 §)
- patienten ska ha erbjudits en samordnad individuell plan (SIP) vid behov av insatser från både VGR och Kommun i form av hälso- och sjukvård eller socialtjänst (4 kap. 1–3 §§)
- vid behov av SIP ska den fasta vårdkontakten i regionfinansierad öppen vård skicka kallelse senast tre dagar efter att en underrättelse har lämnats om att patienten är utskrivningsklar (4 kap. 3 §)
- för patient som behöver insatser i samband med öppen psykiatrisk tvångsvård eller öppen rättspsykiatrisk vård ska planeringen genomföras enligt bestämmelserna om en samordnad vårdplan 7a § lag (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård respektive 12 a § lag (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, lag (2019:979)
- planering och insatser från den regionfinansierade öppna vården är tillgängliga för en patientsäker vård i hemmet (5 kap. 5 § 2017:612)
- användning av avsett IT-stöd.

7. Ekonomisk modell för att beräkna betalningsansvar

Villkor för Kommunens betalningsansvar ska vara uppfyllda innan betalningsansvar träder in.

- Kommunens betalningsansvar inträder om Kommunen har ett genomsnitt över 3,0 kalenderdagar under en kalendermånad.
- Kommunen betalar retroaktivt för mellanskillnaden mellan genomsnittligt antal kalenderdagar och 3,0 (mellanskillnaden * antal utskrivna patienter som omfattas av denna överenskommelse * fastställt belopp).
- Genomsnittet summeras efter varje månad.
- För patienter, inskrivna inom slutna vård längre än 7 kalenderdagar efter bedömning om utskrivningsklar, övergår genomsnittsberäkningen till individuell beräkning från dag 8. Kommunen betalar då för de dagar som överskrider 3

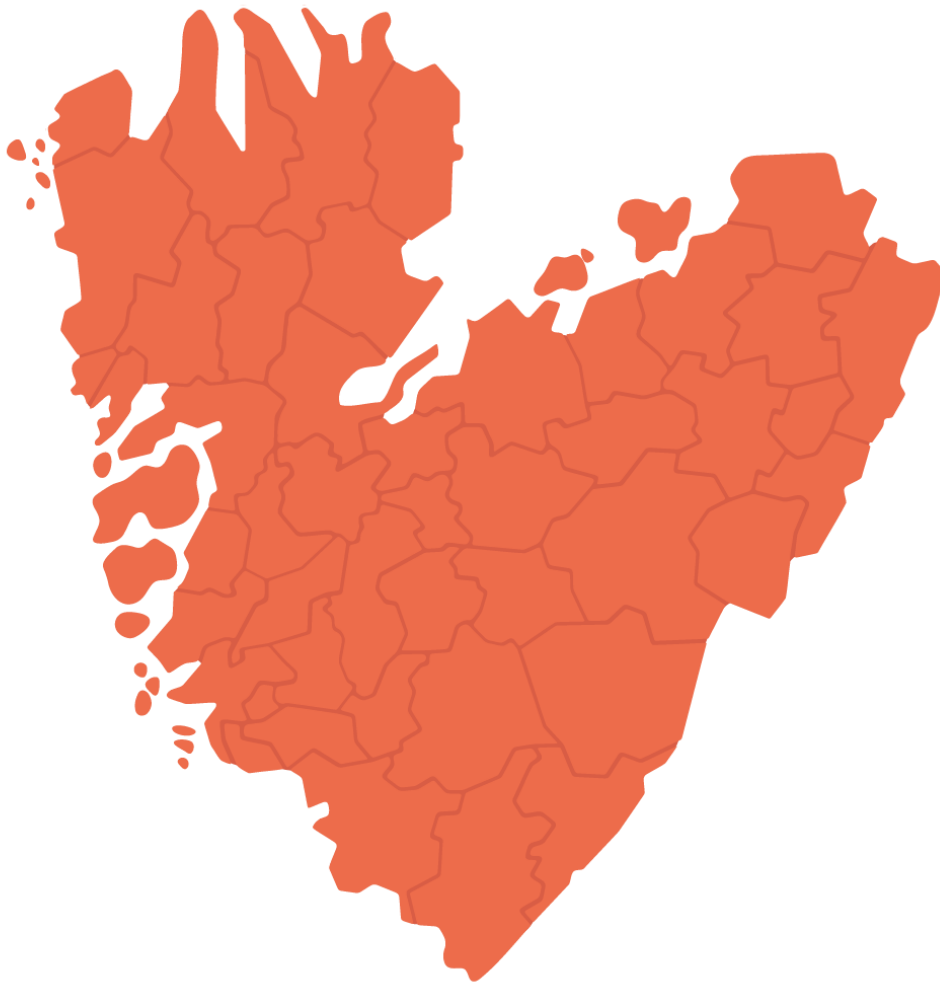
kalenderdagar per patient. Dessa patienter ska inte räknas med i månadens genomsnitt.

Beloppet per dygn fastställs årligen av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, och motsvarar genomsnittskostnaden i riket för ett vårddygn i den slutna vården.

8. Uppföljning

Parterna har både ett gemensamt och ett eget ansvar att årligen följa upp efterlevnaden av överenskommelsen. Det gemensamma ansvaret utgår från läns-gemensamt, politiskt forum.

Uppföljning ska ske i samverkan, både lokalt, delregionalt och på länsnivå. Uppföljningen ska identifiera och belysa brister i följsamheten till avtalet och överenskommelsen. Uppföljning av följsamhet sker på både individ- och systemnivå.

Hälsa- och sjukvårdsavtal

**Avtal som reglerar hälso- och sjukvårdsansvar
mellan Västra Götalandsregionen
och kommunerna i Västra Götaland**

Innehåll

1. Inledning	3
1.1 Syfte och mål	3
1.2 Läsanvisning	4
1.3 Målgrupp	4
1.4 Omfattning	4
1.5 Avtalsparter	4
1.6 Avtalstid	5
2. Ansvar	6
2.1 Gemensamt ansvar	6
2.2 Västra Götalandsregionens ansvar	7
2.3 Kommunens ansvar	8
2.4 Läkemedel	8
2.5 Personliga hjälpmedel inklusive förbruknings-artiklar och nutritionsprodukter samt andra medicintekniska produkter	9
3. Hälso- och sjukvård i hemmet.....	11
3.3 Egenvård.....	12
3.4 Förutsättningar för samverkan	12
4. Samverkan utanför avtalet.....	14
5. Patientsäkerhet	15
5.1 Avvikelser mellan vårdgivare.....	15
6. Oenighet och tvist.....	16
7. Grundläggande förutsättningar	18
7.1 Kunskapsstyrning och kompetensutveckling i samverkan	18
7.2 Informationsskyldighet vid förändring	18
7.3 Vårdsamverkan – vår gemensamma stödstruktur.....	18
7.4 Läns gemensamma styrdokument	19
7.5 Lagstiftning.....	19
7.6 Överenskommelser	20
8. Uppföljning.....	21
9. Definitioner	22

1. Inledning

Sedan regionbildningen år 1999 har Västra Götalandsregionen (VGR) och kommunerna i Västra Götaland (Kommunerna) reglerat ansvarsfördelning avseende primärvård och samverkan inom hälso- och sjukvård mellan VGR och Kommun genom avtal.

Grunden för ett hälso- och sjukvårdsavtal mellan Västra Götalandsregionen och de 49 kommunerna i Västra Götaland lades genom de avtal som tecknades i samband med regionbildningen 1999.

I Huvudavtal om reglering av ansvar och finansiellt gränssnitt mellan landsting och kommuner i Västra Götalandsregionen (Regionbildningsavtalet), daterat 3 september 1998, regleras skatteväxlingen. Avtal med anledning av förslag till gränsdragning mellan kommunerna och regionen i Västra Götaland avseende primärvård (Primärvårdsavtalet), daterat 1 september 1998, är en del av Regionbildningsavtalet.

Detta hälso- och sjukvårdsavtal (Avtalet) utgår från Regionbildningsavtalet inklusive Primärvårdsavtalet. Avtalet reglerar ansvarsfördelning och samverkan i de delar där VGR och Kommunerna har ett delat hälso- och sjukvårdsansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL. Avtalet och tillhörande överenskommelser beskriver även i viss mån samverkan mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Avtalets tillhörande överenskommelser är underavtal till Avtalet. Underavtalens giltighet är direkt kopplade till Avtalets giltighet.

Parterna ska tillämpa lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, även kallad barnkonventionen. Barns behov av stöd, information och trygghet ska beaktas, både som patient och närstående.

1.1 Syfte och mål

Avtalet ska bidra till att parterna ger en god och säker vård till dem som har behov av hälso- och sjukvård från både VGR och Kommun. Avtalet ska tydliggöra ansvarsfördelning och stärka samverkan. Patienten ska möta en samordnad och sammanhållen vård som utgår från samarbete, oavsett huvudmannaskap. Målet är att erbjuda varje patient en god och nära vård utifrån individuella förutsättningar och behov. Patienten är en självklar medskapare i sin hälso- och sjukvård.

VGR och Kommunerna har en gemensamt framtagen strategi, *Färdplan - länsgemensam strategi för god och nära vård*, och enligt den ska vården:

- utgå från individuella förutsättningar och behov
- bygga på relationer och vara hälsofrämjande, förebyggande och proaktiv
- bidra till jämlik hälsa, trygghet och självständighet, samt grundas i gemensamt ansvarstagande och tillit.

Ett personcentrerat arbetssätt ska tillämpas, där patienten får stöd i att ta ansvar för sin hälsa, och förutsättningar att använda sina egna resurser. I första hand ska egenvård och digitala lösningar erbjudas, om det är ändamålsenligt utifrån patientens behov och förutsättningar. Fysiska vårdkontakter ska erbjudas när de behövs.

1.2 Läsanvisning

Avtalet ska läsas i sin helhet för att förstås korrekt. Överenskommelser i form av underavtal ska läsas tillsammans med avtalet.

1.3 Målgrupp

Målgrupper som berörs i Avtalet är alla som behöver hälso- och sjukvård från både VGR och Kommun, oavsett ålder, diagnos eller funktionsnedsättning, förutsatt att de ingår i kommunernas hälso- och sjukvårdsansvar enligt 12 kap 1 - 2 §§ och 14 kap 1 § HSL.

Avtalet ska tillämpas av alla medarbetare i hälso- och sjukvård och omsorg, inom VGR och Kommun som arbetar med målgruppen.

1.4 Omfattning

Avtalet reglerar ansvarsfördelning och samverkan mellan VGR och Kommun inom områden där Parterna har gemensamt hälso- och sjukvårdsansvar. Kommunen har ansvar på primärvårdsnivå, VGR har ansvar på primärvårdsnivå och specialiserad nivå.

Avtalet reglerar inte hur respektive Part organiserar sitt åtagande. Avtalet reglerar inte elevhälsa, vilken styrs av skollagen (2010:800).

1.5 Avtalsparter

Avtalsparter är VGR och var och en av Kommunerna. Avtalsparterna benämns även Parterna.

Part som överlåter utförandet av en uppgift till en annan aktör är även efter överlämnandet ansvarig för att uppgiften fullgörs enligt Avtalet.

1.6 Avtalstid

Avtalet, inklusive överenskommelser i form av underavtal till Avtalet, gäller under förutsättning att de godkänns av regionfullmäktige och kommunfullmäktige i samtliga kommuner i Västra Götaland, genom beslut som vinner laga kraft.

Avtalet gäller under perioden 2027-01-01 – 2030-12-31. Senast arton (18) månader innan avtalstiden löper ut har Parterna möjlighet att säga upp Avtalet. Om ingen Part skriftligen har sagt upp Avtalet förlängs det med tre år i taget, med arton (18) månaders uppsägningstid.

Vid uppsägning av Avtalet upphör Avtalet att gälla när den aktuella perioden om fyra år löper ut alternativt när förlängningstiden om tre år löper ut. Det räcker att en Part säger upp Avtalet för att det ska upphöra att gälla för samtliga Parter. En uppsägning av Avtalet får till följd att även överenskommelserna sägs upp, eftersom de i egenskap av underavtal är direkt kopplade till Avtalets giltighet.

Det räcker att en Part säger upp en överenskommelse i form av underavtal, för att den ska upphöra att gälla för samtliga Parter. Avtalet och övriga överenskommelser kvarstår om någon av överenskommelserna sägs upp.

Vid väsentliga förändringar av förutsättningarna för Avtalet kan initiativ till en översyn tas av läns gemensamt, politiskt forum, där samverkan sker mellan VGR och Kommunerna.

Förutsättning för samverkan utan Avtal

Om inget Avtal finns tecknat mellan VGR och Kommunerna regleras ansvarsfördelning och samverkan enbart av Regionbildningsavtalet, inklusive Primärvårdsavtalet, samt av gällande lagstiftning.

2. Ansvar

2.1 Gemensamt ansvar

VGR och Kommunerna ansvarar för att planera och organisera sin hälso- och sjukvård. I detta ingår att skapa förutsättningar för personcentrerad hälso- och sjukvård, så att patientens behov tillgodoses samordnat.

I den kommunala primärvården har Parterna ansvar för olika grundkompetenser:

- VGR ansvarar för läkare
- Kommunen ansvarar för sjuksköterska, arbetsterapeut och fysioterapeut

Utöver detta har Parterna ansvar att identifiera behov av och komma överens om att tillhandahålla övrig kompetens och förmåga som krävs för att utföra uppdraget utifrån ansvarsfördelning i Avtalet. Parterna ansvarar för att på länsövergripande nivå följa tillgången till kompetens i hela länet.

Omvårdnad, rehabilitering och habilitering följer hälso- och sjukvårdsansvaret, och bedrivs av både VGR och Kommun i enlighet med detta Avtal.

Patienter som har behov av hälso- och sjukvård i hemmet kan samtidigt få viss hälso- och sjukvård utförd på regional mottagning, baserat på upprättad plan eller samordnad individuell planering (SIP).

Grundprincipen är att VGR ansvarar för tillfälliga behov av hembesök under kortare perioder, eller sällan förekommande behov över längre tid. Kommunen ansvarar för hembesök när behovet bedöms kvarstå över längre tid, och/eller när insatserna behöver ges mer regelbundet. Om behovet från början bedöms bli långvarigt, och/eller har en högre frekvens, bör det redan från start hanteras inom kommunal primärvård.

Utgångspunkten är alltid personcentrerad hälso- och sjukvård, och vad som är bäst för den enskilda patientens trygghet och kontinuitet. En helhetsbedömning ska göras utifrån en kombination av behovets varaktighet, frekvens och en resurseffektiv användning av Parternas

sammanlagda resurser.

Gränsen mellan primärvård och specialiserad vård bestäms utifrån om det krävs särskilda medicinska eller tekniska resurser eller någon annan särskild kompetens. Utveckling inom medicin, teknik och kompetens leder till att gränsen mellan specialiserad vård och primärvård förändras. Det påverkar både den regionala och kommunala primärvården, och förutsätter därför en kontinuerlig dialog mellan Parterna för att säkerställa patientsäkerheten.

Ansvar för omhändertagande av avliden följer hälso- och sjukvårdsansvaret, enligt HSL.

2.2 Västra Götalandsregionens ansvar

VGR ansvarar för hälso- och sjukvård till dem som är bosatta eller vistas i Västra Götaland. Hälso- och sjukvårdsansvaret omfattar både primärvård och specialiserad vård, akut och planerad, i hemmet, på mottagning och på sjukhus.

Läkare inom regional primärvård har samordningsansvar och övergripande medicinskt ansvar för hälso- och sjukvård. Utifrån patientens behov kan läkare inom specialiserad vård ha medicinskt ansvar för viss hälso- och sjukvård.

VGR har ansvar för specialiserad vård, vilken kräver särskilda medicinska eller tekniska resurser eller annan särskild kompetens, även om insatsen kan utföras av regional eller kommunal primärvård.

VGR:s hälso- och sjukvårdsansvar på primärvårdsnivå:

- hälso- och sjukvård till patienter som utan större svårighet, i form av somatisk, psykisk eller kognitiv funktionsnedsättning, kan ta sig till VGR:s mottagning
- hembesök vid tillfälliga och övergående behov, där insatsen kan hanteras med ett fåtal hembesök under en kort period, samt vid hembesök med låg frekvens över tid
- hälso- och sjukvård som utförs av läkare
- hälso- och sjukvård för personer som vistas i hem för vård och boende (HVB) eller hem för viss annan heldygnsvård, samt i samband med korttidsvistelse enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS
- habilitering och rehabilitering på primärvårdsnivå och specialiserad nivå

- medicinsk konsultation och kompetensöverföring i enskilda ärenden till Kommunens personal i hälso- och sjukvård och omsorg
- hälso- och sjukvård för asylsökande och personer som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd (papperslösa), oavsett boendeform
- bistå Kommunen med specialistkompetens inom vårdhygien och smittskydd
- förvaring och transport av avliden patienten inskriven i slutenvård eller som enbart omfattas av regional primärvård
- transport till och från sjukhus för obduktion eller för att ta bort implantat, även om patienten ingår i Kommunens hälso- och sjukvårdsansvar.

2.3 Kommunens ansvar

Kommunen ansvarar för hälso- och sjukvård till patienter som ingår i kommunernas hälso- och sjukvårdsansvar, enligt 12 kap 1 - 2 §§ HSL. Vidare ansvarar Kommunen enligt 14 kap 1 § HSL, samt Regionbildningsavtalet inklusive Primärvårdsavtalet och den däri gjorda skatteväxlingen, även för att erbjuda primärvård i ordinärt boende. Kommunens ansvar är på primärvårdsnivå. Kommunen beslutar om och ansvarar för kommunal primärvård.

Kommunens hälso- och sjukvårdsansvar på primärvårdsnivå:

- hälso- och sjukvård till patienter som på grund av somatisk, psykisk eller kognitiv funktionsnedsättning inte kan ta sig till VGR:s mottagningar utan större svårighet, liksom när behov bedöms kvarstå över längre tid, och/eller där det finns ett behov av mer regelbundna insatser i hemmet
- habilitering och rehabilitering på primärvårdsnivå
- förvaring och transport av avliden patient som omfattas av Kommunens hälso- och sjukvårdsansvar, och som vid tillfället inte är inskriven i slutenvård.

2.4 Läkemedel

Läkemedelsbehandlingar är en integrerad del i hälso- och sjukvården och samverkan ska ske mellan VGR och Kommun.

Läkemedelsgenomgång ska utföras enligt Socialstyrelsens föreskrifter

och allmänna råd (HSLF-FS 2017:37) om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården. För patienter med kommunal primärvård med övertaget läkemedelsansvar ska ansvarig sjuksköterska i kommunen medverka vid läkemedelsgenomgång.

VGR ansvarar för kostnader, exklusive patientens egenavgift, avseende läkemedel som omfattas av läkemedelsförmånen, och som är förskrivna enligt lagen om läkemedelsförmåner till enskild patient.

VGR har ett samordningsansvar för genomförande av vaccinationsinsatser i Västra Götaland. Målet är att på ett patientsäkert sätt uppnå en hög vaccinationstäckning för gemensamma patienter. Samverkan om ansvarsfördelning ska ske lokalt inför varje vaccinationsinsats.

VGR tillhandahåller akutläkemedelsförråd avsedda för patienter inskrivna i kommunal primärvård. Läkemedlen i förrådet kan användas för akut ordination eller för behandling under en begränsad tidsperiod. Kommunala akutläkemedelsförråd (KAF) och dess sortiment beslutas av VGR, som också ansvarar för läkemedels- och transportkostnaderna till förråden, samt kassation. Kommunen tillhandahåller och ansvarar för lämpligt, låsbart förråd.

Öppenvårdsdos beslutas av läkare som tar ställning till att gällande kriterier, enligt regional medicinsk riktlinje för öppenvårdsdos, är uppfyllda. Gemensamma läkemedelsfrågor avseende KAF och öppenvårdsdos hanteras i partsgemensamt forum.

2.5 Personliga hjälpmedel inklusive förbrukningsartiklar och nutritionsprodukter samt andra medicintekniska produkter

Personliga hjälpmedel som är avsedda att användas i hemmet och dess närmiljö, av patient och brukare i Västra Götaland, regleras i aktuell handbok för personliga hjälpmedel inom hälso- och sjukvård, samt i Parternas samarbetsavtal.

Förskrivning av personliga hjälpmedel är en del av vård och behandling, och kan inte frikopplas från andra vård- och behandlingsinsatser.

Förskrivningsrätten kan inte delegeras, utan förskrivaren har ett helhetsansvar som inte kan överlåtas.

Generellt gäller att den vårdgivare som har hälso- och sjukvårdsansvar för aktuellt behov är kostnadsansvarig för förskrivna hjälpmedel.

Det finns undantag då kostnadsansvaret för hjälpmedel inte följer hälso- och sjukvårdsansvaret, vilket framgår i aktuell handbok för personliga hjälpmedel. VGR har kostnadsansvar för personliga hjälpmedel för barn och ungdomar fram till artonårsdagen.

Principer för och utbud av personliga hjälpmedel hanteras i partsgemensamt forum, där alla beslut ska fattas i enighet.

Medicintekniska produkter som inte regleras i aktuell handbok för förskrivning av hjälpmedel inom hälso- och sjukvård

Den huvudman som lämnar eller lånar ut medicintekniska produkter har motsvarande ansvar gällande uppföljning och kostnader som vid förskrivning.

För sårläkningsartiklar och kompressionsförband finns en förteckning där det framgår för vilka produkter Parterna har kostnadsansvar.

3. Hälso- och sjukvård i hemmet

Hälso- och sjukvård i hemmet är en vårdform som kan utföras av regional och kommunal primärvård och av den specialiserade vården.

Hälso- och sjukvården ska samordnas utifrån patientens behov, förmåga och självbestämmande. Patienten ska ges förutsättningar att vara kvar i hemmet.

Samverkan mellan huvudmän är en förutsättning för en personcentrerad hälso- och sjukvård.

3.1 Primärvård

Primärvården är navet i öppen hälso- och sjukvård och ska ges utan avgränsning när det gäller sjukdomar, ålder eller patientgrupper, och avser vanligt förekommande vårdbehov, både enkla och komplexa.

Primärvården ska enligt HSL vara lätt tillgänglig och tillgodose invånarnas behov av grundläggande medicinska insatser. Insatserna kan även vara hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande, och ska anpassas efter patientens individuella behov.

Både VGR och Kommun är huvudmän för primärvård och ansvarar för att genomföra primärvårdens grunduppdrag.

3.2 Specialiserad vård i hemmet

VGR har ansvar för specialiserad vård. Specialiserad vård i hemmet innebär hälso- och sjukvård, som kräver särskild medicinsk kompetens, medicinska eller tekniska resurser, eller utrustning som inte ryms inom primärvårdens ordinarie uppdrag. Det kan inkludera avancerad läkemedelsbehandling, medicintekniska insatser, eller vård som kräver regelbunden uppföljning av specialistläkare eller specialistutbildad personal inom den specialiserade vården.

Regional och kommunal primärvård kan medverka i, och delvis utföra, hälso- och sjukvård som den specialiserade vården ansvarar för. Detta förutsätter att:

- berörda verksamheter gemensamt har bedömt att åtgärderna kan genomföras på ett patientsäkert sätt inom primärvården
- berörda verksamheter har fört dialog och enats om förutsättningarna

- det finns en fast läkarkontakt och fast vårdkontakt på primärvårdsnivå
- insatserna kräver inte någon särskild organisation.

Specialiserad vård i hemmet kan pågå parallellt med andra insatser från regional och kommunal primärvård, vilket förutsätter god samordning och tydliga kontaktvägar mellan Parterna.

3.3 Egenvård

Att ta ansvar för sin hälsa stärker möjligheten till ett självständigt och meningsfullt liv.

Egenvård är i första hand det som personen själv, eventuellt med stöd från närstående eller personal, kan utföra för att främja sin hälsa eller hantera sin sjukdom. När det är möjligt och lämpligt, prioriteras egenvård före åtgärder från hälso- och sjukvården.

Parterna ska ta ställning till och möjliggöra egenvård, enligt lag (2022:1250) om egenvård. Den egenvård som är bedömd och ordinerad av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal ska inte sammanblandas med det ansvar som personen har för sin hälsa.

3.4 Förutsättningar för samverkan

Samverkan är en förutsättning för att skapa trygg, samordnad och personcentrerad hälso- och sjukvård. Fast vårdkontakt och fast läkarkontakt är viktiga funktioner för att bidra till samverkan och kontinuitet mellan regional och kommunal primärvård.

3.4.1 Informationsöverföring

Vårdgivare ska dela dokumenterad, tillgänglig och aktuell information om patienten. Information ska lämnas i samband med in- och utskrivning från den slutna hälso- och sjukvården, samt i öppenvårdsprocessen. Innehållet ska ge förutsättningar för berörd Part att ge trygg, effektiv och patientsäker vård.

3.4.2 Teambaserat arbetssätt mellan regional och kommunal primärvård

Teambaserat arbetssätt mellan regional och kommunal primärvård ska finnas för gemensamma patienter. Det innebär att hälso- och sjukvård planeras, koordineras och utförs i nära dialog med patienten och, vid behov, med närstående. Arbetssättet ska präglas av

kontinuitet och personcentrering, där patientens individuella behov och livssituation avgör teamets sammansättning och insatser. Teamet ska arbeta proaktivt och samordnat, för att skapa en trygg och sammanhållen hälso- och sjukvård över tid.

3.4.3 Samordnad individuell plan, SIP

En samordnad individuell plan (SIP) ska erbjudas patienter som är i behov av insatser från VGR och Kommun. SIP är patientens plan och ska tas fram tillsammans med den som har behov av insatserna.

Planen ska tydliggöra ansvar, vem som gör vad, samt hur och när uppföljning ska ske. SIP är en viktig del i samverkan mellan huvudmännen, och ska användas för att skapa kontinuitet, överblick och trygghet för den enskilde – oavsett ålder och behov.

4. Samverkan utanför avtalet

Enligt 15 kap. 1 § HSL får regioner och kommuner sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som de ansvarar för. I avtalet ska de särskilda villkor som gäller för överlämnandet framgå.

Hälso- och sjukvård som ska ges i patientens hem kan således i vissa fall utföras av annan huvudman än den som har det formella ansvaret. Det förutsätter att Parterna har kommit överens om detta genom dialog, att insatsen kan utföras på primärvårdsnivå, och att informationsöverföringen är dokumenterad, tillgänglig och aktuell.

5. Patientsäkerhet

Parterna har gemensamt och eget ansvar för att vården ska vara god, säker och personcentrerad. Patientsäkerhet är en grundläggande del av all hälso- och sjukvård. Den bygger på ett systematiskt och förebyggande arbete, där alla vårdgivare, oavsett huvudman, aktivt bidrar till att minimera risker och främja en trygg och säker vård.

5.1 Avvikelse mellan vårdgivare

Händelser, där gemensamt framtagna avtal, överenskommelser, riktlinjer eller rutiner inom vård och omsorg inte följs, betraktas som **avvikelse mellan vårdgivare**. Det kan handla om enskilda patientärenden och om organisatoriska eller systematiska brister hos vårdgivare.

Avvikelse mellan vårdgivare identifieras, registreras och hanteras i avsedd IT-tjänst. Avvikelse ska hanteras skyndsamt, och återkoppling ges så snart händelsen är analyserad och det finns en plan för åtgärder.

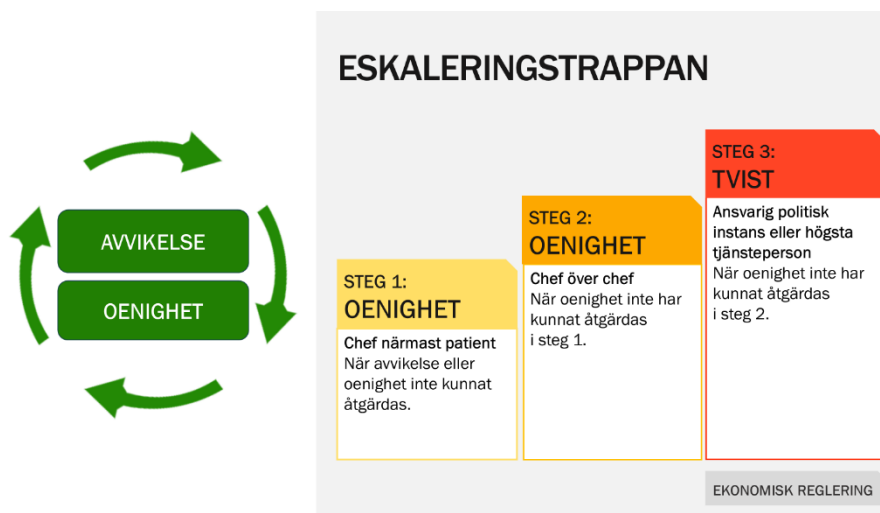
Parterna ansvarar för analys, åtgärder och uppföljning samt för att regelbundet sammanställa registrerade avvikelse mellan vårdgivare. Resultatet används för ett systematiskt förbättringsarbete. Det bidrar till att i samverkan öka patientsäkerhet, kunskapsutveckling och lärande på alla nivåer. Avvikelse mellan vårdgivare, som inte kan lösas mellan berörda Parter, går vidare till hantering av oenighet och tvist.

6. Oenighet och tvist

Parterna har skyldighet att följa Avtalet, överenskommelserna och andra läns gemensamma styrdokument. Det är ett gemensamt ansvar för Parterna att den enskildes situation löses utan onödigt dröjsmål, och att komma överens om vem som har ansvar för hälso- och sjukvården.

Oenighet innebär att Parterna inte är överens om hur en eller flera bestämmelser ska tolkas eller tillämpas, och kan uppstå på både individ- och organisationsnivå. Oenighet om tolkning eller tillämpning ska i första hand lösas på lokal nivå. När oenighet inte går att lösa kan den eskaleras till en tvist.

Brister i uppfyllelse av åtagande, oenighet eller tvister om tolkning och innebörd av Avtal, överenskommelser och andra läns gemensamma styrdokument ska hanteras enligt nedanstående eskaleringstrappa. Patientens behov av god och säker vård ska alltid tillgodoses utan onödigt dröjsmål. Patienten ska inte påverkas av oenighet eller tvist, vilket kräver en tillfällig lösning under pågående eskaleringsprocess.

Grundprincipen är att avvikelser och oenigheter ska lösas så nära verksamheten som möjligt, som en del av det systematiska förbättringsarbetet, och leda till lärande och förbättring. Om avvikelser och oenigheter inte löses går ärendet vidare till eskaleringstrappan.

Oenighet innebär att samsyn saknas i en viss fråga mellan Parter. Det kan vara en eller flera avvikelser som ligger till grund för oenighet. Oenighet kan även uppstå utan att det föregåtts av avvikelser mellan vårdgivare.

Tvist är en oenighet som inte blivit löst på chefsnivå. Att oenighet leder till tvist är mycket allvarligt och ska hanteras i politisk instans eller på högsta tjänstepersonsnivå hos respektive Part.

Steg 1 – Oenighet

Om oenighet konstateras gällande respektive Parts åtagande, eller om tolkning av avtalets innebörd, ska detta skriftligt rapporteras till berörd Part. Den chef, som är ansvarig för verksamheten närmast patienten hos ansvarig Part, ska utan dröjsmål utreda och åtgärda ärendet.

Steg 2 – Oenighet

Om enighet inte nås i steg 1 åligger det den chef som är ansvarig för verksamheten närmast patienten att eskalera till sin chef för fortsatt hantering. Denne är ansvarig för att utan dröjsmål fortsatt utreda och åtgärda ärendet.

Steg 3 – Tvist

Om enighet inte kan nås i steg 2 ska tvisten eskaleras till politisk instans eller högsta tjänsteperson hos respektive Part. Det gäller även återkommande avvikelser som trots åtgärder på alla nivåer inte når en lösning. Parterna ska gemensamt komma fram till en lösning. Beslut om lösning fattas av ansvarig politisk instans eller högsta tjänsteperson. Lösningen är vägledande för framtida liknande situationer, och ska spridas för gemensamt lärande.

Ansvar vid oenighet och tvist

Varje Part har ansvar att säkerställa och tydliggöra sin organisation för styrning och ledning, samt för att omhänderta oenigheter och tvister mellan Parterna. Det innebär att det ska finnas utsedda roller med beslutsmandat, som är ansvariga för steg 1, 2 och 3 i eskaleringstrappan.

Ekonomisk reglering och allmän domstol

Steg 3 i eskaleringstrappan kan innefatta ekonomisk reglering eller vidare hantering i allmän domstol.

Uppföljning av oenighet och tvist

Resultatet av oenighet och tvist mellan Parter ska följas upp inom den egna organisationen, samt inom länsgemensam vårdssamverkan för spridning av lärdomar och erfarenheter i länet.

7. Grundläggande förutsättningar

7.1 Kunskapsstyrning och kompetensutveckling i samverkan

Kunskapsstyrning handlar om att utveckla, sprida och använda bästa möjliga kunskap inom hälsa, hälso- och sjukvård, samt omsorg.

Parterna har ett gemensamt ansvar för att stödja ett kunskapsbaserat arbetssätt, och ska samverka i dessa frågor, exempelvis genom den vårdssamverkansstruktur som finns i länet.

Respektive Part ansvarar för att det finns personal i tillräcklig omfattning och med kompetens utifrån de åtaganden som beskrivs i respektive Parts uppdrag i Avtalet.

Parterna har också ansvar för att identifiera och kommunicera behov av kompetenshöjande åtgärder. Frikostighet ska råda avseende att tillåta deltagande i utbildningar och kompetenshöjande insatser mellan Parterna.

7.2 Informationsskyldighet vid förändring

Parterna har ett åtagande och en skyldighet att samverka för att kunna utföra vården på ett patientsäkert sätt. Huvudmännen ska omgående informera varandra om planerade och akuta förändringar i den egna verksamheten, som påverkar samverkan, samverkanspartens verksamhet och/eller patienten. Informationen ska ske mellan Parterna på lokal nivå. Vid förändringar som påverkar fler än två Parter ska information även ges på delregional nivå, och vid behov på länsnivå.

7.3 Vårdssamverkan – vår gemensamma stödstruktur

Vårdssamverkan i Västra Götaland är en gemensam stödstruktur, med uppdrag att förvalta och utveckla intentionerna med det gemensamma hälso- och sjukvårdsavtalet. Vårdssamverkan finns på lokal nivå, delregional nivå och på länsnivå.

7.4 Läns-gemensamma styrdokument

Samverkan regleras i lagstiftning och i läns-gemensamma styrdokument som avtal, överenskommelser och riktlinjer. Parterna ansvarar för att avtal, överenskommelser, samt läns-gemensamma styrdokument fastställs, implementeras och följs upp i respektive huvudmans ledningssystem. Parterna ansvarar för att det som är reglerat i läns-gemensamma styrdokument är känt och efterföljs.

7.5 Lagstiftning

Följande lagstiftning ska särskilt beaktas:

Hälso- och sjukvårdslagen, HSL (2017:30), är den lag som reglerar grundläggande skyldigheter för region och kommuner.

Hälso- och sjukvårdsansvaret för VGR och Kommunen regleras huvudsakligen i 8 kap. och 12 kap. samt 14 kap. 1 § HSL (2017:30), och ansvaret omfattar även rehabilitering, habilitering och hjälpmedel, samt sjuktransporter och omhändertagande av avlidna. För tandvård finns särskilda bestämmelser i tandvårdslagen (1985:125), TvL, och tandvårdsförordningen (1998:1338).

Med primärvård avses hälso- och sjukvårdsverksamhet där öppen vård ges utan avgränsning när det gäller sjukdomar, ålder eller patientgrupper. Primärvården svarar för behovet av sådana åtgärder i form av medicinsk bedömning och behandling, omvårdnad, förebyggande arbete och rehabilitering, som inte kräver särskilda medicinska eller tekniska resurser eller någon annan särskild kompetens, 2 kap 6 § HSL.

Primärvårdens grunduppdrag framgår av 13 a kap. 1 § HSL.

Bestämmelser om hälso- och sjukvårdsåtgärder som utförs i form av egenvård regleras i lag (2022:1250) om egenvård.

Rätten till vård för asylsökande och personer som vistas i Sverige utan nödvändigt tillstånd regleras i lag (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande med flera, samt lag (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

Patientgrupper som ingår i kommunernas hälso- och sjukvårdsansvar enligt 12 kap. 1 § HSL:

- Personer i särskilda boendeformer samt bostäder med särskild service som avses i 8 kap. 4 § första stycket, 8 kap. 11 § eller motsvarande tillståndspliktig boendeform eller bostad som

avses i 26 kap. 1 § första stycket punkt 2 socialtjänstlagen (2025:400)

- Personer som bor i bostad med särskild service enligt 9 § punkt 8 och 9 § punkt 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS
- Personer under vistelsetiden vid biståndsbedömd dagverksamhet 8 kap. 1 § SoL, samt daglig verksamhet enligt 9 § punkt 10 LSS
- Sedan regionbildningen 1999 har Kommunen även ansvar för hemsjukvård i ordinärt boende enligt 14 kap. 1 § HSL och enligt detta Avtal.

Enligt lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, även kallad barnkonventionen, ska barnets rättigheter beaktas vid avvägningar och bedömningar som rör barn.

Samordnad individuell planering (SIP) ska enligt 4 kap. 1–3 §§ lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård erbjudas den enskilde, om hen efter utskrivningen behöver insatser från både VGR och Kommun, i form av hälso- och sjukvård eller socialtjänst.

Vid SIP ska enheterna upprätta en individuell plan i enlighet med bestämmelserna i 16 kap. 4 § tredje och fjärde styckena HSL och 10 kap. 8 och 9 §§ SoL.

För att stärka individens integritet, självbestämmande och delaktighet kompletterar patientlagen (2014:821) regelverket för hälso- och sjukvård.

7.6 Överenskommelser

Till Avtalet finns fyra överenskommelser som är underavtal till Avtalet:

- Överenskommelse - Kommunens betalningsansvar vid in- och utskrivning från sluten hälso- och sjukvård
- Överenskommelse - Västra Götalandsregionens läkaransvar i kommunal primärvård
- Överenskommelse – Samverkan kring personer med psykisk funktionsnedsättning, personer med skadligt bruk och beroende, samt barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet
- Överenskommelse – Ansvar för samverkan om munhälsa – uppsökande och nödvändig tandvård

8. Uppföljning

Parterna har både ett gemensamt och ett eget ansvar att årligen följa upp efterlevnaden av Avtalet samt tillhörande överenskommelser.

Huvudmännen samverkar i länsgemensamt, politiskt forum, som har övergripande ansvar för att följa upp Avtalet med dess överenskommelser. Partsgemensamma forum i Västra Götaland ansvarar för genomförande av uppföljningen och att den sker på såväl lokal, delregional som länsnivå.

Resultatet av den gemensamma uppföljningen är en nödvändig grund för att Parterna ska kunna driva utvecklingen framåt i samsyn och i takt med varandra.

9. Definitioner

Definitionerna beskriver en länsgemensam tolkning av begrepp som används i Avtalet. Ingen huvudman har tolkningsföreträde.

Barn och unga

Personer 0–17 år, det vill säga fram till den dag personen fyller 18 år.

Bedömning av patientsäkerhet

Riskbedömning inom patientsäkerhet är en systematisk process för att identifiera, analysera och värdera potentiella händelser eller situationer som kan leda till vårdskador eller brister i vårdens kvalitet och säkerhet. Syftet är att förebygga dessa genom att uppskatta sannolikheten för att de inträffar, bedöma deras konsekvenser och vidta åtgärder för att minska eller eliminera riskerna.

Egenvård

Hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad personal har bedömt att en patient kan utföra själv, eller med hjälp av annan. Vad som räknas som egenvård bedöms individuellt i varje fall. Syftet är att öka patientens självständighet och minska beroendet av hälso- och sjukvården.

Sjelva bedömningen om en åtgärd kan utföras som egenvård är hälso- och sjukvård enligt HSL, vilket innebär att övriga regler inom vården gäller.

Den egenvård som är bedömd och ordinerad av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal enligt lag om egenvård ska inte sammanblandas med personens egenansvar för sin hälsa.

Fast läkarkontakt

Namngiven läkare inom primärvård. Samordnar patientens medicinska vård och skapar trygghet och kontinuitet för patienten. Det finns möjlighet för patienten att ha fast läkarkontakt i specialiserad vård.

Fast vårdkontakt

Utses av en verksamhetschef om en patient begär det eller om det är nödvändigt för att tillgodose behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet. Fast vårdkontakt ska skapa trygghet och kontinuitet, och kan utses i all hälso- och sjukvård.

Regional fast vårdkontakt ska alltid utses vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård.

Fast vårdkontakt inom kommunal primärvård ska alltid utses för gemensamma patienter.

I de fall det finns flera fasta vårdkontakter behöver en av dem utses till samordnande vårdkontakt.

Frekvens

Hur ofta något inträffar eller upprepas under en viss tid.

Det kan innebära att:

På primärvårdsnivå ansvarar VGR för åtgärder i hemmet med låg frekvens. Kommunen ansvarar för åtgärder i hemmet som behöver ges mer regelbundet.

Förmåga

I organisatorisk kontext avser förmåga kapaciteten att utföra uppgifter och uppnå mål, genom tillgång till rätt kompetens, resurser, processer och struktur.

Habilitering

Insatser som ska bidra till att en person med medfödd eller tidigt förvärvad funktionsnedsättning, utifrån sina behov och förutsättningar, utvecklar och bibehåller bästa möjliga funktionsförmåga, samt skapar goda villkor för ett självständigt liv och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Det kan innebära att:

En habiliterings-/rehabiliteringsprocess har en början och ett slut över en viss tidsperiod, men kan vara återkommande. Den kan omfatta olika vårdnivåer och huvudmän.

Hembesök

Öppenvårdsbesök i patientens bostad eller motsvarande.

Hem för vård och boende, HVB

Boende med platser för heldygnsvistelse tillsammans med insatser i form av vård eller behandling.

Hemmet

Hemmet är den plats där patienten normalt bor och har sin dagliga tillvaro, sina personliga tillhörigheter och sin sociala omgivning. Med

hemmet avses ordinärt boende, särskilt boende, bostad med särskild service, såsom gruppbostad, och korttidsplats.

Huvudman

Den region eller den kommun, som enligt lagen ansvarar för att erbjuda hälso- och sjukvård, benämns i HSL som huvudman.

Händelseanalys

En strukturerad metod för att klarlägga händelseförlopp och identifiera bakomliggande orsaker. Den kan ge underlag för förbättringsåtgärder som minskar risken för att liknande händelser inträffar igen, samt bidra till lärande och utveckling inom vårdverksamheten.

Kortvarigt behov

Innebär tillfälliga och övergående behov, där insatsen kan hanteras med ett fåtal hembesök under en begränsad tid.

Långvarigt behov

Innebär att behovet kvarstår över tid.

Det kan innebära att:

Ett långvarigt behov med låg frekvens eller enstaka hembesök är VGR:s ansvar, liksom när patienten kan besöka mottagningen.

Ett långvarigt behov med hög frekvens eller behov av regelbundna hembesök är kommunens ansvar.

Länsgemensamt, politiskt forum

Politisk gruppering för avtals-, ansvars- och samverkansfrågor mellan VGR och Kommunerna.

Negativ händelse

Händelse som medfört något oönskat.

Oenighet

Oenighet innebär att parter eller vårdgivare inte når lösning i en viss fråga.

Parter

Parter är var och en av kommunerna i Västra Götaland och Västra Götalandsregionen.

Partsgemensamt forum

Grupperingar mellan parterna på politisk och tjänstepersonsnivå.

Personcentrerad vård

Begreppet personcentrerad vård bygger på tre nyckelbegrepp - berättelse, partnerskap och dokumentation. En patient är mer än sin sjukdom. Inom personcentrerad vård är patienten en person med behov men också resurser och förmågor. Personcentrerad vård innebär att patienten ska få vara en aktiv part i den gemensamt planerade vården.

Psykisk funktionsnedsättning

Påverkan på förmågan att ta hand om sin hälsa och skapa en fungerande vardag. En nedsättning av förmågor som att till exempel minnas, planera, ta initiativ, förstå information, passa tider och/eller ta sociala kontakter.

Till skillnad från psykisk ohälsa som kan vara kortvarig, är en psykisk funktionsnedsättning ofta mer varaktig och kan uppstå till följd av svåra psykiatriska tillstånd eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, såsom ADHD, autism eller schizofreni.

Rehabilitering

Insatser som ska bidra till att en person med förvärvad funktionsnedsättning, utifrån sina behov och förutsättningar, återvinner eller bibehåller bästa möjliga funktionsförmåga samt skapar goda villkor för ett självständigt liv och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Det kan innebära att:

En habiliterings- eller rehabiliteringsprocess har en början och ett slut över en viss tidsperiod, men kan vara återkommande. Den kan omfatta olika vårdnivåer och huvudmän.

Samordningsansvar kring vaccinationer

Samordningsansvaret omfattar beställning av vaccin, ordination, och registrering inklusive överföring till Nationellt vaccinationsregister för vaccinationer som säsongsinfluensa och Covid-19 för patienter med kommunal primärvård. Kommunen ansvarar för administrering till patienter i kommunal hälso- och sjukvård.

Samsjuklighet

Personen har två eller flera sjukdomsdiagnoser, psykiatriska och/eller somatiska, samtidigt.

SIP

Samordnad individuell plan (SIP) används för att samordna insatser från olika huvudmän och aktörer på individnivå. SIP utgår från vad den enskilde tycker är viktigt och är den enskildes plan. Arbets sättet är personcentrerat.

Skadligt bruk

Bruk av alkohol, narkotika, läkemedel eller andra beroendeframkallande substanser som skadar hälsan, fysiskt eller psykiskt, men där personen inte uppfyller kriterierna för beroende.

Tillbud

Händelse som hade kunnat medföra något önskat.

Twist

En twist är en eskalerad oenighet där lösning inte kunnat uppnås.

Utan större svårighet

Patienten klarar på ett säkert sätt att ta sig till regionens mottagningar på egen hand eller med stöd, såsom färdtjänst eller sjukresa.

Vårdgivare

Statlig myndighet, region, kommun, annan juridisk person eller enskild näringsidkare som bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet.

Vårdskada

Lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården, enligt 1 kap 5 § (2010:659) Patientsäkerhetslagen.

Öppenvårdsdos

Öppenvårdsdos är ett hjälpmedel för patienter som behöver stöd i sin läkemedelshantering. Systemet innebär att patienten får sina läkemedel uppdelade i små påsar, en för varje dostillfälle, vanligen för två veckor i taget. Läkemedel som inte kan delas i dospåsar levereras i stället som hel förpackning, efter beställning. Öppenvårdsdos kan användas av patienter både i ordinärt och i särskilt boende.

Öppenvårdsprocess

Informationsöverföring och samverkan kring personer som är i behov av samordning i öppenvård.

PROTOKOLL

VästKom Styrelse

Plats Stationshuset, lokal Rallaren
Regionens Hus Göteborg

Datum 2025-09-04

Tid Kl. 9:00-10:50

Beslutande

Miguel Odhner, Kungälv
Peter Eriksson, Trollhättan

Axel Josefson, Göteborg
Liselotte Fröjd, Tanum
Benny Augustsson, Vänersborg
Dan Nyberg, Vänersborg (D)
Annette Carlson, Borås
Ulf Dahlberg, Mark
Bengt Hilmersson, Vårgårda
Adam Johansson, Falköping
Daniel Andersson, Essunga
Jan Hanna, Tibro

Övriga

Gitte Caous, Göteborgsregionen
Magnus Haggren, Boråsregionen
Anna Lärk Ståhlberg, Fyrbodalsregionen
Kristofer Svensson, Skaraborg

Kristina Lännergren, VästKom
Johanna Hansson, VästKom
Malin Swärd Davidsson, VästKom (Digitalt, punkt 43)
Caroline Albinsson, Gryning Vård (punkt 40)
Marina Johansson, Göteborgs Stad (punkt 43)

Frånvarande

Theres Sahlström, Skövde
Ulf Olsson, Borås
Jonas Attenius, Göteborg
Marith Hesse, Partille

Utses att justera

Underskrifter:

Sekreterare

Johanna Hansson

Johanna Hansson

Ordförande

Miguel Odhner

Miguel Odhner

Justerande

Liselotte Fröjd

Liselotte Fröjd

§ 39 Mötets öppnande

Mötet öppnades av Miguel Odhner och alla hälsades välkomna. Till justeringsperson valdes Liselotte Fröjd

§ 40 Lägesrapport VästKom inklusive ekonomi för halvåret

Information

Föredragande *Kristina Lännergren, Direktör*
Caroline Albinsson, Ekonomichef

Lägesrapport om verksamheten och omorganisationen, med halvårs ekonomirapport.

Resultatet per juli är ett underskott om ca 2 380 tkr, vilket beror på att intäkterna avviker från budgeterat:

- Medel avseende Nära Vård är ej rekvirerade
- I budget för 6-kronan ingår de balanserade medel som planeras att nyttjas för att finansiera området

Prognos för helår 2025 är ett överskott om 550 tkr, jämfört med budgeterat underskott om 760 tkr. Detta beror på ökade intäkter inom försäljning av tjänster samt ränteintäkter.

Efter styrelsebeslut i juni har VästKom omorganiserats och personalstaben minskats med tre medarbetare.

Beslut:

Styrelsen noterar informationen

§ 41 Nuläge Millennium

Information

Föredragande *Kristina Lännergren, Direktör*

Aktuellt läge i Projekt Millennium samt information om arbetet framåt.

Kommunernas temporära arbetsgrupp om 12 deltagare – förbundsdirektörer, kommunchefer och representanter från VästKom, har haft uppstartsmöte den 15 augusti. Uppdrag att titta på alternativ och hur kan vi kvalitetssäkra med en kvalitetssäkringsgrupp, för att föreslå former och process för insamlande av kommunernas bild av vad som önskas och behövs framåt.

En preliminär tidplan presenterades för höstens arbete med ambitionen att kunna förankra 49 kommuner i slutet av året.

Beslut:

Styrelsen noterar informationen

§ 42 Uppdrag Digitalt utskott

För ställningstagande

Föredragande Kristina Lännergren, Direktör

Tjänsteutlåtande Uppdrag Digitalt utskott

I samband med ett initiativärende på regionstyrelsens sammanträde, den 2 april 2025, fattades ett beslut om att inrätta en ny politisk instans för VGR:s digitaliseringsarbete. Under sammanträde med Politiskt Samrådsorgan (SRO) den 24 april 2025 fördes en dialog om utskottet. Behov av information, delaktighet och förankring i länsgemensamma digitaliseringsfrågor inom hälso- och sjukvårdsområdet uttrycktes då från kommunalförbundens representanter.

SRO:s presidium har framfört att Regiondirektören i VGR och VästKoms Direktör bör ta fram ett förslag på former och forum på politisk nivå för information, delaktighet och förankring i digitaliseringsfrågor av länsgemensam karaktär inom hälso- och sjukvårdsområdet för VGR och länets 49 kommuner.

Ställningstagande:

VästKom styrelse ställer sig bakom SRO:s beslut att

- ge Regiondirektören och VästKoms Direktör i uppdrag att ta fram förslag på former och forum för att politisk nivå säkerställa information, delaktighet och förankring i digitaliseringsfrågor inom hälso- och sjukvårdsområdet av länsgemensam karaktär.

Uppdraget ska återrapporteras till SRO 2025-11-13.

§ 43 Hälso- och sjukvårdsavtalet med överenskommelser

Information | För beslut

Föredragande Kristina Lännergren
Malin Swärd Davidsson, Strateg Hälso- och sjukvård
Marina Johansson, Kommunalråd Göteborg

Tjänsteutlåtande Tjänsteutlåtande Hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande överenskommelser
Bilagor Hälso- och sjukvårdsavtal – avtal som reglerar hälso- och sjukvårdsansvar mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland
Ök. – Kommunens betalningsansvar vid in- och utskrivning från slutna hälso- och sjukvård
Ök. – Regionens läkaransvar i kommunal primärvård
Överenskommelse – Ansvar för samverkan om munhälsa – uppsökande och nödvändig tandvård
Ök. – Personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med skadligt bruk och beroende, barn och unga
Missivbrev, HoS-avtal med tillhörande överenskommelser

Information och underlag för beslut gällande Hälso- och sjukvårdsavtalet med tillhörande överenskommelser

Uppsägning av avtal som reglerar hälso- och sjukvårdsansvaret mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och kommunerna i Västra Götaland sker 14 november.

Samtliga 49 kommuner har svarat på remissen under våren och arbetet med att sammanställa svaren har pågått under sommaren. Avtalens relation till varandra och kompetenskrav i kommunal primärvård har varit några av de frågor som har eskalerats och som har lösts efter dialoger under sommaren.

Större fokus på patientsäkerheten och inkluderas i nya HoS-avtalet.

SRO beslutade att ställa sig bakom förslagen till nytt Hälso- och sjukvårdsavtal med fyra överenskommelser i form av underavtal den 1 september, och rekommenderar samtliga Parter att var för sig besluta om att anta dessa att gälla från och med 1 januari 2027.

Beslut:

VästKoms styrelse beslutar att

- rekommendera de fyra kommunalförbunden att rekommendera sina medlemskommuner att anta nytt förslag till Hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande överenskommelser i form av underavtal senast den 31 maj 2026.
- referensgruppen tillhandahåller en juridisk beslutstext till kommunerna för antagande av avtalet.

Noterar informationen

VästKoms styrelse beslutar att

- ställa sig bakom skrivning, om att VGR avser att säga upp nuvarande hälso- och sjukvårdsavtal, för utskick till kommunalförbunden med rekommendationen att informera kommunerna.

§ 44 Uppdrag Riktlinje Patientsäkerhet

För beslut

Föredragande

*Kristina Lännergren, Direktör
Malin Swärd Davidsson, Strateg Hälso- och sjukvård
Marina Johansson, Kommunalråd Göteborgs Stad*

Tjänsteutlåtande

Uppdrag ta fram länsgemensam riktlinje för patientsäkerhet

I arbetet med framtagande av förslag till nytt Hälso- och sjukvårdsavtal har ett behov av förtydligt arbete kring patientsäkerhet avseende avvikelser i samverkan, tvister och ekonomisk reglering identifierats.

För att undvika att själva avtalet blir alltför detaljerat och svårt att följa upp, föreslås att parterna tar fram en ny länsgemensam riktlinje som närmare beskriver hur samverkan ska ske i frågor om patientsäkerhet.

Beslut:

VästKoms styrelse rekommenderar att

- att ställa sig bakom uppdraget att ta fram förslag på en länsgemensam riktlinje avseende patientsäkerhet.
- den länsgemensamma riktlinjen skickas på remiss till parterna.
- den länsgemensamma riktlinjen avseende patientsäkerhet ska kunna beslutas av respektive part synkroniserat med slutliga förslag om Hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande överenskommelser.

§ 45 Följduppdrag Hälso- och sjukvårdavtal

Information

Föredragande Kristina Lännergren, Direktör
Malin Swärd Davidsson, Strateg Hälso- och sjukvård
Marina Johansson, Kommunalråd Göteborg

Tjänsteutlåtande Följduppdrag Hälso- och sjukvårdsavtal_v3

I arbetet med Hälso- och sjukvårdsavtalet med tillhörande överenskommelser har flera utvecklingsområden identifierats som inte rymts inom uppdraget, till exempel:

- Länsgemensam implementering av Avtalet och överenskommelserna
- Framtagande av patientfall och patientresor eller exempel som stöd för dialog
- Förbättrade processer vid in- och utskrivning
- Översyn av strukturen för samverkan på alla nivåer
- Granskning och uppdatering av länsgemensamma styrdokument
- Årlig uppföljning av Avtalet och överenskommelserna

Beslut:

VästKoms styrelse ställer sig bakom att

- VästKom tillsammans med kommunalförbunden planerar genomförandet och bidrar till att stödja en länsgemensam och delregional implementering av Hälso- och sjukvårdsavtalet och tillhörande överenskommelser.
- prioritera fortsatt utvecklingsarbete kopplat till Hälso- och sjukvårdsavtal och tillhörande överenskommelser.

§ 46 Övriga frågor

- Ersättare till Jonas Attenius

Information

Jonas Attenius, Göteborgs Stad, beslutar att med omedelbar verkan lämna sitt uppdrag och därmed sin plats som ledamot i VästKom styrelse.

Till ersättare föreslås Marina Johansson, Kommunalråd Göteborgs Stad.

- Reviderad lön VästKoms direktör

Information

Ordförande Miguel Odhner har i samråd med vice ordförande Peter Eriksson beslutat att revidera lönen för VästKoms direktör Kristina Lännergren samt justera delar av avtalet retroaktivt per 1 april 2025.

Protokoll Styrelse VästKom 2025-09-04_v2.docx

Final Audit Report

2025-09-16

Created:	2025-09-16
By:	Johanna Hansson (johanna.hansson@vastkom.se)
Status:	Signed
Transaction ID:	CBJCHBCAABAAsXK2PYp9q1nahP9wsEXDGmkkOyW3-H

"Protokoll Styrelse VästKom 2025-09-04_v2.docx" History

- Document created by Johanna Hansson (johanna.hansson@vastkom.se)
2025-09-16 - 11:25:58 AM GMT
- Document emailed to Liselotte Fröjd (liselotte.frojd@tanum.se) for signature
2025-09-16 - 11:26:02 AM GMT
- Document emailed to Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se) for signature
2025-09-16 - 11:26:02 AM GMT
- Document emailed to Johanna Hansson (johanna.hansson@vastkom.se) for signature
2025-09-16 - 11:26:02 AM GMT
- Email viewed by Liselotte Fröjd (liselotte.frojd@tanum.se)
2025-09-16 - 11:36:57 AM GMT
- Document e-signed by Liselotte Fröjd (liselotte.frojd@tanum.se)
Signature Date: 2025-09-16 - 11:38:44 AM GMT - Time Source: server
- Email viewed by Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
2025-09-16 - 12:43:18 PM GMT
- Document e-signed by Miguel Odhner (miguel.odhner@kungalv.se)
Signature Date: 2025-09-16 - 12:43:31 PM GMT - Time Source: server
- Email viewed by Johanna Hansson (johanna.hansson@vastkom.se)
2025-09-16 - 1:00:14 PM GMT
- Document e-signed by Johanna Hansson (johanna.hansson@vastkom.se)
Signature Date: 2025-09-16 - 1:00:27 PM GMT - Time Source: server
- Agreement completed.
2025-09-16 - 1:00:27 PM GMT

Göteborg 2025-09-04

Bilaga till styrelseprotokoll VästKom 2025 09 04

Kommungemensam skrivning i beslutsförslag Hälso- och sjukvårdsavtal med överenskommelser i form av underavtal

Den 4 september 2025 beslutade VästKoms styrelse att rekommendera kommunalförbundens medlemskommuner att var för sig anta nytt förslag till Hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande överenskommelser i form av underavtal. Under arbetsprocessen har det betonats vikten av att de 49 kommunerna i länet enhälligt ställer sig bakom avtalet. Därför rekommenderas kommunerna använda nedan likalydande beslutsformulering vid antagande av avtalet och dess överenskommelser.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande:

- 1 Kommunfullmäktige beslutar att, för X kommuns del, ingå *Hälso- och sjukvårdsavtal – avtal som reglerar hälso- och sjukvårdsansvaret mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland.*
- 2 Kommunfullmäktige beslutar att, för X kommuns del, ingå underavtalet *Överenskommelse - Kommunens betalningsansvar vid in- och utskrivning från slutna hälso- och sjukvård*
- 3 Kommunfullmäktige beslutar att, för X kommuns del, ingå underavtalet *Överenskommelse - Regionens läkaransvar i kommunal primärvård*
- 4 Kommunfullmäktige beslutar att, för X kommuns del, ingå underavtalet *Överenskommelse - Samverkan kring personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med skadligt bruk och beroende*
- 5 Kommunfullmäktige beslutar att, för X kommuns del, ingå underavtalet *Överenskommelse - Ansvar för samverkan om munhälsa – uppsökande och nödvändig tandvård*

Ansvarig chef

Kristina Lännergren
Direktör VästKom

Handläggare

Malin Swärd Davidsson
Strateg hälso- och sjukvård, VästKom

Nytt hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande överenskommelser

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår direktionen besluta att

1. rekommendera medlemskommunerna att anta nytt Hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande överenskommelser i form av underavtal senast den 31 maj 2026.

Sammanfattning

Nytt hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande överenskommelser (underavtal) har tagits fram. Avtalet syftar till att skapa en modern och hållbar samverkan mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna, med fokus på primärvårdens gemensamma ansvar och patientsäkerhet. Avtalet förtydligar ansvarsfördelningen, betonar primärvårdens gemensamma ansvar och stärker patientsäkerhetsarbetet inklusive hantering av oenighet och tvister. Ett politiskt samråd och arbetsgrupper har arbetat sedan 2024 med att ta fram avtalet. Kommunerna har getts möjlighet att påverka förslagen genom remissvar och dialogkonferenser under våren 2025 där samtliga 49 kommuner deltagit. Remissvaren visade behov av förtydliganden, särskilt kring ansvarsfördelning, samverkan och patientsäkerhet, vilket lett till justeringar i avtalet och kommer att föranleda fortsatt arbete efter att avtalsförslagen gått för beslut.

Det nya avtalet bygger på tidigare Regionbildningsavtal och Primärvårdsavtal från 1998 och ersätter det nuvarande avtalet som kommer att säga upp och således gälla till slutet av 2026. Avtalet stödjer länsgemensam strategi för god och nära vård, förbättrar förutsättningar för vård i hemmet och tar höjd för framtida behov. Uppsägning av avtalet påverkar även underavtalen, som kan sägas upp eller revideras individuellt utan att huvudavtalet påverkas. Huvudavtalet innehåller nio avsnitt och ska läsas tillsammans med fyra underavtal som är beroende av huvudavtalets giltighet.

Avtalet och dess underavtal börjar gälla 2027-01-01 förutsatt att de godkänns av regionfullmäktige och samtliga kommunfullmäktige i Västra Götaland.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Nytt hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande överenskommelser,
2025-09-25

Hälso- och sjukvårdsavtal, VästKoms styrelse 2025-09-04

Överenskommelse - Kommunernas betalningsansvar vid in- och utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, VästKoms styrelse 2025-09-04

Överenskommelse - Regionens läkaransvar i kommunal primärvård, VästKoms styrelse 2025-09-04

Överenskommelse - Samverkan kring personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med skadligt bruk och beroende, VästKoms styrelse 2025-09-04

Överenskommelse - Ansvar för samverkan om munhälsa – uppsökande och nödvändig tandvård, VästKoms styrelse 2025-09-04

Missivbrev, hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande överenskommelser, SRO 2025-09-01

Protokoll Styrelse VästKom 2025-09-04

Bilaga VästKoms protokoll_Skrivelse beslutsförslag Hälso- och sjukvårdsavtal, 2025-09-04

Beslutet skickas till

Bengtstors kommun, Dals Ed kommun, Färgelanda kommun, Lysekils kommun, Melleruds kommun, Munkedals kommun, Orust kommun, Sotenäs kommun, Strömstad kommun, Tanum kommun, Trollhättan stad, Uddevalla kommun, Vänersborg kommun, Åmål kommun

Västkom, diarienummer 2025_017: info@vastkom.se

Ärendebeskrivning

Enligt hälso- och sjukvårdslagen, HSL, har kommunen ansvar för hälso- och sjukvård till patienter som ingår i kommunernas hälso- och sjukvårdsansvar enligt 12 kap 1 - 2 §§ HSL. Vidare ansvarar kommunen enligt 14 kap 1 § HSL, samt Regionbildningsavtalet inklusive Primärvårdsavtalet och den däri gjorda skatteväxlingen, även för att erbjuda primärvård i ordinärt boende. Ansvarsfördelningen och samverkan kring de gemensamma patienterna regleras i hälso- och sjukvårdsavtalet och de fyra lagreglerade överenskommelserna som är underavtal till avtalet. På uppdrag av det politiska samrådsorganet, SRO, har ett nytt hälso- och sjukvårdsavtal tagits fram inklusive nya förslag på de fyra överenskommelserna. Det nya avtalet stödjer intentionerna i Färdplan – läns gemensam strategi för god och nära vård och förbättrar förutsättningar för vård i hemmet och tar höjd för framtida behov.

Nytt förslag på avtal och överenskommelser har tagits fram genom partssamverkan av en arbetsgrupp bestående av tio personer med två processledare från vardera huvudmannasida. Fyrbodals nätverk för medicinskt ansvariga sjuksköterskor har varit delaktiga i processen tillsammans med kommunalförbundets ansvariga tjänsteperson. Kommunerna och VGR har haft varsin styrgrupp som berett eskaleringsfrågor till en politisk referensgrupp.

Remissbearbetningen har lett till viktiga förändringar i avtalet. Avtalets koppling till Regionbildningsavtalet, Primärvårdsavtalet och det nuvarande hälso- och sjukvårdsavtalet har förtydligats. Det gemensamma ansvaret för primärvårdsnivån betonas, där VGR och kommunen har olika grundkompetenser. Parterna har ett gemensamt ansvar för att komma överens om och följa tillgången till övriga kompetenser. Begreppen kortvarigt och långvarigt behov samt frekvens har kompletterats med en grundprincip för VGR:s och kommunens ansvar, med utgångspunkt i personcentrerad vård. Avtalet har stramats åt genom att endast den samverkan som regleras tas upp. Avtalet betonar ett ökat gemensamt ansvar för patientsäkerheten och innehåller tydliga regler för hur oenighet och tvister ska hanteras. Det tydliggörs att hälso- och sjukvård i hemmet är en arena där både VGR och kommun har ansvar. Huvudavtalet innehåller nio avsnitt och ska läsas tillsammans med fyra underavtal som är beroende av huvudavtalets giltighet.

Avtalet och dess underavtal gäller om de godkänns av regionfullmäktige och samtliga kommunfullmäktige i Västra Götaland. Det gäller från 1 januari 2027 till 31 december 2030 med automatisk förlängning med tre år i taget. Säger en part upp avtalet upphör

det att gälla för alla parter, inklusive underavtalen. En enskild underöverenskommelse sägas upp utan att huvudavtalet påverkas.

Politiska Samrådsorganet (SRO) ställde sig bakom förslaget 2025-09-01 ([mötesanteckning](#)) och VästKoms styrelse beslutade 2025-09-04 att rekommendera de fyra kommunalförbunden att rekommendera sina medlemskommuner att anta nytt förslag till Hälso- och sjukvårdsavtal med tillhörande överenskommelser i form av underavtal senast den 31 maj 2026. Referensgruppen tillhandahåller en juridisk beslutstext till kommunerna för antagande av avtalet ([protokoll](#)).

Handläggare av ärendet

Eva-Maria Persdotter
socialstrateg

Kommunstyrelsen

§ 49

Dnr KS-2026-000072042

**Årsredovisning 2025 - Hjalmar och Selma Martinssons fond
med flera**

Sammanfattning av ärendet

Förslag till årsredovisning 2025 föreligger avseende Hjalmar och Selma Martinssons fond, Christina Johanssons fond, Sociala samfonden, Hulda Kristina Norgrens fond, samt Skolsamfonden.

Beslutsunderlag

Årsredovisning 2025

Kommunstyrelsens beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att för sin del godkänna förslag till årsredovisning för 2025 avseende Hjalmar och Selma Martinssons fond, Christina Johanssons fond, Sociala samfonden, Hulda Kristina Norgrens fond, samt Skolsamfonden.

Expedieras till

KF

ÅRSREDOVISNING HJALMAR OCH SELMA MARTINSSONS FOND 2025

RESULTATRÄKNING	2025	2024
Ovriga kostnader		
Skatt	0	0
Administrationskostnader	<u>1 950</u>	<u>2 136</u>
Resultat före finansiella intäkter	1 950	-2 136
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter	<u>0</u>	<u>53</u>
Årets resultat	-1 950	-2 083

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR

Omsättningstillgångar

Bank	0	7 662
Andra kortfristiga fordringar	0	0
Skattekonto	0	0

SUMMA TILLGÅNGAR 0 7 622

SKULDER

Skatteskuld	0	0
-------------	---	---

Eget kapital

Ingående eget kapital	7 662	28 567
Årets utdelningar	-5 712	-18 822
Ej utbetalda utdelningar	0	0
Årets resultat	-1 950	-2 083

SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL 0 7 662

Andamål: Till främst resor för handikappade inom kommunen. Utdelning kan ske både till enskilda och föreningar.

Förvaltare: Socialnämnden

ÅRSREDOVISNING SOCIALA SAMFONDEN 2025

RESULTATRÄKNING	2025	2024
Ovriga kostnader		
Skatt	0	0
Administrationskostnader	<u>1 950</u>	<u>2136</u>
Resultat före finansiella intäkter	1950	2136
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter	0	631
Årets resultat	-1 950	-1 505

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR

Omsättningstillgångar

Bank	222 752	224 702
Andra kortfristiga fordringar		0

Summa Tillgångar **222 702** **224 702**

SKULDER

Skatteskuld 0 0

Kortfristiga skulder

Ej utbetalade utdelningar 0 0

Eget kapital

Ingående eget kapital	224 703	229 358
Årets utdelningar		-3 150
Återföring av beslutade utdelningar som inte har genomfö	-1	0
Årets resultat	-1 950	-1 505

SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL **222 752** **224 703**

Andamål: Stöd åt mindre bemedlade sjuka personer inom kommunen, främst lungsjuka, och i andra hand till stöd åt behövande, mindre bemedlade personer inom kommunen. Företråde skall ges sökande som icke uppbör socialhjälp. 1/4 av disponibel avkastning skall användas till förmån för pensionärerna på Nössemarks ålderdomshem.

Förvaltare: Socialnämnden.

ÅRSREDOVISNING SKOLSAMFONDEN 2025

RESULTATRÄKNING	2025	2024
Ovriga kostnader		
Skatt	0	0
Administrationskostnader	<u>1 950</u>	<u>1 950</u>
Resultat före finansiella intäkter	1 950	1 950
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter	<u>95</u>	<u>95</u>
Årets resultat	-1 855	-1 855

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR

Omsättningstillgångar

Bank	31 651	33 601
Skattekonto	0	1

SUMMA TILLGÅNGAR **31 651** **33 602**

SKULDER

Ovriga kortfristiga skulder 200 200

Skatteskuld 0 0

Eget kapital

Ingående eget kapital 33 402 35 257

Årets utdelningar 0 0

Ej utbetalda utdelningar 0 0

Årets resultat -1 951 -1 855

SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL **31 651** **33 602**

Andamål: Disponibel avkastning skall användas inom den obligatoriska skolan i Dals-Eds kommun till belöning eller uppmuntran åt elev som visat god kamratanda eller berömvärd flit samt till stipendier för fortsatt utbildning efter genomgång av obligatorisk skola.

Förvaltare: Fokusnämnden

ÅRSREDOVISNING HULDA KRISTINA NORGRENS FOND 2025

RESULTATRÄKNING	2025	2024
Ovriga kostnader		
Skatt	0	0
Administrationskostnader	<u>1 950</u>	<u>2 136</u>
Resultat före finansiella intäkter	1 950	2 136
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter	<u>0</u>	<u>324</u>
Årets resultat	-1 950	-1 812

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR

Omsättningstillgångar

Bank	93 291	110 241
Andra kortfristiga fordringar		

SUMMA TILLGÅNGAR **93 291** **110 241**

SKULDER

Skatteskuld	0	0
-------------	---	---

Eget kapital

Ingående eget kapital	110 241	118 053
Årets utdelningar	-15 000	-6 000
Ej utbetalda utdelningar	0	0
Årets resultat	-1 950	-1 812

SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL **93 291** **110 241**

Andamål: Fattiga och sjuka barn inom Dals-Eds församling.

Förvaltare: Socialnämnden

ÅRSREDOVISNING CHRISTINA JOHANSSONS FOND 2025

RESULTATRÄKNING	2025	2024
Ovriga kostnader		
Skatt	0	0
Administrationskostnader	<u>-1 750</u>	<u>-1 750</u>
Resultat före finansiella intäkter	-1 750	-1 750
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter	<u>-1</u>	<u>72</u>
Årets resultat	-1 751	-1 678

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR

Omsättningstillgångar

Bank	23 627	25 377
Skattekonto	0	1

SUMMA TILLGÅNGAR **23 627** **25 378**

SKULDER

skatteskuld 0 0

Eget kapital

Ingående eget kapital	25 378	27 056
Årets utdelningar	0	0
Ej utbetalda utdelningar	0	0
Årets resultat	-1 751	-1 678

SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL **23 627** **25 378**

Andamål: Avkastningen skall vart annat år som uppmuntran eller belöning tilldelas någon skolyngling eller skolflicka som ämnar fortsätta studierna vid avgången från grundskola

Förvaltare: Fokusnämnden

Revisionsberättelse 2025 avseende:

Christina Johanssons fond

Skolsamfonden

Hulda Kristina Norgrens fond

Sociala samfonden

Hjalmar och Selma Martinssons fond

Jag har granskat räkenskaperna samt förvaltningen för år 2025, utan att finna någon anledning till anmärkning.

Dals-Ed 2026-03-05

Pia Axelsson

DALS-EDS KOMMUN

Dals-Eds kommun
Box 31, 668 21 Ed
kommun@dalsed.se, 0534-190 00

Medborgarförslag till kommunen

DALS-EDS KOMMUN Kommunstyrelsen	
2026-04-14	
Dnr	Dplan

Kontaktperson

Förnamn Carola
Efternamn Granell
Utdelningsadress Lyngmor. 3
Postnummer 668 32 Ed

Postort Ed
Telefon (även riktnummer) 0705-375727
E-postadress carola.granell@telia.com

Om ni är flera som lämnar in förslaget tillsammans, ange vilka ni är (t.ex. en skolklass eller grannar)

Förslag

Du kan också bifoga en bilaga med ert förslag eller en bild

Det vore trevligt om det vore möjligt för nuvarande KF att fatta beslut.

Motivering

Du kan också bifoga en bilaga med motiveringen

Bilagor

- Förslag
 Motivering

Jag medger att mitt namn och de kontaktuppgifter jag uppgivit ovan får publiceras på kommunens hemsida tillsammans med mitt förslag (Observera att oavsett om medgivande ges eller ej är ditt medborgarförslag inklusive dina kontaktuppgifter en allmän handling som kan komma att begäras och lämnas ut)

- Ja
 Nej

Underskrift

Datum och underskrift
260414 Carola Granell

Medborgarförslag

gällande arvodering av kommunfullmäktigeledamöter

Det högsta politiska organet i en kommun är Kommunfullmäktige där man blir direkt invald av kommunens invånare.

Kommunstyrelsen och dess ledamöter kan tyckas vara de som styr men ytterst ska/ bör de styras av Kommunfullmäktige och kan endast agera utifrån Kommunfullmäktiges beslut och endast på ett år i taget medan Kommunfullmäktige styr i en mandatperiod i taget.

Min häpnad – som nyinflyttad i kommunen – när jag insåg att ledamöterna i det högsta beslutande organet inte få någon ersättning för sitt uppdrag var STOR.

Tog kontakt med Sveriges kommuner och landsting – SKR _ för att efterhöra om detta var vanligt men de hade ingen statistik om detta. Då började jag att kontakta andra kommuner i landet.

Ed är en av landets minsta kommuner. Men även om jag inte kontaktat samtliga kommuner i landet så har jag pratat med ett 20 tal olika kommuner både närliggande och jämnstora utan att finna någon annan kommun som inte på något sätt arvoderar/ersätter sina ledamöter i Kommunfullmäktige.

Många kommuner har en ersättning som kopplas till % av riksdagsmannaarvodet –(78500.-) andra har timarvode. Ex;

Bengtstors – 9 000 invånare- 0,7% av riksdagsmannarvodet

Färgelanda- 6 000 invånare- 170.-/ t de två första t, sedan 88.-/t

Årjäng – 10 000 invånare- 1178.-/t de första 6 t, sedan 707.-/t

Arneby – 7 000 invånare- 300.-/t

Essunga – 5 600 invånare- 460.-/t den först t, sedan 230:-

Min poäng/ förslag är;

att

nuvarande/avgående Kommunfullmäktige – innan valet – beslutar om ett årligt engångsbelopp för kommunfullmäktigeledamöter som deltagit i minst 50% av mötena under 2026/ 2027 utbetalas vid årsskiftet 26-27 samt att kommande mandatperiods ledamöter erhåller ett förslag - av avgående Kommunfullmäktige- på ersättning som kan inarbetas i budgetarbetet för 2028.

Carola Granell

Kommuninvånare

som värnar och vill vårda Demokratien

Kommunstyrelsen

§ 56

Dnr KS-2026-000095000

Obesvarade motioner och medborgarförslag - 2026

Sammanfattning av ärendet

Enligt Arbetsordning för Kommunfullmäktige i Dals-Eds kommun ska redovisning av obesvarade motioner och medborgarförslag göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober. Enligt kommunallagen 5 kap. 35 § bör motioner/medborgarförslag beredas så att de kan föreläggas fullmäktige för beslut inom ett år från det att motionen och medborgarförslaget väcktes. Om beredningen inte avslutas inom denna tid ska detta och vad som framkommit vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige har då att ta ställning till om motionen/medborgarförslaget ska avskrivas från vidare handläggning eller om handläggningen ska fortsätta.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse – Nämndsekreterare

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunfullmäktige tar del av redovisningen enligt ovan och beslutar att handläggningen ska fortsätta av samtliga redovisade motioner och medborgarförslag.

Expedieras till

KF

Obesvarade motioner och medborgarförslag - 2026

Sammanfattning av ärendet

Enligt Arbetsordning för Kommunfullmäktige i Dals-Eds kommun ska redovisning av obesvarade motioner och medborgarförslag göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober. Enligt kommunallagen 5 kap. 35 § bör motioner/medborgarförslag beredas så att de kan föreläggas fullmäktige för beslut inom ett år från det att motionen och medborgarförslaget väcktes. Om beredningen inte avslutas inom denna tid ska detta och vad som framkommit vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige har då att ta ställning till om motionen/medborgarförslaget ska avskrivas från vidare handläggning eller om handläggningen ska fortsätta.

Inkom   Rubrik

**231212   Motion – angående offentliganställdas utökade
anmälningsplikt gentemot papperslösa**

Ärendets gång

Motion har inkommit 2023-12-12 från Johanna Collin (V) och Leif Granell (V) angående offentliganställdas utökade anmälningsplikt gentemot papperslösa.

Kommunfullmäktige beslutar 2024-02-14 § 6 att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott behandlar ärendet vid sammanträde 2024-03-13 § 44 och beslutar att remittera motionen till kommunledningsförvaltningen för beredning. Tjänsteskrivelse har inkommit från tf. kommundirektör med förslag till remissvar. Ärendet har behandlats på kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-08-14 § 138 och därefter i kommunstyrelsen 2024-08-28 § 135. Kommunfullmäktige beslutar 2024-09-11 § 76 att bordlägga ärendet till nästkommande sammanträde. Kommunfullmäktige beslutar 2024-10-09 § 85 att kommunen avvaktar svar på motionen tills kommande lagförslag.

Inkom   Rubrik

260225   Motion – Kommunbygderåd i Dals-Ed

Ärendets gång

Motion har inkommit 2026-02-25 från Christina Virevik (C) angående bildande av ett kommunbygderåd i Dals-Ed

Kommunfullmäktige beslutar 2026-03-12 att remittera motionen till kommunstyrelsen för beredning.

InkomRubrik

**241119 Medborgarförslag – Gatubelysning och vinterväghållning
Strandpromenaden nedanför sockenstugan upp till campingen**

Ärendets gång

Medborgarförslag har inkommit 2024-11-19 om gatubelysning och vinterväghållning längs Strandpromenaden nedanför sockenstugan upp till campingen.

Kommunfullmäktige beslutar 2024-12-11 § 113 att remittera medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott behandlar ärendet vid sammanträde 2025-01-15 § 8 och beslutar att remittera medborgarförslaget till samhällsbyggnadschef för beredning.

InkomRubrik

**260330 Medborgarförslag – Upprustning av broar-spångar samt
uppmärkning av leder vid området Tavlan**

Ärendets gång

Medborgarförslag har inkommit 2026-03-30 om att rusta upp trasiga och undermåliga broar och spångar samt märka ut olika vandringsleder vid området Tavlan.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse nämndsekreterare – 2026-04-01

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige tar del av redovisningen enligt ovan och beslutar att handläggningen ska fortsätta av samtliga redovisade motioner och medborgarförslag.

I tjänsten

Johannes Sandström
Nämndsekreterare

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Skolan

1 meddelande

Sh. MA Amiri <amiri.shaheer@gmail.com>

2 april 2026 kl. 15:36

Till: kommun@ale.se, kommunstyrelsen@alingsas.se, kommunen@alvesta.se, info@aneby.se, arboga.kommun@arboga.se, kommun@arjeplog.se, kommun@arvidsjaur.se, arvika.kommun@arvika.se, kommun@askersund.se, kommun@avesta.se, kommun@bengtsfors.se, bergs.kommun@berg.se, kommunen@bjurholm.se, info@bjuv.se, kommunen@boden.se, kommunen@bollebygd.se, bollnas@bollnas.se, kommun@borgholm.se, kommun@borlange.se, boras.stad@boras.se, medborgarcenter@botkyrka.se, kommun@boxholm.se, kommunstyrelsen@bromolla.se, bracke@bracke.se, burlovs.kommun@burlov.se, bastads.kommun@bastad.se, info@ekero.se, kommun@eksjo.se, kommunen@emmaboda.se, kommunen@enkoping.se, eskilstuna.kommun@eskilstuna.se, kommunen@eslov.se, kommun@essunga.se, info@fagersta.se, kommun@falkenberg.se, kommunen@falkoping.se, kontaktcenter@falun.se, kommun@filipstad.se, kommun@finspang.se, flenskommun@flen.se, kommun@forshaga.se, kommun@fargelanda.se, registrator@gagnef.se, kommunen@gislaved.se, gnesta.kommun@gnesta.se, kommun@gnosjo.se, kommunstyrelse@grums.se, kommun@grastorp.se, kommun@gullspang.se, post@gallivare.se, gavle.kommun@gavle.se, stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se, gotene.kommun@gotene.se, info@habokommun.se, kommun@hagfors.se, kommun@hallsberg.se, kommun@hallstahammar.se, kommunstyrelsen@halmstad.se, kommun@hammaro.se, haningekommun@haninge.se, kommunen@haparanda.se, information@heby.se, kommun@hedemora.se, kontaktcenter@helsingborg.se, herrljunga.kommun@herrljunga.se, kommunen@hjo.se, hofors.kommun@hofors.se, servicecenter@huddinge.se, kommun@hudiksvall.se, kommunen@hultsfred.se, kommunen@hylte.se, kommun@habo.se, kommun@hellefors.se, kommun@herjedalen.se, kommun@harnosand.se, kommun@harryda.se, kommunen@hassleholm.se, kommunen@hoganas.se, kommun@hogsby.se, kommunen@horby.se, kommun@hoor.se, kommun@jokkmokk.se, kontakt@jarfalla.se, kommunstyrelse@jonkoping.se, kommun@kalix.se, kommun@kalmar.se, kommun@karlsborg.se, info@karlshamn.se, info@karlskoga.se, karlskrona.kommun@karlskrona.se, karlstadskommun@karlstad.se, kommunen@katrineholm.se, kommun@kil.se, kinda@kinda.se, kommun@kiruna.se, kommun@klippan.se, knivsta@knivsta.se, kommun@kramfors.se, kommun@kristianstad.se, kommunen@kristinehamn.se, krokoms.kommun@krokom.se, kommun@kumla.se, kommun@kungsbacka.se, info@kungsor.se, kommun@kungälv.se, kontakt@kavlinge.se, kopings.kommun@kopings.se, kommun@laholm.se, kontaktcenter@landskrona.se, kommun@laxa.se, kontaktcenter@lekeberg.se, kommun@leksand.se, kommun@lerum.se, info@lessebo.se, lidingo.stad@lidingo.se, kommun@lidköping.se, kommunen@lillaedet.se, kommun@lindesberg.se, kontakt@linköping.se, info@ljungby.se, kommun@ljusdal.se, kommun@ljusnarsberg.se, info@lomma.se, info@ludvika.se, lulea.kommun@lulea.se, lunds.kommun@lund.se, kommun@lycksele.se, kommun@lysekil.se, kommunstyrelsen@malmo.se, kommun@malung-salen.se, kommunstyrelsen@mala.se, info@mariestad.se, ks@markaryd.se, ks@mark.se, kommunen@mellerud.se, mjolbykommun@mjolby.se, mora.kommun@mora.se, motala.kommun@motala.se, kommun@mullsjo.se, munkedal.kommun@munkedal.se, kommun@munkfors.se, kontakt@molndal.se, kommun@monsteras.se, kommun@morbylanga.se, registrator@nacka.se, nora.kommun@nora.se, info@norberg.se, kommun@nordanstig.se, kommun@nordmaling.se, norrköping.kommun@norrköping.se, kontaktcenter@norrtaälje.se, info@norsjo.se, kommun@nybro.se, kommun@nykvarn.se, kommun@nyköping.se, registrator@nynashamn.se, kommunstyrelsen@nassjo.se, kommun@ockelbo.se, ks@olofstrom.se, orsa.kommun@orsa.se, kommun@orust.se, kommun@osby.se, kommunen@oskarshamn.se, kommun@ovanaker.se, kommun@oxelosund.se, kommun@pajala.se, kundcenter@partille.se, kommunhuset@perstorp.se, kommun@pitea.se, ragunda.kommun@ragunda.se, regiongotland@gotland.se, kommun@robertsfors.se, stadshuset@ronneby.se, kommun@rattvik.se, kommun.info@sala.se, info@salem.se, kommun@sandviken.se, sigtuna.kommun@sigtuna.se, simrishamns.kommun@simrishamn.se, kommun@sjobo.se, skara.kommun@skara.se, kundtjänst@skelleftea.se, kommun@skinnskatteberg.se, kansli@skurup.se, skovdekommun@skovde.se, kommun@smedjebacken.se, kommun@solleftea.se, sollentuna.kommun@sollentuna.se, kommunstyrelsen@solna.se, kommun@sorsele.se, info@sotenas.se, kommunen@staffanstorps.se, kommun@stenungsund.se, kommunstyrelsen@stockholm.se, storfors.kommun@storfors.se, ks@storuman.se, kommun@strangnas.se, kommun@stromstad.se, kommun@stromsund.se, kommunstyrelsen@sundbyberg.se, sundsvalls.kommun@sundsvall.se, kommun@sunne.se, kommunen@surahammar.se, info@svalov.se, kommunen@svedala.se, kansliet@svenljunga.se, kommun@saffle.se, kommun@sater.se, kommun@savsjo.se, kommunstyrelsen@soderhamn.se, kommun@soderköping.se, sodertälje.kommun@sodertälje.se, info@solvesborg.se, kommun@tanum.se, kommun@tibro.se, tidaholms.kommun@tidaholm.se, kommunstyrelsen@tierp.se, timra.kommun@timra.se, kommunen@tingsryd.se, kommun@tjorn.se, kommun@tomelilla.se, torsby.kommun@torsby.se, info@torsas.se, kommun@tranemo.se, tranaskommun@tranas.se, trelleborgs.kommun@trelleborg.se, trollhattans.stad@trollhattan.se, trosa@trosa.se, kommun@tyreso.se, kc@taby.se, kommunen@toreboda.se, kommunen@uddevalla.se, kommun@ulricehamn.se, umea.kommun@umea.se, upplands.vasby.kommun@upplandsvasby.se, kommun@upplands-bro.se, uppsala.kommun@uppsala.se, ledningskontoret@uppvidinge.se, vadstena.kommun@vadstena.se, info@vaggeryd.se, kommun@valdemarsvik.se, kommun@vallentuna.se, vansbro.kommun@vansbro.se, vara.kommun@vara.se, ks@varberg.se, kansliet@vaxholm.se, vellinge.kommun@vellinge.se, kommun@vetlanda.se,

vilhelmina.kommun@vilhelmina.se, kommun@vimmerby.se, vindelns.kommun@vindeln.se, kommun@vingaker.se, kommunen@vargarda.se, kommun@vanersborg.se, vannas.kommun@vannas.se, varmdo.kommun@varmdo.se, kontaktcenter@varnamo.se, kommun@vastervik.se, kommunstyrelsen@vasteras.se, kommunstyrelsen@vaxjo.se, ydre.kommun@ydre.se, kommunen@ystad.se, kommun@amal.se, ange@ange.se, kundtjanst@are.se, kommun@arjang.se, kommun@asele.se, kommun@astorp.se, kontakt@atvidaberg.se, info@almhult.se, kommun@alvdalen.se, kommun@alvkarleby.se, kommunen@alvsbyn.se, info@engelholm.se, kommun@ockero.se, kommun@odeshog.se, servicecenter@orebro.se, kommunkontor@orkelljunga.se, kommunen@ornskoldsvik.se, kundcenter@ostersund.se, kommun@osteraker.se, kommunen@osthammar.se, kommun@ostragoinge.se, kommun@overkalix.se, kommun@overtornea.se

Till politikerna i kommunfullmäktige

Jag skriver till er för att uppmärksamma ett allvarligt problem som jag anser kräver omedelbar handling från kommunens sida.

Det handlar om att barn och ungdomar allt oftare vistas ute på stan under skoltid i stället för att vara i klassrummet. Det är inte ovanligt att se elever gå runt i affärer, vistas i centrum, åka runt på sparkcyklar eller hänga i grupper mitt under pågående lektioner. Detta sker alltså under den tid då de borde vara i skolan och få undervisning.

Jag vill därför ställa några viktiga frågor till er som folkvalda och ansvariga för kommunens verksamhet: Hur kan det accepteras att barn befinner sig ute på gatorna under skoltid?

Vilket ansvar tar kommunen för att säkerställa att elever faktiskt är i skolan?

Vad gör ni för att skydda barn från att hamna i otrygga miljöer eller komma i kontakt med destruktiva och kriminella sammanhang?

Hur arbetar ni förebyggande innan problemen växer sig större?

Detta handlar inte bara om skolans ordningsregler. Det handlar om barns trygghet, utbildning och framtid. När elever lämnar skolområdet eller vistas ute utan tydlig vuxennärvaro under skoldagen riskerar de att missa viktig undervisning, tappa strukturen i sin vardag och i värsta fall påverkas av fel personer och fel miljöer.

I dag talas det ofta om kriminalitet bland unga, om hårdare straff och om åtgärder när problemen redan blivit mycket allvarliga. Men varför väntar samhället tills det är för sent? Varför bygger vi inte i stället ett tryggare system i skolan från början?

Jag anser att kommunen måste se över hur skolorna arbetar med tillsyn, närvaro och elevers rörelsefrihet under skoltid. Det bör finnas tydliga regler för när elever får lämna skolan och under vilka omständigheter detta får ske. Skolan ska vara en trygg plats där barn får kunskap, struktur, vuxenstöd och framtidstro.

Barn hör hemma i skolan under skoltid – inte på stan.

Därför uppmanar jag er i kommunfullmäktige att ta denna fråga på allvar och arbeta för:

- ökad tillsyn och kontroll under skoltid,
- tydligare regler kring elevers vistelse utanför skolan,
- stärkta trygghetsåtgärder i skolmiljön,
- och ett förebyggande arbete som skyddar barn innan de hinner hamna fel.

Jag hoppas att ni vill lyfta denna fråga och visa att barns trygghet och utbildning verkligen är en prioriterad fråga i kommunen.

Med vänliga hälsningar

SH. Amiri

Handlingsplan för hantering av invasiva främmande växtarter

Denna handlingsplan har tagits fram av Dalslands miljö- och energiförbund tillsammans med tjänstepersoner inom värdkommunerna; Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud.

Innehåll

1. Introduktion	2
2. Vad är en invasiv främmande art?	2
3. Lagstiftning.....	3
4. Kommunens ansvar	4
4.2 Samverkan	4
5. Allmänhetens ansvar	5
6. Upphandling/entreprenörarbeten	6
7. Prioriteringar och mål	7
8. Rutiner för bekämpning av invasiva arter	7
9. Årshjul	8
10. Resursbehov	9
Bilaga 1. Prioriteringar – Bengtsfors	12
Bilaga 2. Prioriteringar – Dals-Ed	15
Bilaga 3. Prioriteringar – Färgelanda	17
Bilaga 4. Prioriteringar – Mellerud	19

1. Introduktion

Dalsland är ett landskap som ligger i nordvästra delen av Västra Götalands län. Det gränsar till Värmland i norr, Bohuslän i sydväst och Västergötland i söder. I väster gränsar Dalsland till Norge och i öster till sjön Vänern. Dalsland har en rik och varierande natur med hög mångfald av både djur- och växtarter. Dalsland kallas ibland för ett Sverige i miniatyr eftersom det finns en stor variation av topografi och värdefulla naturmiljöer inom området. I Dalsland finns skyddad natur i form av en nationalpark, cirka 70 naturreservat, 45 Natura 2000-områden, ett kulturresevat samt ett flertal djur- och naturskyddsområden och biotopskyddsområden.

Dalslands miljö- och energiförbund (DMEF) är en samarbetsorganisation inom miljö- och energiområdet för de fyra kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud. Förbundet har sitt juridiska säte i Mellerud. Den politiska organisationen utgörs av en förbundsledning och en miljö- och energinämnd.

Våra värdefulla naturområden (både inom och utanför tätort) och deras ekosystem påverkas alltmer av så kallade invasiva främmande arter (IAS – Invasive Alien Species). Dessa invasiva arter tränger undan den inhemska artmångfalden och ibland skapar oåterkalleliga förändringar.

Enligt EU-förordning 1143/2014 är markägare skyldiga att på egen mark bekämpa arter på EU:s förteckning över invasiva arter. Samma skyldighet gäller för den som genom en nyttjanderätt förfogar över en fastighet, såsom exempelvis gällande privatägd mark i ett kommunalt naturreservat under förutsättning att kommunen har rådighet över marken. Kommunen är också ansvarig för masshantering och att avfallet från invasiva främmande växter hanteras på rätt sätt och inte blir en spridningskälla. Bekämpning av dessa arter måste ske korrekt och uthålligt för att ge positiv effekt. I annat fall blir insatserna resultatlösa eller riskerar i värsta fall att i stället gynna arterna.

Denna handlingsplan syftar till att fungera som ett informativt och vägledande underlag för tjänstepersoner i kommunal verksamhet samt för allmänheten i arbetet med att identifiera, hantera och bekämpa invasiva främmande växtarter inom DMEF:s kommuner. Handlingsplanen omfattar både växtarter som finns upptagna på EU:s lista över invasiva främmande arter samt andra arter som bedöms utgöra särskilda problem lokalt i Dalsland. Planen innehåller information om förekomst, spridningsrisker och rekommenderade bekämpningsmetoder för dessa arter.

Målet är att underlätta ett enhetligt och effektivt arbete i landskapet, minska spridningen av invasiva växter och därmed bidra till att bevara den biologiska mångfalden samt säkerställa attraktiva natur- och grönområden för både medborgare och besökare i Dalsland.

2. Vad är en invasiv främmande art?

Invasiva, främmande arter kan beskrivas som arter som flyttats från sitt vanliga utbredningsområde avsiktligt eller oavsiktligt av människan. I dessa nya miljöer saknar de ofta naturliga fiender, därför kan de sprida sig snabbt och orsaka någon form av negativ påverkan på inhemska arter. Invasiva främmande växter och djur räknas som ett av de största hoten mot biologisk mångfald. De kan också orsaka socioekonomisk skada – såsom växtsjukdomar – både för samhället och enskilda.

Invasiva växter har en negativ påverkan på inhemska arter och miljö genom exempelvis:

- Konkurrens med ursprungliga växter om utrymme
- Konkurrens med ursprungliga växter om ljus
- Konkurrens med ursprungliga växter om näring

- Konkurrens med ursprungliga växter om vatten
- Förminskad födotillgång för pollinatörer genom minskning av utkonkurrerade inhemska växtarter
- Påverkan på markkemi
- Ökad stranderosion
- Minskad framkomlighet

Att hantera och bekämpa stora bestånd av invasiva växter är tidskrävande och kostsamt. Utrotningsinsatser bör snabbt riktas mot mindre, nyetablerade bestånd, för att minska skador, insatser och kostnader i framtiden. Detta kan ses som en investering. Om invasiva växtarter har etablerat sig eller riskerar sprida sig till värdefulla grönområden, så som naturreservat, så bör bekämpnings- och utrotningsinsatser utföras omgående.

Definitioner:

Enligt EU-förordningen (1143/2014) definieras invasiva främmande arter som: främmande art vars introduktion eller spridning har konstaterats hota eller negativt inverka på biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster.

3. Lagstiftning

Invasiva arter är ett problem på internationell nivå, därför har EU skapat regleringar via förordningen ”om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter” (EU 1143/2014). I förordningen finns en förteckning med invasiva främmande arter av unionsbetydelse. Enligt förordningens restriktioner får dessa arter inte:

- Importeras
- Säljas
- Odlas
- Tillåtas reproducera sig
- Transporteras
- Användas
- Bytas
- Släppas ut i naturen
- Hållas levande

Alltså ska arterna som finns i förteckningen bekämpas och hanteras på ett sådant sätt så att de ej kan spridas vidare. Att bryta mot förordningarna och bestämmelserna är straffbart.

Sverige har via förordningen SFS 2018:1939 kompletterat EU-förordningen och tydliggjort ansvarsfördelningen mellan svenska myndigheter. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten är nationellt ansvariga till att vägleda Länsstyrelsen och andra myndigheter och aktörer i samhället. Invasiva främmande arter tas även upp i Miljöbalken (1998:808) 8 kap. 3–4 §§, Miljötillsyns-förordningen (2011:13) 2 kap. 6 § samt förordning (2014:425) 2 kap. 38 och 40–41 §§ om bekämpningsmedel berör invasiva främmande arter. Invasiva främmande arter nämns även i Sveriges

miljömål (Miljökvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv") och Agenda 2030 (mål 15 "Ekosystem och bio-logisk mångfald", delmål 15,8).

För invasiva arter som ej ingår i EU:s förteckning finns det möjlighet för länder att skapa egna nationella förteckningar där totalförbud omfattar de invasiva arterna. Detta arbete pågår i Sverige och kan inom en snar framtid träda i kraft.

4. Kommunens ansvar

Kommunen har ett viktigt ansvar i arbetet med invasiva främmande arter. Kommunal mark innefattar bland annat allmänna grönytor – såsom parker – samt fastigheter. På denna mark har kommunen ett ansvar och skyldighet i att förhindra spridning och bekämpa invasiva främmande arter.

I parker och planteringar – utöver skötsel och bekämpning – ska rätt val av växt vid plantering ske, för att förhindra att arter som är eller riskerar att bli invasiva planteras där.

I och med förbudet i EU-förordningen mot att avsiktligt tillåta invasiva främmande arter att reproducera sig, växa eller odlas, så är kommunen i rollen som fastighetsägare ansvarig för att bekämpa invasiva främmande växter som finns på den kommunala marken. Har kommunen kännedom om att en invasiv främmande art på EU-förteckningen växer på den kommunala marken är kommunen alltså skyldig att bekämpa arten.

Samma skyldighet gäller för den som genom en nyttjanderätt förfogar över en fastighet. Skulle kommunen vara förvaltare, såsom exempelvis över privatägd mark i ett kommunalt reservat, har kommunen alltså en skyldighet att bekämpa de EU-listade invasiva främmande växtarter inom reservatet som kommunen har kännedom om under förutsättning att kommunen har rådighet över marken.

Vissa verksamheter omfattas av kommunal tillsyn, till exempel avfallshanteringen lokalt. Om hantering av invasiva främmande arter förekommer i verksamheten ingår det i kommunens tillsyn att se till att den hanteringen är lagenlig.

Som ansvarig för avfallshanteringen har kommunen ett ansvar i att se till att avfallet från bekämpning av invasiva främmande växter hanteras på ett sådant sätt att det förstörs och inte i sig blir en spridningskälla. Detta gäller även vid masshantering – det ska vara säkerställt att invasiva växter inte sprids vid olika typer av markarbeten.

Arbete med invasiva arter kräver kunskap, både i bekämpningsmetoder samt biologisk och ekologisk kunskap om arterna. Medarbetare inom kommun som hanterar invasiva växter i arbetet ska ha tillräcklig kunskap. Det är viktigt att kunskap, exempelvis om risker och regler samt hur arterna identifieras, ska finnas lättillgängligt för alla som behöver den.

Information kring invasiva arter ska också finnas lättillgängligt för allmänheten. Kortfattad men innehållsrik information ska finnas på kommunens hemsida.

4.2 Samverkan

I och med att DMEF är en samarbetsorganisation mellan fyra kommuner så finns en potential till att effektivt hindra spridningen av invasiva främmande arter. Arterna bryr sig inte om administrativa

gränser, sätta av människan. Med fler än en aktör kan hanteringen av invasiva arters spridning effektiviseras och bekämpningsinsatser koordineras i högre grad. Fördelaktigt är om samarbete med kommun och fler aktörer etableras så att allas insatser får större verkan. Genom bred samverkan kan också gemensamma rutiner följas i större utsträckning. Med samverkan mellan kommun och andra aktörer kan sannolikt insatser ske till en lägre kostnad, då kompetens och arbete kan delas mellan kommunerna.

Då en nationell förteckning över landlevande invasiva främmande arter, för vilket samma förbud bör gälla som för EU-arterna, är under arbete så är aktivt samarbete med andra myndigheter, såsom Länsstyrelsen och Naturvårdsverket, är fördelaktigt. Det skulle ge möjlighet att lokala behov lyfts fram.

I och med att länsstyrelsen har tillsynsansvar i fråga om EU-förordningen är det viktigt att kommunen och länsstyrelsen samverkar och att kommunen informerar ansvarig länsstyrelse om den upptäcker överträdelse av förbuden i EU-förordningen. Samverkan med kommunerna kan handla om bland annat informationsutbyte, expertstöd och gemensamma tillsynsbesök.

5. Allmänhetens ansvar

Invasiva växtarter utgör ett allvarligt hot mot vår lokala biologiska mångfald och kan orsaka betydande skador på ekosystemen i Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Melleruds kommuner. För att effektivt bekämpa och hantera dessa arter är det avgörande att allmänheten är medveten om sitt ansvar och agerar på ett ansvarsfullt sätt.

Släng inte invasiva växter i naturen

Det är absolut förbjudet att slänga invasiva växter eller växtdelar i naturen. Detta kan leda till att växterna sprider sig ytterligare och förvärrar problemet. Istället bör invasiva växter hanteras enligt kommunens riktlinjer för avfallshantering, vilket ofta innebär att de ska lämnas in på särskilda insamlingsplatser.

Merkostnader vid bekämpning

När invasiva växtarter sprider sig okontrollerat, leder det till ökade kostnader för kommunerna att bekämpa och hantera dessa arter. Dessa merkostnader påverkar inte bara kommunens budget utan kan också påverka invånarna. Genom att följa riktlinjerna och inte sprida invasiva växter kan alla bidra till att hålla dessa kostnader nere.

Information och stöd från Naturvårdsverket

Mer information om bekämpning av invasiva växtarter och vilka åtgärder som är mest effektiva finns på Naturvårdsverkets webbplats. Där finns omfattande resurser och vägledning för både privatpersoner och organisationer.

6. Upphandling/entreprenörarbeten

För att säkerställa att exploateringsprojekt inom Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Melleruds kommuner genomförs på ett hållbart och miljövänligt sätt, ställs specifika krav på utföraren vid upphandling. Dessa krav syftar till att minimera spridningen av invasiva växtarter och skydda den lokala biologiska mångfalden.

Identifiering och hantering av invasiva växtarter

Utföraren ska ha kunskap om och förmåga att identifiera invasiva växtarter som kan förekomma inom exploateringsområdet. Vid upptäckt av sådana arter ska utföraren omedelbart vidta åtgärder för att förhindra spridning, enligt de riktlinjer som fastställts av Naturvårdsverket och kommunerna.

Säker hantering och bortforsling

Invasiva växtarter och växtdelar som avlägsnas från exploateringsområdet ska hanteras och bortforslas på ett säkert sätt för att förhindra spridning. Detta innebär att växtmaterialet ska förpackas och transporteras till godkända anläggningar för destruktion eller annan lämplig behandling.

Dokumentation och rapportering

Utföraren ska föra noggrann dokumentation över alla åtgärder som vidtas för att hantera invasiva växtarter. Detta inkluderar datum för upptäckt, typ av åtgärd, och resultatet av åtgärden. Regelbundna rapporter ska lämnas till berörd kommun för att säkerställa att alla krav efterlevs.

Utbildning och medvetenhet

Utföraren ska säkerställa att all personal som arbetar inom exploateringsområdet har genomgått relevant utbildning om invasiva växtarter och deras hantering. Detta inkluderar både teoretisk kunskap och praktiska färdigheter för att effektivt kunna identifiera och bekämpa dessa arter.

Samarbete med lokala myndigheter

Utföraren ska samarbeta nära med lokala myndigheter och följa alla riktlinjer och rekommendationer som ges. Vid behov ska utföraren också delta i samordnade insatser för att bekämpa invasiva växtarter i samarbete med andra aktörer.

7. Prioriteringar och mål

Kommunernas specifika prioriteringar, bekämpningsmål och prioriterade områden finns detaljerat beskrivna i bilagorna till denna handlingsplan. Dessa bilagor innehåller viktig information om de arter som är mest hotande för vår region, samt de åtgärder som ska vidtas för att hantera dem.

För att uppnå våra mål krävs det ett nära samarbete mellan kommunerna, lokala organisationer, markägare och invånare. Varje kommun har utsett en ansvarig enhet som kommer att leda och samordna arbetet mot invasiva arter. Regelbundna möten och uppföljningar kommer att säkerställa att vi håller oss på rätt spår och kan justera våra insatser vid behov.

Handlingsplanen kommer att följas upp och utvärderas årligen för att säkerställa att vi når våra bekämpningsmål och kan anpassa våra metoder efter nya utmaningar och förutsättningar. Resultaten av dessa utvärderingar kommer att rapporteras till respektive kommunstyrelse och göras tillgängliga för allmänheten.

8. Rutiner för bekämpning av invasiva arter

1. Upptäckt och Rapportering

- Identifiering: Vid första fyndet av en misstänkt invasiv art, dokumentera fyndet med datum, plats och fotografier.
- Rapportering: Informera omedelbart den ansvariga enheten i kommunen. Använd gärna digitala verktyg och plattformar för att rapportera fyndet, såsom Artportalen* eller på invasivaarter.nu**.

2. Bedömning och Planering

- Artbestämning: Bekräfta artens identitet genom samråd med experter eller användning av artdatabaser.
- Riskbedömning: Utvärdera risken för spridning och potentiell påverkan på lokala ekosystem.
- Åtgärdsplan: Utarbeta en specifik åtgärdsplan baserad på artens egenskaper och spridningspotential. Planen ska inkludera metoder för bekämpning och tidsramar.

3. Bekämpning

- Val av metod: Välj lämplig bekämpningsmetod baserat på artens egenskaper och platsens förutsättningar. Metoderna ska följa de riktlinjer som finns beskrivna i

Naturvårdsverkets metodkatalog om bekämpningsmetoder för invasiva främmande arter.

- Genomförande: Utför bekämpningsåtgärder enligt planen. Se till att alla inblandade är informerade om säkerhetsföreskrifter och korrekt hantering av bekämpningsmedel.

4. Uppföljning och utvärdering

- Kontinuerlig övervakning: Efter bekämpning, övervaka området regelbundet för att upptäcka eventuella återkomster av arten.
- Utvärdering: Utvärdera effektiviteten av de vidtagna åtgärderna och justera planen vid behov. Dokumentera alla observationer och åtgärder för framtida referens.

5. Hantering av växtavfall

- Säker transport: Transportera växtavfallet till en godkänd avfallsanläggning för att förhindra spridning enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
- Destruktion: Se till att växtavfallet destrueras på ett sätt som förhindrar återväxt och spridning Naturvårdsverkets riktlinjer.

6. Information och utbildning

- Utbildning: Erbjud regelbunden utbildning för kommunens personal och allmänheten om identifiering och hantering av invasiva arter.
- Information: Sprid information om invasiva arter och deras påverkan genom kommunens kanaler för att öka medvetenheten och engagemanget hos invånarna.

*Artportalen är en svensk digital rapporteringsplattform där allmänheten, forskare och myndigheter kan rapportera och ta del av observationer av växter, djur och svampar i naturen. Den drivs av SLU Artdatabanken vid Sveriges lantbruksuniversitet.

**Invasivaarter.nu är en svensk webbplats som fungerar som en central kanal för att rapportera fynd av invasiva främmande arter. Den drivs i samarbete med Naturvårdsverket och är särskilt inriktad på att underlätta för allmänheten att bidra till arbetet med att hindra spridningen av dessa arter.

9. Årshjul

För att effektivt hantera och minska spridningen av invasiva växtarter i Dalsland arbetar Dalslands miljö- och energiförbund och kommunerna strukturerat över året. Nedan följer en översikt över de

huvudsakliga insatserna uppdelade per kvartal:

Kvartal 1 (januari–mars): Planering och informationsinsatser

Under årets första månader fokuserar förbundet på:

- **Planering av årets bekämpningsinsatser**, inklusive prioritering av områden och resurser.
- **Informationskampanjer riktade till allmänheten**, med syfte att öka kunskapen om invasiva arter, hur de känns igen och vad man som privatperson kan göra för att bidra till bekämpningen.
- **Samverkan** med kommuner, markägare och andra aktörer för att samordna insatser.

Kvartal 2 (april–juni): Bekämpning, inventering och rapportering

När växtsäsongen inleds påbörjas det praktiska arbetet:

- **Bekämpning av identifierade bestånd** av invasiva arter, med metoder anpassade efter art och plats.
- **Inventering av nya förekomster** genom fältarbete och tips från allmänheten.
- **Rapportering till Artportalen**, vilket bidrar till likväl kommunal som nationell kartläggning och uppföljning.

Kvartal 3 (juli–september): Fortsatt bekämpning och uppföljning

Under sommaren fortsätter insatserna:

- **Fortsatt bekämpning** av växter som kräver upprepade insatser.
- **Uppföljande inventeringar** för att kontrollera effekten av tidigare åtgärder.
- **Ytterligare rapportering till Artportalen**, särskilt av nya fynd eller förändringar i utbredning.

Kvartal 4 (oktober–december): Utvärdering och planering

När växtsäsongen avslutas sker en återblick:

- **Utvärdering av årets insatser**, inklusive analys av vad som fungerat väl och vad som kan förbättras.
- **Planering inför kommande år**, med uppdatering av strategier och arbetsmetoder.
- **Förberedelser** för nya informationsinsatser och eventuella utbildningar.

10. Resursbehov

För att genomföra en effektiv bekämpning av invasiva arter inom Dalslandskommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud, behövs följande resurser:

Personal och Kompetens

Utbildad personal: Kommunerna behöver utbildad personal som kan identifiera och hantera invasiva arter och bekämpningsmetoder. Detta inkluderar både fältpersonal och administrativ personal som kan samordna insatserna.

Experter och Konsulter: Anlita experter inom ekologi och bekämpning av invasiva arter för att säkerställa att rätt metoder används och att insatserna är effektiva.

Utrustning och Material

Bekämpningsutrustning: Verktyg och maskiner för mekanisk borttagning av växter, samt utrustning för säker hantering av eventuella kemiska bekämpningsmedel.

Skyddsutrustning: Personlig skyddsutrustning för att säkerställa att personalen kan arbeta säkert vid hantering av invasiva arter och bekämpningsmedel.

Transportmedel: Fordon för transport av växtavfall till godkända avfallsanläggningar.

Finansiella Resurser

Det är avgörande att det finns en budget som möjliggör ett kontinuerligt arbete med att bekämpa invasiva arter. Detta inkluderar:

- Personalresurser för inventering, uppföljning och praktisk bekämpning
- Utrustning och material, såsom verktyg, skyddsutrustning och transport
- Utbildningsinsatser för både tjänstepersoner och entreprenörer
- Kommunikationsinsatser riktade till allmänheten
- Administration, uppföljning och dokumentation

För att stärka kommunernas ekonomiska kapacitet bör möjligheten att söka extern finansiering nyttjas. Kommunerna bör samverka i ansökningar för att öka möjligheterna till beviljade medel och uppnå stordriftsfördelar.

Stora delar av arbetet finansieras i dagsläget inom befintliga verksamhetsbudgetar, särskilt inom park- och naturförvaltning och tekniska kontor. Dock kommer ytterligare insatser – såsom storskalig bekämpning, upphandling av specialkompetens eller omfattande informationskampanjer – att kräva kompletterande medel. Dessa kan erhållas genom riktade projektansökningar eller genom att kommunerna tillför extra medel till sina respektive budgetposter.

Informations- och Utbildningsmaterial

Utbildning: Utveckla och genomföra utbildning för kommunens personal och allmänheten om identifiering och hantering av invasiva arter.

Informationskampanjer: Material för informationskampanjer som syftar till att öka medvetenheten om invasiva arter och hur man kan bidra till att bekämpa dem.

Samarbetsnätverk

Lokala organisationer: Samarbeta med lokala naturvårdsorganisationer, markägare och andra intressenter för att samordna insatser och dela resurser.

Regionala och nationella myndigheter: Samverka med länsstyrelser och Naturvårdsverket för att säkerställa att insatserna följer nationella riktlinjer och att bästa praxis används.

Bilaga 1. Prioriteringar – Bengtsfors

Denna bilaga beskriver vilka arter, bekämpningsmål och miljöer Bengtsfors kommun prioriterar i bekämpningen av invasiva främmande växtarter. Bilagan beskriver också vilken metod – utifrån Naturvårdsverkets och Havs- och Vattenmyndighetens metodkatalog – som ska utföras samt ansvarig utförare. Bilagan hålls levande och uppdateras regelbundet för att anpassas till nya förutsättningar och riktlinjer.

Namn	Vetenskapligt namn	ArtDatabankens riskklassificering	EU-art	Bekämpningsmål	Prioritet	Prioriterade miljöer	Metod (ID enligt metodkatalog)	Ansvar
Gul skunkkalla	Lysichiton americanus	SE	Ja	Utrotning på lång sikt. Kartläggning. Spridningsbegränsning. Information till allmänhet.	Hög	Värdefulla naturmiljöer, längs vattendrag och sjöar.	Markbearbetning ID: 14 & 15	Bengtsfors Teknink AB
Jättebalsamin	Impatiens glandulifera	SE	Ja	Utrotning på lång sikt. Spridningsbegränsning. Kartläggning. Information till allmänhet	Hög	Alltorps tingshus, Majbergsdalstippen, Norra infarten längs väg 172, Gamla sopptippen Bäckområdet, Gamla järnvägen vid reningsverket	Rotdragning ID: 2. Slätter ID: 3.	Bengtsfors Teknink AB

Jätteleka	<i>Heracleum mantegazzianum</i>	SE	Ja	Utrotning på lång sikt. Kartläggning. Spridningsbegränsning. Information till allmänhet.	Hög	Cykel- och gångvägen norr om Kvarnskovsvägen i Dals-Långed, Karlsgärde	Slätter ID: 4. Borttagning av blommor Kapning ID: 9.	Bengtsfors Teknink AB
Parkslide/Jätteslide	<i>Reynoutria japonica/Reynoutria sachalinensis</i>	SE	Nej	Populations- och spridningsbegränsning.	Hög	Värdefulla naturmiljöer, rekreationsområden, tätortsnära samt i anslutning till bebyggelse och infrastruktur. Fokuserad bekämpningsinsats Källbergsgatan i Bengtsfors, Ekområdet söder om Ekaparken, Bengtsgården slänten mot Centrumvägen	Slätter ID: 193 Täckning ID: 190	Bengtsfors Teknink AB
Blomsterlupin	<i>Lupinus polyphyllus</i>	SE	Nej	Bekämpning av växtplatser med begränsad utbredning, spridningsbegränsning till nya platser.	Medel	Värdefulla naturmiljöer samt artrika vägkanter. Fokuserad bekämpningsinsats Fjärilsparken söder om Ekaparken.	Rotdragning ID: 20	Bengtsfors Teknink AB

Vresros	Rosa rugosa	SE	Nej	Utrötning kort sikt	Hög	Majbergsdalstippen	Slätter ID: 37 Rotdragning ID: 35	Bengtstors Teknik AB
---------	-------------	----	-----	---------------------	-----	--------------------	---	-------------------------

Bilaga 2. Prioriteringar – Dals-Ed

Denna bilaga beskriver vilka arter, bekämpningsmål och miljöer Dals-Eds kommun prioriterar i bekämpningen av invasiva främmande växtarter. Bilagan beskriver också vilken metod – utifrån Naturvårdsverkets och Havs- och Vattenmyndighetens metodkatalog – som ska utföras samt ansvarig utförare. Bilagan hålls levande och uppdateras regelbundet för att anpassas till nya förutsättningar och riktlinjer.

Namn	Vetenskapligt namn	ArtDatabankens riskklassificering	EU-art	Bekämpningsmål	Prioritet	Prioriterade miljöer	Metod (ID enligt metodkatalog)	Ansvar
Jättebalsamin	Impatiens glandulifera	SE	Ja	Utrotning på lång sikt. Kartläggning. Spridningsbegränsning	Hög	Värdefulla naturmiljöer, längs vattendrag, längs vägar.	Rotdragning ID: 2. Slåtter ID: 3.	Samhällsbyggnad
Kanadensiskt gullris	Solidago canadensis	SE	Nej	Kartläggning. Spridningsbegränsning.	Medel	Värdefulla natur- och rekreativmiljöer.	Kapning ID: 21.	Samhällsbyggnad
Parkslide/Jätteslide	Reynoutria japonica/Reynoutria sachalinensis	SE	Nej	Populations- och spridningsbegränsning i väntan på fungerande bekämpningsmetoder.	Hög	Värdefulla naturmiljöer, rekreativområden, tätortsnära samt i anslutning till bebyggelse och infrastruktur.	Slåtter ID: 193 Täckning ID: 190.	Samhällsbyggnad

Blomsterlupin	Lupinus polyphyllus	SE	Nej	Bekämpning av växtplatser med begränsad utbredning, spridningsbegränsning till nya platser.	Medel	Värdefulla naturmiljöer samt artrika vägkanter.	Slåtter ID: 19. Rotdragning ID: 20.	Samhällsbyggnad
Tysklönn	Acer pseudoplatanus	SE	Nej	Spridningsbegränsning av växtplatser med begränsad utbredning. Ingen nyplantering. Ökad kunskap.	Medel	Värdefulla natur- och rekreationsmiljöer	Ej listad i metodkatalogen.	Samhällsbyggnad
Vresros	Rosa rugosa	SE	Nej	Utrotning kort sikt	Hög	Ängs naturreservat	Rotdragning ID: 35	Samhällsbyggnad

Bilaga 3. Prioriteringar – Färgelanda

Denna bilaga beskriver vilka arter, bekämpningsmål och miljöer Färgelandas kommun prioriterar i bekämpningen av invasiva främmande växtarter. Bilagan beskriver också vilken metod – utifrån Naturvårdsverkets och Havs- och Vattenmyndighetens metodkatalog – som ska utföras samt ansvarig utförare. Bilagan hålls levande och uppdateras regelbundet för att anpassas till nya förutsättningar och riktlinjer.

Namn	Vetenskapligt namn	ArtDatabankens riskklassificering	EU-art	Bekämpningsmål	Prioritet	Prioriterade miljöer	Metod (ID enligt metodkatalog)	Ansvar
Gul skunkkalla	Lysichiton americanus	SE	Ja	Utrotning på lång sikt. Kartläggning. Spridningsbegränsning. Information till allmänhet.	Hög	Värdefulla naturmiljöer, längs vattendrag och sjöar.	Markbearbetning ID: 14 & 15	Sektor samhällsutveckling
Jättebalsamin	Impatiens glandulifera	SE	Ja	Utrotning på lång sikt. Spridningsbegränsning. Kartläggning.	Hög	Längs Valboån mellan Ödeborg och Färgelanda.	Rotdragning ID: 2. Slätter ID: 3.	Sektor samhällsutveckling
Jätteloka	Heracleum mantegazzianum	SE	Ja	Utrotning på lång sikt. Kartläggning. Spridningsbegränsning. Information till allmänhet.	Hög	Tätortsnära lägen, rekreativområden, värdefulla naturmiljöer, längs vattendrag.	Slätter ID: 4. Borttagning av blommor Kapning ID: 9.	Sektor samhällsutveckling

Parkslide/Jätteslide	Reynoutria japonica/Reynoutria sachalinensis	SE	Nej	Populations- och spridningsbegränsning.	Hög	Värdefulla naturmiljöer, rekreativområden, tätortsnära samt i anslutning till bebyggelse och infrastruktur. Fokuserad bekämpningsinsats Höjden, Färgelanda tätort.	Slätter ID: 193 Täckning ID: 190.	Sektor samhällsutveckling
Blomsterlupin	Lupinus polyphyllus	SE	Nej	Kartläggning. Information till allmänheten.	Medel	Värdefulla naturmiljöer samt artrika vägkanter.		Sektor samhällsutveckling
Kanadensiskt gullris	Solidago canadensis	SE	Nej	Kartläggning. Information till allmänheten.	Medel	Värdefulla natur- och rekreativmiljöer.		Sektor samhällsutveckling

Bilaga 4. Prioriteringar – Mellerud

Denna bilaga beskriver vilka arter, bekämpningsmål och miljöer Melleruds kommun prioriterar i bekämpningen av invasiva främmande växtarter. Bilagan beskriver också vilken metod – utifrån Naturvårdsverkets och Havs- och Vattenmyndighetens metodkatalog – som ska utföras samt ansvarig utförare. Bilagan hålls levande och uppdateras regelbundet för att anpassas till nya förutsättningar och riktlinjer.

Namn	Vetenskapligt namn	ArtDatabankens riskklassificering	EU-art	Bekämpningsmål	Prioritet	Prioriterade miljöer	Metod (ID enligt metodkatalog)	Ansvar
Jättebalsamin	Impatiens glandulifera	SE	Ja	Kartläggning. Spridningsbegränsning. Information till allmänhet.	Hög	Värdefulla naturmiljöer, längs vattendrag, längs vägar.	Rotdragning ID: 2. Slåtter ID: 3.	Gata-park
Jätteloka	Heracleum mantegazzianum	SE	Ja	Kartläggning. Spridningsbegränsning. Information till allmänhet.	Hög	Värdefulla naturmiljöer, längs vattendrag, längs vägar. Fokuserad bekämpningsinsats Uppervägen 3, Störvägen.	Slåtter ID: 4. Borttagning av blommor Kapning ID: 9.	Gata-park
Smal vattenpest	Elodea nuttallii	SE	Ja	Utrotning på lång sikt. Spridningsbegränsning. Kartläggning.	Hög	Sunnanå hamn	Skörd ID: 180. Rotdragning ID: 185.	Fastighet

Parkslide/Jätteslide	Reynoutria japonica/Reynoutria sachalinensis	SE	Nej	Populations- och spridningsbegränsning.	Hög	Värdefulla naturmiljöer, rekreationsområden, tätortsnära samt i anslutning till bebyggelse och infrastruktur. Fokuserad bekämpningsinsats längs vägar och vid Fornvägen.	Slätter ID: 193 Täckning ID: 190.	Gatapark
----------------------	--	----	-----	---	-----	--	--------------------------------------	----------